2024/1788

15.7.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2024/1788,

annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024,

uusiutuvan kaasun, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä, direktiivin (EU) 2023/1791 muuttamisesta ja direktiivin 2009/73/EY kumoamisesta

(uudelleenlaadittu)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 194 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([1]),

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ([2]),

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ([3]),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/73/EY ([4]) on muutettu useita kertoja ja huomattavilta osin. Koska siihen on määrä tehdä uusia muutoksia, mainittu direktiivi olisi selkeyden vuoksi uudelleenlaadittava.

(2) Vuodesta 1999 lähtien asteittain toteutettujen maakaasun sisämarkkinoiden tavoitteena on luoda todellisia valinnanmahdollisuuksia kaikille unionin maakaasunkuluttajille, niin kansalaisille kuin yrityksillekin, sekä uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja laajempaa rajat ylittävää kaupankäyntiä. Näin pyritään saavuttamaan parempi tehokkuus, kilpailukykyiset hinnat ja parempi palvelutaso sekä edistämään toimitusvarmuutta ja kestävyyttä.

(3) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/55/EY ([5]) ja direktiivi 2009/73/EY ovat merkittävästi edistäneet maakaasun sisämarkkinoiden luomista.

(4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/943 ([6]) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2019/944 ([7]) otettiin uusi askel sellaisten sähkön sisämarkkinoiden kehittämisessä, joiden keskiössä ovat kansalaiset ja joilla edistetään puhtaaseen energiajärjestelmään siirtymistä ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä

([1]) EUVL C 323, 26.8.2022, s. 101.
([2]) EUVL C 498, 30.12.2022, s. 83.
([3]) Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 11. huhtikuuta 2024 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 21. toukokuuta 2024.
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94).
([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/55/EY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2003, maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 15.7.2003, s. 57).
([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoista (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 54).
([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125).

koskevia unionin tavoitteita. Maakaasun sisämarkkinoiden olisi perustuttava samoihin periaatteisiin, ja niillä olisi erityisesti varmistettava yhtäläinen kuluttajansuojan taso. Unionin energiapolitiikalla olisi erityisesti puututtava heikossa asemassa olevien asiakkaiden tilanteeseen ja torjuttava energiaköyhyyttä.

(5) Unioni on sitoutunut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/1119 ([8]) vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. Kaasumaisia polttoaineita koskevat sisämarkkinasäännöt on syytä yhdenmukaistaa kyseisen asetuksen kanssa. Tässä yhteydessä unioni on esittänyt, miten sen energiamarkkinoita voidaan päivittää, myös kaasumarkkinoiden hiilestä irtautumisen osalta, 8 päivänä heinäkuuta 2020 annetussa komission tiedonannossa ”Käyttövoimaa ilmastoneutraalille taloudelle: EU:n energiajärjestelmän integrointistrategia”, jäljempänä ”EU:n energiajärjestelmän integrointistrategia”, ja komission tiedonannossa ”Vetystrategia ilmastoneutraalille Euroopalle”, jäljempänä ”EU:n vetystrategia”, sekä kattavasta EU:n lähestymistavasta energian varastointiin 10 päivänä heinäkuuta 2020 annetussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa ([9]). Tällä direktiivillä olisi edistettävä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan unionin tavoitteen saavuttamista samalla kun varmistetaan toimitusvarmuus sekä maakaasun ja vedyn sisämarkkinoiden moitteeton toiminta.

(6) Tällä direktiivillä täydennetään asiaan liittyviä unionin poliittisia ja lainsäädännöllisiä välineitä, erityisesti 11 päivänä joulukuuta 2019 annetun komission tiedonannon ”Euroopan vihreän kehityksen ohjelma” nojalla ehdotettuja välineitä, kuten asetuksia (EU) 2023/857 ([10]), (EU) 2023/957 ([11]), (EU) 2023/1805 ([12]) ja (EU) 2023/2405 ([13]) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivejä (EU) 2023/959 ([14]), (EU) 2023/1791 ([15]) ja (EU) 2023/2413 ([16]), joilla pyritään kannustamaan unionin talouden hiilestä irtautumista ja varmistamaan, että se pysyy kehityspolulla, jonka mukaan unioni on ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä asetuksen (EU) 2021/1119 mukaisesti. Tämän direktiivin päätavoitteena on mahdollistaa kyseinen siirtyminen ilmastoneutraaliuteen ja helpottaa sitä varmistamalla vetymarkkinoiden kasvu ja tehokkaat maakaasumarkkinat.

(7) Maaliskuun 8 päivänä 2022 annetussa komission tiedonannossa ”REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet”, jäljempänä ”REPowerEU”, joka hyväksyttiin Venäjän Ukrainaan kohdistaman ilman edeltävää provokaatiota toteuttaman ja perusteettoman sotilaallisen hyökkäyksen alkamisen jälkeen, korostettiin, että on tärkeää monipuolistaa kaasutoimituksia, jotta unionin riippuvuus Venäjän energiasta voidaan asteittain poistaa. Tiedonannossa todettiin, että kestävän biometaanin käytön laajentaminen ja uusiutuvan vedyn käyttöönotto voisivat olla ratkaisevassa asemassa, ja sen vuoksi siinä kehotettiin lainsäätäjiä hyväksymään nopeasti tämä direktiivi sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1789 ([17]).

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (EUVL L 243, 9.7.2021, s. 1).

([9]) EUVL C 371, 15.9.2021, s. 58.

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/857, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2023, sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, annetun asetuksen (EU) 2018/842 ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (EUVL L 111, 26.4.2023, s. 1).

([11]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/957, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, asetuksen (EU) 2015/757 muuttamisesta niin, että voidaan ottaa huomioon meriliikennetoiminnan sisällyttäminen EU:n päästökauppajärjestelmään ja muiden kasvihuonekaasujen tarkkailu-, raportointi- ja todentamissäännöt sekä muun tyyppisten alusten päästöt (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 105).

([12]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1805, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä sekä direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta (EUVL L 234, 22.9.2023, s. 48).

([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/2405, annettu 18 päivänä lokakuuta 2023, tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisesta kestävälle lentoliikenteelle (ReFuelEU Aviation -aloite) (EUVL L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj).

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/959, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY ja markkinavakausvarannon perustamisesta unionin kasvihuonekaasupäästöjen kauppajärjestelmään ja sen toiminnasta annetun päätöksen (EU) 2015/1814 muuttamisesta (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 134).

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1).

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/2413, annettu 18 päivänä lokakuuta 2023, direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energia käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta (EUVL L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([17]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1789, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, uusiutuvan kaasun, maakaasun sekä vedyn sisämarkkinoista, asetusten (EU) N:o 1227/2011, (EU) 2017/1938 ja (EU) 2019/942 ja (EU) 2022/869 sekä päätöksen (EU) 2017/684 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 715/2009 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj).

(8) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1227/2011 ([18]) säädetään kaasumarkkinoiden osapuolten eri velvollisuuksista. Kyseisessä asetuksessa tarkoitettujen kansallisten sääntelyviranomaisten olisi vastattava kyseisen asetuksen täytäntöönpanon varmistamisesta jäsenvaltioissa. Kyseiset säännökset ovat keskeisiä sen varmistamiseksi, että kaasun kauppaan sovelletaan avoimuusvelvoitteita.

(9) Tämän direktiivin tavoitteena on helpottaa uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun sekä vedyn pääsyä energiajärjestelmään, mikä mahdollistaa irtautumisen fossiilisesta kaasusta, ja antaa uusiutuvalle kaasulle ja vähähiiliselle kaasulle sekä vedylle tärkeä rooli pyrittäessä saavuttamaan unionin vuoden 2030 ilmastotavoitteet ja ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Tällä direktiivillä pyritään myös luomaan sääntelykehys, joka antaa kaikille markkinaosapuolille mahdollisuuden irtautua fossiilisesta kaasusta ja kannustaa niitä tähän sekä suunnitella toimintaansa, jotta vältetään lukkiutumisvaikutukset, ja pyritään varmistamaan fossiilisen kaasun asteittainen ja viiveetön käytöstä poistaminen erityisesti kaikilla merkityksellisillä teollisuudenaloilla ja lämmityksessä.

(10) Kestävän biometaanin sisällyttäminen maakaasuverkkoon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2018/2001 ([19]) vahvistettujen kriteerien mukaisesti tukee unionin ilmastotavoitteita ja auttaa monipuolistamaan energiahuoltoa. Uusiutuvan kaasun tuotannon verkkoon liittämistä koskevat pyynnöt olisi arvioitava kohtuullisessa ajassa, ja asiaankuuluvien sääntelyviranomaisten olisi seurattava niitä. Pyynnöt, jotka koskevat uusiutuvan kaasun tuotannon liittämistä verkkoon sekä siirto- että jakelutasolla, olisi voitava asettaa etusijalle maakaasun ja vähähiilisen kaasun tuotannon verkkoon liittämistä koskeviin pyyntöihin nähden.

(11) EU:n vetystrategiassa todetaan, että koska jäsenvaltioilla on erilaiset mahdollisuudet tuottaa uusiutuvaa vetyä, avoimet ja kilpaillut sisämarkkinat, joilla käydään esteetöntä rajat ylittävää kauppaa, tuovat merkittäviä etuja kilpailun, kohtuuhintaisuuden ja toimitusvarmuuden kannalta. Lisäksi EU:n vetystrategiassa korostetaan, että siirtyminen kohti likvidejä markkinoita, joilla käydään hyödykepohjaista vetykauppaa, helpottaisi uusien tuottajien tuloa markkinoille ja edistäisi syvempää markkinaintegraatiota suhteessa muihin energiankantajiin ja antaisi käyttökelpoisia hintasignaaleja investointipäätöksille ja operatiivisille päätöksille. Tässä direktiivissä vahvistettujen sääntöjen olisi näin ollen helpotettava vetymarkkinoiden, hyödykepohjaisen vetykaupan ja likvidien kaupankäynnin keskusten syntymistä. Jäsenvaltioiden olisi poistettava tätä haittaavat aiheettomat esteet. Olemassa olevia sääntöjä, jotka mahdollistivat sähkö- ja maakaasumarkkinoita varten kehitetyn tehokkaan kaupallisen toiminnan ja kaupankäynnin, olisi harkittava myös vetymarkkinoiden osalta, samalla kun tunnustetaan luontaiset erot. Vaikka tässä direktiivissä vahvistetaan vetymarkkinoiden toimintaan sovellettavat yleiset periaatteet, kyseisiä periaatteita sovellettaessa on aiheellista ottaa huomioon kyseisten markkinoiden kehitysvaihe.

(12) EU:n vetystrategian mukaisesti uusiutuvaa vetyä odotetaan otettavan käyttöön laajamittaiselta pohjalta vuodesta 2030 alkaen hiilestä irtautumisen toteuttamiseksi tietyillä aloilla, jotka vaihtelevat lento- ja laivaliikenteestä aloihin, joilla hiilestä irtautuminen on vaikea toteuttaa. Kaikkien vetyjärjestelmiin liitettyjen loppukäyttäjien olisi nautittava samoista kuluttajien perusoikeuksista, joita sovelletaan maakaasuverkkoon liitettyihin loppukäyttäjiin, kuten oikeudesta vaihtaa toimittajaa ja saada täsmällisiä laskutustietoja. Jos asiakkaat, kuten teollisuusasiakkaat, on liitetty vetyverkkoon, heillä olisi oltava samat kuluttajansuojaa koskevat oikeudet kuin maakaasuasiakkailla. Vetyjärjestelmään ei kuitenkaan olisi sovellettava kuluttajasäännöksiä, joiden tarkoituksena on kannustaa kotitalousasiakkaita osallistumaan markkinoille, kuten hintavertailuvälineitä ja aktiivisia asiakkaita koskevia säännöksiä.

(13) EU:n vetystrategian mukaisesti unionin ensisijaisena tavoitteena on kehittää pääasiassa tuuli- ja aurinkoenergialla tuotettua uusiutuvaa vetyä. Biomassaenergialla tuotettu uusiutuva vety kuuluu direktiivissä (EU) 2018/2001 määritellyn biokaasun määritelmän piiriin. Uusiutuva vety sopii parhaiten yhteen integroidun energiajärjestelmän ja pitkällä aikavälillä unionin ilmastoneutraalius- ja saasteettomuustavoitteen kanssa. Uusiutuvan vedyn tuotantoa ei kuitenkaan todennäköisesti laajenneta riittävän nopeasti, jotta voitaisiin vastata vedyn kysynnän odotettuun kasvuun unionissa. Sen vuoksi vähähiilisillä polttoaineilla, kuten vähähiilisellä vedyllä, voi olla merkitystä unionin ilmastotavoitteiden mukaisessa energiasiirtymässä erityisesti lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, jotta voidaan nopeasti vähentää olemassa olevien polttoaineiden päästöjä ja tukea unionin asiakkaiden siirtymää aloilla, joilla hiilestä irtautuminen on vaikea toteuttaa ja joilla ei ole saatavilla energia- tai kustannustehokkaampia vaihtoehtoja. Siirtymän tukemiseksi on tarpeen vahvistaa kynnysarvo vähähiilisellä vedyllä ja synteettisillä kaasumaisilla

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1227/2011, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta (EUVL L 326, 8.12.2011, s. 1).

([19]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

polttoaineilla saavutettavalle kasvihuonekaasupäästöjen vähennykselle. Tällaista kynnysarvoa olisi tiukennettava sellaisissa laitoksissa tuotetun vedyn osalta, jotka aloittavat toimintansa 1 päivän tammikuuta 2031 jälkeen, jotta voidaan ottaa huomioon teknologian kehitys ja vauhdittaa dynaamista edistymistä vedyn tuotannosta aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä.

(14) EU:n energiajärjestelmän integrointistrategiassa korostettiin tarvetta ottaa käyttöön unionin laajuinen sertifiointijärjestelmä, joka kattaa myös vähähiiliset polttoaineet, jotta jäsenvaltiot voivat verrata niitä muihin hiilestä irtautumista koskeviin vaihtoehtoihin ja pitää niitä toteuttamiskelpoisena ratkaisuna energialähteiden yhdistelmässään. Vähähiilisten polttoaineiden sertifiointi olisi toteutettava tavalla, joka on yhdenmukainen uusiutuvien polttoaineiden sertifioinnin kanssa. Sen vuoksi on aiheellista viitata direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisiin uusiutuvien polttoaineiden sertifiointia koskeviin säännöksiin ja soveltaa niitä vastaavasti vähähiilisten polttoaineiden sertifiointiin. Sen varmistamiseksi, että vähähiilisillä polttoaineilla on sama vaikutus hiilestä irtautumiseen kuin uusiutuvilla vaihtoehdoilla, on tärkeää, että ne sertifioidaan soveltamalla samankaltaista metodologista lähestymistapaa, joka perustuu niiden kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen elinkaariarviointiin. Tällaisessa elinkaariarvioinnissa olisi otettava huomioon päästöt, jotka aiheutuvat vähähiilisten polttoaineiden tuotannosta koko toimitusketjussa, mukaan lukien tuotantoon tarvittavasta primäärienergiasta, jalostuksesta ja siirrosta aiheutuvat päästöt, sekä otettava huomioon joustamattomien tuotantopanosten uudelleensuuntaamisesta aiheutuvat epäsuorat päästöt ja tosiasialliset hiilidioksidin talteenottoasteet. Tuotantoketjun alkupään metaanipäästöt olisi johdettava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2024/1787 ([20]) sisältyvien toimenpiteiden pohjalta. Näin voitaisiin ottaa käyttöön kattava unionin laajuinen sertifiointijärjestelmä, jonka piiriin kuuluu koko unionin energialähteiden yhdistelmä. Koska vähähiiliset polttoaineet ja vähähiilinen vety eivät ole uusiutuvia polttoaineita, niiden terminologiaa ja sertifiointia ei voitu sisällyttää direktiivin (EU) 2018/2001 soveltamisalaan. Näin ollen niiden sisällyttäminen tähän direktiiviin täyttää tämän puutteen.

(15) Metaani ja vety edistävät ilmaston lämpenemistä. Niiden vuotoja maakaasu- ja vetyjärjestelmästä olisi sen vuoksi vältettävä energiatehokkuus etusijalle -periaatteen mukaisesti ja niiden ilmastovaikutusten minimoimiseksi. Maakaasun siirron, jakelun, maanalaisen varastoinnin ja nesteytetyn maakaasun terminaalien on oltava asetuksen (EU) 2024/1787 asiaankuuluvien säännösten mukaisia. Kyseisessä asetuksessa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat unionin energia-alan metaanipäästöjen tarkkaa mittausta, määrän määritystä, seurantaa, raportointia ja todentamista sekä näiden päästöjen vähentämistä muun muassa vuotojen tunnistus- ja korjauskartoituksilla, korjausvelvoitteilla sekä tuuletusta ja soihdutusta koskevilla rajoituksilla. Lisäksi tässä direktiivissä olisi säädettävä, että vetyverkkojen, -varastojen ja -terminaalien haltijoiden on toteutettava toimenpiteitä vetypäästöjen ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi toiminnassaan ja tehtävä säännöllisin väliajoin vetyvuotojen havaitsemis- ja korjauskartoitus kaikille toiminnanharjoittajan vastuulla oleville merkityksellisille komponenteille. Komission olisi tarvittaessa raportoitava vetyvuodon ympäristö- ja ilmastoriskeistä ja esitettävä tarvittaessa ehdotuksia toimenpiteiksi, mukaan lukien vetyvuotojen enimmäismäärät, jotta voidaan minimoida mahdolliset vetyvuodon riskit. Jos kyseisiä toimenpiteitä hyväksytään, ne olisi otettava huomioon vähähiilisistä polttoaineista saatavien kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten arviointimenetelmässä.

(16) Uusiutuvan ja vähähiilisen vedyn tuonti todennäköisesti täydentää unionissa tuotettua vetyä, jotta voidaan varmistaa unionin kysyntää vastaavien suurten vetymäärien nopea saatavuus. Sen vuoksi on molempia osapuolia hyödyttävää, että komissio ja jäsenvaltiot aloittavat kukin toimivaltansa mukaisesti avoimen ja rakentavan vuoropuhelun yhteistyön käynnistämiseksi kolmansien maiden kanssa. Tällaisella yhteistyöllä voitaisiin erityisesti edistää puhtaan ja uuden teknologian markkinoiden luomista tietämyksen siirron avulla sekä ympäristönsuojelun, kestävyyden ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen korkeaa tasoa, samalla kun vältetään kielteisiä sosiaalisia tai ympäristövaikutuksia. Tässä yhteydessä unioni voisi omaksua johtavan roolin vähähiilisten polttoaineiden sertifiointia koskevien maailmanlaajuisten standardien kehittämisessä ja vahvistaa asemaansa maailmanlaajuisena ilmastojohtajana käyttäen ilmastodiplomatiaansa molempia osapuolia hyödyttävän yhteistyön kehittämiseen vientikumppaneiden kanssa.

(17) Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa unionin kansalaisille taatut vapaudet – muun muassa tavaroiden vapaa liikkuvuus, sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus – ovat saavutettavissa ainoastaan täysin avoimilla markkinoilla, jotka antavat kaikille kuluttajille mahdollisuuden valita vapaasti toimittajansa ja kaikille toimittajille mahdollisuuden toimittaa vapaasti hyödykkeitä asiakkailleen.

(18) Jotta voidaan saavuttaa unionin tavoite ilmastoneutraaliuden saavuttamisesta vuoteen 2050 mennessä, kaasumarkkinoiden hiilestä irtautumiseen tähtäävät toimet olisi toteutettava rinnakkain uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton kanssa direktiivissä (EU) 2018/2001 asetettujen unionin tavoitteiden ja muihin kuin fossiilisiin

([20]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1787, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, metaanipäästöjen vähentämisestä energia-alalla ja asetuksen (EU) 2019/942 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj).

lähteisiin perustuvien, täydentävien hiilestä irtautumispyrkimysten yhteydessä. Täysin avoimilla markkinoilla jäsenvaltioiden olisi edelleen voitava suunnitella energialähteiden yhdistelmänsä, mukaan lukien uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden yhdistetty käyttö, kansallisten erityisolosuhteidensa mukaisesti. Tätä varten unionin olisi uusiutuvia polttoaineita tai vähähiilisiä polttoaineita koskevia tukijärjestelmiä, myös taloudellista tukea, suunnitellessaan tuettava unionin tavoitteiden saavuttamista, samalla kun jäsenvaltiot säilyttävät oikeutensa valita, mitä uusiutuvien polttoaineiden tai vähähiilisten polttoaineiden lähdettä ne mahdollisesti tukevat, edellyttäen, että kyseiset polttoaineet täyttävät direktiivissä (EU) 2018/2001 ja tässä direktiivissä vahvistetut kriteerit ja että kyseiset tukijärjestelmät ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklaan perustuvan sovellettavan valtiontukia koskevan oikeudellisen kehyksen mukaisia. Lisäksi jäsenvaltiot voivat päättää asettaa lisävaatimuksia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle kansallisen hiilestä irtautumista koskevan strategiansa mukaisesti.

(19) Kuluttajien etujen olisi oltava keskeisessä osassa tässä direktiivissä, ja palvelun laadun olisi oltava maakaasu- ja vetyalan yritysten keskeinen vastuualue. Kuluttajien nykyisiä oikeuksia sekä välttämättömien palvelujen, kuten energian saatavuutta ja energiaköyhyyden torjuntaa koskevia oikeuksia, jotka mainitaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta 26 päivänä huhtikuuta 2017 annetussa komission tiedonannossa, jonka Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio hyväksyivät ja allekirjoittivat 17 päivänä marraskuuta 2017 Göteborgissa pidetyssä sosiaalialan huippukokouksessa, on vahvistettava, ja ne on turvattava, ja niihin liittyvää avoimuutta olisi lisättävä. Tältä osin olisi vältettävä vetyverkkojen ristisubventioita maakaasun tai sähkön verkkotariffien avulla. Kuluttajansuojatoimenpiteillä olisi varmistettava, että kaikki kuluttajat laajemmalla unionin toiminta-alalla hyötyvät kilpailulle avoimista maakaasumarkkinoista. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, sääntelyviranomaisten olisi huolehdittava kuluttajien oikeuksien toteutumisesta.

(20) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa energia kuuluu niihin välttämättömiin palveluihin, joiden on määrä olla kaikkien saatavilla, ja siinä edellytetään tukitoimenpiteitä niitä tarvitseville (periaate 20). Myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteessa nro 7 kehotetaan varmistamaan edullisen, luotettavan, kestävän ja uudenaikaisen energian saatavuus kaikille.

(21) Julkisen palvelun vaatimuksia ja niistä seuraavia yhteisiä vähimmäisnormeja olisi edelleen tiukennettava sen varmistamiseksi, että kaikki ja varsinkin heikossa asemassa olevat kuluttajat voivat hyötyä kilpailusta ja oikeudenmukaisista hinnoista. Julkisen palvelun vaatimukset olisi määriteltävä kansallisella tasolla kansallisten olosuhteiden mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin tällöin noudatettava unionin oikeutta.

(22) Jotta voidaan helpottaa osallisuuteen perustuvaa lämmityksen hiilestä irtautumista, kuluttajille on tiedotettava kestävistä vaihtoehdoista, joihin he voivat siirtyä, ja saada käyttöönsä sopivia rahoitusvaihtoehtoja ja tukia. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet minimoidakseen haitalliset vaikutukset, joita tämän direktiivin nojalla toteutetuilla toiseen polttoaineeseen siirtymisillä tai kaukolämpöverkkoon liittymisillä on loppukäyttäjiin, mukaan lukien energiaköyhyydestä kärsivät ja heikossa asemassa olevat asiakkaat. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa käytettävä parhaalla mahdollisella tavalla rahoitusta, mukaan lukien julkinen rahoitus ja unionin tasolla perustetut rahoitusvälineet, haitallisten vaikutusten minimoimiseksi ja oikeudenmukaisen ja osallistavan energiasiirtymän varmistamiseksi.

(23) Jäsenvaltioilla olisi oltava laaja harkintavalta asettaa maakaasualan yrityksille julkisen palvelun velvoitteita yleistä taloudellista etua koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi estämättä siirtymistä integroituun, erittäin energiatehokkaaseen ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvaan energiajärjestelmään asiaa koskevien unionin tavoitteiden, lainsäädännön ja strategioiden mukaisesti. Maakaasutoimitusten hinnoittelua koskevat julkisen palvelun velvoitteet ovat kuitenkin pohjimmiltaan vääristävä toimenpide, joka johtaa usein tappiollisiin hintoihin, kuluttajien valinnanvaran kaventumiseen, energiansäästö- ja energiatehokkuusinvestointien kannustimien heikkenemiseen, palvelutason ja kuluttajien sitoutumis- ja tyytyväisyysasteen heikkenemiseen, kilpailun rajoituksiin sekä innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen vähenemiseen markkinoilla. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi käytettävä muita välineitä, erityisesti kohdennettuja sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, turvatakseen kohtuuhintaiset maakaasutoimitukset kansalaisilleen. Maakaasutoimitusten hinnoitteluun sovellettavat julkiset toimet olisivat periaatteessa markkinoita vääristävä toimenpide. Tällaisia toimenpiteitä olisi näin ollen toteuttava ainoastaan tarvittaessa ja julkisen palvelun velvoitteina, ja niihin olisi sovellettava erityisiä edellytyksiä. Täysin vapautetut ja moitteettomasti toimivat maakaasun vähittäismarkkinat edistäisivät hintakilpailua ja muuta kilpailua jo olemassa olevien toimittajien välillä ja kannustaisivat uusia toimijoita tulemaan markkinoille, mikä parantaisi kuluttajien valinnanvaraa ja tyytyväisyyttä. Tämän direktiivin nojalla säänneltyjen hintojen, myös kustannuksia alhaisempien hintojen, olisi oltava mahdollisia energiaköyhyydestä kärsiville asiakkaille, heikossa asemassa oleville kotitalousasiakkaille ja

erityistapauksissa kotitalousasiakkaille ja mikroyrityksille. Maakaasun hintakriisin aikana, jolloin maakaasun tukku- ja vähittäishinnat nousevat merkittävästi, jäsenvaltioiden olisi sallittava tilapäisesti laajentaa säänneltyjen hintojen soveltaminen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/1938 ([21]) 2 artiklan 4 alakohdassa määriteltyihin keskeisiin sosiaalipalveluihin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, jäljempänä ”pk-yritykset”. Kotitalousasiakkaiden, keskeisten sosiaalipalvelujen ja pk-yritysten osalta jäsenvaltioiden olisi poikkeuksellisesti ja tilapäisesti sallittava asettaa kustannukset alittavia säänneltyjä hintoja maakaasun hintakriisin aikana edellyttäen, että tämä ei aiheuta vääristymiä toimittajien välillä ja että toimittajille maksetaan korvaukset kustannukset alittavaan hintaan tehdyistä toimituksista. On kuitenkin tarpeen varmistaa, että tällainen hintasääntely on kohdennettua eikä luo kannustimia kulutuksen lisäämiseen. Sen vuoksi tällainen hintasäätelyn poikkeuksellinen ja tilapäinen laajentaminen olisi kotitalousasiakkaiden osalta rajoitettava 80 prosenttiin kotitalouksien mediaanikulutuksesta ja keskeisten sosiaalipalvelujen ja pk-yritysten osalta 70 prosenttiin edellisvuoden kulutuksesta. Neuvoston olisi voitava komission ehdotuksesta määrittää täytäntöönpanopäätöksellä alueellisen tai unionin laajuisen maakaasun hintakriisin olemassaolo. Tällaisen maakaasun hintakriisin olemassaolon arvioinnin olisi perustuttava normaalin markkinatoiminnan aikaisiin hintoihin tehtyyn vertailuun, ja sen vuoksi tämän direktiivin nojalla ilmoitettujen aiempien maakaasun hintakriisien vaikutukset olisi jätettävä huomioimatta. Tällaisessa täytäntöönpanopäätöksessä olisi myös täsmennettävä maakaasun hintakriisin määrittämisen voimassaoloaika, jonka aikana säänneltyjen hintojen tilapäistä laajentamista sovelletaan. Kyseinen voimassaoloaika ei saisi olla pidempi kuin yksi vuosi. Jos kyseisen maakaasun hintakriisin määrittämisen edellytykset edelleen täyttyvät, neuvoston olisi komission ehdotuksesta voitava jatkaa täytäntöönpanopäätöksen voimassaoloaikaa. Täytäntöönpanovallan siirtäminen neuvostolle on perusteltua, kun otetaan huomioon maakaasun hintakriisin julistamisesta tehdyn päätöksen merkittävät horisontaaliset vaikutukset jäsenvaltioihin ja näin ollen annetaan laajemmat mahdollisuudet käyttää julkisia toimia maakaasutoimitusten hinnoittelussa. Tällaiset vaikutukset ovat huomattavia sekä asianomaisten asiakkaiden lukumäärän että tällaisten asiakasryhmien merkityksen kannalta. Täytäntöönpanovallan siirtämisessä neuvostolle otetaan myös asianmukaisesti huomioon kyseisen maakaasun hintakriisin julistamista koskevan päätöksen luonne, mikä edellyttää erilaisten poliittisten näkökohtien hienovaraista tasapainottamista keskeisenä osana jäsenvaltioiden päätöstä soveltaa energian hinnoittelua. Alueellisen tai unionin laajuisen maakaasun hintakriisin julistamisella olisi joka tapauksessa varmistettava tasapuoliset toimintaedellytykset kaikissa jäsenvaltioissa, joihin päätös vaikuttaa, jotta sisämarkkinat eivät vääristy perusteettomasti.

(24) Julkisen palvelun velvoitteita olisi käytettävä maakaasutoimitusten hinnoittelun muodossa ilman, että sivuutetaan avointen markkinoiden periaate, ja vain selvästi määritellyissä olosuhteissa ja selvästi määriteltyjen edunsaajien hyväksi ja vain rajatun ajan. Tällaiset olosuhteet voisivat vallita silloin, kun toimituksissa on vakavia rajoituksia, joiden johdosta kaasun hinta nousee huomattavasti tavanomaista korkeammalle, tai silloin, kun markkinoiden toiminta on puutteellista eikä sääntelyviranomaisten ja kilpailuviranomaisten puuttuminen ole osoittanut tehoavan. Tällaiset olosuhteet vaikuttaisivat kohtuuttomalla tavalla kotitalousasiakkaisiin ja erityisesti heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin, jotka käyttävät tavallisesti suuremman osuuden käytettävissään olevista tuloista energialaskuihin verrattuna korkeamman tulotason asiakkaisiin. Maakaasutoimitusten hinnoitteluun liittyvistä julkisen palvelun velvoitteista aiheutuvien vääristävien vaikutusten lieventämiseksi tällaisia toimia soveltavien jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön tällaisia lisätoimenpiteitä, mukaan lukien toimenpiteet, joilla estetään vääristävä vaikutus hinnoitteluun tukkumarkkinoilla, tai toimenpiteet, joilla tuetaan energiatehokkuutta erityisesti heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden osalta. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikki hintasääntelystä hyötyvät edunsaajat voivat halutessaan hyödyntää kaikilta osin kilpailuun perustuvien markkinoiden tarjouksia. Tätä varten niille olisi tiedotettava suoraan ja säännöllisesti kilpailuun perustuvilla markkinoilla saatavilla olevista tarjouksista ja säästöistä, ja niitä olisi autettava markkinaperusteisiin tarjouksiin vastaamisessa ja niiden hyödyntämisessä.

(25) Maakaasutoimitusten hintasääntelyyn liittyvät julkiset toimet eivät saisi johtaa eri asiakasryhmien välisiin suoriin ristisubventioihin. Tämän periaatteen mukaisesti hintajärjestelmissä ei saa asettaa nimenomaisesti tiettyjen asiakasryhmien vastattaviksi muihin asiakasryhmiin vaikuttavien hintasääntelytoimien kustannuksia. Hinnoitteluun liittyvien julkisen palvelun velvoitteiden olisi koskettava ainoastaan maakaasutoimituksia, koska kotitalousasiakkaiden ei odoteta käyttävän vetyä lämmitykseen laajassa mittakaavassa. Vetymarkkinoiden odotetaan koskevan pääasiassa teollisuutta, joka ei edellytä tällaisia julkisia toimia.

(26) Kuluttajien olisi saatava selkeitä ja ymmärrettäviä tietoja oikeuksistaan energia-alalla. Komissio on laatinut jäsenvaltioita, sääntelyviranomaisia, kuluttaja-asioista vastaavia elimiä, maakaasualan yrityksiä ja muita asianomaisia sidosryhmiä kuultuaan helppokäyttöisen, käyttäjämyönteisen energiankuluttajan tarkistuslistan, jonka tarkoituksena on antaa kuluttajille käytännön tietoa heidän oikeuksistaan. Energiankuluttajan tarkistuslista olisi pidettävä ajan tasalla, se olisi annettava kaikkien kuluttajien käyttöön ja sen olisi oltava julkisesti saatavilla.

([21]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1938, annettu 25 päivänä lokakuuta 2017, toimista kaasun toimitusvarmuuden turvaamiseksi ja asetuksen (EU) N:o 994/2010 kumoamisesta (EUVL L 280, 28.10.2017, s. 1).

(27) Jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon, että onnistunut energiasiirtymä edellyttää suurempia investointeja maakaasu- ja vetyalan työntekijöiden koulutukseen ja osaamiseen sekä myös infrastruktuurin kehittämiseen, energiatehokkuuteen ja loppukäyttäjäsovelluksiin, joissa käytetään kustannustehokkaampia ja vähähiilisempiä vaihtoehtoja. Tällaiset investoinnit olisivat direktiivin (EU) 2023/1791 mukaisia.

(28) Markkinasäännöillä olisi suojeltava asiakkaita ja annettava heille mahdollisuus tehdä energiatehokkaimpia valintoja, jotta uusi uusiutuva kaasu ja vety sekä vähähiilinen kaasu ja vety voidaan ottaa täysimääräisesti osaksi energiasiirtymää.

(29) Maakaasulla on edelleen keskeinen rooli energiahuollossa, sillä maakaasun osuus kotitalouksien energiankulutuksesta on edelleen suurempi kuin sähkön. Vaikka sähköistäminen on keskeinen osa vihreää siirtymää, kotitalouksien maakaasun kulutus, myös uusiutuvan kaasun ja erityisesti biometaanin määrän kasvu, jatkuu tulevaisuudessa.

(30) Maakaasualalla, mukaan lukien maakaasun vähittäismarkkinat, kuluttajien sitoutumista ja suojelua koskevia säännöksiä ei ole mukautettu energiasiirtymän tarpeisiin.

(31) Maakaasumarkkinoilla asiakkaiden tyytyväisyys ja sitoutuneisuus on heikkoa ja uuden uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun käyttöönotto on hidasta, mikä ilmentää sitä, että monissa jäsenvaltioissa kilpailu on vähäistä. Kotitalousasiakkaiden maksamat maakaasun hinnat ovat nousseet viime vuosikymmenen aikana, minkä seurauksena kotitalousasiakkaat maksavat maakaasun kulutuksestaan kaksi tai kolme kertaa enemmän kuin teollisuusasiakkaat.

(32) Samoin kuin sähköalalla, markkinoiden joustavuus ja kuluttajien oikeuksia maakaasualalla koskeva asianmukainen unionin oikeudellinen kehys ovat olennaisen tärkeitä sen varmistamiseksi, että kuluttajat voivat osallistua energiasiirtymään ja hyötyä kohtuullisista hinnoista, hyvästä palvelutasosta ja todellisista valinnanmahdollisuuksista, jotka heijastavat teknologian kehitystä.

(33) Siirtymisen fossiilisesta kaasusta uusiutuviin vaihtoehtoihin odotetaan toteutuvan, jos uusiutuvista lähteistä peräisin olevasta energiasta tulee kuluttajien kannalta houkutteleva ja syrjimätön vaihtoehto, joka perustuu aidosti avoimiin tietoihin ja jossa siirtymäkustannukset jakautuvat oikeudenmukaisesti eri kuluttajaryhmien ja markkinaosapuolten kesken. Siirtyminen maakaasusta muihin teknologioihin ei kuitenkaan yleensä ole helppoa taustalla oleviin laitteisiin liittyvän lukkiutumisvaikutuksen vuoksi. Jos maakaasuinfrastruktuuri poistetaan käytöstä, siihen olisi liitettävä toimenpiteitä, joilla puututaan loppukäyttäjiin, erityisesti heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin ja energiaköyhyydestä kärsiviin kotitalousasiakkaisiin kohdistuviin kielteisiin vaikutuksiin, sekä toimenpiteitä, joilla puututaan energiasiirtymästä johtuvaan eriarvoisuuteen. Maakaasun kuluttajia olisi suojeltava nousevilta tariffeilta, kun maakaasuomaisuudesta on tehtävä poistoja, kaasun ja vedyn käyttäjien välisiltä ristisubventioilta sekä nousevilta maakaasutariffeilta, jotka johtuvat asiakaskunnan supistumisesta.

(34) Maakaasun vähittäismarkkinoiden nykyisten puutteiden korjaamiseksi on tarpeen puuttua nykyisiin kilpailu- ja teknisiin esteisiin, jotka haittaavat vaihtoehtoisen, uusiutuviin energialähteisiin perustuvan energian toimitusten ja uusien palvelujen syntymistä sekä paremman palvelutason ja alhaisempien kuluttajahintojen saavuttamista, samalla kun varmistetaan heikossa asemassa olevien kuluttajien ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden suojelu.

(35) Jotta voidaan varmistaa kuluttajansuojan ja kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien yhdenmukainen korkea taso kaikilla energiasektoreilla, vähähiilisiä maakaasumarkkinoita koskevan lainsäädäntökehyksen olisi vastattava sähkömarkkinoiden kuluttajansuojaa ja tarvittaessa sen kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia koskevia säännöksiä, ja siinä olisi otettava huomioon energiajärjestelmän tehokkuus sekä toimitusvarmuutta, energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevat unionin tavoitteet.

(36) Jotta sähkömarkkinoiden tiettyjen näkökohtien vastaavuuteen perustuva lähestymistapa olisi johdonmukainen ja tehokas, sen olisi katettava kaikki kuluttajansuojaa ja kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia koskevat säännökset aina, kun se on mahdollista ja kun säännökset voidaan mukauttaa maakaasumarkkinoihin. Sen olisi katettava niin sopimusperusteiset perusoikeudet kuin laskutustietoihin sovellettavat säännöt, energiantoimittajan vaihtaminen, luotettavien vertailuvälineiden asettaminen saataville, heikossa asemassa olevien ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden suojelu, riittävän tietosuojan varmistaminen älykkäissä mittareissa ja tiedonhallinnassa sekä tehokkaan vaihtoehtoisen riitojenratkaisun.

(37) Kun säännöksiä pyritään yhdenmukaistamaan eri aloilla, kansallisille hallinnoille ja yrityksille aiheutuvien rasitteiden olisi pysyttävä rajallisina ja oikeasuhteisina muun muassa hyödyntämällä kokemuksia, joita on saatu ”Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille” -pakettiin kuuluvista unionin säädöksistä, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksista (EU) 2018/1999 ([22]), (EU) 2019/941 ([23]), (EU) 2019/942 ([24]), (EU) 2019/943 ja Euroopan

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

([23]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/941, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, riskeihin varautumisesta sähköalalla ja direktiivin 2005/89/EY kumoamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 1).

([24]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/942, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 22).

parlamentin ja neuvoston direktiiveistä (EU) 2018/844 ([25]), (EU) 2018/2001, (EU) 2018/2002 ([26]) ja (EU) 2019/944.

(38) Maakaasualan nykyaikaistamisen odotetaan johtavan merkittäviin taloudellisiin ja ympäristöhyötyihin sekä vähittäiskaupan kilpailun lisääntymiseen sekä sosiaalisten ja jakaumahyötyjen että asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksien kasvun muodossa, mukaan lukien vahvemmat sopimusperusteiset oikeudet ja paremmin saatavilla olevat tiedot kulutuksesta ja energialähteistä, mikä johtaa vihreämpiin valintoihin sekä energiatehokkuustoimenpiteiden täytäntöönpanoon ja fossiilisen kaasun käytön vähentämiseen tai siirtymiseen fossiilisesta kaasusta kestävämpiin energialähteisiin. Energia-alan intressiyhteisöjen olisi edistettävä uusiutuvan kaasun käyttöönottoa.

(39) Toimittajan vaihtaminen on tärkeä indikaattori asiakkaan sitoutumisesta ja tärkeä väline kilpailun lisäämiseksi maakaasu- ja vetymarkkinoilla, joten se olisi turvattava asiakkaille kuuluvana perusoikeutena. Toimittajaa vaihtaneiden asiakkaiden osuus vaihtelee kuitenkin edelleen jäsenvaltioiden välillä, ja kuluttajien halukkuutta vaihtaa energialähdettä ja -toimittajaa pyritään hillitsemään eroamis- ja irtisanomismaksuilla. Vaikka tällaisten maksujen poistaminen voisi rajoittaa asiakkaan valinnanvaraa, jos sen myötä poistuisi asiakasuskollisuudesta palkitsemiseen perustuvia tuotteita, maksujen merkittävämpi rajoittaminen odotettavasti lisäisi kuluttajien hyvinvointia ja sitoutumista sekä kilpailua markkinoilla.

(40) Vaihtoon menevän ajan lyheneminen todennäköisesti kannustaa asiakkaita etsimään parempia energiasopimuksia ja vaihtamaan toimittajaa. Tietotekniikan lisääntyvän käytön myötä vuoteen 2026 mennessä tekninen vaihtoprosessi uuden toimittajan rekisteröimiseksi markkinaoperaattorin mittauspisteeseen pitäisi tavallisesti saada toteutetuksi minä tahansa arkipäivänä 24 tunnin sisällä. Varmistamalla, että vuoteen 2026 mennessä tekninen vaihtoprosessi on mahdollista toteuttaa 24 tunnin sisällä, minimoitaisiin vaihtoon menevä aika ja autettaisiin lisäämään kuluttajien aktiivisuutta ja kilpailua vähittäismarkkinoilla.

(41) Maakaasu- ja vetymarkkinoiden 24 tunnin vaihtoaika vastaisi sitä, mitä jo sovelletaan sähkömarkkinoilla, joilla on samanlaiset taustatoiminnot ja tietoteknisiä tietokantoja koskevat vaatimukset. Vaihtoon menevän ajan yhdenmukaistaminen näiden alojen välillä hyödyttäisi kaikkia kuluttajia, erityisesti niitä, joilla on kaksipolttoainesopimuksia. Vaihtoon menevän ajan lyheneminen kuluttajien kannalta ei saisi vaikuttaa toimittajan tasehallintavelvoitteisiin.

(42) Monet tekijät estävät asiakkaita saamasta markkinatietoja käytettävissä olevista eri lähteistä, ymmärtämästä niitä ja toimimasta niiden mukaisesti. Sen vuoksi olisi parannettava tarjousten vertailukelpoisuutta asianmukaisella asiakasneuvonnalla, joka perustuu asiakkaille tarkoitettuihin vertailuvälineisiin ja poistettava toimittajan vaihtamisen perusteettomat esteet rajoittamatta aiheettomasti asiakkaan valinnanvaraa. On myös erittäin tärkeää, että toimittajat antavat asiakkaille selkeät ja ymmärrettävät tiedot ennen sopimuksen tekoa, jotta he ovat täysin tietoisia sopimuksen yksityiskohdista ja seurauksista.

(43) Riippumattomat vertailuvälineet, verkkosivustot mukaan lukien, ovat pienemmille asiakkaille tehokas keino arvioida markkinoilla saatavilla olevien erilaisten energiatarjousten etuja. Niihin olisi pyrittävä sisällyttämään mahdollisimman laaja valikoima saatavilla olevia tarjouksia ja niiden olisi katettava markkinat niin perusteellisesti kuin mahdollista, jotta asiakkaat saisivat edustavan kuvan tilanteesta. Jos ympäristötehokkuutta mainostetaan tarjouksen olennaisena ominaisuutena, vertailuvälineisiin olisi sisällyttävä myös kuvaus kyseisestä ympäristötehokkuudesta. On olennaisen tärkeää, että pienempien asiakkaiden saatavilla on vähintäänkin yksi vertailuväline ja että tällaisilla välineillä saatavat tiedot ovat luotettavia, puolueettomia, avoimia ja helposti ymmärrettäviä. Tätä varten jäsenvaltiot voisivat säätää vertailuvälineestä, jonka ylläpidosta vastaa kansallinen viranomainen tai yksityinen yritys, ja ne voisivat kuulla vertailuvälineitä koskevien kriteerien osalta asiaankuuluvia sidosryhmiä, myös kuluttajien etuja edustavia järjestöjä.

([25]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/844, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU ja energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 75).

([26]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2002, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 210).

(44) Loppukäyttäjien olisi myös voitava käyttää, varastoida ja myydä itse tuottamaansa uusiutuvaa kaasua noudattaen uusiutuvan kaasun tuotantoon sovellettavaa lainsäädäntöä, erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen osalta, ja osallistua kaikille maakaasumarkkinoille tarjoamalla lisäpalveluja verkkoon esimerkiksi energian varastoinnin kautta, säilyttäen samalla tämän direktiivin mukaiset oikeutensa loppukäyttäjinä. Aktiivisten asiakkaiden väliset kollektiiviset järjestelyt tarjoavat palveluntarjoajille ja paikallisille yrityksille, erityisesti pk-yrityksille, mahdollisuuksia edistää järjestelmän tasehallintaa ja joustavuutta. Jäsenvaltioiden olisi voitava säätää kansallisessa lainsäädännössään erilaisista säännöksistä, jotka koskevat yksittäisiltä ja yhdessä toimivilta aktiivisilta asiakkailta kannettavia veroja ja maksuja.

(45) Laskut ja laskutustiedot ovat tärkeä keino tiedottaa loppukäyttäjille ja lisätä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan. Energialaskut ovat edelleen yleisin kuluttajien huolen ja valitusten aihe, mikä vaikuttaa kuluttajien jatkuvasti alhaiseen tyytyväisyystasoon ja vähäiseen sitoutumiseen maakaasualalla. Myös laskutustietoja koskevat säännökset ovat kaasualalla jäljessä kuluttajille sähköalalla myönnetyistä oikeuksista. Sen vuoksi on tarpeen yhdenmukaistaa niitä ja asettaa kaasualan laskuja ja laskutustietoja koskevat vähimmäisvaatimukset, jotta kuluttajat voivat saada läpinäkyviä, täydellisiä ja helposti ymmärrettäviä tietoja. Laskuissa olisi annettava loppukäyttäjille tietoa heidän kulutuksestaan ja kustannuksistaan, hiilidioksidipäästöistä sekä uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun osuudesta, mikä helpottaa tarjousten vertailua toimittajan tai energialähteen vaihtamisen yhteydessä, sekä tietoa kuluttajien oikeuksista, kuten vaihtoehtoisesta riitojenratkaisusta. Lisäksi laskujen olisi oltava väline, jolla kuluttajat saadaan osallistumaan aktiivisesti markkinoille, jotta he voivat hallita kulutustottumuksiaan ja tehdä vihreämpiä valintoja. On tärkeää antaa kuluttajille kattavaa ja täsmällistä tietoa sen varmistamiseksi, että he ovat tietoisia ympäristövaikutuksestaan ja voivat siten ilmaista suosivansa kestävimpiä energiankantajia. Direktiivi (EU) 2023/1791 olisi sen vuoksi muutettava vastaavasti.

(46) On tärkeää toimittaa säännöllisesti tosiasialliseen maakaasun kulutukseen perustuvat ajantasaiset laskutustiedot, jotta autetaan asiakkaita hallitsemaan omaa maakaasun kulutustaan ja kustannuksia. Asiakkailla, erityisesti kotitalousasiakkailla, olisi kuitenkin oltava mahdollisuus sopia joustavista järjestelyistä laskujen maksamisessa.

(47) Keskeinen tekijä kuluttajille tehtävissä toimituksissa on mahdollisuus saada puolueettomia ja avoimia kulutustietoja. Kuluttajilla olisi näin ollen oltava mahdollisuus saada käyttöönsä itseään koskevat kulutustiedot ja kulutukseen liittyvät hinnat sekä palvelumaksut, mukaan lukien tarvittaessa vakuutusten ja energiatehokkuuspalvelujen kaltaisten lisäpalvelujen hinta, jotta he voivat pyytää kilpailijoita tekemään tarjouksia näiden tietojen pohjalta. Kuluttajilla olisi myös oltava oikeus saada asianmukaisesti tietoja energiankulutuksestaan. Ennakkomaksut eivät saisi asettaa niiden käyttäjiä kohtuuttoman epäedulliseen asemaan ja eri maksujärjestelmien olisi oltava syrjimättömiä. Kuluttajille riittävän usein annettavien tietojen energiakustannuksista pitäisi kannustaa energian säästämiseen, koska kuluttajat voivat saada niistä suoraa palautetta energiatehokkuuden parantamiseen tehtyjen investointien ja kulutustottumusten muutosten vaikutuksista.

(48) Kaikki kansalliset päätökset maakaasun älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta olisi tehtävä kustannus--hyötyanalyysien jälkeen. Tällaisissa analyyseissä olisi otettava huomioon älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton pitkäaikaiset hyödyt kuluttajille ja koko toimitusketjulle. Jos kyseisessä arvioinnissa todetaan, että kyseisten mittausjärjestelmien käyttöönotto on taloudellisesti järkevää ja kustannustehokasta vain sellaisten kuluttajien osalta, jotka kuluttavat tietyn määrän maakaasua, jäsenvaltioiden olisi voitava ottaa tämä huomioon älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotossa. Tällaisia analyysejä olisi tarkistettava säännöllisesti vastauksena merkittäviin muutoksiin taustaoletuksissa ja joka tapauksessa vähintään neljän vuoden välein tekniikan nopean kehityksen vuoksi. Älykkäiden mittausjärjestelmien rajoitettua täytäntöönpanoa, kuten pilottihankkeita ja testausvaiheita, ei pidetä tässä direktiivissä tarkoitettuina kyseisten järjestelmien käyttöönottoina.

(49) Jotta voidaan helpottaa loppukäyttäjien aktiivista osallistumista markkinoille älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton yhteydessä, heidän olisi otettava asianmukaisesti huomioon saatavilla olevien sovellettavien standardien, myös yhteentoimivuuden tietomallien ja sovelluskerroksen tasolla mahdollistavien standardien, käyttö ja parhaat käytännöt sekä tietojen vaihdon ja tulevien ja innovatiivisten energiapalvelujen tärkeys. Käyttöön otettavat älykkäät mittausjärjestelmät eivät myöskään saisi muodostaa estettä toimittajan vaihtamiselle maakaasun kuluttajien tapauksessa, ja niissä olisi oltava tarkoituksenmukaiset toiminnot, joiden ansiosta loppukäyttäjät voivat saada kulutustietonsa oikea-aikaisesti, mukauttaa energiankulutustaan ja saada siitä korvausta ja säästöjä laskuissaan. Kuluttajaryhmille olisi annettava neuvoja siitä, miten älykkäitä mittareita voidaan käyttää energiatehokkuuden parantamiseksi.

(50) Jäsenvaltioiden, jotka eivät järjestelmällisesti ota käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä maakaasuverkossa, olisi annettava kuluttajille mahdollisuus saada asennutettua älymittari pyynnöstä oikeudenmukaisin ja kohtuullisin edellytyksin ja liitännäiskustannukset kattamalla ja annettava kuluttajille kaikki asiaa koskevat tiedot.

(51) Älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton jälkeen tietojen hallintaan on kehitetty tai kehitteillä jäsenvaltioissa erilaisia malleja. Tiedonhallintamallista riippumatta jäsenvaltioiden on tärkeää ottaa käyttöön avoimet säännöt tietojen käyttöön saamisesta syrjimättömin edellytyksin ja varmistaa kyberturvallisuuden ja tietosuojan mahdollisimman korkea taso sekä tietoja käsittelevien tahojen puolueettomuus.

(52) Kaikkien kuluttajien saatavilla olevat tehokkaat riitojenratkaisukeinot takaavat paremman kuluttajansuojan. Jäsenvaltioiden olisi säädettävä nopeista ja tehokkaista menettelyistä valitusten käsittelemiseksi. Tiedot valitusten käsittelystä olisi annettava asiakassopimuksissa ja laskutustiedoissa.

(53) Arvioidessaan tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjensä toimintaa jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon maakaasualan yritysten osallistuminen ja vaatimusten noudattaminen.

(54) Jäsenvaltioiden olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, kuten myönnettävä sosiaaliturvajärjestelmiensä perusteella etuuksia heikossa asemassa olevien asiakkaiden tarvitsemien toimitusten varmistamiseksi sekä tuettava energiatehokkuuden parantamista ja uusiutuvan energian käyttöönottoa, jotta voidaan puuttua kestävällä tavalla energiaköyhyyteen, myös tarkasteltaessa köyhyyttä laajemmin. Tällaiset toimenpiteet voisivat vaihdella kyseisen jäsenvaltion erityisolosuhteiden mukaan, ja niihin voisi kuulua maakaasua ja vetyä koskevien laskujen maksamiseen liittyviä sosiaali- tai energiapolitiikan toimenpiteitä, investointeja asuinrakennusten energiatehokkuuteen tai kuluttajansuojatoimenpiteitä, kuten turvaamista verkosta irtikytkemiseltä.

(55) Energiaköyhyydestä 14 päivänä lokakuuta 2020 annetussa komission suosituksessa (EU) 2020/1563 ([27]) ja 20 päivänä lokakuuta 2023 annetussa komission suosituksessa (EU) 2023/2407 ([28]) esitetään hyviä käytäntöjä energiaköyhyyden määrittelemiseksi kansallisella tasolla, mukaan lukien asianmukaiset indikaattorit energiaköyhyyden mittaamiseksi, sekä rakenteellisia toimenpiteitä ja parannuksia, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa puuttuakseen energiaköyhyyden perimmäisiin syihin. Investointeja rakenteellisiin toimenpiteisiin, joilla puututaan asuntojen ja laitteiden heikkoon energiatehokkuuteen, hiilestä irtautumiseen ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon, korostetaan samoin kuin muita toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on antaa tietoa siitä, miten energialaskuja voidaan pienentää ja ottaa käyttöön energiansäästökäytäntöjä, tukea kansalaisia liittymään energiayhteisöihin tai kannustaa siirtymään uusiutuvaan energiaan perustuviin ratkaisuihin.

(56) Verkosta irtikytkeminen vaikuttaa merkittävästi asiakkaiden mahdollisuuteen saada maakaasua, jota he tarvitsevat erityisesti kotiensa lämmittämiseen. Maakaasuverkosta irtikytkeminen vaikuttaa erityisen haitallisesti energiaköyhyydestä kärsiviin asiakkaisiin ja heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin, ja jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimenpiteitä, joilla estetään kyseisten asiakkaiden verkosta irtikytkeminen taloudellisista tai kaupallisista syistä. Jäsenvaltioilla on käytettävissään useita välineitä ja hyviä käytäntöjä, joihin kuuluvat muun muassa verkosta irtikytkemisen ympärivuotiset tai kausittaiset kiellot, velkaantumisen ehkäiseminen ja kestävät ratkaisut, joilla tuetaan vaikeuksissa olevia asiakkaita maksamaan energialaskunsa. Jäsenvaltioiden olisi määritettävä parhaiten soveltuvat välineet kansallisten olosuhteidensa perusteella. Tällaiset toimenpiteet eivät saisi vaikuttaa silloin, jos verkonhaltijat kytkevät asiakkaat tilapäisesti irti verkosta hätätilanteessa, ilman ennakkoilmoitusta, jos kyseinen irtikytkeminen tapahtuu turvallisuussyistä, ja mahdollisuuksien mukaan ennakkoilmoituksella, jos se tapahtuu ylläpitosyistä.

(57) Asiakkailla on oikeus käyttää toimittajiensa hallinnoimia valitusmenettelyjä sekä tuomioistuinten ulkopuolisia riitojenratkaisumenettelyjä, jotta heidän oikeutensa toteutuvat asianmukaisesti, eikä heitä aseteta epäedulliseen asemaan, jos heillä on erimielisyyttä toimittajien kanssa erityisesti laskuista tai maksettavasta määrästä. Jos asiakkaat käyttävät näitä menettelyjä, toimittajien ei olisi irtisanottava sopimuksia vielä kiistanalaisten seikkojen perusteella. Sekä toimittajien että asiakkaiden olisi edelleen noudatettava sopimusperusteisia oikeuksiaan ja velvoitteitaan erityisesti maakaasun toimittamisen ja sen maksamisen osalta, eikä valitusmenettelyiden olisi toimittava perusteena väärinkäytöksille, jotka antavat asiakkaille mahdollisuuden olla noudattamatta sopimusperusteisia velvoitteitaan, laskujen maksaminen mukaan lukien. Jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön asianmukaiset toimenpiteet sen välttämiseksi, että näitä valitus- tai riitojenratkaisumenettelyjä käytetään väärällä tavalla.

([27]) Komission suositus (EU) 2020/1563, annettu 14 päivänä lokakuuta 2020, energiaköyhyydestä (EUVL L 357, 27.10.2020, s. 35).
([28]) Komission suositus (EU) 2023/2407, annettu 20 päivänä lokakuuta 2023, energiaköyhyydestä (EUVL L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(58) Jotta voidaan varmistaa toimitusten jatkuvuus kuluttajille erityisesti tapauksissa, joissa toimittaja ei pysty huolehtimaan velvollisuuksistaan, jäsenvaltioissa olisi otettava käyttöön viimesijaisen toimittajan järjestelmä tai toteutettava vastaavia toimenpiteitä. Viimesijainen toimittaja olisi voitava nimetä joko ennen toimittajan toimitushäiriötä tai sen aikana. Viimesijainen toimittaja voisi olla sellaisen vertikaalisesti integroituneen yrityksen myyntiosasto, joka harjoittaa myös jakelutoimintaa, edellyttäen, että se täyttää tämän direktiivin mukaiset toimintojen eriyttämisvaatimukset. Tämä ei kuitenkaan saisi merkitä sitä, että jäsenvaltioilla olisi velvollisuus toimittaa sähköä tiettyyn kiinteään vähimmäishintaan. Kun jäsenvaltio velvoittaa viimesijaisen toimittajan toimittamaan maakaasua asiakkaalle, joka ei saa markkinapohjaisia tarjouksia, olisi sovellettava tämän direktiivin 4 artiklassa vahvistettuja edellytyksiä, ja velvoitteessa hintaa voidaan säännellä ainoastaan sellaisessa määrin kuin mitä asiakas on oikeutettu hyötymään säännellystä hinnasta. Arvioitaessa muiden kuin kotitalousasiakkaiden saamien tarjousten markkinapohjaisuutta, jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon yksilölliset kaupalliset ja tekniset olosuhteet. Jos jäsenvaltio on jo ennen tämän direktiivin voimaantulopäivää nimennyt maakaasun viimesijaisen toimittajan oikeudenmukaisella, läpinäkyvällä ja syrjimättömällä menettelyllä, ei ole tarpeen ottaa käyttöön uutta menettelyä viimesijaisen toimittajan nimeämiseksi.

(59) Hallinnollisten lupamenettelyjen yksinkertaistamisen ja virtaviivaistamisen ja lupien myöntämisestä vastaavien viranomaisten tekemille päätöksille asetettujen selkeiden määräaikojen pitäisi varmistaa, että vedyntuotantolaitoksia ja vetyjärjestelmäinfrastruktuuria voidaan ottaa käyttöön riittävän nopeasti haittaamatta julkisia kuulemisia. Jäsenvaltioita olisi pyydettävä raportoimaan saavutetusta edistyksestä. Olemassa olevien maakaasuputkien ja muun verkko-omaisuuden rakentamiseen ja käyttöön kansallisen lainsäädännön nojalla myönnettyjen lupien kuten toimilupien, lupien tai hyväksyntöjen jatkaminen on tarpeen, kun maakaasuputkistossa siirrettävä kaasumainen energiankantaja vaihtuu maakaasusta (puhtaaseen) vetyyn. Kyseinen lupien jatkaminen ei saisi vaikuttaa vetyinfrastruktuuria koskevien teknisten turvallisuusvaatimusten voimassaoloon eikä toimivaltaisten viranomaisten mahdollisuuteen valvoa tällaisten vaatimusten noudattamista ja toteuttaa aiheellisia ja oikeasuhteisia täytäntöönpanotoimenpiteitä, mukaan lukien jatkettujen lupien mahdollinen peruuttaminen, jos se on perusteltua. Tämän pitäisi estää tarpeettomat viivästykset olemassa olevien maakaasuputkien ja muun verkko-omaisuuden käyttötarkoituksen muuttamisessa vedyn siirtoa varten. Olisi vältettävä sitä, että vetyjärjestelmäinfrastruktuuria koskevien lupien myöntämisedellytykset ovat olennaisesti erilaiset, ellei sille ole riittäviä perusteita. Tekniset turvallisuusnäkökohdat voivat oikeuttaa eriytetyn lähestymistavan olemassa olevien lupien voimassaolon jatkamiseen tai uusien lupien myöntämiseen. Lupamenettelyjä koskevia säännöksiä olisi sovellettava rajoittamatta kansainvälisen ja unionin oikeuden soveltamista, mukaan lukien ympäristön ja ihmisten terveyden suojelua koskevat säännökset. Lupamenettelyjen määräaikoja olisi voitava pidentää enintään vuodella, jos se on asianmukaisesti perusteltua poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi.

(60) Hakijoiden ohjaamisella hallinnollisen luvan hakemis- ja myöntämismenettelyjen kaikissa vaiheissa hallinnollisen yhteyspisteen kautta on tarkoitus vähentää monimutkaisuutta hankkeen toteuttajien kannalta ja parantaa tehokkuutta ja avoimuutta. Tehokkuutta voitaisiin parantaa sillä, että hakijat voivat toimittaa asiaankuuluvat asiakirjat digitaalisessa muodossa ja että heidän saatavillaan on menettelyjä selittävä käsikirja. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että lupamenettelyjä toteuttavat viranomaiset osallistuvat aktiivisesti jäljellä olevien esteiden poistamiseen, mukaan lukien muut kuin taloudelliset esteet, kuten riittämättömät tiedot ja digitaaliset ja henkilöresurssit, jotka haittaavat kasvavan lupamenettelyjen määrän käsittelyä. Hallinnollisten valmiuksien puute ei saisi haitata siirto- tai jakeluverkkoon liittämistä koskevia lupamenettelyjä. Kyseisillä lupamenettelyillä ei myöskään saisi luoda esteitä uusiutuvaa energiaa koskevan kansallisen tavoitteen saavuttamiselle.

(61) Jos verkkotoimintoja ei tehokkaasti eriytetä toimitus- ja tuotantotoiminnoista (tehokas eriyttäminen), on olemassa vaara, että syrjintää esiintyy sekä verkon toiminnassa että myös sen suhteen, minkälaisia kannustimia vertikaalisesti integroituneilla yrityksillä on tehdä riittäviä investointeja verkkoihinsa.

(62) Tehokas eriyttäminen voidaan varmistaa ainoastaan poistamalla vertikaalisesti integroituneiden yritysten kannustin kilpailijoidensa syrjimiseen verkkoon pääsyssä ja investoinneissa. Omistuksen eriyttäminen, mikä edellyttää verkon omistajan nimeämistä verkonhaltijaksi ja sen riippumattomuutta toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä, on selvästi tehokas ja vakaa tapa ratkaista luontainen eturistiriita ja turvata toimitusvarmuus. Tästä syystä Euroopan parlamentti totesi kaasun ja sähkön sisämarkkinoiden mahdollisuuksista 10 päivänä heinäkuuta 2007 antamassaan päätöslauselmassa, että se pitää siirtotasolla tapahtuvaa omistuksen eriyttämistä tehokkaimpana tapana edistää infrastruktuuriin tehtäviä investointeja syrjimättömästi, uusien tulokkaiden oikeudenmukaista pääsyä verkkoon ja markkinoiden avoimuutta. Omistuksen eriyttämisen mukaisesti olisi siksi edellytettävä, että jäsenvaltiot varmistavat, että samalla henkilöllä ei ole sekä oikeutta käyttää määräysvaltaa kaasun tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä että oikeutta käyttää samaan aikaan määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai

siirtoverkkoon nähden. Samalla tavoin määräysvallan siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan nähden olisi suljettava pois mahdollisuus, että samalla henkilöllä voisi olla oikeus käyttää määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia tuotanto- tai toimitusyritykseen nähden. Näissä rajoissa tuotanto- tai toimitusyritys voisi olla siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon vähemmistöosakas.

(63) Eriyttämisjärjestelmällä olisi poistettava tehokkaasti eturistiriitoja tuottajien, toimittajien ja siirtoverkonhaltijoiden väliltä, jotta voidaan luoda kannustimia tarvittaville investoinneille ja turvata uusien toimijoiden pääsy markkinoille avoimen ja tehokkaan sääntelyjärjestelmän avulla, eikä sillä saisi luoda sääntelyviranomaisten kannalta liian työlästä sääntelyjärjestelmää.

(64) Tämän direktiivin mukainen ilmaisun ”määräysvalta” määritelmä on yhdenmukainen neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 ([29]) säännösten kanssa.

(65) Sähkö- ja maakaasualojen väliset vertikaaliset yhteydet huomioon ottaen eriyttämissäännöksiä olisi sovellettava kaikilla maakaasu-, vety- ja sähköaloilla tässä direktiivissä esitetyllä tavalla.

(66) Vetyalalla olisi viipymättä sovellettava vertikaalista eriyttämistä koskevia sääntöjä. Tämä on parempi vaihtoehto kuin kallis jälkikäteinen eriyttäminen, joka voisi olla tarpeen, jos alalla kehittyy voimakasta vertikaalista integroitumista.

(67) Omistuksen eriyttämisen mukaisesti, jotta voitaisiin varmistaa verkkotoimintojen täydellinen riippumattomuus toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä ja estää luottamuksellisten tietojen vaihto, sama henkilö ei saisi olla sekä siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon että kaasun tuotantoa tai toimittamista harjoittavan yrityksen johtokunnan jäsen. Samasta syystä henkilöllä ei saisi olla oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon johtokunnan jäseniä, jos sillä on oikeus käyttää määräysvaltaa tai minkäänlaisia oikeuksia kaasun tuottajaan tai toimittajaan nähden.

(68) Toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattoman järjestelmävastaavan tai siirtoverkonhaltijan perustamisen tulisi mahdollistaa se, että vertikaalisesti integroituneet yritykset voivat säilyttää verkon omistuksen samalla kun varmistetaan intressien tehokas eriyttäminen. Tämä edellyttää, että sellainen riippumaton järjestelmävastaava tai sellainen riippumaton siirtoverkonhaltija huolehtii kaikista verkonhaltijan toiminnoista, minkä lisäksi on varmistettava yksityiskohtainen sääntely ja otettava käyttöön kattavat mekanismit viranomaisvalvontaa varten.

(69) Jos siirtoverkon omistava yritys kuului 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus valita joko omistuksen eriyttäminen tai toimituksiin ja tuotantoon liittyvistä intresseistä riippumattoman järjestelmävastaavan tai siirtoverkonhaltijan perustaminen.

(70) Vertikaalisesti integroituneiden yritysten osakkeenomistajien etujen säilyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava valita omistuksen eriyttämisen toteuttamistavaksi joko suora divestointi tai integroituneen yrityksen osakkeiden jakaminen verkkoyrityksen osakkeisiin ja jäljelle jäävän toimitus- ja tuotantoyrityksen osakkeisiin sillä edellytyksellä, että omistuksen eriyttämisestä johtuvia vaatimuksia noudatetaan.

(71) Riippumattomaan järjestelmävastaavaan tai riippumattomaan siirtoverkonhaltijaan perustuvien ratkaisujen täysimääräinen vaikuttavuus olisi varmistettava asiaa koskevilla lisäsäännöillä. Riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevat säännöt luovat asianmukaisen sääntelykehyksen terveen kilpailun, riittävien investointien, uusien toimijoiden markkinoille pääsyn ja maakaasu- ja vetymarkkinoiden yhdentymisen takaamiseksi. Jotta riippumattomia siirtoverkonhaltijoita koskevien säännösten avulla aikaansaatu eriyttäminen olisi tehokasta, sen olisi perustuttava organisatoristen toimenpiteiden ja siirtoverkonhaltijoiden hallintoa koskevien toimenpiteiden muodostamaan pilariin sekä investointeja, uuden tuotantokapasiteetin liittämistä verkkoon ja markkinoiden yhdentymistä alueellisen yhteistyön avulla koskevien toimenpiteiden muodostamaan pilariin. Siirtoverkonhaltijan riippumattomuus olisi myös varmistettava muun muassa asianmukaisilla ”jääviysajoilla”, jolloin ei voi toimia vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä johtavassa asemassa tai muussa vastaavassa tehtävässä, jossa on saatavilla samat tiedot, jotka olisi voinut saada johtavassa asemassa.

([29]) Neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004, annettu 20 päivänä tammikuuta 2004, yrityskeskittymien valvonnasta (”EY:n sulautuma-asetus”) (EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1).

(72) Kilpailun tehostamiseksi maakaasun ja vedyn sisämarkkinoilla laajamittaista kaupallista toimintaa harjoittavien muiden suurten asiakkaiden kuin kotitalousasiakkaiden olisi voitava valita toimittajansa ja voitava tehdä sopimuksia useiden toimittajien kanssa maakaasun ja vedyn saannin turvaamiseksi. Tällaisia asiakkaita olisi suojeltava sopimuksiin sisällytettäviltä yksinoikeuslausekkeilta, joiden tarkoituksena on estää kilpailevat tai täydentävät tarjoukset.

(73) Jäsenvaltiolla olisi oltava oikeus valita täysi omistajuuden eriyttäminen alueellaan. Jos jäsenvaltio on käyttänyt tätä oikeutta, yrityksellä ei pitäisi olla oikeutta perustaa riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa, jollei tässä direktiivissä toisin säädetä. Tuotantoa tai toimittamista harjoittavan yrityksen ei myöskään pitäisi voida käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tai oikeuksia täyden omistuksen eriyttämisen valinneesta jäsenvaltiosta peräisin olevaan siirtoverkonhaltijaan nähden.

(74) Maakaasun sisämarkkinoilla on käytössä erilaisia markkinajärjestelyjä. Toimenpiteiden, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi, olisi perustuttava ensisijaisesti yleisen edun mukaisiin pakottaviin vaatimuksiin. Komissiota olisi kuultava toimenpiteiden yhteensopivuudesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja muun asiaa koskevan unionin lainsäädännön kanssa.

(75) Tehokkaan eriyttämisen toteutuksessa olisi noudatettava julkisen ja yksityisen sektorin välisen syrjimättömyyden periaatetta. Tätä varten samalla henkilöllä ei saisi olla sellaista yksinomaista tai jaettua määräysvaltaa tai oikeutta sekä siirtoverkonhaltijoiden tai siirtoverkkojen että kaasun tuottajien tai toimittajien toimielinten kokoonpanon, äänestysten tai päätösten suhteen, joka on ristiriidassa omistuksen eriyttämistä tai järjestelmävastaavan riippumattomuutta koskevien sääntöjen kanssa. Jos kyseessä oleva jäsenvaltio voi osoittaa, että tätä vaatimusta noudatetaan omistuksen eriyttämisen ja riippumattoman järjestelmävastaavan osalta, toimitus- ja tuotantotoimintojen hallinta toisaalta ja siirtotoimintojen hallinta toisaalta pitäisi voida antaa kahdelle erilliselle julkiselle elimelle.

(76) Verkkotoiminnan mahdollisimman tehokasta eriyttämistä toimitus- ja tuotantotoiminnasta olisi sovellettava kaikkialla unionissa sekä unionin että kolmansien maiden yrityksiin. Sen varmistamiseksi, että verkkotoiminnot ja toimitus- ja tuotantotoiminnot pysyvät toisistaan riippumattomina kaikkialla unionissa, sääntelyviranomaisille olisi annettava valtuudet evätä sellaisten siirtoverkonhaltijoiden sertifiointi, jotka eivät noudata eriyttämissääntöjä. Jotta voidaan varmistaa näiden sääntöjen yhdenmukainen soveltaminen kaikkialla unionissa, sääntelyviranomaisten olisi otettava huolellisesti huomioon komission lausunto sertifiointia koskevia päätöksiä tehdessään. Jotta voidaan varmistaa myös unionin kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen sekä unionin sisäinen solidaarisuus ja energian toimitusvarmuus, komissiolla olisi oltava oikeus antaa sertifiointia koskevia lausuntoja kolmannesta maasta olevan henkilön määräysvallassa olevan verkonomistajan tai siirtoverkonhaltijan osalta. Komission olisi tätä arviointia tehdessään otettava huomioon kaupalliset suhteet, jotka voisivat vaikuttaa kielteisesti toimijan kannustimiin ja kykyyn suorittaa tehtävänsä, sekä unionin kansainväliset velvoitteet ja kaikki muut tapaukseen liittyvät erityiset tosiseikat ja olosuhteet. Kyseisiin tosiseikkoihin ja olosuhteisiin olisi kuuluttava maakaasutoimitusten vähentämisen käyttö aseena ja markkinoiden manipulointi maakaasuvirtojen tahallisten häiriöiden avulla, jotka voivat selvästi vaikuttaa suoraan ja vakavasti unionin ja jäsenvaltioiden keskeisiin kansainvälisiin turvallisuusetuihin.

(77) Vetyputkiverkkojen pitäisi olla tärkeä keino siirtää vetyä tehokkaasti ja kestävästi sekä maalla että merellä. Koska vetyputkiverkkojen rakentaminen aiheuttaa suuria pääomakustannuksia, ne voivat muodostaa luonnollisia monopoleja. Maakaasumarkkinoiden sääntelystä saadut kokemukset ovat osoittaneet, että on tärkeää varmistaa avoin ja syrjimätön pääsy putkiverkkoihin kilpailun turvaamiseksi perushyödykemarkkinoilla. Sen vuoksi maalla ja merellä sijaitseviin vetyverkkoihin olisi unionissa sovellettava verkon toimintaa koskevia vakiintuneita periaatteita, kuten kolmansien osapuolten verkkoon pääsyä.

(78) Tämän direktiivin mukaisten ”vedyn siirron” ja ”vedyn jakelun” määritelmien olisi perustuttava asiaankuuluvien verkkoluokkien toimintoihin ja yhteenliitetyn infrastruktuurin tyyppeihin.

(79) Vedyn siirtoverkonhaltijoiden olisi ylläpidettävä vety-yhdysputkia vetyverkkoina, joiden tärkeänä tavoitteena on yhdistää jäsenvaltioiden kansalliset vetyverkot toisiinsa. Hyvin harvoissa tapauksissa ja jos vedyn jakeluverkko on vahvistettu asiaankuuluvassa verkon kehittämissuunnitelmassa, se voidaan liittää vedyn siirtoverkkoon toisessa

jäsenvaltiossa. Edellyttäen, että kyseistä jakeluverkkoa ei ole lisäksi liitetty vedyn siirto- tai jakeluverkkoon siinä jäsenvaltiossa, jossa vedyn jakeluverkko sijaitsee, sitä olisi ylläpidettävä vedyn jakeluverkkona.

(80) Vedyn jakeluverkkoihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on vedyn toimittaminen verkkoon suoraan liitetyille asiakkaille, olisi sovellettava keveämpää sääntelyjärjestelmää vertikaalisen eriyttämisen ja verkkosuunnittelun osalta. Tällaisiin verkkoihin ei saisi kuulua vety-yhdysputkia eivätkä ne saisi olla liitetty merkittävään infrastruktuuriin, kuten terminaaleihin tai suuriin maanalaisiin varastoihin – ellei kyseinen verkko ole käyttötarkoitukseltaan muutettu maakaasuverkko – tai vety-yhdysputkiin. Kun kyse on yhteenliitännästä suuren maanalaisen varastointiverkon ja jakeluverkon välillä, ja molempien käyttötarkoitus on muutettu vedyn käyttöä varten, olemassa olevan jakeluverkon jatkeeksi voidaan rakentaa uusi lyhyen matkan liitäntäputki verkkojen välistä vedyn siirtoa varten. Pienempien maanalaisten tai maanpäällisten vedyn varastointilaitosten, myös helposti toisinnettavien vetyvarastojen, liittämistä vedyn jakeluverkkoihin ei kuitenkaan pitäisi rajoittaa, koska niiden odotetaan olevan keskeisessä asemassa kyseisten verkkojen tasehallinnassa.

(81) Vetyverkkojen toiminta olisi erotettava energian tuotantoon ja toimituksiin liittyvistä toiminnoista, jotta vältetään eturistiriitojen riski verkonhaltijoiden kannalta. Tällaisten eturistiriitojen välttäminen voidaan varmistaa eriyttämällä rakenteellisesti toisistaan vedyn siirtoverkkojen omistajuus ja energian tuotantoon ja toimituksiin osallistuminen. Jäsenvaltioiden olisi voitava turvautua integroituun vedyn siirtoverkonhaltijaan perustuvaan vaihtoehtoiseen eriyttämismalliin sellaisten maakaasun siirtoverkonhaltijoiden osalta, joihin sovelletaan riippumattoman siirtoverkonhaltijan eriyttämismallia, ja olemassa olevien vertikaalisesti integroituneiden vetyverkkojen osalta. Maakaasun siirtoverkonhaltijat, joihin sovelletaan tämän direktiivin mukaista poikkeusta, olisi katsottava sertifioiduiksi määritettäessä niiden kelpoisuutta käyttää integroituun vedyn siirtoverkonhaltijaan perustuvaa mallia. Jäsenvaltioiden olisi myös voitava sallia riippumattoman vedyn siirtoverkonhaltijan mallin käyttö, jotta vertikaalisesti integroituneet vedyn siirtoverkkojen omistajat voivat säilyttää verkkojensa omistuksen samalla kun varmistetaan tällaisten verkkojen syrjimätön toiminta.

(82) Vetyverkkojen ja maakaasu- tai sähköverkkojen yhteinen toiminta voi luoda synergioita, minkä vuoksi se olisi sallittava, mutta vedyn siirtoverkon toimintaan liittyvät toiminnot olisi organisoitava erillisen oikeushenkilön kautta, jotta voidaan varmistaa rahoituksen ja verkkoonpääsytariffien käytön avoimuus. Tätä oikeudellista horisontaalista eriyttämistä koskevasta vaatimuksesta olisi myönnettävä poikkeuksia ainoastaan tilapäisesti edellyttäen, että sääntelyviranomaisten tekemä kustannus-hyötyanalyysi ja vaikutustenarviointi ovat myönteisiä. Kun otetaan huomioon Latvian, Liettuan ja Viron syrjäinen sijainti ja rajallinen markkinakoko, kyseiset poikkeukset olisi myönnettävä niille ilman eri toimenpiteitä vuoteen 2031 saakka. Joka tapauksessa rahoituksen ja verkkoonpääsytariffien käytön avoimuus olisi varmistettava siten, että kirjanpito erotetaan selkeästi ja avoimesti sääntelyviranomaisten seurannassa. Jos vetyverkonhaltija on osa maakaasun tai sähkön siirtoa tai jakelua harjoittavaa yritystä, verkonhaltijan olisi toimitettava sääntelyviranomaiselle luettelo yritysten infrastruktuuriomaisuudesta, joka koskee verkon jakamista vedyn tai maakaasun käyttöön, jotta voidaan varmistaa täysi avoimuus sääntelyviranomaisen määrittämän pääomapohjan eriyttämisessä. Kyseinen luettelo olisi saatettava ajan tasalle tavanomaisten tilintarkastusmenettelyjen mukaisesti.

(83) Säänneltyjen toimintojen kustannusten ja rahoituksen avoimuuden varmistamiseksi vedyn siirtoverkon toimintaan liittyvät toiminnot olisi erotettava muiden energiankantajien verkon toimintaan liittyvistä toiminnoista ainakin verkonhaltijoiden oikeudellisen muodon ja kirjanpidon osalta. Vedyn siirtoverkonhaltijoiden eriyttämiseksi oikeudellisesti tytäryhtiön tai erillisen oikeushenkilön perustamista maakaasun siirto- tai jakeluverkonhaltijan konsernirakenteeseen olisi pidettävä riittävänä ilman, että on tarpeen toiminnallisesti eriyttää hallinto taikka johto tai henkilöstö. Säänneltyjen toimintojen kustannusten ja rahoituksen avoimuus olisi siten saavutettava menettämättä synergia- ja kustannushyötyjä, joita toimiminen useissa verkoissa voisi kerryttää.

(84) Vetyverkkoihin olisi sovellettava kolmansien osapuolten pääsyä verkkoon, jotta voidaan varmistaa kilpailu ja tasapuoliset toimintaedellytykset vedyn toimitusmarkkinoilla. Säänneltyihin verkkoonpääsytariffeihin perustuvan säännellyn kolmannen osapuolen verkkoon pääsyn olisi oltava pääsääntö pitkällä aikavälillä. Jotta voidaan varmistaa tarvittava joustavuus toiminnanharjoittajille ja vähentää hallinnollisia kustannuksia vetymarkkinoiden laajentumisvaiheessa, jäsenvaltioilla olisi oltava mahdollisuus sallia neuvotteluihin perustuva kolmansien osapuolten verkkoon pääsy 31 päivään joulukuuta 2032 saakka.

(85) Ainoastaan osaa luontaisesti esiintyvistä maakaasun varastoinnissa käytetyistä maanalaisista varastoista, kuten suolaluolia, akviferejä ja ehtyneitä maakaasukenttiä, voidaan käyttää myös vetyä varten. Näiden suurten maanalaisten vetyvarastojen saatavuus on rajallista ja jakautuu epätasaisesti eri jäsenvaltioiden kesken. Koska tällaiset suuret maanalaiset varastot voivat olla hyödyllisiä vedynsiirron ja vetymarkkinoiden toiminnan kannalta, niihin pääsyyn

olisi viime kädessä sovellettava säänneltyä kolmansien osapuolten pääsyä, jotta voidaan varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset markkinaosapuolille. Vetymarkkinoiden laajentamisvaiheessa jäsenvaltioilla olisi kuitenkin oltava joustovaraa käyttää myös neuvoteltuun pääsyyn perustuvia järjestelmiä 31 päivään joulukuuta 2032 saakka.

(86) On odotettavissa, että vetyä ja vedyn johdannaisia, kuten ammoniakkia tai nestemäisiä orgaanisia vedynkantajia, tuodaan unioniin ja siirretään siellä. On kuitenkin vielä epävarmaa, millä keinoilla ja missä muodossa vetyä siirretään, kun erilaiset keinot ja muodot ovat todennäköisesti rinnakkaisia ja kilpailevat keskenään. Tällä direktiivillä luodaan sääntelykehys kaasumaisen vedyn infrastruktuurille ja markkinoille. Näin ollen vain siinä tapauksessa, että vedyn tai johdannaisten muut muodot ja niiden käsittelylaitokset ovat merkityksellisiä kaasumaisen vedyn kilpailukykyisten markkinoiden syntymisen varmistamiseksi, niiden rooli ja niihin sovellettavat säännöt olisi määriteltävä tässä direktiivissä.

(87) Aluksella kuljetetun nestemäisen vedyn tai nestemäisen ammoniakin purkamiseen ja muuntamiseen kaasumaiseksi vedyksi tarkoitetut terminaalit ovat keino tuoda vetyä, mutta ne kilpailevat muiden vedyn siirtotapojen kanssa. Kolmansien osapuolten pääsy tällaisiin terminaaleihin olisi taattava, mutta jäsenvaltioiden olisi voitava säätää kolmansien osapuolten neuvoteltuun pääsyyn perustuvasta järjestelmästä, jotta voidaan vähentää toiminnanharjoittajille ja sääntelyviranomaisille aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia. Varastointi terminaaliin, johon kolmannelle osapuolelle on myönnetty pääsy, olisi toteutettava oikeassa suhteessa siihen nähden, mikä on terminaalin kapasiteetti muuntaa ja syöttää vetyä verkkoon. Kolmannen osapuolen pääsy kuorma-autojen lastauspalveluihin ei kuitenkaan välttämättä ole tarpeen edellyttäen, että tällainen toiminta ei ole lisäpalvelu, joka liittyy vedyn myöhempään muuntamiseen ja syöttämiseen verkkoon.

(88) Jäsenvaltiot voivat valita asteittaisen luopumisen maakaasusta asetuksessa (EU) 2021/1119 vahvistetun ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi tai muista teknisistä syistä. On tärkeää luoda selkeä sääntelykehys, joka sallii pääsyn epäämisen verkon käyttäjiltä ja niiden mahdollisen verkosta irtikytkemisen näille kyseisten poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Verkon käyttäjiltä olisi voitava evätä pääsy verkkoon tai kytkeä käyttäjät irti verkosta sellaisen infrastruktuurin osalta, joka poistetaan käytöstä verkon kehittämissuunnitelman mukaisesti siirtotasolla, tai kun käytöstäpoistosta säädetään jakelutasolla. Samaan aikaan olisi toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä verkon käyttäjien suojelemiseksi tällaisissa olosuhteissa, ja on myös tärkeää, että pääsyn epäämistä ja verkosta irtikytkemistä koskeviin päätöksiin sovelletaan sääntelyviranomaisten laatimia puolueettomia, avoimia ja syrjimättömiä perusteita.

(89) Olemassa olevien vertikaalisesti integroitujen vetyverkkojen olisi voitava pyytää poikkeuksia tämän direktiivin vaatimuksista edellyttäen, että kyseisiä verkkoja ei laajenneta merkittävästi ja tällaisella poikkeuksella ei ole haitallista vaikutusta kilpailuun tai vetyinfrastruktuuriin tai markkinoiden kehitykseen, mikä olisi todennettava säännöllisesti.

(90) Paikallisten vetyklustereiden olisi oltava unionin vetytalouden tärkeä osatekijä. Tällaiset klusterit voisivat hyötyä yksinkertaistetuista sääntelyvaatimuksista vetymarkkinoiden laajentamisvaiheessa, erityisesti siltä osin kuin on kyse omistuksen eriyttämisen soveltamisesta tällaisten klusterien markkinaosapuolille toimittaviin verkkoihin. Vastaavissa yksinkertaistetuissa sääntelyvaatimuksissa olisi myös käsiteltävä tarvetta joustavoittaa sääntelyä vedyntuottajien ja yksittäisten asiakkaiden välisissä suorissa putkistoliitännöissä.

(91) Yhdysputket kolmansien maiden kanssa voivat toimia vedyn tuonti- tai vientiväylinä. Tämän direktiivin soveltamisessa kolmansiin maihin ulottuviin ja sieltä tuleviin vetyputkiin olisi rajoituttava jäsenvaltioiden alueeseen. Käyttösäännöt, jotka koskevat vety- yhdysputkia kolmansien maiden kanssa, olisi vahvistettava unionin ja yhdysputkeen liitettyjen kolmansien maiden välisessä kansainvälisessä sopimuksessa. Tällaista kansainvälistä sopimusta ei olisi pidettävä tarpeellisena, jos jäsenvaltio, joka on liitetty vety-yhdysputkeen tai joka aikoo tulla liitetyksi vety-yhdysputkeen, neuvottelee ja tekee hallitustenvälisen sopimuksen asianomaisten kolmansien maiden kanssa tässä direktiivissä säädetyn valtuutusmenettelyn mukaisesti, jotta voidaan varmistaa johdonmukainen sääntelykehys ja sen johdonmukainen soveltaminen koko infrastruktuuriin.

(92) Unionin vetyverkkojen tehokkaan toiminnan varmistamiseksi vetyverkonhaltijoiden olisi vastattava verkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä tiiviissä yhteistyössä muiden vetyverkonhaltijoiden sekä muiden sellaisten verkonhaltijoiden kanssa, joihin niiden verkot on liitetty tai voidaan liittää, myös energiajärjestelmän integroinnin helpottamiseksi.

(93) Vedyn siirtoverkonhaltijoiden olisi rakennettava riittävästi rajat ylittävää kapasiteettia vedyn siirtoa varten siten, että voidaan tyydyttää kaikki taloudelliselta kannalta kohtuullinen ja teknisesti toteuttamiskelpoinen kyseistä kapasiteettia koskeva kysyntä ja mahdollistaa siten markkinoiden yhdentyminen.

(94) EU:n vetystrategian mukaisesti on tärkeää, että painopiste on puhtaan vedyn siirtämisessä ja käytössä. Näin ollen on tärkeää, että vetyjärjestelmässä siirretään, varastoidaan ja käsitellään erittäin puhdasta vetyä ottaen huomioon vedyn loppukäyttäjien laatuvaatimukset eikä maakaasuverkkoon sekoitettua vetyä. Lisäksi on tärkeää, että vedyn laatustandardeissa vahvistetaan lisäkriteerit yhteisesti hyväksyttävien vedyn puhtaustasojen määrittämiseksi. Eurooppalaisten standardointielinten on tarpeen määritellä teknisen standardointiprosessin avulla vedyn hyväksyttävien puhtaustasojen vaihteluväli ja vedyn muut asiaankuuluvat laatuparametrit, kuten epäpuhtaudet.

(95) Joissakin tapauksissa, muun muassa vetyverkkojen topografiasta ja vetyverkkoihin liitettyjen loppukäyttäjien määrästä riippuen, vetyverkonhaltijoiden suorittama vedyn laadunhallinta voi osoittautua tarpeelliseksi, esimerkiksi puhdistus. Sen vuoksi sääntelyviranomaisten olisi annettava vetyverkonhaltijoiden tehtäväksi varmistaa tehokas vedyn laadunhallinta verkoissaan, jos se on tarpeen järjestelmän hallintaa varten. Vetyverkonhaltijoiden olisi tällaisia toimia toteuttaessaan varmistettava vedyn tasainen laatu loppukäyttäjille, myös aloilla, joilla hiilestä irtautuminen on vaikea toteuttaa, noudattamalla sovellettavia vedyn laatustandardeja.

(96) Jos maakaasu- tai vetyverkonhaltijat epäävät verkkoon pääsyä tai liittämistä koskevan pyynnön kapasiteetin puutteen vuoksi, niiden olisi perusteltava tällainen epääminen asianmukaisesti, ja olisi edellytettävä, että verkonhaltijat parantavat verkkoaan, jotta pyydetty liitäntä tai verkkoon pääsy voidaan toteuttaa, jos se on taloudellista ja asiaankuuluvan suunnitelman mukaista.

(97) Lisäksi olisi puututtava maakaasun sisämarkkinoiden toteuttamisen esteisiin, jotka johtuvat siitä, ettei unionin markkinasääntöjä sovelleta kolmansista maista tulevien ja niihin menevien maakaasun siirtoputkien osalta. On tarpeellista varmistaa, että kahta tai useampaa jäsenvaltiota yhdistäviin maakaasun siirtoputkiin sovellettavia sääntöjä sovelletaan myös kolmansista maista tuleviin ja niihin meneviin maakaasun siirtoputkiin unionin alueella. Näin pitäisi luoda yhdenmukainen oikeudellinen kehys unionin alueelle samalla kun vältetään kilpailun vääristyminen energian sisämarkkinoilla unionissa ja kielteiset vaikutukset toimitusvarmuuteen. Muutosten pitäisi myös lisätä läpinäkyvyyttä ja tarjota oikeudellista varmuutta markkinaosapuolille, etenkin maakaasuinfrastruktuuriin investoijille ja verkon käyttäjille, sovellettavien sääntöjen suhteen.

(98) Jäsenvaltioiden ja energiayhteisön perustamissopimuksen ([30]) sopimuspuolten olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä kaikissa yhdennettyjen ja vähähiilisten maakaasumarkkinoiden luomiseen, eivätkä ne saisi toteuttaa toimenpiteitä, jotka vaarantavat maakaasumarkkinoiden jatkuvan yhdentämisen tai jäsenvaltioiden ja sopimuspuolten toimitusvarmuuden. Tähän voisi sisältyä maakaasun varastointikapasiteettia koskeva yhteistyö ja asiantuntijoiden kutsuminen asiaankuuluviin maakaasualan alueellisiin riskiryhmiin.

(99) Putkia, jotka yhdistävät kolmannen maan öljyn tai maakaasun tuotantohankkeen jalostuslaitokseen tai lopulliseen maihintuontiasemaan jäsenvaltiossa, olisi pidettävä tuotantovaiheen putkistoina. Putkia, jotka yhdistävät jäsenvaltion öljyn tai maakaasun tuotantohankkeen jalostuslaitokseen tai lopulliseen maihintuontiasemaan kolmannessa maassa, ei olisi pidettävä tuotantovaiheen putkistoina tätä direktiiviä sovellettaessa, koska tällaisilla putkilla ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta energian sisämarkkinoihin.

(100) Siirtoverkonhaltijoiden olisi voitava tehdä kolmansien maiden siirtoverkonhaltijoiden tai muiden toimijoiden kanssa teknisiä sopimuksia kysymyksistä, jotka koskevat siirtoverkkojen toimintaa ja yhteenliittämistä edellyttäen, että tällaisten sopimusten sisältö on yhteensopiva unionin oikeuden kanssa.

(101) Siirtoverkonhaltijoiden ja kolmansien maiden siirtoverkonhaltijoiden tai muiden toimijoiden välisten siirtoputkien toimintaa koskevien teknisten sopimusten olisi pysyttävä voimassa edellyttäen, että ne ovat unionin oikeuden ja sääntelyviranomaisen asiaankuuluvien päätösten mukaisia.

(102) Kun tällaisia teknisiä sopimuksia on olemassa, tällä direktiivillä ei edellytetä asiaankuuluvan maakaasun siirtoputken toimintaa koskevan, jäsenvaltion ja kolmannen maan välisen kansainvälisen sopimuksen tai unionin ja kolmannen maan välisen sopimuksen tekemistä.

([30]) EUVL L 198, 20.7.2006, s. 18.

(103) Tämän direktiivin soveltamisen kolmansista maista tuleviin ja niihin meneviin maakaasun siirtoputkiin olisi rajoituttava jäsenvaltioiden alueeseen. Merellä sijaitsevien maakaasun siirtoputkien osalta tätä direktiiviä olisi sovellettava sen jäsenvaltion aluemerellä, jossa ensimmäinen jäsenvaltioiden verkossa sijaitseva yhteenliitäntäpiste sijaitsee.

(104) Jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä tehtyjen olemassa olevien sopimusten, jotka koskevat siirtoputkien toimintaa, olisi voitava pysyä voimassa tämän direktiivin mukaisesti.

(105) Kolmansien maiden kanssa tehtyjen sopimusten tai sopimusten osien, jotka saattavat vaikuttaa unionin yhteisiin sääntöihin, osalta olisi otettava käyttöön yhdenmukainen ja läpinäkyvä menettely, jolla jäsenvaltiolle on mahdollista antaa sen pyynnöstä lupa muuttaa tai mukauttaa kolmannen maan kanssa tehtyä sopimusta jäsenvaltion ja kolmannen maan välisen siirtoputken tai tuotantovaiheen putkiston toiminnasta taikka pidentää tällaisen sopimuksen voimassaoloa taikka uusia tai tehdä tällainen sopimus. Menettely ei saisi viivästyttää tämän direktiivin täytäntöönpanoa eikä vaikuttaa toimivallan jakoon unionin ja jäsenvaltioiden välillä, ja sitä olisi sovellettava olemassa oleviin ja uusiin sopimuksiin.

(106) Jos on ilmeistä, että sopimuksen kohde kuuluu osittain unionin ja osittain jäsenvaltion toimivaltaan, on olennaisen tärkeää huolehtia läheisestä yhteistyöstä kyseisen jäsenvaltion ja unionin toimielinten välillä.

(107) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa antaa päätöksiä, joilla jäsenvaltiolle annetaan tai jätetään antamatta valtuutus muuttaa tai mukauttaa kolmannen maan kanssa tehtyä sopimusta jäsenvaltion ja kolmannen maan välisen siirtoputken toiminnasta taikka pidentää tällaisen sopimuksen voimassaoloa taikka uusia tai tehdä tällainen sopimus. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 mukaisesti ([31]).

(108) Energian toimitusvarmuus on olennainen osa yleistä turvallisuutta ja siten luontaisesti sidoksissa maakaasun sisämarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan ja jäsenvaltioiden eristyneiden maakaasumarkkinoiden yhdentymiseen. Unionin kansalaiset voivat saada maakaasua ainoastaan verkon kautta. Toimivat avoimet maakaasumarkkinat ja erityisesti verkot ja muu maakaasun toimituksiin liittyvä omaisuus ovat olennaisen tärkeitä unionin yleisen turvallisuuden, sen talouden kilpailukyvyn ja sen kansalaisten hyvinvoinnin kannalta. Tämän vuoksi kolmansista maista olevilla henkilöillä saisi olla määräysvaltaa siirtoverkossa tai siirtoverkonhaltijassa vain, jos he noudattavat unionin sisällä sovellettavia vaatimuksia tehokkaasta eriyttämisestä. Unioni katsoo, että maakaasun siirtoverkkotoimiala on sille erityisen tärkeä, minkä vuoksi tarvitaan uusia varotoimenpiteitä energian toimitusvarmuuden turvaamiseksi unionissa, jotta voidaan välttää unionin yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen ja unionin kansalaisten hyvinvointiin kohdistuvat mahdolliset uhat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin kansainvälisten velvoitteiden noudattamista. Energian toimitusvarmuus unionissa edellyttää erityisesti sitä, että verkon toiminnan riippumattomuus, unionin ja yksittäisten jäsenvaltioiden riippuvuus kolmansista maista tulevista energiatoimituksista sekä energia-alan koti- ja ulkomaankaupan kohtelu ja investoinnit tietyssä kolmannessa maassa arvioidaan. Toimitusvarmuutta olisi näin ollen arvioitava tapauskohtaisesti tosiasiallisten olosuhteiden perusteella ja ottaen huomioon oikeudet ja velvoitteet, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, erityisesti unionin ja asianomaisen kolmannen maan välisistä kansainvälisistä sopimuksista. Komission olisi tarvittaessa esitettävä suosituksia energian toimitusvarmuutta unionissa koskevien sopimusten neuvottelemiseksi kolmansien maiden kanssa tai sisällytettävä tarvittavat seikat kyseisten kolmansien maiden kanssa käytäviin muihin neuvotteluihin.

(109) Olisi toteutettava lisätoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että siirtopalvelujen käyttöä koskevat tariffit ovat avoimia ja syrjimättömiä. Kyseisiä tariffeja olisi sovellettava kaikkiin verkon käyttäjiin syrjimättömin perustein. Jos maakaasun varastointia, putkilinjavarastointia tai lisäpalvelua harjoitetaan kilpailulle riittävän avoimilla markkinoilla, niiden käyttömahdollisuus voidaan myöntää avoimien ja syrjimättömien markkinaehtoisten järjestelmien mukaisesti.

(110) On tarpeellista varmistaa maakaasun varastointilaitteistojen haltijoiden riippumattomuus, jotta voidaan parantaa kolmansien osapuolten mahdollisuuksia käyttää maakaasuvarastoja, jotka ovat teknisesti tai taloudellisesti tarpeellisia tehokkaan verkkoon pääsyn tarjoamiseksi asiakkaille suuntautuvia toimituksia varten. Siksi on asianmukaista, että maakaasun varastointia harjoittavat oikeudellisesti erilliset yksiköt, joilla on tehokkaat oikeudet tehdä päätöksiä maakaasuvarastojen ylläpitämiseen, käyttämiseen ja kehittämiseen tarvittavan omaisuuden suhteen. Lisäksi on syytä lisätä avoimuutta kolmansille osapuolille tarjottavan maakaasun varastointikapasiteetin osalta velvoittamalla jäsenvaltiot vahvistamaan ja julkaisemaan syrjimättömät ja selkeät puitteet, joissa määritellään maakaasuvarastoihin sovellettava asianmukainen sääntelyjärjestelmä. Kyseisen velvoitteen ei pitäisi edellyttää uutta

([31]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

päätöstä käyttöoikeusjärjestelmistä, mutta sen olisi parannettava maakaasuvarastojen käyttöoikeutta koskevan järjestelmän avoimuutta. Kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuutta koskevat vaatimukset ovat erityisen tärkeitä, jos kyse on strategisista tiedoista tai jos maakaasuvarastolla on vain yksi käyttäjä.

(111) Syrjimätön pääsy jakeluverkkoon on edellytys toimitusyhteyksien luomiselle asiakkaisiin vähittäismarkkinatasolla. Mahdollisuudet kolmannen osapuolen verkkoonpääsyyn ja investointeihin liittyvään syrjintään ovat kuitenkin jakelutasolla rajallisemmat kuin siirtotasolla, jolla verkon ylikuormitus ja tuotantoon liittyvien intressien vaikutukset ovat yleensä suuremmat kuin jakelutasolla. Tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi vähittäismarkkinatasolla jakeluverkonhaltijoiden toimintaa olisi seurattava, jotta niitä estettäisiin hyödyntämästä vertikaalista integroitumistaan parantaakseen kilpailuasemaansa markkinoilla erityisesti suhteessa kotitalousasiakkaisiin ja pieniin muihin kuin kotitalousasiakkaisiin.

(112) Jäsenvaltioiden olisi toteutettava konkreettisia toimenpiteitä kestävän biometaanin tai muun tyyppisen kaasun, jota voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa, laajemman käytön edistämiseksi, ja niiden tuottajille olisi annettava syrjimätön pääsy kyseiseen verkkoon, edellyttäen että pääsy on jatkuvasti asiaankuuluvien teknisten sääntöjen ja turvallisuusnormien mukainen ja jollei tässä direktiivissä toisin säädetä.

(113) Uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuottajat on usein liitetty jakeluverkkoon. Näiden kaasujen käyttöönoton ja markkinoiden yhdentymisen helpottamiseksi on olennaisen tärkeää, että niillä on esteetön pääsy tukkumarkkinoille ja virtuaalisiin kauppapaikkoihin. Uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun pääsyä tukkumarkkinoille olisi helpotettava antamalla syöttö-ottojärjestelmän määritelmä, joka sallii jakeluverkkojen sisällyttämisen ja viime kädessä varmistaa, että kaikilla tuotantolaitoksilla on pääsy markkinoille riippumatta siitä, onko ne liitetty jakelu- tai siirtoverkkoon. Lisäksi asetuksessa (EU) 2024/1789 säädetään, että jakeluverkonhaltijoiden ja siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä yhteistyötä mahdollistaakseen vastakkaisvirtaukset jakeluverkosta siirtoverkkoon tai vaihtoehtoiset keinot, joilla helpotetaan uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun integrointia markkinoille.

(114) Jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus tarvittaessa vapauttaa pienet jakeluverkonhaltijat oikeudellisen eriyttämisen vaatimuksista, jotta kyseisille yrityksille ei aiheutuisi suhteetonta taloudellista ja hallinnollista taakkaa.

(115) Kun erityisiä toimintavaatimuksia edellyttävän yhdennetyn energiahuollon optimaalisen tehokkuuden varmistamiseksi käytetään suljettua jakeluverkkoa tai kun suljettua jakeluverkkoa ylläpidetään ensisijaisesti verkon omistajan käyttöä varten, jakeluverkonhaltija olisi voitava vapauttaa velvoitteista, jotka merkitsisivät tarpeetonta hallinnollista rasitetta jakeluverkonhaltijan ja verkon käyttäjien välisen suhteen erityisluonteen vuoksi. Teollisuus- tai elinkeinoalueet tai yhteisiä palveluja tarjoavat alueet, kuten rautatieasemarakennukset, lentoasemat, sairaalat, suuret leirintäalueet, joilla on yhdennettyjä palveluja, tai kemianteollisuuden alueet, voivat sisältää suljettuja jakeluverkkoja niiden toiminnan erityisluonteen vuoksi.

(116) Kun yhä suurempia määriä uusiutuvaa kaasua ja vähähiilistä kaasua integroidaan maakaasuverkkoon, unionissa siirrettävän ja kulutettavan kaasun laatu muuttuu. Maakaasuverkon tehokkaan toiminnan varmistamiseksi siirtoverkonhaltijoiden olisi vastattava kaasun laadun hallinnasta laitoksissaan. Jos uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun syöttö tapahtuu jakelutasolla ja jos se on tarpeen kaasun laatuun kohdistuvien vaikutusten hallitsemiseksi, sääntelyviranomaiset voivat antaa jakeluverkonhaltijoille tehtäväksi varmistaa kaasun laadun tehokas hallinta laitoksissaan. Siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden olisi kaasun laadunhallintatehtäviä suorittaessaan noudatettava sovellettavia kaasun laatustandardeja.

(117) Sääntelyviranomaisten olisi voitava tehdä päätöksiä kaikista maakaasun sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta merkityksellisistä sääntelykysymyksistä, ja niiden tulisi olla täysin riippumattomia kaikista muista julkisista tai yksityisistä eduista. Säännökset, jotka liittyvät sääntelyviranomaisen autonomiaan sille osoitetun talousarvion täytäntöönpanon suhteen, olisi pantava täytäntöön talousarviota koskevien kansallisten lakien ja sääntöjen mukaisissa puitteissa. Kun jäsenvaltiot edistävät sääntelyviranomaisten riippumattomuutta poliittisista tai taloudellisista eduista tai vaikuttamisesta asianmukaisen kiertojärjestelmän avulla, niiden olisi voitava ottaa asianmukaisesti huomioon henkilöstövoimavarojen saatavuus ja johtokunnan koko.

(118) Syrjimättömät ja kustannusvastaavuuden takaavat tasehallintamekanismit ovat tarpeen kaikkien markkinaosapuolten, myös uusien yrittäjien, tehokkaan markkinoille pääsyn varmistamiseksi. Tämä olisi saavutettava perustamalla tasehallintavaatimusten täyttämiseksi avoimet markkinaperusteiset mekanismit maakaasun toimitusta

ja ostoa varten. Sääntelyviranomaisten olisi toimittava aktiivisesti sen varmistamiseksi, että tasehinnat ovat syrjimättömiä ja vastaavat kustannuksia. Samalla olisi tarjottava asianmukaisia kannustimia kaasun syötön ja oton tasapainottamiseksi ja järjestelmän tukemiseksi.

(119) Sääntelyviranomaisten olisi voitava asettaa tai hyväksyä tariffit tai niiden laskentamenetelmät siirtoverkonhaltijan tai jakeluverkonhaltijan tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan ehdotuksen pohjalta tai näiden verkonhaltijoiden ja verkon käyttäjien yhteisesti sopiman ehdotuksen pohjalta. Näitä tehtäviä suorittaessaan sääntelyviranomaisten olisi varmistettava, että siirto- ja jakelutariffit ovat syrjimättömiä ja vastaavat kustannuksia, ja otettava huomioon kysynnänhallintatoimien ansiosta pitkällä aikavälillä vältetyt verkon rajakustannukset.

(120) Sääntelyviranomaisten olisi tiiviissä yhteistyössä asetuksella (EU) 2019/942 perustetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) kanssa edistettävä avoimia, kilpailtuja, turvallisia ja ympäristön kannalta kestäviä vedyn sisämarkkinoita, joilla vety virtaa esteettömästi yli rajojen. Sääntelyviranomaisten olisi voitava tehdä päätöksiä kaikista vedyn sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta merkityksellisistä sääntelykysymyksistä.

(121) Sääntelyviranomaisilla olisi oltava toimivalta tehdä maakaasu- tai vetyalan yrityksiä koskevia sitovia päätöksiä ja määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia maakaasu- tai vetyalan yrityksille, jotka eivät täytä velvollisuuksiaan, tai ehdottaa, että toimivaltainen tuomioistuin määrää niille tällaisia seuraamuksia. Sääntelyviranomaisille olisi myös annettava toimivalta päättää, kilpailusääntöjen soveltamisesta riippumatta, asianmukaisista toimenpiteistä, joilla varmistetaan asiakkaan saama hyöty edistämällä maakaasun ja vedyn sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan edellyttämää tosiasiallista kilpailua. Kaasuntuotanto-ohjelmien laatiminen on yksi mahdollisuus edistää tehokasta kilpailua ja varmistaa markkinoiden moitteeton toiminta.

(122) Sääntelyviranomaisille olisi lisäksi annettava toimivalta osaltaan varmistaa julkisen palvelun korkea taso markkinoiden avaamisen yhteydessä, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelu sekä se, että kuluttajansuojatoimenpiteet ovat tehokkaita. Kyseiset säännökset eivät saisi rajoittaa komission toimivaltaa kilpailusääntöjen soveltamisessa, mukaan luettuna sellaisten yritysfuusioiden tutkiminen, joilla on vaikutuksia unionin tasolla, eivätkä sisämarkkinasääntöjen kuten pääoman vapaan liikkuvuuden soveltamista. Riippumaton elin, jolta osapuolella, jota sääntelyviranomaisen päätös koskee, on oikeus hakea muutosta, voisi olla ylioikeus tai muu tuomioistuin, jolla on lainkäyttövaltaa muutoksenhakuasioissa.

(123) Sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien yhdenmukaistamisen olisi koskettava myös toimivaltuuksia tarjota kannustimia yrityksille ja määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia yrityksille tai ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi kyseisiä seuraamuksia. Sääntelyviranomaisilla olisi lisäksi oltava toimivaltuudet pyytää asiaa koskevia tietoja yrityksiltä, tehdä asianmukaisia ja riittäviä tutkimuksia sekä ratkaista riitoja.

(124) Sääntelyviranomaisten ja ACERin olisi avoimuuden varmistamiseksi annettava tietoja vetymarkkinoista, mukaan lukien sellaiset näkökohdat kuin tarjonta ja kysyntä, siirtoinfrastruktuuri, palvelun laatu, rajat ylittävä kauppa, investoinnit, tukku- ja kuluttajahinnat sekä markkinoiden likviditeetti.

(125) Siirtoverkonhaltijoilla on tärkeä rooli pyrittäessä varmistamaan kustannustehokkaat investoinnit maakaasu- ja vetyverkkoihin. Jotta voidaan optimoida eri energiankantajien suunnittelu ja kaventaa kansallisten ja unionin laajuisten verkkosuunnitteluun liittyvien lähestymistapojen välistä kuilua, käyttöön olisi otettava suunnittelun johdonmukaisuutta koskevia lisävaatimuksia. Jotta voidaan varmistaa infrastruktuurin kustannustehokas käyttöönotto ja välttää hukkainvestointeja, verkkosuunnittelussa olisi otettava huomioon myös maakaasun ja sähkön sekä vedyn ja tarvittaessa kaukolämmön välisten yhteyksien lisääntyminen. Sähkö-maakaasu-muuntamisen resurssien ohella vedyn ja sähkön välisiin yhteyksiin voi sisältyä myös vetyvoimaloita. Verkkosuunnittelun olisi oltava avointa, ja asianomaisten sidosryhmien olisi voitava osallistua siihen. Tätä varten olisi edellytettävä, että verkonhaltijat järjestävät laajan sidosryhmien kuulemisen. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 401/2009 ([32]) perustettu ilmastonmuutosta käsittelevä eurooppalainen tieteellisen neuvottelukunta voi antaa lausunnon yhteisistä

([32]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 401/2009, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009, Euroopan ympäristökeskuksesta sekä ympäristöä koskevasta Euroopan tieto- ja seurantaverkostosta (EUVL L 126, 21.5.2009, s. 13).

skenaarioista. Vetyä koskevassa verkon kehittämissuunnitelmassa olisi keskityttävä vedyn käyttöön aloilla, joilla hiilestä irtautuminen on vaikea toteuttaa ja joilla ei ole saatavilla energia- ja kustannustehokkaampia vaihtoehtoja.

(126) Yhteen paikkaan sijoittamisen ansiosta vedyn tuotanto ja kulutus tapahtuvat samassa paikassa tai ne sijaitsevat mahdollisimman lähellä toisiaan, jolloin varmistetaan vedyn tasainen laatu loppukäytön osalta ja minimoidaan siirtoon liittyvät kustannukset ja ympäristövaikutukset sekä vetyvuodot. Vetyverkonhaltijoiden olisi tehtävä yhteistyötä verkkoon liitettyjen ja viereisten vetyverkonhaltijoiden kanssa mahdollisimman tehokkaan liitännän varmistamiseksi.

(127) Verkon kehittämissuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää, että infrastruktuurin haltijat ottavat huomioon energiatehokkuus etusijalle -periaatteen ja järjestelmän tehokkuus -periaatteen, jotka on vahvistettu 28 päivänä syyskuuta 2021 annetussa komission suosituksessa ”Energiatehokkuudesta etusijalle: periaatteesta käytäntöön. Suuntaviivat ja esimerkit periaatteen noudattamiseksi päätöksenteossa energia-alalla ja sen ulkopuolella” ja erityisesti yhteisen skenaarion kehittämisessä käytetyn odotetun kulutuksen. Kysyntäpuolen ratkaisut olisi asetettava etusijalle aina, kun ne ovat kustannustehokkaampia kuin investoinnit infrastruktuuriin.

(128) EU:n energiajärjestelmän integrointistrategiassa korostetaan energiajärjestelmän koordinoidun suunnittelun ja käytön merkitystä hiilestä irtautumista koskevien tavoitteiden saavuttamisessa. Sen vuoksi on tarpeen laatia verkon kehittämissuunnitelmia, jotka perustuvat monialaisesti laadittuun yhteiseen skenaarioon. Infrastruktuurin haltijoiden olisi edelleen voitava yksilöidä erilliset alakohtaiset verkkomallit ja erilliset mallinnukset, jos kyse on yhteisen verkon kehittämissuunnitelmasta, mutta niiden olisi pyrittävä suurempaan integraation tasoon ottamalla huomioon järjestelmän tarpeet, jotka ulottuvat yksittäisiä energiankantajia laajemmalle.

(129) Verkon kehittämissuunnitelmat ovat tärkeä tekijä infrastruktuuripuutteiden tunnistamisessa ja antavat tietoa infrastruktuurista, joka on joko rakennettava tai joka voidaan poistaa käytöstä ja jota voitaisiin käyttää muihin tarkoituksiin, kuten vedyn siirtoon. Tämä pätee verkonhaltijoiden valitsemasta eriyttämismallista riippumatta.

(130) Verkon kehittämissuunnitelmassa annettavat tiedot infrastruktuurista, joka voidaan poistaa käytöstä, voi tarkoittaa infrastruktuurin pysyvää poistamista joko jättämällä se käyttämättä, purkamalla se tai asettamalla se käytettäväksi muihin tarkoituksiin, kuten vedyn siirtoon. Infrastruktuuria koskevan avoimuuden lisäämisellä pyritään ottamaan huomioon, että infrastruktuuri, jonka käyttötarkoitusta on muutettu, on suhteellisesti halvempaa kuin vastarakennettu infrastruktuuri, minkä vuoksi sen pitäisi mahdollistaa kustannustehokas siirtymä.

(131) Jäsenvaltioissa, joissa on määrä kehittää vedyn jakeluverkkoa, vetyinfrastruktuurin kehittämisen olisi perustuttava realistiseen ja tulevaisuuteen suuntautuvaan kysyntäennusteeseen, jossa otetaan huomioon mahdolliset tarpeet sähköjärjestelmän ja vaikeasti hiilestä irtautuvien alojen näkökulmasta. Jos jäsenvaltiot päättävät sallia kohdennettujen maksujen käytön keinona osarahoittaa uutta vetyinfrastruktuuria, sääntelyviranomaisen olisi saatava suunnitelmasta tukea näiden maksujen arviointiin. Suunnitelma olisi toimitettava joka neljäs vuosi. Ennen 31 päivää joulukuuta 2032 suunnitelmat olisi toimitettava sääntelyviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle. Kyseisen päivämäärän jälkeen suunnitelmat olisi toimitettava ainoastaan sääntelyviranomaiselle.

(132) Verkon kehittämissuunnitelmaan sisältyvien tietojen olisi mahdollistettava tariffeihin kohdistuvien vaikutusten ennustaminen sen suunnittelun, käytöstä poistamisen tai käyttötarkoituksen muuttamisen perusteella, joka vaikuttaa sääntelyviranomaisen määrittämään pääomapohjaan.

(133) Sen sijaan, että jäsenvaltiot toimittaisivat kansallisen verkon kehittämissuunnitelman yksittäisten jäsenvaltioiden tasolla, niiden olisi halutessaan voitava laatia alueellinen verkon kehittämissuunnitelma, joka kattaa useamman kuin yhden jäsenvaltion ja joka vastaa maakaasumarkkinoiden vapaaehtoista alueellista yhdentymistä.

(134) Toisin kuin sähkön, maakaasun merkitys vähenee asteittain tulevaisuudessa, mikä vaikuttaa myös infrastruktuuri-investointien tarpeeseen. Verkon kehittämissuunnitelmassa olisi siksi tasapainotettava kilpailuongelmia ja vältettävä hukkainvestointeja.

(135) Jäsenvaltioiden olisi voitava valita jakeluverkkonsa osan strategisen sulkemisen ja mukauttamisen kotitalousasiakkaiden poistamiseksi asteittain maakaasutoimitusten piiristä, jotta voidaan varmistaa siirtyminen kestävään ja tehokkaaseen verkkoon.

(136) Jäsenvaltioiden olisi edellytettävä, että vedyn jakeluverkonhaltijat esittelevät vedyn jakeluverkkosuunnitelmissaan vetyverkkoinfrastruktuurin, jota ne aikovat kehittää ja jonka käyttötarkoitusta ne aikovat muuttaa. Olisi edellytettävä, että maakaasun jakeluverkonhaltijat laativat verkon käytöstäpoistosuunnitelmia, kun maakaasun kysynnän

odotetaan vähenevän, mikä edellyttää maakaasun jakeluverkkojen tai tällaisten verkkojen osien käytöstäpoistoa. Maakaasun jakeluverkonhaltijat ja vedyn jakeluverkonhaltijat voivat saada luvan laatia yhteisiä suunnitelmia, jos ne toimivat samalla alueella ja jos verkon osien käyttötarkoitusta on määrä muuttaa. Kyseisten suunnitelmien olisi oltava linjassa kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien kanssa. Jakeluverkon kehittämissuunnitelmissa ja maakaasun käytöstäpoistosuunnitelmissa olisi edistettävä energiatehokkuutta ja energiajärjestelmän integrointia ottaen huomioon paikalliset lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmat. Kyseisillä suunnitelmilla olisi edistettävä unionin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista, ja niiden olisi perustuttava maakaasun ja vedyn kysyntää ja tuotantoa koskeviin kohtuullisiin oletuksiin. Olisi edellytettävä, että jakeluverkonhaltijat järjestävät suunnitelmaa laatiessaan kuulemisprosessin, johon asianomaiset sidosryhmät osallistuvat, ja asettamaan suunnitelmaluonnokset julkisesti saataville. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava sääntelyviranomaisten antama ohjeistus, jos jakeluverkon jotkin osat saattavat edellyttää käytöstä poistamista, erityisesti ennen niiden alkuperäisen suunnitellun käyttöiän päättymistä.

(137) Biometaanin tuottajien liitäntäkustannusten ja -maksujen laskemista ja veloittamista koskevalla kehyksellä on tärkeä rooli kestävän biometaanin sisällyttämisessä unionin maakaasuverkkoihin. Jäsenvaltioiden olisi luotava sääntelykehys, jolla helpotetaan biometaanin tuotantolaitosten tehokasta liittämistä siirto- tai jakeluverkkoihin. Vahvistaessaan tai hyväksyessään tariffeja tai menetelmiä, joita siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden on käytettävä, sääntelyviranomaisten olisi edelleen voitava ottaa huomioon kyseisille verkonhaltijoille aiheutuneet kustannukset ja niiden tekemät investoinnit, sanotun kuitenkaan rajoittamatta verkonhaltijoiden riippumattomuutta kyseisten tehtävien suorittamisessa.

(138) On tarpeen edetä kohti yhteenliitettyjä vetymarkkinoita unionissa ja siten helpottaa investoimista rajat ylittävään vetyinfrastruktuuriin.

(139) Luottamusta markkinoihin, niiden likviditeettiä ja markkinaosapuolten lukumäärää on kasvatettava, mistä syystä maakaasutoimituksia harjoittavien yritysten viranomaisvalvontaa on lisättävä. Tällaiset vaatimukset eivät saisi rajoittaa voimassa olevan rahoitusmarkkinoita koskevan unionin lainsäädännön soveltamista ja niiden tulisi olla yhteensopivia tämän lainsäädännön kanssa. Sääntelyviranomaisten ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyviranomaisten olisi toimittava yhteistyössä, jotta molemmilla olisi yleiskuva kyseessä olevista markkinoista. Jäsenvaltioiden olisi voitava asettaa maakaasua toimittavien yritysten taloudellinen vakaus kriteereiksi maakaasun myyntiä, myös jälleenmyyntiä, koskevan luvan myöntämiselle. Tällaisten kriteerien olisi oltava täysin läpinäkyviä ja syrjimättömiä.

(140) Maakaasua tuodaan unioniin pääasiassa ja yhä enemmän kolmansista maista. Unionin oikeudessa olisi otettava huomioon maakaasualan erityispiirteet, kuten tietty rakenteellinen jäykkyys, joka johtuu toimittajien keskittymisestä, pitkän aikavälin sopimuksista tai tuotantoketjun loppupään likviditeetin puutteesta. Siksi tarvitaan lisää avoimuutta muun muassa hinnanmuodostuksen osalta.

(141) Ennen kuin komissio antaa suuntaviivat, joissa määritellään tarkemmin tietojen säilyttämistä koskevat vaatimukset, ACERin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1095/2010 ([33]) perustetun Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen, jäljempänä ”ESMA”, olisi yhteistyössä tutkittava suuntaviivojen sisältöä ja annettava siihen liittyviä neuvoja komissiolle. ACERin ja ESMAn olisi lisäksi yhteistyössä tutkittava ja annettava neuvoja siitä, olisiko kaasuntoimitussopimuksilla ja maakaasujohdannaisilla toteutettuihin liiketoimiin sovellettava kauppaa edeltäviä tai kaupan jälkeisiä avoimuusvaatimuksia, ja jos olisi, mikä olisi tällaisten vaatimusten sisältö.

(142) Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, sääntelyviranomaisten olisi kannustettava keskeytettävissä olevien toimitussopimusten kehittämistä.

(143) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tarvittavat laatuvaatimukset huomioon ottaen maakaasuverkkoon voidaan syrjimättömästi päästää biometaania tai muun tyyppistä kaasua, jos niiden päästäminen verkkoon on pysyvästi asiaa koskevien teknisten sääntöjen ja turvallisuusvaatimusten mukaista. Kyseisten sääntöjen ja vaatimusten avulla olisi varmistettava, että biometaania tai muun tyyppistä kaasua voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa, ja niissä olisi käsiteltävä myös näiden kaasujen kemiallisia ominaisuuksia.

(144) Pitkäaikaiset sopimukset ovat tärkeä osa jäsenvaltioiden maakaasutoimituksia. Ne eivät kuitenkaan saisi muodostaa estettä uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun markkinoille pääsylle, minkä vuoksi päästöjä aiheuttavan fossiilisen kaasun toimitussopimusten keston ei olisi jatkuttava 31 päivän joulukuuta 2049 jälkeen. Tällaisten sopimusten olisi aina noudatettava tämän direktiivin tavoitteita ja oltava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisia, kilpailusäännöt mukaan luettuina. Pitkäaikaiset sopimukset on tarpeen ottaa huomioon yritysten toimitus- ja siirtokapasiteetin suunnittelussa. Vaikka päästöjä aiheuttavalla fossiilisella kaasulla on edelleen tärkeä rooli, sen

([33]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1095/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/77/EY kumoamisesta (EUVL L 331, 15.12.2010, s. 84).

merkitys unionin energiahuollon turvaamisessa vähenee asteittain. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että fossiilisesta kaasusta luovutaan asteittain ottaen huomioon vaihtoehtojen saatavuus. Jos yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa niin todetaan, jäsenvaltioiden olisi voitava vahvistaa päästöjä aiheuttavaa fossiilista kaasua koskevien pitkäaikaisten sopimusten voimassaolon päättymispäivä, joka on ennen 31 päivää joulukuuta 2049.

(145) Jotta julkisen palvelun laatutaso säilyisi unionissa korkeana, kaikista jäsenvaltioiden tämän direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi toteuttamista toimista olisi ilmoitettava säännöllisesti komissiolle. Komission olisi julkaistava säännöllisesti kertomus, jossa analysoidaan julkisen palvelun tavoitteiden saavuttamiseksi kansallisella tasolla toteutettuja toimenpiteitä ja vertaillaan niiden tehokkuutta suositusten antamiseksi toimenpiteistä, joita kansallisella tasolla olisi toteutettava korkean julkisen palvelun laatutason saavuttamiseksi.

(146) Tämän direktiivin yhtenä perusvaatimuksena on julkisen palvelun vaatimuksien noudattaminen, ja on tärkeää, että tässä direktiivissä määritellään yhteiset vähimmäisnormit, joita kaikki jäsenvaltiot noudattavat ja joissa otetaan huomioon seuraavat tavoitteet: kuluttajansuoja, energiaköyhyyden torjuminen, hintaseuranta, toimitusvarmuus, ympäristönsuojelu ja yhtäläinen kilpailun taso kaikissa jäsenvaltioissa. On tärkeää, että julkisen palvelun vaatimuksia voidaan tulkita kansalliselta pohjalta kansallisten olosuhteiden mukaisesti, sillä edellytyksellä unionin lainsäädäntöä noudatetaan.

(147) Jäsenvaltioiden toteuttamiin toimenpiteisiin sosiaaliseen ja taloudelliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi olisi voitava sisältyä erityisesti riittävien taloudellisten kannustimien tarjoaminen, jossa käytetään tarvittaessa kaikkia olemassa olevia unionin välineitä ja kansallisia välineitä. Tällaisiin välineisiin olisi voitava kuulua vastuujärjestelyjä tarvittavien investointien turvaamiseksi.

(148) Sikäli kuin toimenpiteet, joita jäsenvaltiot toteuttavat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtion tukea, niistä on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti annettava tieto komissiolle.

(149) Markkinahintojen olisi toimittava oikeanlaisina kannustimina verkon kehittämiseksi.

(150) Tietyillä jäsenvaltioilla olisi maakaasumarkkinoidensa historiallisten erityispiirteiden ja kehitystason vuoksi oltava mahdollisuus poiketa tässä direktiivissä säädetyistä erityissäännöistä estääkseen perusteettomat seuraamukset ja edistääkseen näiden jäsenvaltioiden maakaasumarkkinoiden tehokasta kehitystä. Tämä koskee erityisesti Luxemburgia sen markkinoiden erityisluonteen vuoksi ja kaikkia niitä jäsenvaltioita, jotka eivät ole vielä liittyneet minkään muun jäsenvaltion yhteenliitettyyn verkkoon tai jotka eivät ole vielä vastaanottaneet ensimmäisen pitkäaikaisen maakaasun toimitussopimuksensa ensimmäistä kaupallista toimitusta. Jotta varmistetaan unionin oikeuden yhdenmukainen soveltaminen, niitä jäsenvaltioita koskevien poikkeusten, jotka eivät ole vielä liittyneet minkään muun jäsenvaltion yhteenliitettyyn verkkoon tai jotka eivät ole vielä vastaanottaneet ensimmäisen pitkäaikaisen maakaasun toimitussopimuksensa ensimmäistä kaupallista toimitusta, olisi oltava väliaikaisia, ja niitä olisi sovellettava ainoastaan siihen saakka, että nämä jäsenvaltiot pystyvät täyttämään tiukemmat vaatimukset markkinoiden avaamisen ja unionin integroitua maakaasuverkkoa koskevan yhteenliitettävyyden osalta. Kun tällaista poikkeusta sovelletaan, poikkeuksen olisi katettava myös ne tämän direktiivin säännökset, jotka liittyvät säännöksiin, joista poikkeus on myönnetty, tai jotka edellyttävät kyseisten säännösten soveltamista.

(151) Jäsenvaltioiden olisi ehdottomasti huolehdittava siitä, että edistetään tervettä kilpailua ja eri toimittajien helppoa pääsyä verkkoon, jotta kuluttajat saavat täyden hyödyn vapautetuista maakaasun sisämarkkinoista.

(152) Maakaasun sisämarkkinoiden luomiseksi jäsenvaltioiden olisi edistettävä kansallisten markkinoidensa yhdentymistä ja verkonhaltijoiden välistä yhteistyötä unionin ja alueellisella tasolla ja otettava tähän mukaan myös unionin alueella edelleen eristyksissä toimivat kaasualan saarekkeita muodostavat järjestelmät.

(153) Markkinoiden vapaaehtoinen alueellinen yhdentyminen, erityisesti markkinoiden fuusiot, voi tarjota erilaisia etuja markkinoiden erityispiirteistä riippuen. Markkinoiden yhdentyminen voi tarjota tilaisuuden hyödyntää infrastruktuuria parhaalla mahdollisella tavalla edellyttäen, että se ei vaikuta kielteisesti lähimarkkinoihin esimerkiksi korottamalla rajat ylittäviä tariffeja. Se tarjoaa myös mahdollisuuden lisätä kilpailua, likviditeettiä ja kauppaa alueen loppukuluttajien hyödyksi houkuttelemalla toimittajia, jotka eivät muutoin tulisi markkinoille niiden pienen koon vuoksi. Markkinoita yhdentämällä voidaan myös luoda suurempia vyöhykkeitä, joilla on enemmän toimituslähteitä. Tällainen monipuolistaminen voisi vaikuttaa tukkumarkkinahintoihin lähteiden välisen kilpailun lisääntymisen ansiosta, mutta se voi myös parantaa toimitusvarmuutta, jos uudella yhdistyneellä vyöhykkeellä ei ole enää sisäistä

ylikuormitusta. Markkinoiden yhdentyminen voisi olla perusta maakaasumarkkinoiden muutoksen tukemiselle, myös uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen käyttöönotolle. Jäsenvaltioiden, sääntelyviranomaisten ja siirtoverkonhaltijoiden olisi tehtävä yhteistyötä alueellisen yhdentymisen helpottamiseksi.

(154) Tämän direktiivin yhtenä keskeisenä tavoitteena olisi oltava todellisten maakaasun sisämarkkinoiden kehittäminen unionin yhteenliitetyn verkon avulla, minkä vuoksi rajat ylittävää yhteenliittämistä ja alueellisia markkinoita koskevien sääntelykysymysten käsittelemisen olisi oltava sääntelyviranomaisten tärkeimpiä tehtäviä ja niiden olisi tarvittaessa toimittava tiiviissä yhteistyössä ACERin kanssa.

(155) Todellisten sisämarkkinoiden yhteisten sääntöjen ja laajan maakaasun tarjonnan turvaamisen olisi myös oltava yksi tämän direktiivin keskeisistä tavoitteista. Vääristymättömät markkinahinnat kannustaisivat tässä tarkoituksessa rajat ylittävää kauppaa ja johtaisivat hintojen lähentymiseen.

(156) Sääntelyviranomaisten olisi myös annettava tietoja markkinoille siksi, että komissio voisi havainnoida ja seurata maakaasun sisämarkkinoita ja niiden lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin kehitystä, mukaan luettuina sellaiset tekijät kuin tarjonta ja kysyntä, siirto- ja jakeluinfrastruktuurit, palvelun laatu, rajat ylittävä kauppa, ylikuormituksen hallinta, investoinnit, tukku- ja kuluttajahinnat ja markkinoiden likviditeetti sekä ympäristönäkökohtia ja tehokkuutta koskevat parannukset. Sääntelyviranomaisten olisi ilmoitettava kansallisille kilpailuviranomaisille ja komissiolle ne jäsenvaltiot, joissa hinnat haittaavat kilpailua ja markkinoiden moitteetonta toimintaa.

(157) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli täysin toimintakykyisten maakaasun ja vedyn sisämarkkinoiden luomista vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(158) Asetuksen (EU) 2024/1789 nojalla komissio voi antaa suuntaviivoja tai verkkosääntöjä tarvittavan yhdenmukaistamistason saavuttamiseksi. Tällaiset suuntaviivat tai verkkosäännöt, jotka ovat komission täytäntöönpanoasetuksina annettuja sitovia sääntöjä, ovat myös tämän direktiivin tiettyjen säännösten kannalta hyödyllinen väline, jota voidaan tarvittaessa mukauttaa nopeasti.

(159) Komissiolle olisi erityisesti siirrettävä toimivalta antaa suuntaviivat, jotka ovat tarpeen tämän direktiivin tavoitteen saavuttamiseksi vaadittavan yhdenmukaistamisen vähimmäistason määrittelemiseksi.

(160) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin suhteen lainsäätäjä pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna, erityisesti ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-543/17 ([34]) antama tuomio.

(161) Tässä direktiivissä otetaan huomioon perusoikeudet ja etenkin Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä ”perusoikeuskirja”, tunnustetut periaatteet. Tätä direktiiviä olisi näin ollen tulkittava ja sovellettava kyseisten oikeuksien ja periaatteiden, erityisesti perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvatun henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden, mukaisesti. On olennaisen tärkeää, että kaikessa tämän direktiivin nojalla tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ([35]).

(162) Jotta voidaan muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia tai täydentää sitä tiettyjen erityisalojen osalta, jotka ovat olennaisen tärkeitä tämän direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä, jotka koskevat suuntaviivoja vähimmäisvaatimuksista siirtoverkon tai vedyn siirtoverkon omistajan ja maakaasun varastointilaitteiston haltijan tai vetyvaraston haltijan riippumattomuuden varmistamiseksi, suuntaviivoja siirtoverkonhaltijan tai vedyn siirtoverkonhaltijan sertifiointia koskevasta menettelystä, suuntaviivoja

([34]) Unionin tuomioistuimen tuomio 8.7.2019, komissio v. Belgia, C-543/17, ECLI:EU:C:2019:573.

([35]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

sääntelyviranomaisten keskinäisen ja ACERin kanssa tehtävän yhteistyön laajuudesta, suuntaviivoja, joissa vahvistetaan yksityiskohtaiset tiedot menettelystä, joka koskee sitä, noudattaako sääntelyviranomaisen tekemä päätös tämän direktiivin ja asetuksen (EU) 2024/1789 nojalla hyväksyttyjä verkkosääntöjä ja suuntaviivoja, sekä suuntaviivoja, joissa määritellään tietojen säilyttämiseen sovellettavat menettelyt ja järjestelyt sekä maakaasun ja vedyn toimitussopimuksiin ja maakaasu- ja vetyjohdannaisiin liittyviä liiketoimia koskevien tietojen muoto ja sisältö. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntija-tasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa ([36]) vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

(163) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa määrittää yhteentoimivuusvaatimukset sekä syrjimättömät ja avoimet menettelyt tietojen saamiseksi. Tätä valtaa olisi käytettävä asetuksen (EU) N:o 182/2011 mukaisesti.

(164) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin säännösten sujuva ja tehokas täytäntöönpano, komissio tukee jäsenvaltioita Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/240 ([37]) perustetusta teknisen tuen välineestä, joka tarjoaa räätälöityä teknistä asiantuntemusta uudistusten suunnitteluun ja täytäntöönpanoon, mukaan lukien uudistukset, joilla edistetään kilpailtuja maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita, mahdollistetaan uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen integrointi ja lisätään yhteistyötä ja koordinointia siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden välillä. Tekniseen tukeen kuuluu esimerkiksi hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen, lainsäädäntökehysten yhdenmukaistaminen ja asiaankuuluvien parhaiden käytäntöjen jakaminen.

(165) Direktiivi 2009/73/EY olisi sen vuoksi kumottava, ja velvollisuuden saattaa tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä olisi rajoituttava säännöksiin, joilla muutetaan direktiivin 2009/73/EY säännöksiä. Velvollisuus saattaa sisällöltään muuttumattomat säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöä perustuu kyseiseen direktiiviin.

(166) Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa tämän direktiivin liitteessä III olevassa B osassa olevia määräaikoja, jonka kuluessa niiden on saatettava siinä mainitut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja tuossa osassa mainittuja soveltamispäiviä,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

KOHDE, SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteiset puitteet maakaasu- ja vetymarkkinoiden hiilestä irtautumiselle, jotta voidaan edistää unionin ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamista.

2. Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteiset säännöt maakaasuverkkoa hyödyntävälle maakaasun siirrolle, jakelulle, toimitukselle ja varastoinnille sekä kuluttajansuojaa koskevat säännökset, jotta voidaan luoda yhdentyneet, kilpailuun perustuvat ja avoimet maakaasumarkkinat unionissa. Siinä annetaan säännöt, jotka koskevat kyseisen alan järjestämistä ja toimintaa, markkinoille pääsyä sekä maakaasuverkkoa hyödyntävään maakaasun siirtoon, jakeluun, toimitukseen, varastointiin ja kyseisen verkon käyttöön sovellettavien lupien myöntämisperusteita ja menettelyjä.

([36]) EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.
([37]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/240, annettu 10 päivänä helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 1).

3. Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteiset säännöt, jotka koskevat maakaasun siirtoa, toimitusta ja varastointia sekä maakaasuverkon siirtymistä uusiutuviin ja vähähiilisiin kaasuihin perustuvaan integroituun ja erittäin tehokkaaseen järjestelmään.

4. Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteiset säännöt, jotka koskevat vetyjärjestelmää käyttäen tapahtuvaa vedyn siirtoa, toimitusta ja varastointia. Siinä annetaan säännöt, jotka koskevat kyseisen alan järjestämistä ja toimintaa, markkinoille pääsyä sekä vetyverkkoihin, vedyn toimitukseen ja varastointiin sekä kyseisen verkon käyttöön sovellettavia lupien myöntämisperusteita ja menettelyjä.

5. Tässä direktiivissä vahvistetaan säännöt sellaisen unionin laajuisen yhteenliitetyn vetyjärjestelmän asteittaiselle perustamiselle, jolla edistetään sähköjärjestelmän pitkän aikavälin joustavuutta ja kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentämistä aloilla, joilla hiilestä irtautuminen on vaikea toteuttaa, ottaen huomioon kasvihuonekaasujen vähentämispotentiaalin sekä energian ja kustannustehokkuuden muihin vaihtoehtoihin verrattuna, ja tuetaan siten unionin energiajärjestelmän hiilestä irtautumista.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ”maakaasulla” kaasuja, jotka koostuvat pääasiassa metaanista, mukaan lukien biometaani, tai muun tyyppisiä kaasuja, joita voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa;

2) ”uusiutuvalla kaasulla” direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 28 alakohdassa määriteltyä biokaasua, mukaan lukien biokaasu, joka on jalostettu biometaaniksi, ja mainitun direktiivin 2 artiklan 36 alakohdassa määriteltyjä muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita;

3) ”maakaasuverkolla” infrastruktuurijärjestelmää, joka kattaa putkistot, nesteytetyn maakaasun terminaalit ja maakaasuvarastot ja jossa siirretään maakaasua;

4) ”vetyjärjestelmällä” infrastruktuurijärjestelmää, joka kattaa vetyverkot, vetyvarastot ja vetyterminaalit ja joka sisältää erittäin puhdasta vetyä;

5) ”vetyvarastolla” laitosta, jossa varastoidaan erittäin puhdasta vetyä:

   a) mukaan lukien vetyterminaalissa varastointiin käytettävä osa mutta lukuun ottamatta tuotantotoimintaan käytettävää osaa ja laitteistoja, jotka ovat yksinomaan tehtäviään hoitavien vetyverkonhaltijoiden käytettävissä;

   b) mukaan lukien suuret, erityisesti maanalaiset vetyvarastot mutta lukuun ottamatta pienempiä, helposti toisinnettavia vedyn varastointilaitteistoja;

6) ”vetyvarastonhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa vedyn varastointitoimintaa ja on vastuussa vetyvaraston toiminnasta;

7) ”vedyn putkilinjavarastoinnilla” kaasun painetta korottamalla tapahtuvaa erittäin puhtaan vedyn varastointia vetyverkoissa, lukuun ottamatta laitteistoja, jotka ovat tehtäviään hoitavien vetyverkonhaltijoiden käytettävissä;

8) ”vetyterminaalilla” laitosta, jota käytetään nestemäisen vedyn tai nestemäisen ammoniakin purkamiseen ja muuntamiseen kaasumaiseksi vedyksi sen syöttämiseksi vetyverkkoon tai maakaasuverkkoon tai kaasumaisen vedyn nesteytykseen ja lastaukseen, mukaan lukien lisäpalvelut ja väliaikainen varastointi, jotka ovat tarpeen muunnosprosessissa ja sen jälkeisessä vetyverkkoon syöttämisessä, mutta lukuun ottamatta varastointiin käytettävää vetyterminaalin osaa;

9) ”vetyterminaalinhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa nestemäisen vedyn tai nestemäisen ammoniakin purkamista ja muuntamista kaasumaiseksi vedyksi sen syöttämiseksi vetyverkkoon tai maakaasuverkkoon tai kaasumaisen vedyn nesteytystä ja lastausta ja jolla on vastuu vetyterminaalin toiminnasta;

10) ”vedyn laadulla” vedyn puhtautta ja epäpuhtauksia vetyjärjestelmään sovellettavien vedyn laatustandardien mukaisesti;

11) ”vähähiilisellä vedyllä” vetyä, jonka energiasisältö on peräisin uusiutumattomista lähteistä ja joka täyttää direktiivin (EU) 2018/2001 29 a artiklan 3 kohdan nojalla hyväksytyssä, muuta kuin biologista alkuperää olevista uusiutuvista polttoaineista ja kierrätetyistä hiilipitoisista polttoaineista saatavien kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten arviointimenetelmässä vahvistetun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan 70 prosentin kynnysarvon verrattuna muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden fossiiliseen vertailukohtaan;

12) ”vähähiilisellä kaasulla” direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 35 alakohdassa määriteltyjen kierrätettyjen hiilipitoisten polttoaineiden kaasumaista osaa, vähähiilistä vetyä ja synteettisiä kaasumaisia polttoaineita, joiden energiasisältö on peräisin vähähiilisestä vedystä ja jotka täyttävät kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan 70 prosentin vähimmäisrajan verrattuna direktiivin (EU) 2018/2001 29 a artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksytyssä menetelmässä vahvistettuun, muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden fossiiliseen vertailukohtaan;

13) ”vähähiilisillä polttoaineilla” direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 35 alakohdassa määriteltyjä kierrätettyjä hiilipitoisia polttoaineita, vähähiilistä vetyä ja synteettisiä kaasumaisia ja nestemäisiä polttoaineita, joiden energiasisältö on peräisin vähähiilisestä vedystä, jotka täyttävät kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan 70 prosentin vähimmäisrajan verrattuna direktiivin (EU) 2018/2001 29 a artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksytyssä menetelmässä vahvistettuun, muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden fossiiliseen vertailukohtaan;

14) ”vetyalan yrityksellä” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: vedyn tuotanto, siirto, toimitus, osto tai varastointi tai vetyterminaalin toiminta ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppukäyttäjiä;

15) ”maakaasualan yrityksellä” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa maakaasun, myös nesteytetyn maakaasun, tuotantoa, siirtoa, jakelua, toimitusta, ostoa tai varastointia ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppukäyttäjiä;

16) ”tuotantovaiheen putkistolla” putkistoa tai putkistoja, joita käytetään tai rakennetaan osana öljyn tai maakaasun tuotantohanketta tai joita käytetään maakaasun siirtämiseen yhden tai useamman tällaisen hankkeen tuotantokentältä jalostuslaitokseen tai terminaaliin tai lopulliselle maihintuontiasemalle;

17) ”siirrolla” maakaasun siirtämistä putkistoissa, jotka sisältävät pääasiassa korkeapaineputkia, mutta ei tuotantovaiheen aikaisia putkistoja eikä pääasiassa maakaasun paikalliseen jakeluun käytettäviä korkeapaineputkistojen osia, asiakkaille toimitettavaksi, lukuun ottamatta maakaasun toimitusta;

18) ”siirtoverkonhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa siirtotoimintaa ja on vastuussa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset maakaasun siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä;

19) ”jakelulla” maakaasun siirtämistä paikallisten tai alueellisten putkistojen kautta asiakkaille toimitettavaksi, lukuun ottamatta maakaasun toimitusta;

20) ”jakeluverkonhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa maakaasun jakelutoimintaa ja on vastuussa jakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset maakaasun jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä;

21) ”vetyverkolla” maalla ja merellä sijaitsevaa putkiverkkoa, jota käytetään erittäin puhtaan vedyn siirtoon sen toimittamiseen asiakkaille, lukuun ottamatta toimitusta;

22) ”vedyn siirrolla” vedyn siirtoa tai jakelua vetyverkon kautta sen saamiseksi asiakkaille, lukuun ottamatta toimitusta;

23) ”vedyn siirtoverkolla” erittäin puhtaan vedyn siirtoon tarkoitettujen putkistojen verkostoa, erityisesti verkostoa, johon sisältyy vety-yhdysputkia tai joka on suoraan liitetty vetyvarastoon, vetyterminaaleihin tai kahteen tai useampaan vety-yhdysputkeen tai jonka ensisijaisena tarkoituksena on siirtää vetyä muihin vetyverkkoihin, vetyvarastoon tai vetyterminaaleihin, sulkematta pois sitä mahdollisuutta, että tällaisten verkostojen tarkoituksena on toimittaa suoraan liitetyille asiakkaille;

24) ”vedynjakeluverkolla” erittäin puhtaan vedyn paikalliseen tai alueelliseen siirtoon tarkoitettujen putkien verkostoa, jonka pääasiallisena tarkoituksena on toimittaa suoraan verkkoon liitetyille asiakkaille ja johon ei sisälly vety-yhdysputkia ja jota ei ole suoraan liitetty vetyvarastoon tai vetyterminaaleihin, paitsi jos kyseinen verkko toimi 4 päivänä elokuuta 2024 maakaasun jakeluverkkona ja se on osittain tai kokonaan muutettu vedyn siirtoa varten, tai kahteen tai useampaan vety-yhdysputkeen;

25) ”vetyverkonhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa vedyn siirtotoimintaa ja on vastuussa vetyverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin vetyverkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset vedyn siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä;

26) ”vedyn siirtoverkonhaltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa vedynsiirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin vedyn siirtoverkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset vedynsiirron vaatimukset pitkällä aikavälillä;

27) ”vedynjakeluverkon haltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa vedynjakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä tietyllä alueella, sen mahdollisista yhteyksistä muihin vetyverkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset vedynjakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä;

28) ”toimituksella” maakaasun, mukaan lukien nesteytetty maakaasu, tai vedyn, myös nestemäisten orgaanisten vedynkantajien tai nestemäisen vedyn ja vetyjohdannaisten, mukaan lukien ammoniakki tai metanoli, muodossa, myyntiä asiakkaille, mukaan lukien jälleenmyynti;

29) ”toimittajalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa toimittamista;

30) ”viimesijaisella toimittajalla” toimittajaa, joka on nimetty ottamaan vastuu maakaasun toimituksista sellaisen toimittajan asiakkaille, joka on lopettanut toimintansa;

31) ”maakaasuvarastolla” maakaasualan yrityksen omistamaa tai hoitamaa laitosta, jota käytetään maakaasun varastointiin, mukaan lukien nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksissa maakaasun varastointiin käytettävä osa, lukuun ottamatta tuotantotoimintaan käytettävää osaa ja laitteistoja, jotka ovat yksinomaan tehtäviään hoitavien siirtoverkonhaltijoiden käytettävissä;

32) ”maakaasun varastointilaitteiston haltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa maakaasun varastointitoimintaa ja on vastuussa maakaasuvaraston toiminnasta;

33) ”nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksella” terminaalia, jota käytetään maakaasun nesteyttämiseen tai nesteytetyn maakaasun tuontiin, purkamiseen ja kaasuttamiseen, mukaan lukien lisäpalvelut ja tilapäinen varastointi, joita tarvitaan kaasuttamista varten ja kaasun toimittamiseksi sen jälkeen siirtoverkkoon, lukuun ottamatta varastointiin käytettäviä nesteytetyn maakaasun terminaalien osia;

34) ”nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa maakaasun nesteyttämistä tai nesteytetyn maakaasun tuontia, purkamista ja kaasuttamista ja on vastuussa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen toiminnasta;

35) ”verkolla” siirtoverkkoja, jakeluverkkoja, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia tai maakaasuvarastoja, jotka omistaa tai joiden toiminnasta vastaa maakaasualan yritys, mukaan lukien putkilinjavarastointi ja sen lisäpalveluja tuottavat laitokset sekä sellaisten omistussuhteessa olevien yritysten laitokset, joita tarvitaan siirrossa, jakelussa ja nesteytetyn maakaasun käsittelyssä;

36) ”lisäpalveluilla” kaikkia siirtoverkkojen, jakeluverkkojen, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten käyttöön ja toimintaan tarvittavia palveluja tai maakaasuvarastoja, mukaan lukien kuormituksen tasapainotus, sekoitus ja inerttikaasun lisääminen, lukuun ottamatta laitoksia, jotka ovat yksinomaan tehtäviään hoitavien siirtoverkonhaltijoiden käytettävissä;

37) ”maakaasun putkilinjavarastoinnilla” kaasun painetta korottamalla tapahtuvaa maakaasun varastointia siirto- ja jakeluverkoissa, lukuun ottamatta laitteistoja, jotka on varattu tehtäviään hoitavien siirtoverkonhaltijoiden käyttöön;

38) ”yhteenliitetyllä verkolla” useita toisiinsa yhdistettyjä verkkoja;

39) ”yhdysputkella” siirtoputkea, joka ylittää jäsenvaltioiden välisen rajan tai kulkee sen poikki ja jonka tarkoituksena on yhdistää kyseisten jäsenvaltioiden kansalliset siirtoverkot toisiinsa, tai jäsenvaltion ja kolmannen maan välistä siirtoputkea jäsenvaltioiden alueeseen tai kyseisen jäsenvaltion aluemereen saakka;

40) ”vety-yhdysputkella” vetyverkkoa, joka ylittää jäsenvaltioiden välisen rajan tai kulkee sen poikki ja jonka tarkoituksena on yhdistää kyseisten jäsenvaltioiden kansalliset vetyverkot toisiinsa, tai jäsenvaltion ja kolmannen maan välistä vetyverkkoa jäsenvaltioiden alueeseen tai kyseisen jäsenvaltion aluemereen saakka;

41) ”erillisellä linjalla” yhteenliitettyä verkkoa täydentävää maakaasuputkea;

42) ”integroituneella maakaasualan yrityksellä” vertikaalisesti tai horisontaalisesti integroitunutta yritystä;

43) ”vertikaalisesti integroituneella yrityksellä” maakaasualan yritystä tai maakaasualan yritysten ryhmää tai vetyalan yritystä tai vetyalan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko maakaasun siirtoa, jakelua, nesteyttämistä tai varastointia tai vedyn siirtoa, jakelua tai varastointia tai vetyterminaalitoiminnan harjoittamista ja ainakin joko maakaasun tai vedyn tuotantoa tai toimittamista;

44) ”horisontaalisesti integroituneella yrityksellä” yritystä, joka harjoittaa ainakin joko maakaasun tuotantoa, siirtoa, jakelua, toimittamista tai varastointia sekä lisäksi jotakin maakaasualaan kuulumatonta toimintaa;

45) ”omistussuhteessa olevalla yrityksellä” Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU ([38]) 2 artiklan 12 alakohdassa määriteltyä sidosyritystä tai samoille osakkeenomistajille kuuluvaa yritystä;

46) ”verkon käyttäjällä” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa maakaasua verkkoon tai vetyä järjestelmään tai jolle maakaasua toimitetaan verkosta tai vetyä järjestelmästä;

47) ”asiakkaalla” maakaasun tai vedyn tukkuasiakasta ja loppukäyttäjää ja maakaasu- tai vetyalan yritystä, joka ostaa maakaasua tai vetyä,

48) ”kotitalousasiakkaalla” asiakasta, joka ostaa maakaasua tai vetyä asiakkaan oman kotitalouden käyttöön;

49) ”muulla kuin kotitalousasiakkaalla” asiakasta, joka ostaa maakaasua tai vetyä muuhun kuin asiakkaan oman kotitalouden käyttöön;

50) ”loppukäyttäjällä” asiakasta, joka ostaa maakaasua tai vetyä omaan käyttöönsä;

51) ”tukkuasiakkaalla” sellaista muuta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä kuin siirto- tai jakeluverkonhaltijaa, joka ostaa maakaasua tai vetyä jälleenmyyntiä varten sen verkon sisällä tai ulkopuolella, johon luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö kuuluu, ei kuitenkaan;

52) ”mikroyrityksellä”, ”pienellä yrityksellä” tai ”keskisuurella yrityksellä” komission suosituksen 2003/361/EY ([39]) liitteessä olevassa 2 artiklassa määriteltyä mikroyritystä, pientä yritystä tai keskisuurta yritystä;

53) ”kaasuntoimitussopimuksella” maakaasun tai vedyn toimittamisesta tehtyä sopimusta, lukuun ottamatta maakaasujohdannaisia;

54) ”maakaasujohdannaisella” Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU ([40]) liitteessä I olevan C osan 5, 6 tai 7 kohdassa täsmennettyä rahoitusvälinettä, jonka kohde-etuus on maakaasu;

([38]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta (EUVL L 182, 29.6.2013, s. 19).

([39]) Komission suositus 2003/361/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).

([40]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349).

55) ”määräysvallalla” oikeuksia, sopimuksia tai muita keinoja, jotka joko erikseen tai yhdessä ja ottaen huomioon asiaan liittyvät tosiasialliset tai oikeudelliset olosuhteet antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, erityisesti:

a) antamalla omistusoikeuden tai käyttöoikeuden yrityksen kaikkiin tai joihinkin varoihin;

b) oikeuksin tai sopimuksin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä;

56) ”pitkäaikaisella sopimuksella” kaasuntoimitussopimusta, jonka kesto on yli vuoden;

57) ”syöttö-ottojärjestelmällä” maakaasuun tai vetyyn pääsyn mallia, jossa verkon tai järjestelmän käyttäjät varaavat itsenäisesti kapasiteettioikeuksia syöttö- ja ottokohtiin ja johon sisältyy siirtoverkko ja johon voi sisältyä koko jakeluverkko tai sen osa tai vetyverkkoja;

58) ”tasehallinta-alueella” järjestelmää, johon sovelletaan tiettyä tasehallintajärjestelmää ja johon sisältyy siirtoverkko ja johon voi sisältyä kokonaisia jakeluverkkoja tai niiden osia;

59) ”virtuaalisella kauppapaikalla” syöttö- ottojärjestelmässä olevaa muuta kuin fyysistä kauppapaikkaa, jossa maakaasua tai vetyä vaihdetaan myyjän ja ostajan välillä ilman tarvetta varata kapasiteettia;

60) ”verkonkäyttäjällä” verkonhaltijan asiakasta tai potentiaalista asiakasta tai verkonhaltijaa itseään siinä määrin kuin verkonhaltijan on tarpeen harjoittaa toimintojaan maakaasun tai vedyn siirron yhteydessä;

61) ”syöttökohdalla” kohtaa, johon sovelletaan verkonkäyttäjien varausmenettelyjä ja joka tarjoaa pääsyn syöttö-ottojärjestelmään;

62) ”ottokohdalla” kohtaa, johon sovelletaan verkonkäyttäjien varausmenettelyjä ja joka mahdollistaa kaasuvirtaukset ulos syöttö- ottojärjestelmästä;

63) ”yhteenliitäntäpisteellä” fyysistä tai virtuaalista pistettä, joka liittää yhteen vierekkäiset syöttö-ottojärjestelmät tai liittää yhteen syöttö-ottojärjestelmän ja yhdysputken edellyttäen, että kyseisessä pisteessä on käytössä verkonkäyttäjien varausjärjestelmä;

64) ”virtuaalisella yhteenliitäntäpisteellä” kahta tai useampaa yhteenliitäntäpistettä, joilla liitetään yhteen samat kaksi vierekkäistä syöttö-ottojärjestelmää yhdistelmäksi yksittäisen kapasiteettipalvelun tarjontaa varten;

65) ”markkinaosapuolella” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa, myy tai tuottaa maakaasua tai vetyä tai tarjoaa varastointipalveluja, mukaan lukien kaupankäyntiä koskevien toimeksiantojen antaminen, yksillä tai useammilla maakaasu- tai vetymarkkinoilla, myös tasehallintamarkkinoilla;

66) ”sopimuksen irtisanomismaksulla” maksua tai sakkoa, jonka toimittajat tai markkinaosapuolet voivat veloittaa asiakkailta kaasuntoimitus- tai palvelusopimuksen irtisanomisesta;

67) ”vaihtomaksulla” sellaista maksua tai sakkoa toimittajan tai markkinaosapuolen vaihtamisen johdosta, sopimuksen irtisanomismaksut mukaan lukien, jonka toimittajat, markkinaosapuolet tai verkonhaltijat voivat veloittaa suoraan tai välillisesti asiakkailta;

68) ”laskutustiedoilla” tietoja, jotka esitetään loppukäyttäjän laskussa, maksukehotusta lukuun ottamatta;

69) ”tavanomaisella mittarilla” analogista mittaria tai sähköistä mittaria, jolla ei voi lähettää eikä vastaanottaa tietoa;

70) ”älykkäällä mittausjärjestelmällä” sähköistä järjestelmää, joka kykenee mittaamaan verkkoon syötetyn maakaasun tai vedyn tai verkosta kulutetun maakaasun tai vedyn määrää ja joka tarjoaa enemmän tietoa kuin tavanomainen mittari sekä kykenee lähettämään ja vastaanottamaan tietoa sähköisen viestinnän keinoin tiedonsaanti-, seuranta- ja valvontatarkoituksiin;

71) ”yhteentoimivuudella” älykkään mittauksen yhteydessä kahden tai useamman energia- tai viestintäverkon, -järjestelmän, -laitteen, -sovelluksen tai -komponentin kykyä yhdistää, vaihtaa ja käyttää tietoa vaadittavien toimintojen suorittamiseksi;

72) ”viimeisimmillä saatavilla olevilla” älykkään mittauksen tietojen yhteydessä sitä, että tiedot toimitetaan ajanjaksona, joka vastaa lyhintä selvitysjaksoa kansallisilla markkinoilla;

73) ”parhaalla käytettävissä olevalla tekniikalla”, kun on kyse tietosuojasta ja -turvasta älykkäässä mittausympäristössä, tehokkaimpia, edistyneimpiä ja parhaiten käytäntöön soveltuvia tekniikoita, jotka lähtökohtaisesti muodostavat perustan unionin tietosuoja- ja tietoturvasäännösten noudattamiselle;

74) ”energiaköyhyydellä” direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 52 alakohdassa määriteltyä energiaköyhyyttä;

75) ”aktiivisella asiakkaalla” maakaasun loppukäyttäjää tai yhdessä toimivien maakaasun loppukäyttäjien ryhmää, joka

a) kuluttaa tai varastoi uusiutuvaa kaasua, joka on tuotettu:

i) sen tiloissa, jotka sijaitsevat rajatulla alueella; tai

ii) asianomaisen jäsenvaltion niin salliessa muissa tiloissa;

b) edellyttäen, että sen toiminta ei ole loppukäyttäjän ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaa ja että siinä noudatetaan uusiutuvan kaasun tuotantoon sovellettavaa lainsäädäntöä erityisesti kasvihuonekaasupäästöjen osalta:

i) myy itse tuottamaansa uusiutuvaa kaasua maakaasuverkkoa käyttäen; tai

ii) osallistuu joustoon tai energiatehokkuutta koskeviin järjestelyihin;

76) ”energiatehokkuus etusijalle -periaatteella” asetuksen (EU) 2018/1999 2 artiklan 18 alakohdassa määriteltyä energiatehokkuus etusijalle -periaatetta;

77) ”käyttötarkoituksen muuttamisella” Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/869 ([41]) 2 artiklan 18 alakohdassa määriteltyä käyttötarkoituksen muuttamista.

II LUKU

YLEISET SÄÄNNÖT MARKKINOIDEN JÄRJESTÄMISEKSI

3 artikla

Kilpailuun perustuvat, asiakaskeskeiset, joustavat ja syrjimättömät maakaasu- ja vetymarkkinat

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla asiakkailla on vapaus ostaa maakaasua ja vetyä valitsemaltaan toimittajalta ja että kaikilla asiakkailla on vapaus tehdä samanaikaisesti useampi kuin yksi maakaasun tai vedyn toimitussopimus edellyttäen, että luodaan vaadittavat liitäntä- ja mittauspisteet.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden kansallinen lainsäädäntö ei aiheettomasti haittaa maakaasun ja vedyn kauppaa yli rajojen, likvidin maakaasu- ja vetykaupan toimintaa ja syntymistä, kuluttajien osallistumista, investointeja etenkin uusiutuvaan ja vähähiiliseen kaasuun tai energian varastointia jäsenvaltioiden välillä, ja niiden on varmistettava, että maakaasun ja vedyn hinnat vastaavat tosiasiallista kysyntää ja tarjontaa.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasun ja vedyn sisämarkkinoilla ei ole markkinoille pääsyyn, markkinoilta poistumiseen, kaupankäyntiin ja toimintaan liittyviä perusteettomia esteitä.

4. Jäsenvaltioiden ja sääntelyviranomaisten on varmistettava, että energia-alan yrityksiin sovelletaan avoimia, oikeasuhteisia ja syrjimättömiä sääntöjä, maksuja ja kohtelua, erityisesti verkkoon liittämisen, tukkumarkkinoille pääsyn, tietojen saatavuuden, toimittajan vaihtamisen ja laskutusta koskevien järjestelyjen sekä soveltuvin osin toimilupien osalta.

([41]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869, annettu 30 päivänä toukokuuta 2022, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EY) N:o 715/2009, (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 ja direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45).

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmansista maista olevien markkinaosapuolten on maakaasun ja vedyn sisämarkkinoilla toimiessaan noudatettava sovellettavaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä, myös ympäristön ja turvallisuuden aloilla.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava asiakaskeskeinen ja energiatehokas lähestymistapa vetymarkkinoilla. Vedyn käyttö on kohdennettava asiakkaille aloilla, joilla hiilestä irtautuminen on vaikeaa ja kasvihuonekaasujen vähentämispotentiaali on suuri ja joilla ei ole muita energiavaihtoehtoja ja kustannustehokkaita vaihtoehtoja.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämä direktiivi pannaan täytäntöön tavalla, joka edistää energiajärjestelmän integrointia syrjimättä kohtuuttomasti energiatehokkaampia ratkaisuja, kuten suoraa sähköistämistä, energiatehokkuus etusijalle -periaatteen mukaisesti.

4 artikla

Markkinapohjaiset toimitushinnat

1. Toimittajilla on oltava vapaus määrittää hinta, jolla ne toimittavat maakaasua ja vetyä asiakkaille. Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheelliset toimet varmistaakseen tehokkaan kilpailun toimittajien välillä ja kohtuulliset hinnat loppukäyttäjille.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava 26–29 artiklan mukainen energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden ja heikossa asemassa olevien kotitalousasiakkaiden suojelu sosiaalipolitiikalla tai muilla keinoin kuin puuttumalla julkisin toimin maakaasu- ja vetytoimitusten hinnoitteluun.

3. Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot saavat soveltaa energiaköyhyydestä kärsiville asiakkaille tai heikossa asemassa oleville kotitalousasiakkaille toimitettavan maakaasun hinnoitteluun julkisia toimia. Tällaisiin julkisiin toimiin sovelletaan 4 ja 5 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

4. Kaasuntoimitusten hinnoitteluun sovellettavien julkisten toimien on oltava seuraavanlaisia:

a) niiden on oltava yleisen taloudellisen edun mukaisia eivätkä ne saa ylittää sitä, mikä on tarpeen niillä tavoitellun yleisen taloudellisen edun saavuttamiseksi;

b) niiden on oltava selkeästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä sekä todennettavissa olevia;

c) niiden avulla on turvattava se, että unionin maakaasualan yritykset voivat tarjota asiakkaille palvelujaan tasapuolisesti;

d) niiden on oltava ajallisesti rajoitettuja sekä toimien edunsaajien osalta oikeasuhteisia;

e) ne eivät saa syrjivästi aiheuttaa markkinaosapuolille lisäkustannuksia;

f) ne eivät saa haitata fossiilisen kaasun asteittaista ja oikea-aikaista käytöstä poistamista asetuksessa (EU) 2021/1119 asetettujen unionin vuoden 2030 ilmastotavoitteen ja ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

5. Jäsenvaltioiden, jotka soveltavat kaasuntoimitusten hinnoitteluun julkisia toimia tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti, on myös noudatettava asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklan 3 kohdan d alakohtaa ja 24 artiklaa riippumatta siitä, onko kyseisessä jäsenvaltiossa merkittävä määrä energiaköyhyydestä kärsiviä kotitalousasiakkaita. Ennen maakaasun toimitusten hinnoitteluun liittyvien julkisten toimien poistamista jäsenvaltioiden on varmistettava asianmukaiset tukitoimenpiteet energiaköyhyydestä kärsiville asiakkaille ja heikossa asemassa oleville kotitalousasiakkaille tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti.

6. Jotta mahdollistetaan tehokas toimittajien välinen kilpailu maakaasun toimitussopimuksista ja jotta saavutetaan täysin markkinapohjainen ja kohtuuhintainen maakaasun vähittäishinnoittelu 1 kohdan mukaisesti, jäsenvaltiot saavat siirtymäkauden ajan soveltaa julkisia toimia kotitalousasiakkaille, jotka eivät ole 3 kohdan nojalla julkisten toimien edunsaajia, ja mikroyrityksille toimitettavan maakaasun hinnoitteluun.

7. Edellä olevan 6 kohdan mukaisten julkisten toimien on oltava 4 kohdassa säädettyjen edellytysten mukaisia, ja

a) niihin on liitettävä toimenpiteitä tehokkaan kilpailun saavuttamiseksi ja menetelmä näiden toimenpiteiden edistymisen arvioimiseksi;

b) ne on vahvistettava käyttäen menetelmää, jolla varmistetaan toimittajien syrjimätön kohtelu;

c) niissä sovellettava hinta on vahvistettava kustannukset ylittävälle tasolle, joka mahdollistaa tehokkaan hintakilpailun;

d) ne on suunniteltava siten, että minimoidaan mahdolliset kielteiset vaikutukset maakaasun tukkumarkkinoihin;

e) niiden avulla on varmistettava, että kaikilla tällaisten julkisten toimien edunsaajilla on mahdollisuus valita kilpailuun perustuvilla markkinoilla olevia tarjouksia ja heille annetaan vähintään neljännesvuosittain suoraan tietoa kilpailuun perustuvilla markkinoilla saatavilla olevista tarjouksista ja säästöistä, ja niiden avulla on varmistettava, että heitä autetaan siirtymisessä markkinapohjaisten tarjousten käyttöön;

f) niiden avulla on varmistettava siinä tapauksessa, että jäsenvaltio ottaa käyttöön 17 artiklan mukaisia älykkäitä mittausjärjestelmiä, että kaikille tällaisten julkisten toimien edunsaajille tiedotetaan suoraan mahdollisuudesta asennuttaa älymittareita ja annetaan tarvittavaa apua;

g) ne eivät saa johtaa suoriin ristisubventioihin niiden asiakkaiden, joiden kaasuntoimitusten hinnat määräytyvät vapailla markkinoilla, ja niiden asiakkaiden, joiden kaasuntoimitusten hintoja säännellään, välillä.

8. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava 3 ja 6 kohdan mukaisesti toteutetut toimenpiteet komissiolle kuukauden kuluessa niiden hyväksymisestä, ja ne saavat soveltaa toimenpiteitä välittömästi. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, miksi asetettua tavoitetta ei ole voitu saavuttaa riittävän tehokkaasti muilla keinoilla, miten varmistetaan 4, 5 ja 7 kohdassa asetettujen vaatimusten noudattaminen ja mitä vaikutuksia ilmoitetuilla toimenpiteillä on kilpailuun. Ilmoituksessa on kuvattava toimenpiteiden edunsaajat, erityisesti energiaköyhyydestä kärsivät asiakkaat ja heikossa asemassa olevat kotitalousasiakkaat sekä mahdolliset muut edunsaajat, ja toimenpiteiden kesto ja niiden kohteena olevien kotitalousasiakkaiden lukumäärä ja selitettävä, miten säännellyt hinnat on määritetty.

9. Jäsenvaltioiden on viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 2025 ja sen jälkeen joka toinen vuosi toimitettava osana yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia edistymiskertomuksia komissiolle kertomukset, joissa käsitellään tämän artiklan täytäntöönpanoa sekä tämän artiklan nojalla toteutettujen julkisten toimien tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta ja arvioidaan edistymistä toimittajien välisen tehokkaan kilpailun saavuttamisessa ja siirtymisessä markkinapohjaisiin hintoihin. Säänneltyjä hintoja 6 kohdan mukaisesti soveltavien jäsenvaltioiden on raportoitava 7 kohdassa asetettujen edellytysten noudattamisesta, mukaan lukien siitä, miten toimittajat, jotka ovat velvollisia soveltamaan tällaisia toimia, noudattavat niitä, sekä säänneltyjen hintojen vaikutuksesta kyseisten toimittajien taloustilanteeseen.

10. Komissio tarkastelee tämän artiklan täytäntöönpanoa maakaasun markkinapohjaisen vähittäishinnoittelun saavuttamiseksi ja antaa siitä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen. Kertomukseen on tarvittaessa sisällytettävä arvio siitä, miten kyseiset toimenpiteet ovat vaikuttaneet edistymiseen unionin ilmastoneutraaliustavoitteen ja muiden energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Kertomus voidaan yhdistää direktiivin (EU) 2019/944 5 artiklan 10 kohdassa tarkoitettuun kyseisen artiklan täytäntöönpanoa koskevaan kertomukseen. Kertomuksen yhteydessä tai sen antamisen jälkeen annetaan tarvittaessa lainsäädäntöehdotus. Lainsäädäntöehdotukseen voi sisältyä säänneltyjen hintojen päättymispäivä.

5 artikla

Kohtuuhintaisen energian saatavuus maakaasun hintakriisin aikana

1. Neuvosto voi komission ehdotuksesta julistaa täytäntöönpanopäätöksellä alueellisen tai unionin laajuisen maakaasun hintakriisin, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) maakaasun tukkumarkkinoilla vallitsevat erittäin korkeat keskihinnat, jotka ovat vähintään kaksi ja puoli -kertaiset edellisten viiden vuoden keskihintaan nähden ja vähintään 180 euroa/MWh, ja tilanteen odotetaan jatkuvan vähintään kuusi kuukautta; viiden edellisen vuoden keskihintaa laskettaessa ei oteta huomioon ajanjaksoja, joiden kuluessa julistettiin alueellinen tai unionin laajuinen maakaasun hintakriisi;

b) maakaasun vähittäishinnat nousevat jyrkästi noin 70 prosenttia, ja tilanteen odotetaan jatkuvan vähintään kolme kuukautta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetussa täytäntöönpanopäätöksessä täsmennetään sen voimassaoloaika, joka voi olla enintään yksi vuosi. Tätä ajanjaksoa voidaan jatkaa 8 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen peräkkäisillä enintään vuoden pituisilla jaksoilla.

3. Alueellisen tai unionin laajuisen maakaasun hintakriisin julistamisella 1 kohdan nojalla on varmistettava tasapuolinen kilpailu ja kauppa kaikissa jäsenvaltioissa, joihin täytäntöönpanopäätös vaikuttaa, jotta sisämarkkinat eivät vääristy perusteettomasti.

4. Kun 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät, komissio antaa ehdotuksen alueellisen tai unionin laajuisen maakaasun hintakriisin julistamisesta, johon sisältyy täytäntöönpanopäätöksen voimassaoloaikaa koskeva ehdotus.

5. Neuvosto voi määräenemmistöllä muuttaa komission 4 tai 8 kohdan mukaisesti toimittamaa ehdotusta.

6. Jos neuvosto on hyväksynyt tämän artiklan 1 kohdan mukaisen täytäntöönpanopäätöksen, jäsenvaltiot voivat päätöksen voimassaoloajan soveltaa väliaikaisia kohdennettuja julkisia toimia pienille ja keskisuurille yrityksille, jäljempänä pk-yritykset', kotitalousasiakkaille sekä asetuksen (EU) 2017/1938 2 artiklan 4 alakohdassa määritellyille keskeisille sosiaalipalveluille toimitettavan maakaasun hinnoitteluun. Tällaisten julkisten toimien on

a) rajoituttava enintään 70 prosenttiin edunsaajan kulutuksesta edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona ja säilytettävä kannustin kysynnän vähentämiseen;

b) täytettävä 4 artiklan 4 ja 7 kohdassa säädetyt edellytykset;

c) tarvittaessa täytettävä 7 kohdassa säädetyt edellytykset;

d) oltava suunniteltu siten, että minimoidaan mahdollinen sisämarkkinoiden kielteinen pirstaloituminen.

7. Jos neuvosto on tehnyt tämän artiklan 1 kohdan mukaisen täytäntöönpanopäätöksen, jäsenvaltiot voivat kyseisen päätöksen voimassaoloaikana poiketen siitä, mitä 4 artiklan 7 kohdan c alakohdassa säädetään, soveltaessaan kohdennettuja julkisia toimia maakaasutoimitusten hinnoitteluun 4 artiklan 6 kohdan tai tämän artiklan 6 kohdan mukaisesti, poikkeuksellisesti ja väliaikaisesti asettaa maakaasutoimitukselle kustannuksia alhaisemman hinnan edellyttäen, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) kotitalousasiakkaille asetettua hintaa sovelletaan enintään 80 prosenttiin kotitalouksien mediaanikulutuksesta, ja se säilyttää kannustimen kysynnän vähentämiseen;

b) toimittajien välillä ei esiinny syrjintää;

c) toimittajat saavat korvauksen siitä, että toimitukset alittavat kustannukset, avoimella ja syrjimättömällä tavalla;

d) kaikki toimittajat voivat tehdä samoin perustein tarjouksia maakaasun toimitushinnasta, joka alittaa kustannukset;

e) ehdotetut toimenpiteet eivät vääristä maakaasun sisämarkkinoita.

8. Komissio arvioi hyvissä ajoin ennen 2 kohdan mukaisesti määritetyn voimassaoloajan päättymistä, täyttyvätkö 1 kohdassa säädetyt edellytykset edelleen. Jos komissio katsoo, että 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät edelleen, se antaa neuvostolle ehdotuksen 1 kohdan nojalla annetun täytäntöönpanopäätöksen voimassaoloajan pidentämisestä. Jos neuvosto päättää pidentää voimassaoloaikaa, tällaisen pidennyksen aikana sovelletaan 6 ja 7 kohtaa.

Komissio arvioi ja seuraa jatkuvasti julistetun maakaasun hintakriisin yhteydessä mahdollisten hyväksyttyjen toimenpiteiden vaikutuksia ja julkaisee säännöllisesti tällaisten arviointien tulokset.

6 artikla

Julkisen palvelun velvoitteet

1. Jäsenvaltioiden on oman institutionaalisen järjestelmänsä mukaisesti ja toissijaisuusperiaate asianmukaisesti huomioon ottaen varmistettava, että maakaasu- ja vetyalan yritykset toimivat tämän direktiivin periaatteiden mukaisesti siten, että saadaan aikaan kilpailulle avoimet, varmat ja ympäristön kannalta kestävät maakaasu- ja vetymarkkinat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista. Jäsenvaltiot eivät saa harjoittaa syrjintää kyseisten yritysten välillä niiden oikeuksien tai velvollisuuksien suhteen.

2. Ottaen täysimääräisesti huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen asiaa koskevat määräykset ja erityisesti sen 106 artiklan jäsenvaltiot voivat yleisen taloudellisen edun nimissä asettaa maakaasu- ja vetyalan yrityksille julkisen palvelun velvoitteita, jotka voivat koskea varmuutta, mukaan lukien toimitusvarmuus, toimitusten säännöllisyyttä ja laatua sekä ympäristönsuojelua, mukaan lukien energiatehokkuus, uusiutuvista lähteistä saatu energia ja ilmastonsuojelu, ja maakaasun toimituksen hintaa. Näiden velvoitteiden on oltava selkeästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä ja todennettavia, ja niillä on turvattava se, että unionin maakaasu- ja vetyalan yritykset voivat tarjota kansallisille kuluttajille palvelujaan tasapuolisesti. Julkisen palvelun velvoitteiden, jotka koskevat maakaasun toimituksen hinnoitteluun sovellettavia julkisia toimia, on oltava tämän direktiivin 4 ja 5 artiklassa asetettujen vaatimusten mukaisia.

3. Kaasun toimitusvarmuuteen liittyvissä julkisen palvelun velvoitteissa on varmistettava, että maakaasualan yritykset noudattavat asetuksen (EU) 2017/1938 6 artiklan mukaista kaasun toimitusnormia, ja niiden on oltava yhdenmukaisia mainitun asetuksen 7 artiklan 3 kohdan nojalla tehtyjen kansallisten riskinarviointien tulosten kanssa, sellaisina kuin ne on esitetty yksityiskohtaisesti mainitun asetuksen 9 artiklan 1 kohdan c, d ja k alakohdan mukaisesti laadituissa ennaltaehkäisysuunnitelmissa. Julkisen palvelun velvoitteiden, jotka ylittävät sen, mikä on tarpeen asetuksen (EU) 2017/1938 6 artiklan noudattamisen varmistamiseksi, on vastattava kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa asetettuja vaatimuksia.

4. Jos jäsenvaltio myöntää tässä artiklassa esitettyjen velvoitteiden täyttämisestä rahallisen korvauksen tai muunlaisia korvauksia, tämä on toteutettava syrjimättömällä ja avoimella tavalla.

5. Siinä yhteydessä, kun tätä direktiiviä saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaikki julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi hyväksytyt toimenpiteet, mukaan lukien kuluttajansuojelu ja ympäristönsuojelu, ja niiden mahdolliset vaikutukset kansalliseen ja kansainväliseen kilpailuun riippumatta siitä, edellyttävätkö tällaiset toimenpiteet poikkeamista tästä direktiivistä. Niiden on sen jälkeen ilmoitettava komissiolle kahden vuoden välein kaikista tällaisia toimenpiteitä koskevista muutoksista riippumatta siitä, edellyttävätkö ne poikkeamista tämän direktiivin säännöksistä.

6. Asettaessaan 2 kohdan mukaisia julkisen palvelun velvoitteita jäsenvaltioiden on kuultava asianomaisia sidosryhmiä varhaisessa vaiheessa avoimella, osallistavalla ja läpinäkyvällä tavalla. Kaikki kuulemisiin liittyvät viralliset asiakirjat ja julkisen palvelun velvoitteen kehittämisessä käytetyt asiakirjat on julkistettava säilyttäen samalla kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuus ja tietosuoja.

7 artikla

Alueellisen yhteistyön ja yhdentymisen edistäminen

1. Jäsenvaltioiden ja sääntelyviranomaisten on toimittava keskenään yhteistyössä kansallisten markkinoidensa yhdentämiseksi yhdellä tai useammalla aluetasolla, jotta voidaan luoda alueelliset markkinat, kun jäsenvaltiot tai niiden sääntelyviranomaiset niin päättävät, ja edetä kohti täydellisesti vapautettujen sisämarkkinoiden luomista. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, sääntelyviranomaisten on erityisesti tuettava ja edistettävä maakaasun siirtoverkonhaltijoiden ja vedyn siirtoverkonhaltijoiden yhteistyötä aluetasolla muun muassa rajat ylittävissä kysymyksissä ja verkko-omaisuuden käytöstä poistamisessa, kustannustehokkaan hiilestä irtautumisen varmistamiseksi unionin ilmasto-neutraaliustavoitteen mukaisesti ja kilpailulle avointen maakaasun ja vedyn sisämarkkinoiden luomiseksi ja edistettävä oikeudellisten, teknisten ja sääntelykehystensä yhdenmukaisuutta sekä edistettävä sellaisten eristyksissä toimivien maakaasualan saarekkeita muodostavien järjestelmien yhdentymistä, joita edelleen on unionin alueella. Tällaisen alueellisen yhteistyön piiriin on kuuluttava yhteistyö niillä maantieteellisillä alueilla, jotka on määritelty asetuksen (EU) 2024/1789 31 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tällaisen yhteistyön piiriin voi kuulua muita maantieteellisiä alueita. Jos komissio katsoo, että unionin tason säännöt ovat merkityksellisiä maakaasu- ja vetymarkkinoiden alueellisen yhdentymisen kannalta, se antaa asianmukaista ei-sitovaa ohjausta, jossa otetaan huomioon kyseisten markkinoiden erityispiirteet ja vaikutus lähimarkkinoihin.

2. Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER) toimii yhteistyössä sääntelyviranomaisten ja siirtoverkonhaltijoiden sekä vedyn siirtoverkonhaltijoiden kanssa, jotta varmistetaan sääntelykehysten yhteensopivuus eri alueiden välillä ja niiden sisällä kilpailulle avointen maakaasun ja vedyn sisämarkkinoiden luomiseksi. Jos ACER katsoo yhteistyön edellyttävän sitovia sääntöjä, se antaa asianmukaisia suosituksia.

3. Jos vertikaalisesti integroitunut siirtoverkonhaltija osallistuu yhteisyritykseen, joka on perustettu tällaisen yhteistyön toteuttamiseksi, yhteisyrityksen on laadittava ja pantava täytäntöön sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toteutettavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää ja kilpailunvastaista toimintaa esiinny. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet syrjinnän ja kilpailunvastaisen

toiminnan estämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi. Se edellyttää ACERin hyväksyntää. Vertikaalisesti integroituneiden siirtoverkonhaltijoiden seurannasta vastaavien toimihenkilöiden on seurattava ohjelman noudattamista riippumattomasti.

8 artikla

Lupamenettely

1. Silloin kun maakaasun käsittelylaitosten, vedyntuotantolaitosten ja vetyjärjestelmäinfrastruktuurin rakentamiseen tai käyttöön vaaditaan lupa, kuten toimilupa, lupa, suostumus tai hyväksyntä, jäsenvaltiot tai niiden nimeämät toimivaltaiset viranomaiset myöntävät 2–11 kohdan mukaisesti lupia tällaisten laitosten, infrastruktuurin, putkistojen tai niihin liittyvien laitteiden rakentamiseen tai käyttöön alueellaan. Jäsenvaltiot tai niiden nimeämät toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää lupia samoin perustein myös maakaasun ja vedyn toimittajille ja tukkuasiakkaille.

2. Jos jäsenvaltiossa on käytössä lupajärjestelmä, jäsenvaltion on vahvistettava puolueettomat ja syrjimättömät perusteet ja avoimet menettelyt, joita on noudatettava, kun yritys hakee lupaa maakaasun ja vedyn toimitukseen tai maakaasun käsittelylaitosten, vedyntuotantolaitosten tai vetyjärjestelmäinfrastruktuurin rakentamiseen tai käyttöön. Lupien myöntämisperusteet ja lupamenettely on julkistettava. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaisten laitosten, infrastruktuurien, putkien tai niihin liittyvien laitteiden lupamenettelyissä otetaan tarvittaessa huomioon hankkeen merkitys maakaasun ja vedyn sisämarkkinoille. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vetyjärjestelmäinfrastruktuuria koskeva lupajärjestelmä on yhdenmukainen 55 ja 56 artiklan nojalla hyväksyttyjen, vedyn siirto- ja jakeluverkkoja koskevien verkon kehittämissuunnitelmien kanssa.

3. Maakaasun toimittajien osalta jäsenvaltiot voivat arvioida hakijoiden taloudellista vahvuutta ja teknistä kapasiteettia lupaperusteina. Tällaisten perusteiden on oltava täysin läpinäkyviä ja syrjimättömiä.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tässä artiklassa tarkoitettua lupamenettelyä koskevat kansalliset säännöt ovat oikeasuhteisia ja tarpeellisia ja ne edistävät maakaasun ja vedyn markkinajärjestelyä ja infrastruktuurin käyttöoikeutta koskevien yleisten sääntöjen täytäntöönpanoa, energiatehokkuus etusijalle -periaatetta, unionin ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamista ja jäsenvaltioiden yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä niiden asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti hyväksyttyjen pitkän aikavälin strategioiden täytäntöönpanoa.

5. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja toimintoja koskevat lupamenettelyt saavat kestää enintään kaksi vuotta, mukaan lukien kaikki toimivaltaisten viranomaisten asiaankuuluvat menettelyt. Kyseistä kahden vuoden määräaikaa voidaan jatkaa enintään yhdellä vuodella, kun se on poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella asianmukaisesti perusteltua.

6. Jäsenvaltioiden on arvioitava, mitkä kansalliset lainsäädännölliset ja muut toimenpiteet ovat tarpeen lupamenettelyjen virtaviivaistamiseksi, mukaan lukien kaikki ympäristövaikutusten arviointimenettelyihin ja julkisiin kuulemisiin liittyvät menettelyvaiheet ja niitä vaikeuttamatta. Jäsenvaltioiden on raportoitava tällaisen arvioinnin tuloksista komissiolle osana asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklassa tarkoitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmiaan ja kyseisen asetuksen 7–12 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja osana kyseisen asetuksen 17 artiklan mukaisia yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevia edistymiskertomuksiaan.

7. Tämän artiklan 5 kohdassa vahvistettujen määräaikojen soveltaminen ei vaikuta voimassa olevan unionin ympäristö- ja energialainsäädännön, mukaan lukien direktiivi (EU) 2018/2001, mukaisiin velvoitteisiin, kanteiden nostamiseen, oikeussuojakeinoihin ja muihin menettelyihin tuomioistuimissa eikä vaihtoehtoisiin riitojenratkaisumenettelyihin, mukaan lukien valitusmenettelyt sekä menettelyt ja muutoksenhaku tuomioistuinten ulkopuolella, ja niitä voidaan jatkaa enintään tällaisten menettelyjen keston verran.

8. Jäsenvaltioiden on perustettava tai nimettävä yksi tai useampi yhteyspiste. Näiden yhteyspisteiden on annettava hakijan pyynnöstä ja maksutta neuvoja ja apua hakijalle koko lupamenettelyn ajan 1 kohdassa tarkoitettujen toimintojen osalta siihen saakka, kunnes vastuuviranomaiset ilmoittavat menettelyn tuloksesta menettelyn päätteeksi. Hakijan ei tarvitse koko prosessin aikana olla yhteydessä useampaan kuin yhteen yhteyspisteeseen.

9. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisen lainsäädännön mukaisia maakaasun verkkoinfrastruktuurin rakentamista ja käyttöä koskevia lupia sovelletaan myös vetyjärjestelmäinfrastruktuuriin. Tämä ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta peruuttaa nämä luvat, jos vetyinfrastruktuuri ei ole unionin tai kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen vetyjärjestelmäinfrastruktuuria koskevien teknisten turvallisuussääntöjen mukainen.

10. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasuputkiston ja muun verkko-omaisuuden rakentamista ja käyttöä koskevia voimassa olevia maankäyttöoikeuksia sovelletaan myös vedyn siirtoon tarkoitettuihin putkistoihin ja muuhun verkko-omaisuuteen.

11. Jos infrastruktuurin omistus siirretään saman yrityksen sisällä 69 artiklan vaatimusten täyttämiseksi, kyseistä infrastruktuuria koskevat luvat ja maankäyttöoikeudet on myös siirrettävä uudelle omistajalle.

12. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luvan epäämisen syyt ovat puolueettomia ja syrjimättömiä ja että ne toimitetaan hakijalle. Komissiolle on annettava tiedoksi syyt lupien epäämiseen. Jäsenvaltioiden on vahvistettava menettely, jonka mukaisesti hakijat voivat hakea muutosta epäämispäätökseen.

13. Niiden alueiden kehittämiseksi, joille on vasta äskettäin alettu toimittaa kaasua, ja verkon toiminnan tehostamiseksi yleensä, jäsenvaltiot voivat kieltäytyä myöntämästä uutta lupaa maakaasun jakeluputkistojen rakentamiseen ja käyttöön tietyllä alueella sen jälkeen, kun tällaisten putkistojen rakentamiselle on myönnetty tai aiotaan myöntää lupa kyseisellä alueella, ja jos nykyinen tai rakennettavaksi ehdotettu kapasiteetti ei ole täysimääräisesti käytössä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 34 artiklan soveltamista.

14. Jäsenvaltioiden on kieltäydyttävä myöntämästä lupaa maakaasun siirto- tai jakeluinfrastruktuurin rakentamiseen ja käyttöön alueilla, joilla 55 artiklan mukaisessa verkon kehittämissuunnitelmassa edellytetään siirtoverkon tai sen olennaisten osien käytöstä poistamisesta taikka jakeluverkon käytöstä poistamista koskeva suunnitelma on hyväksytty 57 artiklan mukaisesti.

15. Jos tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu lupa kuuluu direktiivin (EU) 2018/2001 15 artiklan ja 15 b–17 artiklan soveltamisalaan, sovelletaan ainoastaan kyseisiä säännöksiä.

9 artikla

Uusiutuvien kaasujen ja vähähiilisten polttoaineiden sertifiointi

1. Uusiutuvat kaasut on sertifioitava direktiivin (EU) 2018/2001 29, 29 a ja 30 artiklan mukaisesti. Vähähiiliset polttoaineet on sertifioitava tämän artiklan mukaisesti.

2. Sen varmistamiseksi, että vähähiilisen vedyn ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä saatavat kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset ovat vähintään 70 prosenttia, jäsenvaltioiden on edellytettävä, että talouden toimijat osoittavat, että tätä vähimmäisrajaa ja tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitetussa menetelmässä vahvistettuja vaatimuksia on noudatettu. Niiden on tätä varten edellytettävä, että talouden toimijat käyttävät direktiivin (EU) 2018/2001 30 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaista ainetasejärjestelmää.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että talouden toimijat toimittavat luotettavat tiedot 2 kohdassa tarkoitetun kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten 70 prosentin vähimmäisrajan ja 5 kohdassa tarkoitetun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan menetelmän noudattamisesta ja että talouden toimijat asettavat pyynnöstä asianomaisen jäsenvaltion saataville tietojen toimittamisessa käytetyt lähtötiedot. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että talouden toimijat ottavat käyttöön riittävän tason täyttävän riippumattoman tarkastuksen toimitetuille tiedoille ja esittävät näytön siitä, että näin on tehty. Tarkastuksessa on varmistettava, että talouden toimijoiden käyttämät järjestelmät ovat tarkkoja, luotettavia ja suojattu väärinkäytöksiltä.

4. Edellä 2 kohdassa säädettyjä velvoitteita sovelletaan riippumatta siitä, ovatko vähähiiliset polttoaineet unionissa tuotettuja vai tuotuja. Tiedot kunkin polttoaineen toimittajan vähähiilisten polttoaineiden tai vähähiilisen vedyn maantieteellisestä alkuperästä ja raaka-ainetyypistä on asetettava kuluttajien saataville talouden toimijoiden, toimittajien tai asiaankuuluvien toimivaltaisten viranomaisten verkkosivustoilla, ja ne on saatettava ajan tasalle vuosittain.

5. Komissio antaa viimeistään 5 päivänä elokuuta 2025 90 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla täydennetään tätä direktiiviä täsmentämällä menetelmä vähähiilisistä polttoaineista saatavien kasvihuonekaasupäästövähennysten arvioimiseksi. Kyseisellä menetelmällä on varmistettava, ettei vältettyjä päästöjä koskevaa hyvitystä anneta fossiilisista lähteistä peräisin olevalle hiilidioksidille, jonka talteenotosta on jo saatu päästöhyvitystä muiden säännösten nojalla, ja että se kattaa kasvihuonekaasupäästöjen elinkaaren ja siinä otetaan huomioon joustamattomien tuotantopanosten uudelleensuuntaamisesta aiheutuvat epäsuorat päästöt. Kyseisen menetelmän on oltava johdonmukainen muuta kuin biologista alkuperää olevista uusiutuvista nestemäisistä ja kaasumaisista liikenteen polttoaineista ja kierrätetyistä hiilipitoisista polttoaineista saatavien kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten arviointimenetelmän kanssa, mukaan lukien vetyvuodoista aiheutuvien päästöjen käsittely, ja siinä on otettava huomioon metaanipäästöt tuotantoketjun alkupäässä ja tosiasialliset hiilidioksidin talteenottoasteet.

6. Komissio antaa tarvittaessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan vetyvuotoa, mukaan lukien ympäristö- ja ilmastoriskit, tekniset erityispiirteet ja asianmukaiset vetyvuotojen enimmäismäärät. Kyseisen kertomuksen perusteella komissio esittää tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen, jolla otetaan käyttöön toimenpiteitä, joilla minimoidaan mahdolliset vetyvuodon riskit sekä vahvistetaan vetyvuotojen enimmäismäärät ja vaatimusten noudattamista koskevat mekanismit. Asiaankuuluvat vetyvuotojen enimmäismäärät on sisällytettävä 5 kohdassa tarkoitettuun menetelmään.

7. Komissio voi hyväksyä päätöksiä, joissa tunnustetaan, että vapaaehtoiset kansalliset tai kansainväliset järjestelmät, joissa asetetaan vaatimuksia vähähiilisten polttoaineiden tai vähähiilisen vedyn tuotannolle, antavat tarkkoja tietoja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä tämän artiklan soveltamiseksi ja osoittavat, että tämän artiklan 5 kohdassa tarkoitettua menetelmää on noudatettu. Komissio tekee tällaisia päätöksiä vain, jos kyseinen järjestelmä täyttää asianmukaiset luotettavuutta, avoimuutta ja riippumattomia tarkastuksia koskevat standardit komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2022/996 ([42]) vahvistettujen uusiutuvien polttoaineiden sertifiointia koskevien vaatimusten mukaisesti.

8. Jos talouden toimija esittää todisteita tai tietoja, jotka on saatu 7 kohdan nojalla tunnustetun järjestelmän mukaisesti, jäsenvaltio ei saa edellyttää, että talouden toimija toimittaa lisänäyttöä niiden perusteiden noudattamisesta, joiden suhteen komissio on tunnustanut järjestelmän.

9. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on valvottava sellaisten sertifiointielinten toimintaa, jotka suorittavat riippumattomia tarkastuksia vapaaehtoisessa järjestelmässä. Sertifiointielinten on toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä toimitettava kaikki asiaankuuluvat tiedot, jotka ovat tarpeen tarkastuksen valvomiseksi, mukaan lukien tarkastusten tarkat päivämäärät, ajankohdat ja paikat. Jos jäsenvaltiot havaitsevat, että toiminta ei ole vaatimustenmukaista, niiden on ilmoitettava tästä viipymättä vapaaehtoiselle järjestelmälle.

10. Komissio tutkii jäsenvaltion pyynnöstä, joka voi perustua talouden toimijan pyyntöön, saatavilla olevan näytön perusteella, onko tässä artiklassa säädettyjä kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevia kriteerejä, tämän artiklan 5 kohdan mukaisesti kehitettyä menetelmää ja 2 artiklan 11, 12 ja 13 kohdassa mainittuja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevia vähimmäisrajoja noudatettu. Komissio päättää kuuden kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, voiko asianomainen jäsenvaltio:

a) hyväksyä jo esitetyt todisteet siitä, että vähähiilisten polttoaineiden kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevia kriteerejä on noudatettu; tai

b) tämän artiklan 8 kohdasta poiketen edellyttää, että vähähiilisten polttoaineiden toimittajat toimittavat lisänäyttöä siitä, että ne noudattavat kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevia kriteerejä ja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevaa 70 prosentin vähimmäisrajaa.

11. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että asianomaiset talouden toimijat tallentavat direktiivin (EU) 2018/2001 31 a artiklan 1 kohdan nojalla perustettuun unionin tietokantaan tai kyseiseen unionin tietokantaan kyseisen direktiivin 31 a artiklan 2 kohdan mukaisesti yhdistettyihin kansallisiin tietokantoihin tiedot toteutetuista liiketoimista ja uusiutuvien kaasujen ja vähähiilisten polttoaineiden kestävyysominaisuuksista kyseisen direktiivin 31 a artiklassa vahvistettujen uusiutuvia polttoaineita koskevien vaatimusten mukaisesti. Jos vähähiilisten kaasujen erän tuotannolle on myönnetty alkuperätakuut, niihin sovelletaan samoja sääntöjä kuin kyseisessä artiklassa uusiutuvan kaasun tuotannolle myönnettävien alkuperätakuiden osalta esitetyt säännöt.

12. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksillä tämän artiklan 7 kohdan mukaiset tunnustamista koskevat päätökset. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 91 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Tällaiset päätökset ovat voimassa rajoitetun ajan, enintään viisi vuotta.

10 artikla

Tekniset säännöt

1. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, sääntelyviranomaisten on varmistettava, että tekniset turvallisuusperusteet vahvistetaan ja että tekniset säännöt, joilla asetetaan nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten, maakaasuvarastojen, muiden siirto- ja jakeluverkkojen, erillisten linjojen tai vetyjärjestelmien verkkoon liittämisen suunnittelua ja käyttöä koskevat tekniset vähimmäisvaatimukset, laaditaan ja julkaistaan. Kyseisillä teknisillä säännöillä

([42]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/996, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2022, kestävyyskriteerien, kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevien kriteerien sekä vähäistä epäsuoran maankäytön muutoksen riskiä koskevien kriteerien todentamista koskevista säännöistä (EUVL L 168, 27.6.2022, s. 1).

varmistetaan verkkojen yhteentoimivuus, ja niiden on oltava puolueettomia ja syrjimättömiä. ACER voi tarvittaessa esittää asianmukaisia suosituksia kyseisten sääntöjen yhteensopivuuden saavuttamiseksi. Kyseiset säännöt on ilmoitettava komissiolle Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 ([43]) 5 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, sääntelyviranomaisten on tarvittaessa edellytettävä, että niiden alueella toimivat siirtoverkonhaltijat, jakeluverkonhaltijat ja vetyverkonhaltijat julkaisevat tämän artiklan mukaiset tekniset säännöt, erityisesti verkkoon liittämistä koskevat säännöt, joihin sisältyvät kaasun laatua, kaasun hajustamista ja kaasun painetta koskevat vaatimukset. Jäsenvaltioiden on myös edellytettävä, että siirto- ja jakeluverkonhaltijat julkaisevat uusiutuvista lähteistä peräisin olevan kaasun liittämistä koskevat liittymismaksut, jotka perustuvat puolueettomiin, läpinäkyviin ja syrjimättömiin kriteereihin.

III LUKU

KULUTTAJIEN VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET JA KULUTTAJANSUOJA SEKÄ VÄHITTÄISMARKKINAT

11 artikla

Sopimusperusteiset perusoikeudet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla loppukäyttäjillä on oikeus saada maakaasua ja vetyä niiden toimittajalta tämän kanssa sovitun mukaisesti riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa tällä on toimilupa, edellyttäen, että toimittaja noudattaa sovellettavia kauppaa, tasehallintaa ja toimitusvarmuutta koskevia sääntöjä sekä 8 artiklan 2 kohdan mukaisia perusteita. Jäsenvaltioiden on tältä osin toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että hallinnolliset menettelyt eivät syrji toimittajia, joilla jo on toimilupa toisessa jäsenvaltiossa.

2. Rajoittamatta kuluttajansuojaa koskevien unionin sääntöjen ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU ([44]) ja neuvoston direktiivin 93/13/ETY ([45]) soveltamista jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjillä on tämän artiklan 3–11 kohdassa säädetyt oikeudet.

3. Loppukäyttäjillä on oikeus tehdä toimittajansa kanssa sopimus, jossa eritellään seuraavat tiedot:

a) toimittajan nimi ja yhteystiedot, mukaan lukien osoite, sähköpostiosoite ja puhelinpalvelunumero;

b) tarjotut palvelut (mukaan lukien tuotteen nimi ja tariffin nimi), tarjottujen palvelujen pääpiirteet, tarjottujen palvelujen laatu sekä perusliittymän toimitusaika;

c) tarjotut ylläpitopalvelutyypit;

d) menetelmät, joiden avulla voi saada ajantasaisia tietoja kaikista sovellettavista tariffeista, ylläpitomaksuista sekä yhdistetyistä tuotteista tai palveluista;

e) sopimuksen kesto sekä sopimuksen ja palvelujen, mukaan lukien tuotteet tai palvelut, jotka on yhdistetty näihin palveluihin, uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot sekä se, voidaanko sopimus irtisanoa maksutta;

f) mahdollinen korvaus ja hyvitysmenettelyt, joita sovelletaan, jos palvelun laatu ei ole sovitun tasoinen, mukaan lukien virheellinen tai viivästynyt laskutus;

g) jos ympäristönsuojelun tasoa, mukaan lukien tarvittaessa hiilidioksidipäästöt, edistetään olennaisena tekijänä, toimittajan tekemät selkeät, puolueettomat, julkisesti saatavilla olevat ja todennettavissa olevat sitoumukset ja uusiutuvan ja vähähiilisen kaasun toimituksen tapauksessa kaasun sertifiointi 9 artiklan mukaisesti;

([43]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535, annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä (EUVL L 241, 17.9.2015, s. 1).

([44]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta (EUVL L 304, 22.11.2011, s. 64).

([45]) Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista (EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29).

h) menetelmä, jonka avulla aloitetaan 25 artiklan mukainen tuomioistuinten ulkopuolinen riitojenratkaisumenettely;

i) tiedot kuluttajien oikeuksista, mukaan lukien selkeät ja ymmärrettävät tiedot valitusten käsittelystä ja siitä, miten ja missä valituksen voi tehdä, ja kaikki tässä kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka esitetään selvästi laskussa tai maakaasu- tai vetyalan yrityksen verkkosivustolla;

j) tarvittaessa tiedot maakaasun tai vedyn toimitukseen sidottujen tai siihen yhdistettyjen tuotteiden tai palvelujen tarjoajasta ja hinnasta.

Sopimusehtojen on oltava oikeudenmukaiset, ja niiden on oltava etukäteen tiedossa. Kyseiset tiedot on joka tapauksessa annettava kuluttajamyönteisellä, selkeällä ja yksiselitteisellä kielellä ennen sopimuksen tekemistä tai vahvistamista. Tässä kappaleessa tarkoitetut tiedot on annettava ennen sopimuksen tekemistä myös silloin, kun sopimuksia tehdään kolmannen osapuolen välityksellä. Ennen sopimuksen tekemistä on annettava tiedot sellaisten tuotteiden tai palvelujen tarjoajasta, jotka on sidottu tai yhdistetty kaasuntoimitukseen, ja kyseisten tuotteiden tai palvelujen hinnasta.

Loppukäyttäjille on annettava yksi ainoa yhteenveto keskeisistä sopimusehdoista näkyvästi ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että toimittaja käyttää yleiskielen termejä. Komissio antaa tältä osin ei-sitovia ohjeita.

4. Loppukäyttäjille on annettava ajoissa tieto kaikista sopimusehtojen muuttamista koskevista aikomuksista ja niille on tiedotettava niiden oikeudesta irtisanoa sopimus saadessaan tietää ehtojen muuttuvan. Toimittajien on ilmoitettava avoimella ja ymmärrettävällä tavalla loppukäyttäjilleen suoraan toimitushintojen muutokset sekä muutoksen syyt, edellytykset ja laajuus viimeistään kaksi viikkoa ja kotitalousasiakkaiden kohdalla viimeistään kuukautta ennen ajankohtaa, jona muutokset tulevat voimaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät voivat vapaasti irtisanoa sopimuksen, jos ne eivät hyväksy uusia sopimusehtoja tai toimitushinnan muutoksia, joista toimittaja on niille ilmoittanut.

5. Toimittajien on annettava loppukäyttäjillä kaasun ja vedyn osalta avoimet tiedot palvelujen saantiin ja käyttöön sovellettavista hinnoista ja tariffeista sekä niitä koskevien sopimusten vakioehdoista, erityisesti tiedot siitä, onko hinta kiinteä vai vaihtuva, ja soveltuvin osin myynninedistämistoimista ja alennuksista. Toimittajan on korostettava keskeisiä sopimustietoja.

6. Toimittajien on annettava loppukäyttäjien valita useista eri maksutavoista. Maksutavat eivät saa olla syrjiviä eri asiakkaiden välillä. Tämän direktiivin 26 artiklassa tarkoitetuille heikossa asemassa oleville asiakkaille ja energiaköyhyydestä kärsiville asiakkaille voidaan myöntää suotuisampi kohtelu. Maksuissa maksutapojen tai ennakkomaksujärjestelmien vuoksi olevien mahdollisten erojen on oltava puolueettomia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia, eivätkä ne saa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366 ([46]) 62 artiklan mukaisesti ylittää suoria kustannuksia, joita maksunsaajalle on aiheutunut tietyn maksutavan tai ennakkomaksujärjestelmän käytöstä.

7. Kotitalousasiakkaat, joiden on käytettävissä ennakkomaksujärjestelmiä, eivät saa joutua epäedulliseen asemaan ennakkomaksujärjestelmien vuoksi.

8. Toimittajien on tarjottava loppukäyttäjille oikeudenmukaiset ja avoimet yleiset ehdot, jotka on esitettävä selvällä ja yksiselitteisellä kielellä, eikä niihin saa sisältyä sopimuksen ulkopuolisia esteitä asiakkaiden oikeuksien toteutumiselle, kuten kohtuuttoman laajaa sopimusaineistoa. Asiakkaita on suojeltava epäoikeudenmukaisilta tai harhaanjohtavilta myyntimenetelmiltä.

9. Loppukäyttäjillä on oikeus toimittajiltaan saamansa palvelun ja valitusten käsittelyn hyvään tasoon. Toimittajien on käsiteltävä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi.

10. Toimittajien on annettava maakaasun kotitalousasiakkaille riittävät tiedot toimista, jotka ovat vaihtoehtoisia kaasuverkosta irtikytkeminen keskeyttämisen välttämiseksi, riittävän ajoissa ennen suunniteltua irtikytkemistä. Tällaiset vaihtoehtoiset toimet voivat liittyä lähteisiin, joista saa tukea irtikytkemisen välttämiseksi, ennakkomaksujärjestelmiin, energiakatselmuksiin, energia-alan konsultointipalveluihin, vaihtoehtoisiin maksusuunnitelmiin, velkaneuvontaan tai irtikytkemisen lykkäämiseen, eikä niistä saisi aiheutua ylimääräisiä kustannuksia asiakkaille, joita irtikytkeminen koskee.

11. Toimittajien on annettava loppukäyttäjille tasoitusloppulasku toimittajan vaihduttua viimeistään kuuden viikon kuluttua tällaisesta toimittajan vaihtumisesta.

([46]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta (EUVL L 337, 23.12.2015, s. 35).

12 artikla

Oikeus vaihtamiseen ja säännöt vaihtamiseen liittyvistä maksuista

1. Asiakkailla on oltava oikeus vaihtaa maakaasun ja vedyn toimittajaa tai maakaasun ja vedyn markkinaosapuolia. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakkaalla, joka haluaa sopimusehtoja noudattaen vaihtaa toimittajaa tai markkinaosapuolta, on oikeus vaihtoon mahdollisimman lyhyessä ajassa ja joka tapauksessa kolmen viikon kuluessa pyynnön esittämisestä. Viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2026 toimittajan tai markkinaosapuolen vaihtamiseen liittyvä tekninen prosessi saa kestää enintään 24 tuntia, ja sen on oltava mahdollinen kaikkina arkipäivinä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että oikeus vaihtaa toimittajaa tai markkinaosapuolta turvataan kustannusten, aiheutuvan vaivannäön ja tarvittavan ajan osalta syrjimättömästi kaikille asiakkaille.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasun ja vedyn osalta ainakaan kotitalousasiakkailta, mikroyrityksiltä ja pieniltä yrityksiltä ei peritä vaihtamiseen liittyviä maksuja, mukaan lukien tapauksissa, joissa kaasun toimitus on sidottu tai yhdistetty muihin palveluihin, laitteisiin tai tuotteisiin. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin sallia, että toimittajat tai markkinaosapuolet perivät sellaisilta asiakkailtaan sopimuksen irtisanomisesta maksun, jotka irtisanovat vapaaehtoisesti määräaikaiset, kiinteähintaiset toimitussopimukset ennen niiden määräajan päättymistä, edellyttäen, että tällainen maksu

a) on osa sopimusta, jonka asiakas on tehnyt vapaaehtoisesti; ja

b) maksusta on tiedotettu selvästi asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä.

Tällaisten maksujen on oltava oikeasuhteisia, eivätkä ne saa ylittää asiakkaan sopimuksen irtisanomisesta toimittajalle tai markkinaosapuolelle aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota. Kun on kyse yhdistetyistä tarjouksista, asiakkaiden on voitava irtisanoa yksittäiset sopimuksen mukaiset palvelut. Toimittajalla tai markkinaosapuolella on todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta. Sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on seurattava sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä.

4. Maakaasun ja vedyn kotitalousasiakkaille on annettava oikeus osallistua kollektiivisiin vaihtojärjestelmiin. Jäsenvaltioiden on poistettava kaikki kollektiivisten vaihtojen sääntelyesteet tai hallinnolliset esteet ja tarjottava puitteet, jotka takaavat kuluttajasuojan väärinkäytöksiä vastaan.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tieto toimittajan vaihtamisesta annetaan loppukäyttäjille käyttäjämyönteisessä muodossa, myös 24 artiklassa tarkoitettujen keskitettyjen palvelupisteiden kautta.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakkaille annetaan oikeus irtisanoa kaasuntoimitussopimuksensa lyhyellä varoitusajalla.

13 artikla

Kuluttajien oikeudet ja suojelu maakaasun asteittaisen käytöstä poistamisen yhteydessä

Jos verkonkäyttäjien kytkeminen irti verkosta sallitaan 38 artiklan 6 kohdan mukaisesti, jäsenvaltioiden on varmistettava, että

a) asianomaisia verkon käyttäjiä ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä, erityisesti kuluttaja-asioista vastaavia elimiä, on kuultu;

b) verkon käyttäjille, loppukäyttäjille ja asiaankuuluville sidosryhmille tiedotetaan riittävän ajoissa irtikytkemisen suunnitellusta ajankohdasta, keskeyttämismenettelystä, suunnitelluista vaiheista ja aikataulusta;

c) loppukäyttäjillä on mahdollisuus saada tietoa ja riittävästi neuvontaa kestävistä lämmitysvaihtoehdoista sekä tietoa taloudellisesta tuesta, jota on saatavilla kansallisten viranomaisten määrittämien asiaankuuluvien elinten kautta, mukaan lukien direktiivin (EU) 2023/1791 21 ja 22 artiklan ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1275 ([47]) 18 artiklan nojalla perustetut tai nimetyt keskitetyt asiointipisteet sekä direktiivin (EU) 2018/2001 16 artiklan 3 kohdan nojalla perustetut yhteyspisteet;

d) maakaasun vaiheittaisen käytöstä poistamisen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan asianmukaisesti huomioon 26 artiklassa tarkoitettujen heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden erityistarpeet, ja tarvittaessa toteutetaan 27 artiklassa tarkoitetut ohjeet huomioon ottaen asianmukaisia toimenpiteitä – joihin voi sisältyä julkisen rahoituksen ja unionin tasolla perustettujen rahoitusjärjestelyjen käyttöä – maakaasun vaiheittaisen käytöstä poistamisen haitallisten vaikutusten poistamiseksi;

e) kaikissa säänneltyjen palvelujen välisissä varainsiirroissa noudatetaan asetuksen (EU) 2024/1789 5 artiklassa vahvistettuja sääntöjä, ja eri asiakasryhmien ja energiankantajien välillä ei saa esiintyä syrjintää.

14 artikla

Maakaasua koskevat vertailuvälineet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ainakin maakaasun kotitalousasiakkailla sekä mikroyrityksillä ja pienillä yrityksillä, joiden vuosittaisen kulutuksen odotetaan olevan alle 100 000 kWh, on maksutta käytettävissään vähintään yksi väline toimittajien tarjousten, myös yhdistettyjen tarjousten, vertailuun. Asiakkaille on tiedotettava tällaisten välineiden saatavuudesta laskuissa tai niiden mukana taikka muilla keinoin. Tällaisten välineiden on täytettävä vähintään seuraavat vaatimukset:

a) niiden on oltava riippumattomia markkinaosapuolista, ja niillä on varmistettava, että maakaasualan yrityksiä kohdellaan yhdenvertaisesti hakutuloksissa;

b) niistä on käytävä selvästi ilmi välineiden omistaja sekä niiden ylläpitämisestä ja valvonnasta vastaava luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö sekä tiedot siitä, miten välineet rahoitetaan;

c) niissä on asetettava selkeitä ja puolueettomia kriteereitä, joiden perusteella vertailu on määrä tehdä, mukaan lukien palvelut, ja julkistettava kyseiset kriteerit;

d) niissä on käytettävä selkeää ja yksiselitteistä kieltä;

e) niissä on annettava täsmällisiä ja ajantasaisia tietoja sekä ilmoitettava viimeisin päivitysajankohta;

f) niiden oltava vammaisten henkilöiden saavutettavissa siten, että ne ovat havaittavia, hallittavia, ymmärrettäviä ja toimintavarmoja;

g) niissä on tarjottava toimiva menettely, jolla julkaistujen tarjousten vääristä tiedoista voidaan ilmoittaa;

h) niissä on tehtävä vertailuja siten, että pyydettyjen henkilötietojen määrä rajataan siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen vertailuja varten;

i) niissä on ilmoitettava selvästi, onko hinta kiinteä vai vaihtuva, sekä sopimuksen kesto.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään yksi väline kattaa koko maakaasumarkkinat. Jos useampi väline kattaa markkinat, kyseisten välineiden on sisällettävä mahdollisimman kattava valikoima maakaasutarjouksia, jotka kattavat merkittävän osan markkinoista, ja jos kyseiset välineet eivät täysin kata markkinoita, tämä on ilmoitettava selvästi ennen tulosten esittämistä.

Toimittajien ja asiaankuuluvien välittäjien on toimitettava asiaankuuluvat tarjouksensa vähintään yhdelle hintavertailuvälineelle, joka kattaa koko markkinat.

Toimittajien on varmistettava, että vertailuvälineen ylläpitäjälle annetut tiedot ovat täsmällisiä ja ajantasaisia.

([47]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1275, annettu 24 päivänä huhtikuuta 2024, rakennusten energiatehokkuudesta (EUVL L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

2. Välineiden ylläpitämisestä voi vastata mikä tahansa taho, myös yksityiset yritykset taikka viranomaiset tai julkiset elimet.

3. Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että 1 kohdassa tarkoitettuihin vertailuvälineisiin sisältyy toimittajien tarjoamien palvelujen luonnetta koskevat vertailukriteerit, mukaan lukien yhtenäinen yksikköhinta, kaikki maksut sekä tiedot alennuksista ja tapauksen mukaan ympäristötehokkuudesta.

Jäsenvaltioiden on kriteerejä vahvistaessaan kuultava asiaankuuluvia sidosryhmiä.

4. Jäsenvaltioiden on nimitettävä toimivaltainen viranomainen, joka vastaa luotettavuusmerkkien antamisesta 1 kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttäville vertailuvälineille ja sen varmistamisesta, että tällaisen luotettavuusmerkin saaneet vertailuvälineet täyttävät jatkuvasti kyseiset vaatimukset. Kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on oltava riippumaton markkinaosapuolista ja vertailuvälineiden ylläpitäjistä.

5. Mille tahansa markkinaosapuolten tarjouksia vertailevalle välineelle on voitava hakea 4 kohdassa tarkoitettua luotettavuusmerkkiä vapaaehtoiselta ja syrjimättömältä pohjalta.

6. Poiketen siitä, mitä 4 ja 5 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat päättää olla säätämättä luotettavuusmerkkien antamisesta vertailuvälineille, jos viranomainen tai julkinen elin tarjoaa käyttöön 1 kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttävän vertailuvälineen.

15 artikla

Aktiiviset asiakkaat maakaasumarkkinoilla

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjillä, erityisesti maatalousalan tai julkisen sektorin loppukäyttäjillä, on oikeus toimia aktiivisina asiakkaina ilman niihin kohdistuvia kohtuuttomia tai syrjiviä teknisiä vaatimuksia, hallinnollisia vaatimuksia, menettelyjä ja maksuja sekä verkkomaksuja, jotka eivät vastaa kustannuksia, samalla kun säilytetään heidän oikeutensa loppukäyttäjinä tässä direktiivissä vahvistetulla tavalla.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että

a) aktiivisilla asiakkailla on oikeus toimia suoraan;

b) aktiivisilla asiakkailla on oikeus myydä itse tuottamaansa uusiutuvaa maakaasua maakaasuverkkoa käyttäen;

c) aktiivisilla asiakkailla on oikeus osallistua energiatehokkuutta ja kysynnän siirtämistä koskeviin järjestelyihin;

d) aktiivisilla asiakkailla on oikeus siirtää toimintaansa tarvittavien laitteistojen hallinnointi kolmannen osapuolen hoidettavaksi, asennus, käyttö, tiedonkäsittely ja ylläpito mukaan lukien, ilman että kolmas osapuoli katsotaan aktiiviseksi asiakkaaksi;

e) aktiivisilta asiakkailta peritään kustannuksia vastaavia, avoimia ja syrjimättömiä verkkomaksuja, joilla varmistetaan, että ne osallistuvat asianmukaisella ja tasapainoisella tavalla verkon kokonaiskustannuksiin;

f) aktiivisilla asiakkailla on taloudellinen vastuu maakaasuverkossa aiheuttamistaan tasepoikkeamista, tai niiden on siirrettävä tasevastuunsa asetuksen (EU) 2024/1789 3 artiklan e alakohdan mukaisesti;

3. Jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä voidaan soveltaa erilaisia säännöksiä yksittäisille ja yhdessä toimiville aktiivisille asiakkaille edellyttäen, että kaikkia tämän artiklan mukaisia oikeuksia ja velvoitteita sovelletaan kaikkiin aktiivisiin asiakkaisiin. Yhdessä toimivien aktiivisten asiakkaiden erilaisen kohtelun on oltava oikeasuhteista ja asianmukaisesti perusteltua.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että

a) aktiivisilla asiakkailla, jotka omistavat uusiutuvan kaasun varastoja, on oikeus verkkoliitäntään kohtuullisen ajan kuluessa pyynnöstä, jos kaikki tarvittavat edellytykset, kuten tasevastuu, täyttyvät;

b) aktiivisilta asiakkailta, jotka omistavat uusiutuvan kaasun varastoja, ei peritä kaksinkertaisia maksuja, mukaan lukien verkkomaksut, varastoidusta uusiutuvasta kaasusta, joka pysyy niiden tiloissa;

c) aktiivisiin asiakkaisiin, jotka omistavat uusiutuvan kaasun varastoja, ei sovelleta kohtuuttomia lupavaatimuksia tai maksuja;

d) aktiiviset asiakkaat, jotka omistavat uusiutuvan kaasun varastoja, saavat tarjota samanaikaisesti useita palveluja, jos se on teknisesti mahdollista.

16 artikla

Laskut ja laskutustiedot

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että laskut ja laskutustiedot ovat täsmällisiä, helposti ymmärrettäviä, selkeitä, ytimekkäitä ja käyttäjämyönteisiä, ne esitetään tavalla, joka helpottaa loppukäyttäjien vertailumahdollisuuksia, ja että ne täyttävät liitteessä I vahvistetut vähimmäisvaatimukset. Loppukäyttäjien on pyynnöstä saatava selkeä ja ymmärrettävä selvitys siitä, mistä näiden lasku muodostuu, erityisesti jos laskut eivät perustu tosiasialliseen kulutukseen.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät saavat kaikki laskunsa ja laskutustietonsa maksutta.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjille tarjotaan mahdollisuus saada laskut ja laskutustiedot sähköisinä sekä joustavia järjestelyjä varsinaista laskujen maksua varten.

4. Jos sopimuksessa määrätään myöhemmästä tuotteen tai hinnan muutoksesta taikka alennuksesta, muutoksesta tai alennuksesta sekä sen ajankohdasta on mainittava laskussa.

5. Jäsenvaltioiden on kuultava kuluttaja-asioista vastaavia elimiä, kun ne harkitsevat muutoksia laskujen sisältöä koskeviin vaatimuksiin.

17 artikla

Älykkäät mittausjärjestelmät maakaasuverkossa

1. Direktiivien (EU) 2023/1791 ja (EU) 2024/1275 nojalla hyväksyttyjen energiatehokkuustoimenpiteiden täydentämiseksi ja loppukäyttäjien vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi entisestään jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, sääntelyviranomaisten on vahvasti suositeltava, että maakaasualan yritykset optimoivat maakaasun käytön, muun muassa tarjoamalla energianhallintapalveluja ja ottamalla tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti käyttöön erityisesti kuluttajien energianhallintajärjestelmien ja älykkäiden verkkojen kanssa yhteentoimivia älykkäitä mittausjärjestelmiä sovellettavien unionin tietosuojasääntöjen mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä ottamaan älykkäitä mittausjärjestelmiä käyttöön alueellaan vasta sen jälkeen, kun on tehty kustannus-hyötyarvio, joka on toteutettava liitteessä II vahvistettuja periaatteita noudattaen ja jossa määritetään älymittareiden käytöstä ja älymittareihin perustuvien tarjousten hyväksymisestä asiakkaille koituvat nettohyödyt. Jäsenvaltiot voivat kustannus-hyötyarviossaan tehdä erillisiä arviointeja ja arvioida älymittarien käyttöönoton vaikutusta eri asiakas- ja asiakasryhmäluokkiin, kuten kotitalousasiakkaisiin, mikroyrityksiin, pk-yrityksiin ja teollisuuteen.

3. Älykkäitä mittausjärjestelmiä käyttöön ottavien jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava toiminnalliset ja tekniset vähimmäisvaatimukset alueellaan käyttöön otettaville älykkäille mittausjärjestelmille 19 artiklan ja liitteen II mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava näiden älykkäiden mittausjärjestelmien yhteentoimivuus ja niiden kyky tuottaa tietoja kuluttajien energianhallintajärjestelmiä varten. Jäsenvaltioiden on tältä osin otettava asianmukaisesti huomioon saatavilla olevien sovellettavien standardien, myös yhteentoimivuuden mahdollistavien standardien, käyttö ja parhaat käytännöt sekä älykkäiden verkkojen kehittämisen ja maakaasun sisämarkkinoiden kehittämisen tärkeys.

4. Älykkäitä mittausjärjestelmiä käyttöön ottavien jäsenvaltioiden on kuluttajajärjestöjä ja muita asiaankuuluvia organisaatioita kuultuaan varmistettava, että asiakkaille annetaan selkeitä ja ymmärrettäviä tietoja ja neuvontaa älymittareiden hyödyistä. Kyseisten tietojen on vähintään:

a) sisällettävä neuvontaa siitä, miten asiakasryhmät voivat käyttää älykkäitä mittausjärjestelmiään energiatehokkuuden parantamiseksi;

b) vastattava tämän direktiivin 26 artiklassa tarkoitettujen energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden tai heikossa asemassa olevien asiakkaiden, kuten näkö- ja kuulovammaisten henkilöiden ja henkilöiden, joilla on heikko lukutaito, erityistarpeisiin, myös direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 55 alakohdassa määriteltyjen osallistamisstrategioiden avulla;

5. Älykkäitä mittausjärjestelmiä käyttöön ottavien jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät osallistuvat käyttöönoton kustannuksiin avoimesti ja syrjimättömästi, ja otettava samalla huomioon koko arvoketjulle, myös verkkotoiminnoille, koituvat pitkän aikavälin hyödyt, kun lasketaan asiakkaisiin sovellettavia verkkomaksuja tai heidän maksamiaan maksuja. Jäsenvaltioiden tai kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on seurattava säännöllisesti tällaista käyttöönottoa alueellaan siten, että niillä on tieto asiakkaille koituneista hyödyistä.

6. Jos 2 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyarvion perusteella esitetään kielteinen arvio älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta, jäsenvaltioiden on varmistettava, että arviota tarkistetaan vastauksena merkittäviin muutoksiin taustaoletuksissa sekä vastauksena teknologian ja markkinoiden kehittymiseen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ajantasaistetun kustannus-hyötyarvionsa tulos, kun se on saatavilla.

7. Älykkäitä mittausjärjestelmiä koskevia tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan tuleviin laitteisiin sekä laitteisiin, joilla korvataan vanhempia älymittareita. Älykkäät mittausjärjestelmät, jotka on jo asennettu tai joiden osalta ”töiden alkaminen” tapahtui ennen 4 päivää elokuuta 2024, voivat olla käytössä niiden käyttöiän ajan. Älykkäät mittausjärjestelmät, jotka eivät täytä 19 artiklan ja liitteessä II olevia vaatimuksia, eivät kuitenkaan saa olla käytössä 5 päivän elokuuta 2036 jälkeen.

8. Edellä olevaa 7 kohtaa sovellettaessa ”töiden alkamisella” tarkoitetaan joko investointiin liittyvien rakennustöiden alkamista tai ensimmäistä laillisesti velvoittavaa sitoumusta tilata laitteita tai muuta sitoumusta, joka tekee investoinnista peruuttamattoman, riippuen siitä, kumpi tapahtuu ensin. Maan ostoa ja valmistelutöitä, kuten lupien hankkimista ja alustavien toteutettavuustutkimusten tekemistä, ei pidetä ”töiden alkamisena”. Yrityskaupoissa ”töiden alkamisella” tarkoitetaan hankittuun laitokseen suoraan liittyvien omaisuuserien hankintahetkeä.

18 artikla

Älykkäät mittausjärjestelmät vetyjärjestelmässä

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava sellaisten älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotto, joilla voidaan tarkasti mitata kulutusta ja antaa tietoa todellisesta käyttöajasta ja jotka pystyvät lähettämään ja vastaanottamaan tietoa sähköisen viestinnän keinoin tiedonsaanti-, seuranta- ja valvontatarkoituksiin.

2. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 kohdassa säädetään, tällaisesta käyttöönottovelvoitteesta voidaan tehdä ainakin kotitalousasiakkaiden osalta kustannus-hyötyarvio, joka on toteutettava liitteessä II vahvistettuja periaatteita noudattaen.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava älykkäiden mittausjärjestelmien ja asiaankuuluvan tiedonsiirron turvallisuus ja loppukäyttäjien yksityisyydensuoja tietosuojaa ja yksityisyydensuojaa koskevan unionin lainsäädännön mukaisesti sekä järjestelmien yhteentoimivuus ja asianmukaisten standardien käyttö.

4. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksillä älykkään mittauksen yhteentoimivuusvaatimukset ja menettelyt, joilla varmistetaan vaatimukset täyttävien henkilöiden pääsy älykkäistä mittausjärjestelmistä peräisin oleviin tietoihin. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 91 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

5. Älykkäitä mittausjärjestelmiä käyttöön ottavien jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät osallistuvat käyttöönoton kustannuksiin avoimesti ja syrjimättömästi, ja otettava samalla huomioon koko arvoketjulle, myös verkkotoiminnoille, koituvat pitkän aikavälin hyödyt, kun lasketaan asiakkaisiin sovellettavia verkkomaksuja tai heidän maksamiaan maksuja. Jäsenvaltioiden on seurattava säännöllisesti tällaista käyttöönottoa alueellaan asiakkaille koituvien hyötyjen havaitsemiseksi.

6. Jos 2 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyarvion perusteella esitetään kielteinen arvio älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tätä arviota tarkistetaan määräajoin vastauksena merkittäviin muutoksiin taustaoletuksissa sekä vastauksena teknologian ja markkinoiden kehittymiseen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ajantasaistetun kustannus-hyötyarvionsa tulos, kun se on saatavilla.

19 artikla

Älykkäiden mittausjärjestelmien toiminnot maakaasuverkossa

Jos 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyarvion perusteella esitetään myönteinen arvio älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta tai jos älykkäitä mittausjärjestelmiä otetaan järjestelmällisesti käyttöön 4 päivän elokuuta 2024 jälkeen, jäsenvaltioiden on otettava käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä eurooppalaisten standardien, liitteen II ja seuraavien vaatimusten mukaisesti:

a) älykkäät mittausjärjestelmien mittaavat tarkasti tosiasiallista maakaasunkulutusta ja pystyvät antamaan loppukäyttäjille tietoa todellisesta käyttöajasta, mukaan lukien vahvistetut aiempaa kulutusta koskevat tiedot, jotka on asetettava helposti ja suojatusti loppukäyttäjien saataville ja näkyville pyynnöstä ja ilman lisäkustannuksia, sekä vahvistamattomat viimeisimmät saatavilla olevat kulutustiedot, jotka myös asetetaan helposti ja suojatusti loppukäyttäjien saataville ilman lisäkustannuksia standardoidun rajapinnan tai etäyhteyden välityksellä, jotta voidaan tukea automatisoituja energiatehokkuusohjelmia ja muita palveluja;

b) älykkäät mittausjärjestelmät ja tiedonsiirron turvallisuus noudattavat asiaankuuluvia turvallisuutta koskevia unionin sääntöjä, kun otetaan asianmukaisesti huomioon paras käytettävissä oleva tekniikka mahdollisimman korkeatasoisen kyberturvallisuuden varmistamiseksi samalla, kun huomioidaan kustannukset ja suhteellisuusperiaate;

c) loppukäyttäjien yksityisyydensuoja ja niiden tietoja koskeva tietosuoja noudattaa asiaankuuluvia tietosuojaa ja yksityisyydensuojaa koskevia unionin sääntöjä;

d) jos loppukäyttäjät sitä pyytävät, loppuasiakkaiden maakaasunkulutusta koskevat tiedot asetetaan loppukäyttäjien tai näiden puolesta toimivan kolmannen osapuolen saataville 23 artiklan nojalla hyväksyttyjen täytäntöönpanosäädösten mukaisesti standardoidun tietoliikennerajapinnan tai etäyhteyden välityksellä helposti ymmärrettävässä muodossa, jotta nämä voivat vertailla tarjouksia tasapuolisesti;

e) loppukäyttäjille annetaan ennen älymittarin asentamista tai sen yhteydessä asianmukaista neuvontaa ja tietoa, erityisesti mittareiden koko potentiaalin hyödyntämisestä mittarin lukemisen hallinnassa ja energiankulutuksen seurannassa sekä henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä sovellettavien unionin tietosuojasääntöjen mukaisesti;

f) älykkäät mittausjärjestelmät mahdollistavat loppukäyttäjien kulutuksen mittaamisen ja selvittämisen kansallisten markkinoiden lyhyintä selvitysjaksoa vastaavalla aikaresoluutiolla.

Ensimmäisen alakohdan d alakohtaa sovellettaessa loppukäyttäjien on voitava hakea mittaustietonsa tai siirtää ne toiselle osapuolelle ilman lisäkustannuksia unionin tietosuojasääntöjen mukaisen tietojen siirrettävyyttä koskevan oikeutensa mukaisesti.

20 artikla

Oikeus älykkääseen maakaasumittariin

1. Jos 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kustannus-hyötyarvion perusteella on esitetty kielteinen arvio älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta ja älykkäitä mittausjärjestelmiä ei ole otettu järjestelmällisesti käyttöön, jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakkailla on liitännäiskustannukset kattamalla oikeus saada pyynnöstä ja oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja kustannustehokkain ehdoin asennutettua tai tapauksen mukaan uusittua älymittari,

a) jossa on, jos se on teknisesti toteutettavissa, 19 artiklassa tarkoitetut toiminnot tai vähimmäismäärä toimintoja, jotka jäsenvaltiot määrittelevät ja julkaisevat kansallisella tasolla ja liitteen II mukaisesti;

b) joka on yhteentoimiva ja pystyy tarjoamaan mittausinfrastruktuurin tarvittavan liitettävyyden kuluttajien energianhallintajärjestelmiin.

2. Kun asiakas pyytää älymittarin asennusta 1 kohdan mukaisesti, jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on:

a) varmistettava, että älymittarin asennusta pyytävälle asiakkaalle esitetyssä tarjouksessa ilmoitetaan nimenomaisesti ja kuvaillaan selkeästi:

i) toiminnot ja yhteentoimivuus, joita älymittarilla voidaan tukea, ja palvelut, jotka sillä voidaan tarjota, sekä hyödyt, jotka voivat olla realistisesti saavutettavissa kyseisellä älymittarilla kyseessä olevana ajankohtana;

ii) asiakkaalle mahdollisesti aiheutuvat liitännäiskustannukset;

b) varmistettava, että älymittari asennetaan kohtuullisen ajan kuluessa ja joka tapauksessa viimeistään neljän kuukauden kuluttua asiakkaan pyynnöstä;

c) tarkasteltava säännöllisesti ja joka tapauksessa vähintään kahden vuoden välein liitännäiskustannuksia ja julkistettava ne sekä seurattava kyseisten kustannusten kehittymistä teknologian kehittymisen ja mittausjärjestelmien mahdollisten parannusten johdosta.

21 artikla

Tavanomaiset maakaasumittarit

1. Jos maakaasun loppukäyttäjillä ei ole älymittareita, jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjille toimitetaan käyttäjäkohtaiset tavanomaiset mittarit, jotka mittaavat tarkasti tosiasiallista kulutusta. Jäsenvaltiot voivat jättää tämän vaatimuksen ulkopuolelle kotitalousasiakkaat, jotka eivät käytä maakaasua lämmitykseen, jos tällaisten mittareiden käyttöönotto ei ole teknisesti mahdollista, taloudellisesti järkevää tai oikeassa suhteessa mahdollisiin energiansäästöihin. Kyseinen poikkeus voidaan lisäksi ulottaa koskemaan muita kuin kotitalousasiakkaita rakennuksissa, joissa suurin osa asiakkaista edustaa poikkeuksen piiriin kuuluvia kotitalousasiakkaita, jos käyttöönotto ei ole teknisesti mahdollista.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasun loppukäyttäjät voivat lukea tavanomaiset mittarinsa helposti joko suoraan tai välillisesti verkossa olevan tai muun asianmukaisen käyttöliittymän välityksellä.

22 artikla

Tiedonhallinta

1. Laatiessaan sääntöjä tiedonhallinnasta ja tietojen vaihtamisesta jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on täsmennettävä säännöt, jotka koskevat vaatimukset täyttävien osapuolten pääsyä loppukäyttäjän tietoihin tämän artiklan ja sovellettavan unionin lainsäädäntökehyksen mukaisesti. Tämän direktiivin soveltamiseksi tietoihin on katsottava sisältyvän mittaus- ja kulutustiedot sekä tiedot, joita asiakas tarvitsee toimittajan vaihtamiseen ja muihin palveluihin.

2. Jäsenvaltioiden on järjestettävä tiedonhallinta siten, että voidaan turvata tietojen toimiva ja suojattu saatavuus ja vaihtaminen sekä tietosuoja ja tietoturva.

Riippumatta siitä, mikä tiedonhallintamalli kussakin jäsenvaltiossa on käytössä, tiedonhallinnasta vastaavien osapuolten on annettava vaatimukset täyttäville osapuolille pääsy loppukäyttäjän tietoihin 1 kohdan mukaisesti. Pyydettyjen tietojen on oltava vaatimukset täyttävien osapuolten saatavilla syrjimättömästi ja samanaikaisesti. Tietojen on oltava helposti käytettävissä ja tietoihin pääsyyn liittyvät menettelyt on julkistettava.

3. Tätä direktiiviä sovellettaessa tietoihin pääsyä ja tietojen säilyttämistä koskevien sääntöjen on oltava asiaa koskevan unionin oikeuden mukaisia.

Tämän direktiivin puitteissa suoritettava henkilötietojen käsittely on toteutettava asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti.

4. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on valtuutettava ja sertifioitava tiedonhallinnasta vastaavat osapuolet tai soveltuvissa tapauksissa valvottava niitä sen varmistamiseksi, että kyseiset osapuolet täyttävät tämän direktiivin vaatimukset.

Jäsenvaltiot voivat päättää edellyttää, että tiedonhallinnasta vastaavat osapuolet nimittävät noudattamisen seurannasta vastaavat toimihenkilöt, jotka vastaavat niiden toimenpiteiden täytäntöönpanon seurannasta, joita kyseiset osapuolet toteuttavat turvatakseen tietojen syrjimättömän saatavuuden ja tämän direktiivin vaatimusten noudattamisen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksessa (EU) 2016/679 säädetyn tietosuojavastaavan tehtäviä.

Jäsenvaltiot voivat nimittää 46 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettuja ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavia henkilöitä tai elimiä tämän kohdan mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi.

5. Loppukäyttäjiä ei saa periä lisäkustannuksia pääsystä näitä koskeviin tietoihin tai pyynnöstä asettaa saataville näitä koskevat tiedot.

Jäsenvaltiot ovat vastuussa niiden maksujen määrittämisestä, joita aiheutuu siitä, että tiedot ovat vaatimukset täyttävien osapuolten saatavilla.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietopalveluja tarjoavien säänneltyjen yksiköiden veloittamat maksut ovat kohtuullisia ja asianmukaisesti perusteltuja.

23 artikla

***Yhteentoimivuusvaatimukset ja tietoihin pääsyä koskevat menettelyt* maakaasumarkkinoilla**

1. Kilpailun edistämiseksi maakaasun vähittäismarkkinoilla ja vaatimukset täyttäville osapuolille aiheutuvien liiallisten hallinnollisten kustannusten välttämiseksi jäsenvaltioiden on helpotettava energiapalvelujen täyttä yhteentoimivuutta unionissa.

2. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksillä yhteentoimivuusvaatimukset sekä syrjimättömät ja avoimet menettelyt 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen saamiseksi. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 91 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua neuvoa-antavaa menettelyä noudattaen.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maakaasualan yritykset soveltavat 2 kohdassa tarkoitettuja yhteentoimivuusvaatimuksia ja menettelyjä tietojen saamiseksi. Kyseisten vaatimusten ja menettelyjen on perustuttava olemassa oleviin kansallisiin käytäntöihin.

24 artikla

Keskitetyt palvelupisteet

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttöön otetaan keskitettyjä palvelupisteitä, jotta kaikille asiakkaille, myös niille, joilla ei ole internetyhteyttä, voidaan antaa kaikki tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, sertifioiduista vertailuvälineistä, käytettävissä olevista tukitoimenpiteistä, myös tämän direktiivin 26 artiklassa tarkoitetuille heikossa asemassa oleville asiakkaille suunnatuista tukitoimenpiteistä, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja riitatilanteessa käytettävistä tuomioistuinten ulkopuolisista riitojenratkaisumenettelyistä. Tällaiset keskitetyt palvelupisteet voidaan sijoittaa yleisten kuluttajaneuvontapisteiden yhteyteen ja ne voivat olla samoja tahoja kuin direktiivin (EU) 2019/944 25 artiklassa tarkoitetut sähköalan keskitetyt palvelupisteet tai direktiivin (EU) 2018/2001 16 artiklan 3 kohdan nojalla perustetut yhteyspisteet ja direktiivin (EU) 2023/1791 21 ja 22 artiklan ja direktiivin (EU) 2024/1275 18 artiklan nojalla perustetut keskitetyt asiointipisteet. Jäsenvaltioiden on edistettävä tämän direktiivin nojalla perustettujen keskitettyjen palvelupisteiden ja kyseisten unionin säädösten nojalla perustettujen elinten välistä yhdenmukaistamista.

25 artikla

Tuomioistuinten ulkopuolinen riitojenratkaisumenettelyt

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjillä on käytettävissään yksinkertaiset, oikeudenmukaiset, kohtuulliset, avoimet, riippumattomat, kustannustehokkaat ja toimivat tuomioistuinten ulkopuoliset menettelyt tämän direktiivin mukaisesti vahvistettuja oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien riitojen ratkaisemiseksi riippumattoman mekanismin, kuten energia-asioiden oikeusasiamiehen tai kuluttajansuojaelimen tai sääntelyviranomaisen, avulla. Jos loppukäyttäjä on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/11/EU ([48]) tarkoitettu kuluttaja, tällaisten tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjen on täytettävä mainitussa direktiivissä vahvistetut laatuvaatimukset ja tarvittaessa niihin on sisällytettävä korvaus- ja hyvitysjärjestelmiä.

2. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa varmistettava, että vaihtoehtoiset riitojenratkaisuelimet tekevät yhteistyötä tarjotakseen yksinkertaiset, oikeudenmukaiset, avoimet, riippumattomat, tehokkaat ja toimivat tuomioistuinten ulkopuoliset riitojenratkaisumenettelyt riidoissa, jotka koskevat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan tuotteeseen tai palveluun liittyviä tai yhdistettyjä tuotteita tai palveluja.

3. Maakaasualan yritysten osallistuminen kotitalousasiakkaiden osalta tuomioistuinten ulkopuolisiin riitojenratkaisumenettelyihin on pakollista, ellei jäsenvaltio osoita komissiolle, että muut menettelyt ovat yhtä tehokkaita.

([48]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/11/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskeva direktiivi) (EUVL L 165, 18.6.2013, s. 63).

4. Jäsenvaltioiden on arvioitava tässä artiklassa tarkoitettujen tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjensä toimintaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2013/11/EU soveltamista.

26 artikla

Heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden suojelu

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä loppukäyttäjien suojelemiseksi ja varmistettava erityisesti, että heikossa asemassa olevia asiakkaita ja energiaköyhyydestä kärsiviä asiakkaita suojellaan asianmukaisilla toimenpiteillä. Tässä yhteydessä kunkin jäsenvaltion on määriteltävä heikossa asemassa olevien asiakkaiden käsite, jolla voidaan viitata energiaköyhyyteen. Heikossa asemassa olevien asiakkaiden määritelmän on oltava yhdenmukainen jäsenvaltion direktiivin (EU) 2019/944 28 artiklan mukaisesti määrittelemän heikossa asemassa olevan asiakkaan käsitteen kanssa.

2. Jäsenvaltioiden on erityisesti toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä sellaisten syrjäseuduilla asuvien loppukäyttäjien suojelemiseksi, jotka on liitetty maakaasuverkkoon tai vetyjärjestelmään. Jäsenvaltioiden on varmistettava kuluttajansuojan korkea taso erityisesti sopimusehtojen läpinäkyvyyden sekä kilpailukykyisten, läpinäkyvien ja syrjimättömien hintojen, yleisen tiedottamisen ja riitojenratkaisumenettelyjen osalta.

27 artikla

Energiaköyhyys ja maakaasun jakeluverkon käytöstä poistaminen

Komissio antaa ohjeita heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden suojelusta maakaasun vaiheittaisen käytöstä poistamisen suunnittelun ja toteuttamisen aikana tai maakaasun jakeluverkkojen käytöstä poistamisen yhteydessä erityisesti sen varmistamiseksi, että tällaisten asiakkaiden erityistarpeet otetaan asianmukaisesti huomioon 13 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti.

28 artikla

Suojaaminen verkosta irtikytkemiseltä

1. Jäsenvaltion on toteutettava toimenpiteitä heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden verkosta irtikytkemisen estämiseksi. Heikossa asemassa olevien asiakkaiden osalta kyseisiin toimenpiteisiin sovelletaan 26 artiklaa.

Ilmoittaessaan komissiolle toimenpiteistä, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, jäsenvaltioiden on selitettävä ensimmäisen alakohdan ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimittajat eivät irtisano asiakkaiden kanssa tehtyjä sopimuksia tai kytke asiakkaita irti verkosta syistä, joiden osalta asianomainen toimittaja käsittelee 11 artiklan 9 kohdan mukaisesti valitusta tai joihin sovelletaan tuomioistuimen ulkopuolista riitojenratkaisua 25 artiklan mukaisesti, ja että ne pidättäytyvät vaikuttamasta osapuolten sopimukseen perustuviin oikeuksiin ja velvoitteisiin. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa asiamukaisia toimenpiteitä menettelyn väärinkäytön välttämiseksi.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä, jotta asiakkaat voivat välttää toimitusten keskeyttämisen ja joihin voi kuulua seuraavaa:

a) edistetään toimittajien ja asiakkaiden vapaaehtoisia sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään ja hallitsemaan tilanteita, joissa asiakkailla on maksamattomia laskuja; säännöt voivat koskea asiakkaiden tukemista heidän energiankulutuksensa ja energiakustannustensa hallinnassa, mukaan lukien epätavallisten korkeiden energiapiikkien tai energiankäytön merkitseminen, asianmukaisten joustavien maksusuunnitelmien tarjoaminen, velkaneuvontatoimenpiteet, parempi viestintä asiakkaiden ja tukea tarjoavien virastojen kanssa;

b) edistetään asiakkaiden valistusta ja tietoisuutta oikeuksistaan ja velanhoidostaan; ja

c) mahdollisuus saada rahoitusta, arvoseteleitä tai tukia laskujen maksamisen tueksi.

29 artikla

Viimesijainen toimittaja

1. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön viimesijaista toimittajaa koskeva järjestely tai toteutettava vastaavat toimenpiteet toimitusten jatkuvuuden varmistamiseksi ainakin kotitalousasiakkaille. Viimesijaiset toimittajat on nimettävä oikeudenmukaisella, läpinäkyvällä ja syrjimättömällä menettelyllä.

2. Loppukäyttäjät, jotka siirretään viimesijaisille toimittajille, nauttivat edelleen oikeuksistaan asiakkaina.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viimesijaiset toimittajat ilmoittavat viipymättä ehtonsa siirretyille asiakkaille ja varmistavat palvelujen saumattoman jatkuvuuden tällaisten asiakkaiden osalta uuden toimittajan löytämiseen tarvittavaksi ajaksi.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät saavat tietoa ja heitä kannustetaan siirtymään markkinapohjaiseen tarjontaan.

5. Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että viimesijainen toimittaja toimittaa maakaasua sellaisille kotitalousasiakkaille ja pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka eivät saa markkinapohjaisia tarjouksia, myös 28 artiklan 3 kohtaa sovellettaessa. Tällaisessa tapauksessa sovelletaan 4 artiklassa asetettuja vaatimuksia.

IV LUKU

KOLMANSIEN OSAPUOLTEN PÄÄSY INFRASTRUKTUURIIN

1 jakso

Pääsy maakaasuinfrastruktuuriin

30 artikla

Uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun pääsy markkinoille

Jäsenvaltioiden on mahdollistettava uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun pääsy markkinoille ja infrastruktuuriin riippumatta siitä, onko uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitokset liitetty jakelu- tai siirtoverkkoihin, ottaen huomioon oletukset maakaasun tuotannon, toimitusten ja kulutuksen kehityksestä 55 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisesti.

31 artikla

Kolmannen osapuolen pääsy maakaasun jakelu- ja siirtoverkkoihin ja nesteytetyn maakaasun vastaanottoasemiin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmansien osapuolten siirto- ja jakeluverkkoihin ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksiin pääsyä varten luodaan julkaistuihin tariffeihin perustuva järjestelmä, jota voidaan soveltaa kaikkiin asiakkaisiin, maakaasun toimittajat mukaan lukien, ja jota sovelletaan puolueettomasti ja syrjimättömästi verkon käyttäjien välillä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomainen hyväksyy nämä tariffit tai niiden laskentamenetelmät 78 artiklan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa ja että tariffit ja, jos ainoastaan menetelmät hyväksytään, menetelmät julkaistaan ennen niiden voimaantuloa.

2. Toimintojensa toteuttamiseksi, rajat ylittävään siirtoon liittyvät toiminnot mukaan lukien, siirtoverkonhaltijoilla on tarvittaessa oltava pääsy muiden siirtoverkonhaltijoiden verkkoon.

3. Tämä direktiivi ei estä uusiutuvaa kaasua ja vähähiilistä kaasua koskevien pitkäaikaisten sopimusten tekemistä, kunhan ne ovat unionin kilpailusääntöjen mukaisia ja edistävät hiilestä irtautumista. Päästöjä aiheuttavan fossiilisen kaasun toimitusta koskevat pitkäaikaiset sopimukset saavat jatkua enintään 31 päivään joulukuuta 2049.

32 artikla

Tuotantovaiheen maakaasuputkistojen käyttöoikeus

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että maakaasualan yritykset ja vaatimukset täyttävät asiakkaat voivat tämän artiklan mukaisesti sijainnistaan riippumatta päästä käyttämään tuotantovaiheen putkistoja ja laitoksia, jotka tarjoavat putkistojen käytön edellyttämiä teknisiä palveluja, lukuun ottamatta niitä kyseisten putkistojen osia ja laitoksia, joita käytetään paikallisessa tuotantotoiminnassa sillä kentällä, jossa maakaasua tuotetaan. Näistä toimenpiteistä on ilmoitettava komissiolle 94 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltiot päättävät 1 kohdassa tarkoitetun käytön edellytyksistä asiaa koskevien oikeudellisten välineiden mukaisesti. Jäsenvaltioiden on pyrittävä oikeudenmukaiseen ja avoimeen pääsyyn, kilpailulle avointen maakaasumarkkinoiden aikaansaamiseen ja määräävän aseman väärinkäytön välttämiseen ottaen huomioon toimitusvarmuuden ja toimitusten säännöllisyyden, käyttövalmiin tai helposti käyttöön saatavan kapasiteetin sekä ympäristön suojelun. Seuraavat tarpeet voidaan ottaa huomioon:

a) tarve evätä käyttöoikeus, jos tekniset eritelmät eivät ole yhteensopivia eikä ongelmaa voida kohtuudella ratkaista;

b) tarve välttää vaikeudet, joita ei voida kohtuullisesti poistaa ja jotka saattaisivat vaarantaa hiilivetyjen nykyisen ja suunnitellun tulevan tuotannon tehokkuuden, mukaan lukien niillä kentillä, joiden taloudellinen kannattavuus on heikko;

c) tarve ottaa huomioon tuotantovaiheen putkistojen omistajan tai niiden hoitajan maakaasun siirtoa ja jalostusta koskevat asianmukaisesti perustellut kohtuulliset tarpeet sekä kaikkien muiden tuotantovaiheen putkistojen tai niihin liittyvien jalostus- tai käsittelylaitosten käyttäjien edut, joihin tämä voi vaikuttaa; ja

d) tarve soveltaa jäsenvaltion lakeja ja hallinnollisia menettelyjä unionin lainsäädännön mukaisesti myönnettäessä lupia tuotantoon ja tuotantovaiheen kehitykseen.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niillä on riitojen ratkaisemiseen soveltuvat menettelyt, mukaan lukien osapuolista riippumaton viranomainen, jolla on käytettävissään kaikki asiaa koskevat tiedot tuotantovaiheen putkistojen käyttöä koskevien riitojen ratkaisemiseksi viipymättä, kun otetaan huomioon 2 kohdassa tarkoitetut tarpeet ja tällaisten putkistojen käyttöä koskevissa neuvotteluissa mahdollisesti mukana olevien osapuolten lukumäärä.

4. Rajojen yli ulottuvat riitatapaukset ratkaistaan sen jäsenvaltion riitojenratkaisumenettelyn mukaisesti, jonka lainkäyttövaltaan kuuluvat ne tuotantovaiheen putkistot, joihin pääsy on evätty. Jos rajojen yli ulottuvassa riitatapauksessa riidanalainen putkisto ulottuu useamman kuin yhden jäsenvaltion alueelle, asianomaiset jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään varmistaakseen, että tätä direktiiviä sovelletaan johdonmukaisesti. Kun tuotantovaiheen putkisto lähtee kolmannesta maasta ja on liitetty vähintään yhteen jäsenvaltioon, asianomaisten jäsenvaltioiden on neuvoteltava keskenään ja jäsenvaltion, jossa ensimmäinen jäsenvaltioiden verkossa sijaitseva syöttökohta sijaitsee, on kuultava asianomaista kolmatta maata, josta tuotantovaiheen putkisto lähtee, varmistaakseen kyseessä olevan verkon osalta, että tätä direktiiviä sovelletaan johdonmukaisesti jäsenvaltioiden alueella.

33 artikla

Maakaasuvarastojen käyttöoikeus

1. Järjestääkseen maakaasuvarastojen ja putkilinjavarastoinnin käyttöoikeuden silloin kun se on teknisesti tai taloudellisesti tarpeellista tehokkaan verkkoon pääsyn tarjoamiseksi asiakkaille suuntautuvia toimituksia varten sekä järjestääkseen lisäpalvelujen käyttöoikeuden jäsenvaltiot voivat valita jommankumman tai molemmat 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuista menettelyistä. Kyseisiä menettelyjä sovelletaan tasapuolisten, avointen ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti.

Valitessaan tämän artiklan mukaista maakaasuvarastojen käyttöoikeutta koskevaa menettelyä jäsenvaltioiden on otettava huomioon asetuksen (EU) 2017/1938 7 artiklan mukaisesti tehtyjen yhteisten ja kansallisten riskinarviointien tulokset.

Sääntelyviranomaisten on vahvistettava ja julkaistava perusteet, joiden mukaisesti määritetään maakaasuvarastoihin ja putkilinjavarastointiin sovellettava käyttöoikeusjärjestelmä. Niiden on julkistettava tai velvoitettava maakaasun varastointilaitteiston haltijat tai siirtoverkon haltijat julkistamaan tiedot siitä, mitä maakaasuvarastoja tai maakaasuvarastojen osia ja mitä mahdollisuuksia putkilinjavarastointiin tarjotaan käytettäväksi 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen eri menettelyjen mukaisesti.

2. Edellä oleva 1 kohta ei koske nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksiin liittyviä lisäpalveluja ja tilapäistä varastointia, joita tarvitaan kaasuttamista varten ja kaasun toimittamiseksi sen jälkeen siirtoverkkoon.

3. Jos kyseessä on neuvotteluihin perustuva käyttöoikeusmenettely, sääntelyviranomaisten on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta yhteenliitetyn verkon alueella tai sen ulkopuolella olevat yritykset ja vaatimukset täyttävät asiakkaat voivat neuvotella maakaasuvarastojen ja putkilinjavarastoinnin käyttöoikeudesta silloin, kun se on teknisesti tai taloudellisesti tarpeellista tehokkaan verkkoon pääsyn tarjoamiseksi sekä muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuden järjestämiseksi. Osapuolet on velvoitettava neuvottelemaan varastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeudesta vilpittömässä mielessä.

Varastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeutta koskevista sopimuksista on neuvoteltava asianomaisen maakaasun varastointilaitteiston haltijan kanssa. Sääntelyviranomaisten on edellytettävä, että maakaasun varastointilaitteiston haltijat ja maakaasualan yritykset julkaisevat varastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöä koskevat tärkeimmät kaupalliset toimitusehtonsa vuosittain.

Maakaasun varastointilaitteiston haltijoiden on näitä ehtoja laatiessaan kuultava verkon käyttäjiä.

4. Jos kyseessä on säännelty käyttöoikeusmenettely, sääntelyviranomaisten on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta yhteenliitetyn verkon alueella tai sen ulkopuolella olevat maakaasualan yritykset ja vaatimukset täyttävät asiakkaat saavat oikeuden käyttää varastoja, putkilinjavarastointia ja muita lisäpalveluja kyseisten varastojen ja putkilinjavarastoinnin käyttöä koskevien julkaistujen tariffien tai muiden ehtojen ja velvoitteiden perusteella silloin, kun ne ovat teknisesti tai taloudellisesti tarpeellisia tehokkaan verkkoon pääsyn tarjoamiseksi ja muiden lisäpalvelujen käytön järjestämiseksi. Sääntelyviranomaisten on kuultava verkon käyttäjiä laatiessaan näitä tariffeja tai niitä koskevia menetelmiä. Käyttöoikeus voidaan antaa vaatimukset täyttäville asiakkaille siten, että niille annetaan mahdollisuus tehdä toimitussopimuksia sellaisten kilpailevien yritysten kanssa, jotka eivät ole verkon omistajia tai verkonhaltijoita tai tällaiseen yritykseen omistussuhteessa olevia yrityksiä.

34 artikla

Erilliset maakaasulinjat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet, jotta

a) jäsenvaltion alueelle sijoittautuneilla maakaasualan yrityksillä on mahdollisuus toimittaa kaasua vaatimukset täyttäville asiakkaille erillisen linjan välityksellä ja

b) jokaisella tällaisella asiakkaalla on jäsenvaltion alueella mahdollisuus saada maakaasutoimituksia maakaasualan yrityksiltä erillisen linjan välityksellä.

2. Silloin, kun erillisten linjojen rakentamiseen tai käyttöön vaaditaan lupa, kuten toimilupa, lupa, suostumus tai hyväksyntä, jäsenvaltioiden tai niiden nimeämän toimivaltaisen viranomaisen on laadittava arviointiperusteet, joita käytetään myönnettäessä lupia erillisten linjojen rakentamiseen tai käyttöön niiden alueella. Kyseisten perusteiden on oltava tasapuoliset, avoimet ja syrjimättömät.

3. Jäsenvaltiot voivat määrätä, että luvan saaminen erillisen linjan rakentamiseen edellyttää joko 38 artiklaan perustuvaa verkkoon pääsyn epäämistä tai riitojenratkaisumenettelyn aloittamista 79 artiklan nojalla.

2 jakso

Pääsy vetyinfrastruktuuriin

35 artikla

Kolmansien osapuolten pääsy vetyverkkoihin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmansien osapuolten säänneltyä vetyverkkoihin pääsyä varten luodaan julkaistuihin tariffeihin perustuva järjestelmä, jota sovelletaan puolueettomasti ja syrjimättömästi vetyverkon käyttäjien välillä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomainen hyväksyy tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tariffit tai niiden laskentamenetelmät 78 artiklan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa ja että tariffit ja, jos ainoastaan menetelmät hyväksytään, menetelmät julkaistaan ennen niiden voimaantuloa.

3. Toimintojensa toteuttamiseksi, rajojen yli tapahtuvaan vedyn siirtoon liittyvät toiminnot mukaan lukien, vetyverkonhaltijoilla on tarvittaessa oltava pääsy muiden vetyverkonhaltijoiden verkkoon.

4. Jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa 31 päivään joulukuuta 2032 saakka. Tällaisessa tapauksessa jäsenvaltion on varmistettava, että toteutetaan kolmansien osapuolten neuvoteltuun vetyverkkoihin pääsyyn perustuva järjestelmä puolueettomin, avoimin ja syrjimättömin perustein. Sääntelyviranomaisten on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta vetyverkon käyttäjät voivat neuvotella vetyverkkoihin pääsystä, ja varmistettava, että osapuolet on velvoitettu neuvottelemaan vetyverkkoihin pääsystä vilpittömässä mielessä.

5. Jos käytetään 4 kohdassa tarkoitettua neuvoteltua verkkoon pääsyä, sääntelyviranomaisten on annettava vetyverkon käyttäjille ohjeita siitä, miten säännellyn kolmannen osapuolen verkkoon pääsyn käyttöönoton on määrä vaikuttaa neuvoteltuihin tariffeihin.

36 artikla

Kolmansien osapuolten pääsy vetyterminaaleihin

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toteutetaan kolmansien osapuolten neuvoteltuun vetyterminaaleihin pääsyyn perustuva järjestelmä puolueettomin, avoimin ja syrjimättömin perustein, ja sääntelyviranomaisten on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta vetyterminaalien käyttäjät voivat neuvotella pääsystä tällaisiin terminaaleihin. Osapuolet on velvoitettava neuvottelemaan vetyterminaaleihin pääsystä vilpittömässä mielessä.

2. Sääntelyviranomaisten on seurattava kolmansien osapuolten vetyterminaaleihin pääsyn edellytyksiä ja niiden vaikutusta vetymarkkinoihin ja, jos se on tarpeellista kilpailun turvaamiseksi, toteutettava toimenpiteitä pääsyn parantamiseksi 1 kohdassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti.

37 artikla

Vetyvarastojen käyttöoikeus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toteutetaan järjestelmä, joka koskee kolmannen osapuolen säänneltyä käyttöoikeutta vetyvarastoihin ja, silloin kun se on teknisesti ja taloudellisesti tarpeen tehokkaan järjestelmään pääsyn tarjoamiseksi asiakkaille suuntautuvia toimituksia varten, putkilinjavarastoinnin käyttöoikeutta sekä käyttöoikeuden järjestämistä lisäpalveluihin; järjestelmä perustuu julkaistuihin tariffeihin ja sitä sovelletaan objektiivisesti ja syrjimättömästi kaikkien vetyjärjestelmän käyttäjien välillä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomainen hyväksyy kyseiset tariffit tai niiden laskentamenetelmät 78 artiklan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa.

2. Jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa 31 päivään joulukuuta 2032 saakka. Jäsenvaltioiden on tällöin varmistettava, että toteutetaan objektiivisin, avoimin ja syrjimättömin perustein järjestelmä, joka koskee kolmannen osapuolen neuvoteltua käyttöoikeutta vetyvarastoihin ja, silloin kun se on teknisesti tai taloudellisesti tarpeen tehokkaan järjestelmään pääsyn tarjoamiseksi asiakkaille suuntautuvia toimituksia varten, putkilinjavarastoinnin käyttöoikeutta sekä käyttöoikeuden järjestämistä lisäpalveluihin. Sääntelyviranomaisten on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta vetyvarastojen käyttäjät voivat neuvotella vetyvarastojen käyttöoikeudesta, ja varmistettava, että osapuolet on velvoitettu neuvottelemaan vetyvarastojen käyttöoikeudesta vilpittömässä mielessä.

3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että kapasiteettioikeuksia, jotka on jaettu ennen 5 päivää elokuuta 2026 2 kohdan mukaisessa kolmannen osapuolen neuvoteltua käyttöoikeutta koskevassa järjestelmässä, on noudatettava niiden voimassaolon päättymisajankohtaan saakka ja että 1 kohdan mukaisen säännellyn kolmannen osapuolen käyttöoikeuden käyttöönotto ei vaikuta niihin.

3 jakso

Pääsyn ja liitännän epääminen

38 artikla

Pääsyn ja liitännän epääminen

1. Siirtoverkonhaltijat, jakeluverkonhaltijat ja vetyverkonhaltijatvoivat evätä pääsyn tai liitännän maakaasuverkkoon tai vetyjärjestelmään kapasiteetin puutteen tai liitännän puuttumisen vuoksi.

2. Rajoittamatta hiilestä irtautumista koskevia unionin tavoitteita ja sitä koskevia kansallisia tavoitteita ja fossiilisen kaasun kulutuksen vähentämistä tai siitä toisiin polttoaineisiin siirtymistä koskevia nykyisiä vaatimuksia jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kapasiteetin puutteen tai liitännän puuttumisen vuoksi maakaasuverkkoon tai vetyjärjestelmään pääsyn tai liitännän epäävä siirtoverkonhaltija, jakeluverkonhaltija tai vetyverkonhaltija tekee tarpeelliset parannukset, niiltä osin kuin se on taloudellista tai silloin kun mahdollinen asiakas on valmis maksamaan niistä.

3. Uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun pääsy verkkoon voidaan evätä ainoastaan asetuksen (EU) 2024/1789 20 ja 36 artiklan mukaisesti.

4. Poiketen siitä, mitä 1, 2 ja 3 kohdassa säädetään, jäsenvaltion on erityisesti asetuksen (EU) 2021/1119 2 artiklan 1 kohdassa vahvistetun ilmastoneutraaliustavoitteen täytäntöönpanon varmistamiseksi säädettävä, että siirtoverkonhaltijoilla ja jakeluverkonhaltijoilla on lupa evätä maakaasuverkon käyttäjiltä pääsy tai liitäntä taikka kytkeä käyttävät irti verkosta edellyttäen, että;

a) jäljempänä olevan 55 artiklan nojalla laaditussa verkon kehittämissuunnitelmassa säädetään siirtoverkon tai sen asiaankuuluvien osien käytöstä poistamisesta;

b) asiaankuuluva kansallinen viranomainen on hyväksynyt verkon käytöstäpoistosuunnitelman 57 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

c) asiaankuuluva jakeluverkonhaltija, joka on 57 artiklan 5 kohdan nojalla vapautettu verkon käytöstäpoistosuunnitelman toimittamisesta, on ilmoittanut asiaankuuluvalle kansalliselle viranomaiselle jakeluverkon tai sen olennaisten osien käytöstäpoistosta.

5. Jäsenvaltioiden, jotka tämän artiklan 4 kohdan nojalla sallivat verkonkäyttäjien pääsyn tai liitännän epäämisen tai niiden verkosta irtikytkeminen, on säädettävä pääsyn tai liitännän epäämistä tai irtikytkemistä koskevasta sääntelykehyksestä, joka perustuu sääntelyviranomaisen vahvistamiin puolueettomiin, avoimiin ja syrjimättömiin perusteisiin ja jossa otetaan huomioon kyseessä olevat edut, maakaasun kulutuksen vähentämistä tai siitä toisiin polttoaineisiin siirtymistä koskevat nykyiset vaatimukset sekä direktiivin (EU) 2023/1791 25 artiklan 6 kohdan mukaisesti laaditut asiaankuuluvat paikalliset lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmat. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet verkonkäyttäjien suojelemiseksi 13 artiklan mukaisesti, kun ne sallivat irtikytkemisen.

6. Tämän artiklan mukainen pääsyn tai liitännän epääminen ja irtikytkeminen on perusteltava asianmukaisesti.

V LUKU

MAAKAASUN SIIRTOVERKON, VARASTOINTILAITTEISTOJEN JA NESTEYTETYN MAAKAASUN KÄSITTELYLAITTEISTOJEN HALTIJOIHIN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

39 artikla

Maakaasun siirtoverkon, varastointilaitteistojen tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen haltijoiden tehtävät

1. Kunkin maakaasun siirtoverkon, varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan on:

a) käytettävä, ylläpidettävä, kehitettävä tai poistettava käytöstä taloudellisten edellytysten mukaisesti turvallisia, luotettavia ja tehokkaita maakaasun siirto-, varastointi- tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoja avoimien markkinoiden turvaamiseksi ottaen ympäristöä ja ilmastoa koskevat ja asetuksessa (EU) 2024/1787 säädetyt velvoitteet asianmukaisesti huomioon sekä varmistettava, että palveluvelvoitteiden täyttämiseen on riittävästi resursseja;

b) oltava harjoittamatta syrjintää verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä, varsinkaan siihen omistussuhteessa olevia yrityksiä suosivalla tavalla;

c) toimitettava mille tahansa toiselle maakaasun siirtoverkonhaltijalle, varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijalle tai jakeluverkonhaltijalle riittävät tiedot sen varmistamiseksi, että maakaasun siirto ja varastointi voi tapahtua yhteenliitetyn verkon varman ja tehokkaan käytön kanssa yhteensopivalla tavalla;

d) toimitettava verkon käyttäjille tarvittavat tiedot tehokkaan verkkoon pääsyn varmistamiseksi.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on rakennettava riittävästi rajat ylittävää kapasiteettia eurooppalaisen siirtoinfrastruktuurin integroimiseksi, niin että voidaan tyydyttää kaikki taloudelliselta kannalta kohtuullinen ja teknisesti toteuttamiskelpoinen kapasiteettia koskeva kysyntä ja ottaa huomioon kaasun toimitusvarmuus.

3. Siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä yhteistyötä jakeluverkonhaltijoiden kanssa sen varmistamiseksi, että verkkoon liitetyt markkinaosapuolet voivat tosiasiallisesti osallistua vähittäis-, tukku- ja tasehallintamarkkinoille.

4. Siirtoverkonhaltijoiden on varmistettava laitoksissaan tehokas kaasun laadunhallinta sovellettavien kaasun laatustandardien mukaisesti.

5. Siirtoverkonhaltijoiden kaasun siirtoverkon tasehallintaa varten vahvistamien sääntöjen on oltava tasapuolisia, avoimia ja syrjimättömiä, ja niihin on sisällyttävä säännöt verkon käyttäjiltä energian tasepoikkeamista veloitettavista maksuista. Siirtoverkonhaltijoiden tällaisten palvelujen tarjontaan soveltamat ehdot ja edellytykset, tariffit ja säännöt mukaan luettuina, on vahvistettava syrjimättömällä ja kustannuksia vastaavalla tavalla 78 artiklan 7 kohdan mukaista menetelmää noudattaen, ja ne on julkaistava.

6. Jäsenvaltiot tai, kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, sääntelyviranomaiset voivat edellyttää, että siirtoverkonhaltijat noudattavat siirtoverkon, mukaan lukien yhteenliittämiskapasiteetti, ylläpidon ja kehittämisen osalta tiettyjä vähimmäisnormeja.

7. Jäsenvaltiot voivat säätää, että yksi tai useampi tämän artiklan 1 kohdassa luetelluista tehtävistä osoitetaan siirtoverkonhaltijalle, joka ei ole sen siirtoverkon omistaja, johon kyseisiä vastuualueita muutoin sovellettaisiin. Siirtoverkonhaltijan, jolle tehtäviä osoitetaan, on oltava sertifioitu omistuksen eriyttämistä, riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevan mallin mukaan ja täytettävä 60 artiklassa säädetyt vaatimukset, mutta sen ei tarvitse omistaa vastuullaan olevaa siirtoverkkoa.

8. Siirtoverkon omistavan siirtoverkonhaltijan on täytettävä IX luvussa säädetyt vaatimukset ja oltava sertifioitu 71 artiklan mukaisesti. Tämä ei rajoita sellaisten siirtoverkonhaltijoiden, jotka on sertifioitu omistuksen eriyttämistä, riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevan mallin mukaan, mahdollisuutta siirtää omasta aloitteestaan ja omassa valvonnassaan tiettyjä tehtäviä muille siirtoverkonhaltijoille, jotka on sertifioitu omistuksen eriyttämistä, riippumatonta järjestelmävastaavaa tai riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevan mallin mukaan, jos tehtävien siirtäminen ei vaaranna tehtäviä siirtävän siirtoverkonhaltijan tosiasiallista ja riippumatonta päätöksenteko-oikeutta.

9. Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen, siirtoverkon ja maakaasun varastointilaitteistojen haltijoiden on tehtävä yhteistyötä yhden jäsenvaltion sisällä ja alueellisesti, jotta voidaan varmistaa laitosten kapasiteetin mahdollisimman tehokas käyttö ja synergia kyseisten laitosten välillä ottaen huomioon verkon toiminta ja välttäen luomasta rajoitteita nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen ja maakaasuvarastojen toiminnalle.

10. Siirtoverkonhaltijoiden on hankittava toimintojensa toteuttamiseen käyttämänsä energia avointen, syrjimättömien ja markkinaehtoisten menettelyjen mukaisesti.

40 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ja siirtoverkon omistajien salassapitovelvollisuus

1. Kunkin maakaasun siirtoverkon, varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan ja kunkin siirtoverkon omistajan on pidettävä toimintansa harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina, ja sen on estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovuttaminen syrjivällä tavalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 74 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä. Jos maakaasun siirtoverkon, varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija tai siirtoverkon omistaja on osa vertikaalisesti integroitunutta yritystä, se ei saa luovuttaa etenkään kaupallisesti arkaluonteisia tietoja vertikaalisesti integroituneen yrityksen muille jäljelle jääneille osille kuin siirtoverkon-, jakeluverkon- tai vetyverkonhaltijoille, jollei tämä ole tarpeellista liiketoimen suorittamiseksi. Tietojen eriyttämistä koskevien sääntöjen täydellisen noudattamisen varmistamiseksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoverkon omistaja ja, jos on kyse yhdistetystä siirto- ja jakeluverkonhaltijasta, jakeluverkonhaltija ja yrityksen jäljelle jäänyt osa, joka on muu kuin siirto- tai jakeluverkonhaltija tai vetyverkonhaltija, eivät käytä yhteisiä palveluja, kuten esimerkiksi yhteistä oikeudellista yksikköä, lukuun ottamatta puhtaasti hallinnollisia tai tietotekniikkapalveluja.

2. Maakaasun siirtoverkon, varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijat eivät saa niihin omistussuhteessa olevien yritysten suorittaman maakaasun myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoon pääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.

3. Tehokkaan kilpailun ja markkinoiden tehokkaan toiminnan edellyttämät tiedot on julkistettava. Kyseinen velvoite ei estä suojaamasta kaupallisesti arkaluonteisia tietoja.

41 artikla

Uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitosten liittämistä siirtoverkkoon koskevat päätöksentekovaltuudet

1. Siirtoverkonhaltijan on laadittava ja julkaistava avoimet ja tehokkaat menettelyt uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitosten liittämiseksi siirtoverkkoon syrjimättömällä tavalla 55 artiklassa tarkoitetussa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa yksilöityjen kapasiteettien mukaisesti. Kyseiset menettelyt edellyttävät sääntelyviranomaisen hyväksyntää. Jäsenvaltiot voivat asettaa biometaanin tuotantolaitosten verkkoon liittämisen etusijalle.

2. Siirtoverkonhaltijat eivät saa kieltäytyä hyväksymästä uusien tai olemassa olevien verkkoon vielä liittämättömien uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitoksen liittämistä koskevia taloudellisesti järkeviä ja teknisesti toteutettavissa olevia pyyntöjä muuten kuin 38 artiklassa vahvistetuin edellytyksin.

3. Jotta biometaanin tuotannon verkkoon liittäminen voidaan toteuttaa nopeasti, jäsenvaltioiden on pyrittävä varmistamaan, että siirtoverkonhaltija noudattaa kohtuullisia määräaikoja arvioidakseen biometaanin syöttämistä koskevat pyynnöt, tehdäkseen tarjouksen ja toteuttaakseen liitännän sääntelyviranomaisten 78 artiklan 1 kohdan t alakohdan mukaisesti suorittamassa seurannassa.

42 artikla

Siirtoverkkoon ja vedyn siirtoverkkoon liittämistä koskevat päätöksentekovaltuudet

1. Siirtoverkonhaltijan ja vedyn siirtoverkonhaltijan on laadittava ja julkaistava avoimet ja tehokkaat menettelyt ja tariffit maakaasun ja vedyn varastojen, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten, vetyterminaalien ja teollisuusasiakkaiden liittämiseksi siirtoverkkoon ja vedyn siirtoverkkoon syrjimättömällä tavalla. Kyseiset menettelyt edellyttävät sääntelyviranomaisen hyväksyntää.

2. Siirtoverkonhaltija ja vedyn siirtoverkonhaltija eivät saa kieltäytyä hyväksymästä uusien maakaasun tai vedyn varastojen, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten, vetyterminaalien tai teollisuusasiakkaiden liittämistä verkkoon vetoamalla käytettävissä olevassa verkkokapasiteetissa myöhemmin mahdollisesti ilmeneviin rajoituksiin tai verkkokapasiteetin välttämättömään lisäämiseen liittyviin lisäkustannuksiin. Siirtoverkonhaltijan ja vedyn siirtoverkonhaltijan on varmistettava uudelle liitännälle riittävä syöttö- ja ottokapasiteetti.

VI LUKU

MAAKAASUN JA VEDYN JAKELUVERKON TOIMINTA

43 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden ja vedyn jakeluverkonhaltijoiden nimeäminen

Jäsenvaltioiden on nimettävä tai edellytettävä, että jakeluverkon tai vedyn jakeluverkon omistavat tai siitä vastuussa olevat yritykset nimeävät avointa menettelyä noudattaen jäsenvaltioiden määrittelemäksi ajaksi taloudellisen tehokkuuden ja energiatehokkuuden sekä taloudellisen tasapainon huomioon ottaen yksi tai useampi jakeluverkonhaltija tai vedyn jakeluverkonhaltija; jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseiset verkonhaltijat toimivat 44, 46, 47 ja 50 artiklan mukaisesti.

44 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden tehtävät

1. Kunkin jakeluverkonhaltijan velvollisuutena on varmistaa verkon pitkän aikavälin valmiudet vastata maakaasun jakelua koskevaan kohtuulliseen kysyntään tämän direktiivin 55 ja 57 artiklan mukaisesti, myös biometaanin syöttämisen osalta, sekä käyttää, ylläpitää ja kehittää tai poistaa käytöstä taloudellisten edellytysten mukaisesti turvallista, luotettavaa ja tehokasta verkkoa alueellaan ottaen ympäristö, asetuksessa (EU) 2024/1787 säädetyt velvoitteet ja energiatehokkuuden edistäminen asianmukaisesti huomioon.

2. Jos sääntelyviranomaiset niin päättävät, jakeluverkonhaltijat voivat olla vastuussa tehokkaan kaasun laadunhallinnan varmistamisesta verkoissaan sovellettavien kaasun laatustandardien mukaisesti, jos se on järjestelmän hallinnan kannalta tarpeellista uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun syöttämisen vuoksi.

3. Jakeluverkonhaltija ei saa missään tapauksessa harjoittaa syrjintää verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä eikä varsinkaan siihen omistussuhteessa olevia yrityksiä suosivalla tavalla.

4. Kunkin jakeluverkonhaltijan on toimitettava mille tahansa toiselle jakeluverkonhaltijalle, siirtoverkonhaltijalle sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston tai maakaasun varastointilaitteiston haltijalle tarpeelliset tiedot sen varmistamiseksi, että maakaasun siirto ja varastointi voi tapahtua yhteenliitetyn verkon varman ja tehokkaan käytön kanssa yhteensopivalla tavalla.

5. Kunkin jakeluverkonhaltijan on toimitettava verkon käyttäjille tiedot, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tehokkaasti verkkoon ja käyttääkseen sitä tehokkaasti.

6. Jos jakeluverkonhaltija on vastuussa jakeluverkon tasehallinnasta, sen tätä varten vahvistamien sääntöjen on oltava tasapuolisia, avoimia ja syrjimättömiä ja niihin on sisällyttävä säännöt verkon käyttäjiltä energian tasepoikkeamista veloitettavista maksuista. Jakeluverkonhaltijoiden näiden palvelujen tarjontaan soveltamat ehdot ja edellytykset, tariffit ja säännöt mukaan luettuina, on vahvistettava syrjimättömällä ja kustannuksia vastaavalla tavalla 78 artiklan 7 kohdan mukaista menetelmää noudattaen, ja ne on julkaistava.

7. Jakeluverkonhaltijoiden on tehtävä yhteistyötä siirtoverkonhaltijoiden kanssa sen varmistamiseksi, että niiden infrastruktuuriin liitetyt markkinaosapuolet voivat tosiasiallisesti osallistua vähittäis-, tukku- ja tasehallintamarkkinoille siinä syöttö-ottojärjestelmässä, johon jakeluverkko kuuluu tai johon se on liitetty.

8. Jakeluverkonhaltijat eivät saa kieltäytyä hyväksymästä uusien tai olemassa olevien verkkoon vielä liittämättömien uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitosten liittämistä koskevia taloudellisesti järkeviä ja teknisesti toteutettavissa olevia pyyntöjä muuten kuin 38 artiklassa vahvistetuin edellytyksin.

45 artikla

Uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitosten liittämistä jakeluverkkoon koskevat päätöksentekovaltuudet

Sääntelyviranomaisten on edellytettävä, että jakeluverkonhaltija julkaisee avoimet ja tehokkaat menettelyt uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitosten liittämiseksi jakeluverkkoon syrjimättömällä tavalla. Kyseiset menettelyt edellyttävät sääntelyviranomaisen hyväksyntää. Jäsenvaltiot voivat asettaa biometaanin tuotantolaitosten verkkoon liittämisen etusijalle.

Jotta biometaanin tuotannon verkkoon liittäminen voidaan toteuttaa nopeasti, jäsenvaltioiden on pyrittävä varmistamaan, että jakeluverkonhaltija noudattaa kohtuullisia määräaikoja arvioidakseen biometaanin syöttämistä koskevat pyynnöt, tehdäkseen tarjouksen ja toteuttaakseen liitännän sääntelyviranomaisten 78 artiklan 1 kohdan t alakohdan mukaisesti suorittamassa seurannassa.

46 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden ja vedyn jakeluverkonhaltijoiden eriyttäminen

1. Jos jakeluverkonhaltija tai vedyn jakeluverkonhaltija kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, sen on oltava riippumaton muista jakeluverkkoon tai vedyn jakeluverkkoon liittymättömistä toiminnoista ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta. Nämä säännöt eivät velvoita erottamaan jakeluverkon tai vedyn jakeluverkon omaisuuserien omistajuutta vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä. Jäsenvaltiot voivat säätää, että vedyn jakeluverkonhaltijoiden on mahdollista vuokrata tai liisata vetyverkon omaisuuseriä muilta samaan yritykseen kuuluvilta jakeluverkon omistajilta, jakeluverkonhaltijoilta tai vedyn jakeluverkonhaltijoilta. Tällainen vuokraus tai liisaus ei saa johtaa eri toimijoiden välisiin ristisubventioihin.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistettujen vaatimusten lisäksi jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan, joka kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on oltava organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta riippumaton muusta jakeluverkkoon tai vedyn jakeluverkkoon liittymättömästä toiminnasta. Tämän saavuttamiseksi on sovellettava seuraavia vähimmäisvaatimuksia:

a) jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan johto ei saa osallistua sellaisen integroituneen maakaasualan yrityksen tai vertikaalisesti integroidun yrityksen yritysrakenteisiin, joka vastaa suoraan tai välillisesti maakaasun ja vedyn tuotantoon, siirtoon, ja toimitukseen liittyvästä päivittäisestä toiminnasta;

b) asianmukaiset toimenpiteet on toteutettava sen varmistamiseksi, että jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan johdosta vastaavien henkilöiden ammatilliset edut otetaan huomioon tavalla, joka varmistaa sen, että he voivat toimia riippumattomasti;

c) jakeluverkonhaltijalla tai vedyn jakeluverkonhaltijalla on oltava verkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavien omaisuuserien osalta tosiasiallinen päätöksenteko-oikeus, joka on riippumaton integroituneesta maakaasualan yrityksestä tai vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä. Jakelunverkonhaltijalla tai vedyn jakeluverkonhaltijalla on oltava käytössään näiden tehtävien hoitamiseksi tarvittavat voimavarat, myös henkilöstövoimavarat sekä tekniset, taloudelliset ja fyysiset voimavarat; tämä ei saa estää asianmukaisten koordinointimekanismien olemassaoloa sen varmistamiseksi, että emoyhtiön taloudelliset ja hallinnolliset valvontaoikeudet suojataan tytäryhtiöstä saatavan pääoman tuoton osalta, jota säännellään epäsuorasti 78 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Erityisesti tämä antaa emoyhtiölle mahdollisuuden hyväksyä jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan vuosittaisen rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ja asettaa yleiset rajat tytäryhtiönsä velkaantumisasteelle; emoyhtiöllä ei ole oikeutta antaa ohjeita, jotka koskevat päivittäisiä toimintoja tai jakelulinjojen rakentamiseen tai niiden laadun parantamiseen liittyviä yksittäisiä päätöksiä, jotka eivät ylitä hyväksytyn rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ehtoja;

d) jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan on laadittava sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, ja varmistettava ohjelman noudattamisen asianmukainen seuranta; sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet tämän tavoitteen saavuttamiseksi; ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen taikka jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava; jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan toimihenkilön on oltava täysin riippumaton, ja hänen on sääntöjen noudattamista koskevien tehtäviensä suorittamiseksi voitava saada käyttöönsä kaikki tarpeelliset tiedot jakeluverkonhaltijasta tai vedyn jakeluverkonhaltijasta ja kaikilta sidosyrityksiltä.

3. Jos jakeluverkonhaltija tai vedyn jakeluverkonhaltija kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaiset tai muut toimivaltaiset elimet seuraavat jakeluverkonhaltijan tai vedyn jakeluverkonhaltijan toimintaa, jotta se ei voi hyötyä vertikaalisesta integroitumisestaan kilpailun vääristämiseksi. Vertikaalisesti integroituneet jakeluverkonhaltijat tai vedyn jakeluverkonhaltijat eivät etenkään viestinnässään ja tuotemerkeissään saa aiheuttaa epäselvyyttä siitä, että vertikaalisesti integroituneen yrityksen toimituksista huolehtiva liiketoimintahaara on erillinen yksikkö.

4. Jäsenvaltiot voivat päättää, ettei 1, 2 ja 3 kohtaa sovelleta sellaisiin jakeluverkonhaltijoihin, jotka ovat osa integroitunutta maakaasualan yritystä, jolla on alle 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta. Jos jakeluverkonhaltijaan sovelletaan tämän kohdan mukaista poikkeusta 4 päivänä elokuuta 2024, jäsenvaltiot voivat päättää, ettei 1, 2 ja 3 kohtaa sovelleta samaan yritykseen kuuluvaan vedyn jakeluverkonhaltijaan edellyttäen, että jakeluverkonhaltijan ja vedyn jakeluverkonhaltijan verkkoon liitettyjen asiakkaiden yhteenlaskettu määrä on edelleen alle 100 000.

47 artikla

Jakeluverkonhaltijoiden salassapitovelvollisuus

1. Kunkin jakeluverkonhaltijan on pidettävä liiketoiminnan harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina ja estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovuttaminen syrjivällä tavalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 74 artiklan soveltamista tai muun lakiin perustuvan tietojen luovutusvelvollisuuden täyttämistä.

2. Jakeluverkonhaltijat eivät saa niihin omistussuhteessa olevien yritysten maakaasun myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoon pääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.

48 artikla

Suljetut maakaasun jakeluverkot

1. Jäsenvaltiot voivat sallia, että sääntelyviranomaiset tai muut toimivaltaiset viranomaiset luokittelevat suljetuksi jakeluverkoksi verkon, jossa jaetaan maakaasua maantieteellisesti rajatulla teollisuus- tai elinkeinoalueella tai yhteisiä palveluja tarjoavalla alueella ja jossa ei toimiteta maakaasua kotitalousasiakkaille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 kohdan soveltamista, edellyttäen, että:

a) erityisistä teknisistä tai turvallisuuteen liittyvistä syistä kyseisen verkon käyttäjien toiminnot tai tuotantoprosessi on integroitu; tai

b) kyseisessä verkossa jaetaan maakaasua ensisijaisesti verkon omistajalle tai verkonhaltijalle tai niihin omistussuhteessa oleville yrityksille.

2. Jäsenvaltiot voivat sallia, että sääntelyviranomaiset vapauttavat suljetun maakaasun jakeluverkon haltijan 31 artiklan 1 kohdassa säädetystä vaatimuksesta, jonka mukaan tariffit tai niiden laskentamenetelmät hyväksytään 78 artiklan mukaisesti ennen niiden voimaantuloa.

3. Jos myönnetään vapautus tämän artiklan 2 kohdan nojalla, sovellettavat tariffit tai niiden laskentamenetelmät on tarkistettava ja hyväksyttävä 78 artiklan mukaisesti suljetun maakaasun jakeluverkon käyttäjän pyynnöstä.

4. Satunnainen käyttö pienessä määrässä kotitalousasiakkaita, joilla on työsuhteeseen perustuvia tai vastaavia yhteyksiä jakeluverkon omistajaan ja jotka sijaitsevat suljetun jakeluverkon piiriin kuuluvalla alueella, ei estä 2 kohdan nojalla myönnettävän vapautuksen myöntämistä.

5. Suljettuja jakeluverkkoja pidetään tätä direktiiviä sovellettaessa jakeluverkkoina.

49 artikla

Yhdistetty siirto- ja jakeluverkonhaltija

1. Edellä oleva 46 artiklan 1 kohta ei estä yhdistetyn maakaasun siirto-, varastointi- tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston tai jakeluverkon haltijan toimintaa edellyttäen, että tämä verkonhaltija noudattaa IX luvun asiaankuuluvia säännöksiä.

2. Edellä oleva 46 artiklan 1 kohta ei estä yhdistetyn vedyn siirtoverkkojen, vetyterminaalien, vetyvarastojen ja vedyn jakeluverkon haltijan toimintaa edellyttäen, että tämä verkonhaltija noudattaa 68 ja 69 artiklaa.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohta eivät estä yhdistetyn siirto- ja jakeluverkon haltijan toimintaa maakaasuverkoissa ja vetyjärjestelmissä, jollei 69 artiklan mukaisista vaatimuksista muuta johdu.

VII LUKU

VETYVERKKOIHIN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

50 artikla

Vetyverkkojen, -varastojen ja -terminaalien haltijoiden tehtävät

1. Kukin vetyverkon, -varaston tai -terminaalin haltija vastaa seuraavista tehtävistä:

a) varman ja luotettavan infrastruktuurin käyttö, ylläpito ja kehittäminen, mukaan lukien käyttötarkoituksen muuttaminen, vedyn siirtoa tai varastointia varten taloudellisten edellytysten mukaisesti ottaen ympäristö asianmukaisesti huomioon ja tiiviissä yhteistyössä verkkoon liitettyjen ja viereisten vetyverkonhaltijoiden kanssa, jotta voidaan optimoida vedyn tuotannon ja käytön sijoittaminen yhteen paikkaan ja 55 artiklassa tarkoitetun kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman perusteella;

b) sen varmistaminen, että vetyjärjestelmä pystyy täyttämään määritellyt kohtuulliset vedyn siirto- ja varastointivaatimukset pitkällä aikavälillä 55 artiklassa tarkoitetun kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaisesti;

c) riittävien resurssien varmistaminen velvoitteidensa täyttämiseksi;

d) riittävien, myös vedyn laatua koskevien, tietojen toimittaminen järjestelmän kanssa yhteenliitettyjen muiden verkkojen tai järjestelmien haltijoille, jotta yhteenliitetyn järjestelmän varma ja tehokas käyttö, koordinoitu kehittäminen ja yhteentoimivuus voidaan varmistaa;

e) siitä, ettei harjoiteta syrjintää vetyjärjestelmän käyttäjien tai infrastruktuurin käyttäjäryhmien välillä, varsinkaan siihen omistussuhteessa olevia yrityksiä suosivalla tavalla;

f) tarvittavien tietojen toimittaminen vetyjärjestelmän käyttäjille tehokkaan verkkoon pääsyn varmistamiseksi;

g) kaikkien käytettävissä olevien kohtuullisten toimenpiteiden toteuttaminen vetypäästöjen ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi toiminnassaan ja säännöllisten vetyvuotojen havaitsemis- ja korjauskartoitusten tekeminen kaikille toiminnanharjoittajan vastuulla oleville merkityksellisille komponenteille;

h) vetyvuotojen havaitsemisraportin ja tarvittaessa korjaus- tai vaihto-ohjelman toimittaminen toimivaltaisille viranomaisille sekä vetyvuotojen havaitsemista ja korjaamista koskevien tilastotietojen julkaiseminen vuosittain.

2. Vedyn siirtoverkonhaltijoiden on pyrittävä varmistamaan riittävä rajat ylittävä kapasiteetti eurooppalaisen vetyinfrastruktuurin integroimiseksi, niin että voidaan tyydyttää koko taloudelliselta kannalta kohtuullinen ja teknisesti toteuttamiskelpoinen kapasiteettia koskeva kysyntä, joka on määritelty tämän direktiivin 55 artiklassa tarkoitetussa kymmenvuotisessa verkon kehittämissuunnitelmassa ja asetuksen (EU) 2024/1789 60 artiklassa tarkoitetussa unionin laajuisessa vetyverkon kehittämissuunnitelmassa, ja ottaa huomioon vedyn toimitusvarmuus. Tämän direktiivin 71 artiklan ja asetuksen (EU) 2024/1789 14 artiklan mukaisen sertifioinnin pohjalta jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat päättää antaa yhdelle vedyn siirtoverkonhaltijalle tai rajoitetulle määrälle vedyn siirtoverkonhaltijoita vastuun rajatylittävän kapasiteetin varmistamisesta.

3. Sääntelyviranomaisen on, jos se on järjestelmän hallinnan ja loppukäyttäjien kannalta asianmukaista, annettava vetyverkonhaltijoille vastuu tehokkaan vedyn laadunhallinnan ja vedyn tasaisen laadun varmistamisesta verkoissaan noudattaen sovellettavia vedyn laatustandardeja.

4. Vetyverkonhaltijoiden on vastattava verkkojensa tasehallinnasta 1 päivästä tammikuuta 2033 alkaen tai aikaisemmasta päivämäärästä alkaen, jos sääntelyviranomainen niin säätää. Vetyverkonhaltijoiden vetyverkon tasehallintaa varten vahvistamien sääntöjen on oltava tasapuolisia, avoimia ja syrjimättömiä, ja niihin on sisällyttävä säännöt kyseisten verkkojen käyttäjiltä energian tasepoikkeamista veloitettavista maksuista.

51 artikla

Olemassa olevat vetyverkot

1. Jäsenvaltiot voivat säätää, että sääntelyviranomaiset myöntävät poikkeuksen tämän direktiivin 35, 46, 68, 69, 70 ja 71 artiklassa – joko yhdessä näistä artikloista tai useammassa niistä – sekä asetuksen (EU) 2024/1789 7 ja 65 artiklassa säädetyistä vaatimuksista vetyverkoille, jotka kuuluivat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen 4 päivänä elokuuta 2024.

2. Edellä olevan 1 kohdan nojalla myönnettyjen poikkeusten voimassaolo päättyy, jos

a) sääntelyviranomainen päättää vertikaalisesti integroituneen yrityksen pyynnöstä lopettaa poikkeuksen;

b) poikkeuksen piiriin kuuluva vetyverkko liitetään toiseen vetyverkkoon;

c) poikkeuksen piiriin kuuluvaa vetyverkkoa tai sen kapasiteettia laajennetaan yli 5 prosenttia verrattuna pituuteen tai kapasiteettiin 4 päivänä elokuuta 2024; tai

d) sääntelyviranomainen antaa päätöksen, jossa todetaan, että poikkeuksen soveltamisen jatkaminen aiheuttaisi riskin kilpailun estämisestä tai vaikuttamisesta kielteisesti vetyinfrastruktuurin tehokkaaseen käyttöönottoon tai vetymarkkinoiden kehitykseen jäsenvaltiossa tai unionissa.

3. Sääntelyviranomaisen on joka seitsemäs vuosi 1 kohdan mukaisen poikkeuksen myöntämispäivästä lukien julkaistava arvio poikkeuksen vaikutuksista kilpailuun, vetyinfrastruktuuriin sekä vetymarkkinoiden kehitykseen ja toimintaan unionissa tai jäsenvaltiossa.

4. Sääntelyviranomaiset voivat pyytää olemassa olevien vetyverkkojen haltijoita toimittamaan niille kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat tehtäviensä suorittamiseksi.

52 artikla

Maantieteellisesti rajatut vetyverkot

1. Jäsenvaltiot voivat säätää, että sääntelyviranomaiset myöntävät poikkeuksen 68 ja 71 artiklasta tai 46 artiklasta vetyverkoille, joissa siirretään vetyä maantieteellisesti rajatulla teollisuus- tai elinkeinoalueella. Poikkeuksen voimassaolon ajan tällaisen verkon on täytettävä kaikki seuraavat edellytykset:

a) siihen ei saa sisältyä vety-yhdysputkia;

b) siinä ei saa olla suoria liitäntöjä vetyvarastoihin tai vetyterminaaleihin, paitsi jos tällaiset varastot tai terminaalit on nekin liitetty vetyverkkoon, johon sovelletaan tämän artiklan tai 51 artiklan nojalla myönnettyä poikkeusta;

c) sen ensisijaisena tarkoituksena on oltava vedyn toimittaminen kyseiseen verkkoon suoraan liitetyille asiakkaille; ja

d) sitä ei saa liittää mihinkään muuhun vetyverkkoon lukuun ottamatta verkkoja, joihin sovelletaan myös tämän artiklan nojalla myönnettyä poikkeusta ja joita ylläpitää sama vetyverkonhaltija.

2. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä päätös 1 kohdan mukaisen poikkeuksen lakkauttamisesta, jo se katsoo, että poikkeuksen soveltamisen jatkaminen saattaisi estää kilpailua tai vaikuttaa kielteisesti vetyinfrastruktuurin tehokkaaseen käyttöönottoon tai vetymarkkinoiden kehitykseen ja toimintaan unionissa tai jäsenvaltiossa taikka kun jokin 1 kohdassa luetelluista edellytyksistä ei enää täyty.

Sääntelyviranomaisen on joka seitsemäs vuosi 1 kohdan mukaisen poikkeuksen myöntämispäivästä lukien julkaistava arvio poikkeuksen vaikutuksista kilpailuun, vetyinfrastruktuuriin sekä vetymarkkinoiden kehitykseen ja toimintaan unionissa tai jäsenvaltiossa.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että vedyntuottajien verkkoon pääsyä koskevat pyynnöt sekä teollisuusasiakkaiden verkkoon liittämistä koskevat pyynnöt ilmoitetaan sääntelyviranomaiselle, julkistetaan ja käsitellään 42 artiklan mukaisesti. Julkaistaessa verkkoon pääsyä koskevia pyyntöjä kaupallisesti arkaluonteiset tiedot on pidettävä luottamuksellisina.

53 artikla

Vety-yhdysputket kolmansiin maihin

1. Unioni tekee ennen kunkin vety-yhdysputken käytön aloittamista kunkin jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisen vety-yhdysputken osalta asianomaisten siihen liitettyjen kolmansien maiden kanssa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklan mukaisen kansainvälisen sopimuksen, jossa vahvistetaan kyseessä olevaa vety-yhdysputkea koskevat käyttösäännöt tarvittaessa yhdenmukaisuuden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi tässä direktiivissä ja asetuksessa (EU) 2024/1789 säädettyjen vetyverkkoihin sovellettavien sääntöjen kanssa. Kansainvälistä sopimusta ei pidetä tarpeellisena, kun jäsenvaltio, joka on liittynyt vety-yhdysputkeen tai aikoo liittyä vety-yhdysputkeen, neuvottelee ja tekee siihen liitettyjen asianomaisten kolmansien maiden kanssa tämän direktiivin 89 artiklan mukaisen hallitustenvälisen sopimuksen, jossa vahvistetaan kyseistä vety-yhdysputkea koskevat käyttösäännöt yhdenmukaisuuden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi tässä direktiivissä ja asetuksessa (EU) 2024/1789 säädettyjen vetyverkkoihin sovellettavien sääntöjen kanssa.

2. Tämän artiklan 1 kohta ei rajoita 85 artiklan soveltamista eikä unionin ja jäsenvaltioiden välistä toimivallan jakoa.

3. Edellä oleva 1 kohta ei myöskään rajoita unionin ja jäsenvaltioiden mahdollisuutta aloittaa toimivaltansa nojalla ja sovellettavia menettelyjä noudattaen vuoropuhelua verkkoon liitettyjen kolmansien maiden kanssa, mukaan lukien yhteistyön käynnistäminen vedyn tuotannon kannalta merkityksellisissä asioissa, kuten sosiaali- ja ympäristöasioissa.

54 artikla

Vetyverkkojen, -varastojen ja -terminaalien haltijoiden salassapitovelvollisuus

1. Kunkin vetyverkon, vetyvaraston tai vetyterminaalinhaltijan ja kunkin vetyverkon omistajan on pidettävä toimintansa harjoittamisen yhteydessä saadut kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina, ja sen on estettävä omaa toimintaansa koskevien, mahdollisesti kaupallista etua tuottavien tietojen luovuttaminen syrjivällä tavalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta lakiin perustuvien tietojen luovutusvelvollisuuksien täyttämistä. Varsinkin jos vetyverkon, vetyvaraston tai vetyterminaalinhaltija tai vetyverkon omistaja kuuluu vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, se ei saa luovuttaa kaupallisesti arkaluonteisia tietoja vertikaalisesti integroituneen yrityksen jäljelle jääneille osille, jotka ovat muita kuin siirtoverkonhaltijoita, jakeluverkonhaltijoita tai vetyverkonhaltijoita, jollei tämä ole tarpeellista liiketoimen suorittamiseksi.

2. Vetyverkon, vetyvaraston tai vetyterminaalinhaltijat eivät saa niihin omistussuhteessa olevien yritysten suorittaman vedyn myynnin tai oston yhteydessä käyttää väärin kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, joita ne ovat saaneet kolmansilta osapuolilta verkkoon pääsyä järjestettäessä tai siitä neuvoteltaessa.

3. Tehokkaan kilpailun ja markkinoiden tehokkaan toiminnan edellyttämät tiedot on julkistettava. Tämä velvoite ei estä suojaamasta kaupallisesti arkaluonteisia tietoja.

VIII LUKU

INTEGROIDUN VERKON SUUNNITTELU

55 artikla

Verkon kehittäminen maakaasun ja vedyn osalta ja toimivalta tehdä investointipäätöksiä

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden ja vedyn siirtoverkonhaltijoiden on asianomaisia sidosryhmiä 2 kohdan f alakohdan mukaisesti kuultuaan toimitettava vähintään joka toinen vuosi asianomaiselle sääntelyviranomaiselle kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma, joka perustuu nykyisiin ja ennakoituihin toimituksiin ja kysyntään. Kullakin jäsenvaltiolla on oltava yksi maakaasua koskeva verkon kehittämissuunnitelma ja yksi vetyä koskeva verkon kehittämissuunnitelma tai yksi yhteinen maakaasua ja vetyä koskeva suunnitelma.

Jäsenvaltioiden, jotka sallivat yhden yhteisen suunnitelman laatimisen, on varmistettava, että tällainen suunnitelma on riittävän avoin, jotta sääntelyviranomainen voi selkeästi yksilöidä suunnitelmassa käsiteltävät maakaasualan erityistarpeet ja vetyalan erityistarpeet. Kunkin asiaan liittyvän energiankantajan osalta on toteutettava erilliset mallinnukset, joiden erillisissä luvuissa esitetään maakaasua ja vetyä koskevat verkkokartat.

Jäsenvaltioiden, joissa laaditaan erilliset maakaasua ja vetyä koskevat suunnitelmat, on varmistettava, että siirtoverkonhaltijat ja vedyn siirtoverkonhaltijat tekevät tiivistä yhteistyötä silloin, kun on tarpeen tehdä päätöksiä direktiivin (EU) 2023/1791 2 artiklan 4 alakohdassa määritellyn järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi eri energiankantajien osalta, esimerkiksi käyttötarkoituksen muuttamiseksi.

Vedyn siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä tiivistä yhteistyötä sähkön siirtoverkonhaltijoiden ja tapauksen mukaan sähkön jakeluverkonhaltijoiden kanssa, jotta voidaan koordinoida yhteisiä infrastruktuurivaatimuksia, kuten elektrolyysilaitteiden sijaintia ja asiaankuuluvaa siirtoinfrastruktuuria, ja otettava niiden näkemykset mahdollisimman tarkasti huomioon.

Jäsenvaltioiden on pyrittävä varmistamaan maakaasua, vetyä ja sähköä koskevien kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien koordinoidut suunnitteluvaiheet.

Infrastruktuurin haltijoiden, mukaan lukien nesteytetyn maakaasun terminaalien haltijat, maakaasun varastointilaitteistojen haltijat, jakeluverkonhaltijat, vedyn jakeluverkon haltijat, vetyterminaalien haltijat, vetyvarastojen haltijat, kaukolämpöinfrastruktuurin haltijat ja sähköverkonhaltijat, on toimitettava siirtoverkonhaltijoille ja vedyn siirtoverkonhaltijoille ja vaihdettava niiden kanssa kaikki merkitykselliset tiedot kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa varten. Tähän maakaasua koskevaan verkon kymmenvuotiseen kehittämissuunnitelmaan on sisällyttävä tehokkaita toimenpiteitä, joilla varmistetaan maakaasuverkon suorituskyvyn riittävyys ja toimitusvarmuus, erityisesti asetuksessa (EU) 2017/1938 säädettyjen infrastruktuurinormien noudattaminen. Kymmenvuotiset verkon kehittämissuunnitelmat on julkaistava ja asetettava saataville verkkosivustolla yhdessä sidosryhmien kuulemisen tulosten kanssa. Kyseistä verkkosivustoa on päivitettävä säännöllisesti sen varmistamiseksi, että kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät saavat tietoa siitä, milloin, millä tavalla ja missä laajuudessa kuuleminen tapahtuu.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa kymmenvuotisissa verkon kehittämissuunnitelmissa on erityisesti:

a) mainittava kattavat ja yksityiskohtaiset tiedot pääasiallisesta infrastruktuurista, joka on rakennettava tai jota on parannettava seuraavien kymmenen vuoden aikana, ottaen huomioon kaikki infrastruktuuriparannukset, joita tarvitaan uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun laitteistojen liittämiseen, mukaan lukien infrastruktuuri, joka on kehitetty vastakkaisvirtausten mahdollistamiseksi siirtoverkkoon;

b) mainittava tiedot kaikista jo päätetyistä investoinneista ja määriteltävä sellaiset uudet investoinnit sekä kysyntäpuolen ratkaisut, jotka eivät edellytä uusia infrastruktuuri-investointeja, jotka on tehtävä seuraavien kolmen vuoden aikana;

c) maakaasun osalta annettava kattavat ja yksityiskohtaiset tiedot infrastruktuurista, joka voidaan tai aiotaan poistaa käytöstä;

d) vedyn osalta sisällettävä kattavat ja yksityiskohtaiset tiedot infrastruktuurista, joka voidaan tai jonka käyttötarkoitus on määrä muuttaa vedyn siirtoa varten, erityisesti vedyn toimittamiseksi loppukäyttäjille aloilla, joilla hiilestä irtautuminen on vaikea toteuttaa, ottaen huomioon kasvihuonekaasujen vähentämispotentiaali sekä energia- ja kustannustehokkuus suhteessa muihin vaihtoehtoihin;

e) vahvistettava määräaika kaikille investointi- ja käytöstäpoistohankkeille;

f) käytettävä perustana vähintään maakaasun, vedyn, sähkön ja tapauksen mukaan kaukolämmityksen asiaankuuluvien infrastruktuurin haltijoiden, myös asiaankuuluvien jakeluverkonhaltijoiden, joka toinen vuosi laatimaa yhteistä skenaariota;

g) maakaasun osalta sen on oltava johdonmukainen asetuksen (EU) 2017/1938 7 artiklan mukaisten yhteisten ja kansallisten riskinarviointien tulosten kanssa;

h) oltava linjassa yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman ja sen päivitysten kanssa, otettava huomioon asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevat edistymisraportit, oltava johdonmukaisia direktiivissä (EU) 2018/2001 asetettujen tavoitteiden kanssa ja tuettava asetuksen (EU) 2021/1119 2 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettua ilmastoneutraaliustavoitetta;

i) oltava johdonmukaisia asetuksen (EU) 2024/1789 32 artiklassa tarkoitetun unionin laajuisen kymmenvuotisen maakaasuverkon kehittämissuunnitelman ja mainitun asetuksen 60 artiklassa tarkoitetun unionin laajuisen kymmenvuotisen vetyverkon kehittämissuunnitelman kanssa;

j) otettava huomioon 56 artiklassa tarkoitettu vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelma ja 57 artiklassa tarkoitetut maakaasuverkon käytöstäpoistosuunnitelmat.

Ensimmäisen alakohdan f alakohdassa tarkoitettujen yhteisten skenaarioiden on perustuttava kohtuullisiin oletuksiin tuotannon, tarjonnan ja kulutuksen kehityksestä, erityisesti sellaisten alojen tarpeista, joilla hiilestä irtautuminen on vaikeaa, ottaen huomioon kasvihuonekaasupäästöjen vähentämispotentiaali sekä energia- ja kustannustehokkuus suhteessa muihin vaihtoehtoihin, ja niissä on otettava huomioon kysyntäpuolen ratkaisut, jotka eivät edellytä uusia infrastruktuuri-investointeja. Niissä on myös otettava huomioon rajat ylittävä kauppa, myös kolmansien maiden kanssa, sekä vedyn varastoinnin ja vetyterminaalien integroinnin rooli. Infrastruktuurin haltijoiden on järjestettävä tällaisista skenaarioista laaja kuulemisprosessi, joka on avoin asianomaisille sidosryhmille, mukaan lukien maakaasun ja sähkön jakeluverkonhaltijat, vedyn jakeluverkonhaltijat, sähkö-, maakaasu-, vety-, lämmitys- ja jäähdytysmarkkinoilla toimivat järjestöt, toimitus- ja tuotantoyritykset, riippumattomat aggregaattorit, kulutusjoustoalan toimijat, energiatehokkuusratkaisuihin liittyvät organisaatiot, energia-alan kuluttajajärjestöt ja kansalaisyhteiskunnan edustajat. Kuulemiset on järjestettävä hyvissä ajoin ennen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman laatimista avoimella, osallistavalla ja läpinäkyvällä tavalla. Kaikki asiakirjat, jotka infrastruktuurin haltijat ovat toimittaneet kuulemisten helpottamiseksi, samoin kuin sidosryhmien kuulemisen tulokset, on julkistettava. Asiaankuuluvaa verkkosivustoa on päivitettävä nopeasti, kun kyseiset asiakirjat ovat saatavilla, jotta asiaankuuluvat sidosryhmät saavat riittävästi tietoa, jotta ne voivat osallistua kuulemiseen tehokkaasti.

Tämän kohdan ensimmäisen alakohdan f alakohdassa tarkoitettujen yhteisten skenaarioiden on oltava linjassa asetuksen (EU) 2022/869 12 artiklan mukaisesti laadittujen unionin laajuisten skenaarioiden sekä asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisen yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman ja sen päivitysten kanssa, ja niillä on tuettava asetuksen (EU) 2021/1119 2 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettua ilmastoneutraaliustavoitetta. Toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on hyväksyttävä tällaiset yhteiset skenaariot. Asetuksen (EY) N:o 401/2009 10 a artiklan nojalla perustettu ilmastonmuutosta käsittelevä eurooppalainen tieteellinen neuvottelukunta voi omasta aloitteestaan antaa lausunnon yhteisten skenaarioiden yhteensopivuudesta vuoteen 2030 ulottuvien unionin energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuotta 2050 koskevan ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa. Toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on otettava kyseisen lausunto huomioon.

3. Siirtoverkonhaltijan ja vedyn siirtoverkonhaltijan on kymmenvuotisia verkon kehittämissuunnitelmia laatiessaan otettava täysimääräisesti huomioon mahdollisuus käyttää muun muassa kulutusjoustoa vaihtoehtona järjestelmän laajentamiselle sekä direktiivin (EU) 2023/1791 27 artiklan mukaisesti energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisesta seuraava odotettu kulutus, muiden maiden kanssa käytävä kauppa ja unionin laajuiset verkon kehittämissuunnitelmat. Energiajärjestelmän integrointi huomioon ottaen siirtoverkonhaltijan ja vedyn siirtoverkonhaltijan on arvioitava, miten sähköverkoissa ja tilanteen mukaan lämmitysverkoissa sekä maakaasu- ja vetyverkoissa esiintyviin tarpeisiin voidaan mahdollisuuksien mukaan vastata, mukaan lukien tiedot energian varastoinnin ja sähkön kaasuksi muuntamisen resurssien optimaalisesta sijainnista ja koosta sekä vedyn tuotannon ja kulutuksen yhteen paikkaan sijoittamisesta. Vedyn siirtoverkonhaltijan on sisällytettävä tiedot loppukäyttäjien sijainnista aloilla, joilla hiilestä irtautuminen on vaikea toteuttaa, jotta voidaan kohdentaa uusiutuvan ja vähähiilisen vedyn käyttö kyseisillä aloilla.

4. Sääntelyviranomaisen on kuultava kaikkia tosiasiallisia tai mahdollisia verkonkäyttäjiä kymmenvuotisesta verkon kehittämissuunnitelmasta julkisella ja avoimella tavalla. Henkilöitä tai yrityksiä, jotka väittävät olevansa mahdollisia käyttäjiä, voidaan pyytää perustelemaan väitteensä. Sääntelyviranomaisen on julkaistava kuulemisprosessin tulokset, mukaan lukien mahdolliset investointitarpeet, kohteiden käytöstäpoisto ja kysyntäpuolen ratkaisut, jotka eivät edellytä uusia infrastruktuuri-investointeja.

5. Sääntelyviranomaisen on tarkasteltava, onko kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukainen, kattaako se kaikki kuulemisprosessissa esille tulleet investointitarpeet ja tarvittaessa, onko se johdonmukainen maakaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisessa verkostossa (Kaasu-ENTSO) asetuksen (EU) 2017/1938 7 artiklan mukaisesti tekemän viimeisimmän unionin laajuisen häiriöskenaarioiden simulaation, asetuksen (EU) 2017/1938 7 artiklan mukaisesti tekemien alueellisten ja kansallisten riskinarviointien ja asetuksen (EU) 2019/943 30 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen ei-sitovien unionin laajuisten kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien, jäljempänä ”unionin laajuiset verkon kehittämissuunnitelmat”, ja asetuksen (EU) 2024/1789 32 ja 60 artiklan kanssa. Jos suunnitelman johdonmukaisuutta unionin laajuisten verkon kehittämissuunnitelmien kanssa epäillään, sääntelyviranomaisen on neuvoteltava ACERin kanssa. Sääntelyviranomainen voi edellyttää, että siirtoverkonhaltija muuttaa kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaansa.

Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tarkasteltava kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman johdonmukaisuutta asetuksen (EU) 2021/1119 2 artiklan 1 kohdassa vahvistetun ilmastoneutraaliustavoitteen, asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimitetun kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman ja sen päivitysten ja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevien edistymisraporttien kanssa, ja jos se on epäjohdonmukainen, ne voivat antaa sääntelyviranomaiselle perustellun lausunnon, jossa vahvistetaan epäjohdonmukaisuus ja joka on otettava asianmukaisesti huomioon.

6. Sääntelyviranomaisen on seurattava ja arvioitava kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman täytäntöönpanoa.

7. Jos kyseessä ei ole ylivoimainen este ja riippumaton järjestelmävastaava tai riippumaton siirtoverkonhaltija tai integroitu vedyn siirtoverkonhaltija tai riippumaton vedyn siirtoverkonhaltija ei tee investointia, joka kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaan olisi pitänyt tehdä seuraavien kolmen vuoden kuluessa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomainen on velvollinen toteuttamaan ainakin yhden seuraavista toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että kyseessä oleva investointi tehdään, jos tällä investoinnilla on vielä merkitystä viimeisimmän kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman perusteella:

a) siirtoverkonhaltija tai vedyn siirtoverkonhaltija velvoitetaan tekemään kyseessä oleva investointi;

b) kaikille investoijille avoin tarjouskilpailu järjestetään kyseessä olevasta investoinnista;

c) siirtoverkonhaltija tai vedyn siirtoverkonhaltija velvoitetaan hyväksymään pääoman korotus tarvittavan investoinnin rahoittamiseksi ja sallimaan riippumattomien investoijien osallistuminen pääoman merkitsemiseen.

Jos sääntelyviranomainen on käyttänyt ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaista toimivaltaansa, se voi velvoittaa siirtoverkonhaltijan tai vedyn siirtoverkonhaltijan hyväksymään yhden tai useita seuraavista:

a) jonkin kolmannen osapuolen suorittama rahoitus;

b) jonkin kolmannen osapuolen suorittama rakentaminen, käyttötarkoituksen muuttaminen tai käytöstä poistaminen;

c) asianomaisen uuden omaisuuden hankkiminen;

d) asianomaisen uuden omaisuuden käyttäminen.

Siirtoverkonhaltijan tai vedyn siirtoverkonhaltijan on annettava investoijille kaikki investoinnin tekemiseksi tarvittavat tiedot, liitettävä uusia kohteita siirtoverkkoon tai vedyn siirtoverkkoon ja yleisesti pyrittävä helpottamaan investointihankkeen täytäntöönpanoa parhaalla mahdollisella tavalla.

Asiaankuuluville rahoitusjärjestelyille on saatava sääntelyviranomaisen hyväksyntä.

8. Jos sääntelyviranomainen on käyttänyt 7 kohdan mukaista toimivaltaansa, sääntelyviranomaisen vahvistamien tai hyväksymien asiaankuuluvien verkkoonpääsytariffien on katettava kyseessä olevan investoinnin kustannukset.

56 artikla

Vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelma

1. Vedyn jakeluverkonhaltijoiden on toimitettava sääntelyviranomaiselle joka neljäs vuosi suunnitelma, jossa esitetään vetyverkkoinfrastruktuuri, jota ne pyrkivät kehittämään. Suunnitelma on laadittava tiiviissä yhteistyössä maakaasun ja sähkön jakeluverkonhaltijoiden sekä tapauksen mukaan kaukolämmitys- ja -jäähdytysjärjestelmien haltijoiden kanssa siten, että varmistetaan energiajärjestelmän tehokas integrointi ja otetaan niiden näkemykset mahdollisimman tarkasti huomioon. Jäsenvaltiot voivat sallia, että tämän artiklan mukaiset vedyn jakeluverkonhaltijat ja 57 artiklan mukaiset jakeluverkonhaltijat, jotka toimivat samalla alueella, laativat yhteisen suunnitelman.

Jäsenvaltioiden, jotka sallivat yhden yhteisen suunnitelman laatimisen, on varmistettava, että suunnitelma on riittävän avoin, jotta voidaan selkeästi yksilöidä suunnitelmassa käsiteltävät maakaasualan erityistarpeet ja vetyalan erityistarpeet. Kunkin asiaan liittyvän energiankantajan osalta on toteutettava erilliset mallinnukset, joiden erillisissä luvuissa esitetään maakaasua ja vetyä koskevat verkkokartat.

Jäsenvaltioiden, joissa laaditaan erilliset maakaasua ja vetyä koskevat suunnitelmat, on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat ja vedyn jakeluverkonhaltijat tekevät tiivistä yhteistyötä silloin, kun on tarpeen tehdä päätöksiä järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi eri energiankantajien osalta, esimerkiksi käyttötarkoituksen muuttamiseksi.

2. Vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelman on erityisesti täytettävä seuraavat vaatimukset:

a) sen on sisällettävä tiedot kapasiteettitarpeista sekä niiden määrän että keston suhteen, siten kuin niistä on neuvoteltu vedyn jakeluverkon käyttäjien ja vedyn jakeluverkonhaltijoiden välillä, vedyn tarjonnasta ja sellaisten nykyisten ja tulevien mahdollisten loppukäyttäjien, joiden osalta hiilestä irtautuminen on vaikeaa, kapasiteettitarpeista sekä niiden määrän että keston suhteen, ottaen huomioon kasvihuonekaasupäästöjen vähentämispotentiaali, energia- ja kustannustehokkuus suhteessa muihin vaihtoehtoihin ja kyseisten loppukäyttäjien sijainti, jotta voidaan kohdentaa uusiutuvan ja vähähiilisen vedyn käyttö kyseisillä aloilla;

b) siinä on otettava huomioon direktiivin (EU) 2023/1791 25 artiklan 6 kohdan mukaisesti laaditut lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmat ja sellaisten alojen kysyntä, jotka eivät kuulu lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmien piiriin, ja arvioitava, miten mainitun direktiivin 27 artiklan mukaista energiatehokkuus ensin -periaatetta noudatetaan harkittaessa vedyn jakeluverkon laajentamista aloilla, joilla on saatavilla energiatehokkaampia vaihtoehtoja;

c) siinä on oltava tiedot siitä, missä määrin vedyn siirtämiseen käytetään maakaasuputkia, joiden käyttötarkoitusta on muutettu, ja missä määrin käyttötarkoituksen muuttaminen on tarpeen a alakohdan mukaisesti vahvistettujen kapasiteettitarpeiden täyttämiseksi;

d) sen on perustuttava asiaankuuluville sidosryhmille avoimeen kuulemisprosessiin, joka järjestetään suunnitelmaa laadittaessa, jotta nämä voivat osallistua suunnitteluprosessiin varhaisessa vaiheessa ja tehokkaasti, mukaan lukien kaikkien asiaankuuluvien tietojen toimittaminen ja vaihto;

e) se on julkaistava vedyn jakeluverkonhaltijan verkkosivustolla yhdessä sidosryhmien kuulemisen tulosten kanssa ja toimitettava sääntelyviranomaiselle yhdessä sidosryhmien kuulemisen lopputuloksen kanssa; kyseistä verkkosivustoa on päivitettävä säännöllisesti, jotta asiaankuuluvat sidosryhmät saavat riittävästi tietoa voidakseen osallistua kuulemiseen tehokkaasti;

f) sen on oltava linjassa yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman ja sen päivitysten sekä asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimitettuja yhdennettyjä kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia koskevien edistymisraporttien kanssa ja tuettava asetuksen (EU) 2021/1119 2 artiklan 1 kohdassa vahvistettua ilmastoneutraaliustavoitetta;

g) sen on oltava johdonmukainen asetuksen (EU) 2024/1789 60 artiklassa tarkoitetun unionin laajuisen vetyverkon kehittämissuunnitelman ja tämän direktiivin 55 artiklan mukaisesti laadittujen kansallisten kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien kanssa.

3. Vedyn jakeluverkonhaltijoiden on vaihdettava kaikki suunnitelman laatimiseksi tarvittavat merkitykselliset tiedot muiden vetyverkonhaltijoiden kanssa, mukaan lukien naapurijäsenvaltioiden vetyverkonhaltijat, jos on olemassa suora liitäntä.

4. Sääntelyviranomaisen on arvioitava, onko vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelma tämän artiklan 1 kohdan mukainen. Sääntelyviranomaisen on tarkasteltava suunnitelmaa, ja se voi pyytää suunnitelman muuttamista arvioinnin mukaisesti. Sen on kyseisessä tarkastelussa otettava huomioon vetyverkon yleinen energiataloudellinen tarve sekä 55 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisesti laadittu yhteinen skenaariokehys. Sääntelyviranomainen voi sellaisista vetyverkoista, joihin sovelletaan 51 tai 52 artiklan mukaista poikkeusta, toimitettujen suunnitelmien osalta pidättyä tarkastelemasta suunnitelmaa ja antamasta muutoksia koskevia suosituksia.

5. Sääntelyviranomaisen on otettava vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelman tarkastelu huomioon hyväksyessään asetuksen (EU) 2024/1789 5 artiklassa tarkoitettuja kohdennettuja maksuja.

6. Jäsenvaltiot voivat 31 päivään joulukuuta 2032 saakka ja rajoittamatta sääntelyviranomaisen toimivaltaa valvoa verkkoonpääsyä koskevia sääntöjä antaa toisen toimivaltaisen viranomaisen tehtäväksi vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelman tarkastelun ja suositusten antamisen vedyn jakeluverkonhaltijan toimittamaa suunnitelmaa koskeviksi muutoksiksi, jotta varmistetaan johdonmukaisuus yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien ja niiden päivitysten kanssa.

7. Poiketen siitä, mitä tämän artiklan 1–5 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat päättää soveltaa vedyn jakeluverkonhaltijoihin 55 artiklassa vahvistettuja vaatimuksia 4 päivästä elokuuta 2024.

57 artikla

Maakaasun jakeluverkonhaltijoiden verkon käytöstäpoistosuunnitelmat

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat laativat verkon käytöstäpoistosuunnitelmia, jos maakaasun kysynnän väheneminen edellyttää maakaasun jakeluverkkojen tai tällaisten verkkojen osien käytöstäpoistoa. Tällaiset suunnitelmat on laadittava tiiviissä yhteistyössä vedyn jakeluverkonhaltijoiden, sähkön jakeluverkonhaltijoiden sekä kaukolämmitys- ja -jäähdytysjärjestelmien haltijoiden kanssa siten, että varmistetaan energiajärjestelmän tehokas integrointi ja otetaan huomioon maakaasun vähentynyt käyttö rakennusten lämmityksessä ja jäähdytyksessä, jos saatavilla on energia- ja kustannustehokkaampia vaihtoehtoja. Jäsenvaltiot voivat sallia, että tämän artiklan mukaiset jakeluverkonhaltijat ja 56 artiklan mukaiset vedyn jakeluverkonhaltijat, jotka toimivat samalla alueella, laativat yhteisen suunnitelman, jos maakaasuinfrastruktuurin osien käyttötarkoitusta muutetaan. Jäsenvaltioiden, jotka sallivat yhden yhteisen suunnitelman laatimisen, on varmistettava, että suunnitelma on riittävän avoin, jotta voidaan selkeästi yksilöidä maakaasualan erityistarpeet ja suunnitelmassa käsiteltävät vetyalan erityistarpeet. Kunkin asiaan liittyvän energiankantajan osalta on tapauksen mukaan toteutettava erilliset mallinnukset, joiden erillisissä luvuissa esitetään verkkokartat maakaasun ja vedyn osalta.

Jäsenvaltioiden, joissa laaditaan erilliset maakaasua ja vetyä koskevat suunnitelmat, on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat ja vedyn jakeluverkonhaltijat tekevät tiivistä yhteistyötä silloin, kun on tarpeen tehdä päätöksiä järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi eri energiankantajien osalta, esimerkiksi käyttötarkoituksen muuttamiseksi.

2. Jakeluverkon käytöstäpoistosuunnitelmissa on noudatettava vähintään seuraavia periaatteita:

a) suunnitelmat perustuvat direktiivin (EU) 2023/1791 25 artiklan 6 kohdan mukaisesti laadittuihin lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmiin, ja niissä otetaan asianmukaisesti huomioon niiden alojen kysyntä, jotka eivät kuulu lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmien piiriin;

b) suunnitelmat perustuvat kohtuullisiin oletuksiin maakaasun, mukaan lukien biometaani, tuotannon, syöttämisen ja tarjonnan kehityksestä ja toisaalta maakaasun kulutuksesta kaikilla aloilla jakelutasolla;

c) jakeluverkonhaltijat yksilöivät tarvittavat infrastruktuurin mukautukset, samalla kun etusijalle asetetaan kysyntäpuolen ratkaisut, jotka eivät edellytä uusia infrastruktuuri-investointeja, ja suunnitelmissa luetellaan infrastruktuurit, jotka on poistettava käytöstä, myös avoimuuden aikaansaamiseksi tällaisen infrastruktuurin mahdollisesta käyttötarkoituksen muuttamisesta vedyn siirtoon;

d) jakeluverkonhaltijat järjestävät suunnitelmaa laatiessaan asiaankuuluville sidosryhmille avoimen kuulemisprosessin antaakseen niille mahdollisuuden osallistua suunnitteluprosessiin varhaisessa vaiheessa ja tehokkaasti, mukaan lukien kaikkien asiaankuuluvien tietojen toimittaminen ja vaihto; kuulemisen tulokset ja verkon käytöstäpoistosuunnitelma toimitetaan asiaankuuluvalle kansalliselle viranomaiselle;

e) suunnitelmat ja sidosryhmien kuulemisen tulokset julkaistaan jakeluverkonhaltijoiden verkkosivustoilla, ja kyseisiä verkkosivustoja päivitetään säännöllisesti sen varmistamiseksi, että asiaankuuluvat sidosryhmät saavat riittävästi tietoa voidakseen osallistua kuulemiseen tehokkaasti;

f) suunnitelmat päivitetään vähintään neljän vuoden välein kyseessä olevan alueen maakaasun kysyntää ja tarjontaa koskevien viimeisimpien ennusteiden perusteella, ja niiden on katettava kymmenen vuoden jakso;

g) jakeluverkonhaltijat, jotka toimivat samalla alueella, voivat halutessaan laatia yhden yhteisen verkon käytöstäpoistosuunnitelman;

h) suunnitelmat ovat johdonmukaisia asetuksen (EU) 2024/1789 32 artiklassa tarkoitetun unionin laajuisen maakaasuverkon kehittämissuunnitelman ja tämän direktiivin 55 artiklan mukaisesti laadittujen kansallisten kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien kanssa;

i) suunnitelmat ovat johdonmukaisia jäsenvaltion yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman, yhdennettyä kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaa koskevan edistymisraportin ja asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti toimitetun pitkän aikavälin strategian kanssa, ja niillä tuetaan asetuksen (EU) 2021/1119 2 artiklan 1 kohdassa vahvistettua ilmastoneutraaliustavoitetta.

3. Asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten on arvioitava, ovatko jakeluverkon käytöstäpoistosuunnitelmat 2 kohdassa säädettyjen periaatteiden mukaisia. Niiden on hyväksyttävä tai hylättävä jakeluverkon käytöstäpoistosuunnitelma, ja ne voivat edellyttää siihen muutoksia.

4. Jakeluverkon käytöstäpoistosuunnitelmien laatimisen on helpotettava loppukäyttäjiensuojelua 13 artiklan mukaisesti, ja siinä on otettava huomioon heidän 38 artiklan 6 kohdan mukaiset oikeutensa.

5. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin päättää, etteivät ne sovella 1–4 kohdassa säädettyjä velvoitteita jakeluverkonhaltijoihin, joilla on alle 45 000 verkkoon liitettyä asiakasta viimeistään 4 päivänä elokuuta 2024. Jos jakeluverkonhaltijat on vapautettu jakeluverkon käytöstäpoistosuunnitelman toimittamisesta, niiden on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle jakeluverkkojen tai niiden osien käytöstäpoistosta.

6. Jos maakaasun jakeluverkon osat saattavat edellyttää käytöstäpoistoa ennen niille alun perin ennustetun elinkaaren päättymistä, sääntelyviranomaisen on laadittava ohjeet, jotka koskevat rakenteellista lähestymistapaa tällaisen omaisuuden arvon alenemiseen ja tariffien vahvistamiseen 78 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Tällaisia ohjeita laatiessaan sääntelyviranomaisten on kuultava asiaankuuluvia sidosryhmiä, erityisesti jakeluverkonhaltijoita ja kuluttaja-asioista vastaavia elimiä.

58 artikla

Biometaanin tuotantolaitosten liitäntämaksut ja -kustannukset

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä biometaanin tuotantolaitokset mahdollistavasta sääntelykehyksestä, joka koskee liitäntämaksuja ja -kustannuksia, jotka aiheutuvat niiden liittämisestä siirto- tai jakeluverkkoihin. Tällaisella sääntelykehyksellä on varmistettava, että:

a) liitäntämaksuissa ja -kustannuksissa otetaan huomioon energiatehokkuus etusijalle -periaate, jota sovelletaan verkon kehittämiseen direktiivin (EU) 2023/1791 3 artiklan ja 27 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

b) liitäntämaksut ja -kustannukset julkaistaan osana tämän direktiivin 41 ja 45 artiklassa vahvistettuja menettelyjä, jotka koskevat uusien uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun tuotantolaitosten liittämistä siirto- ja jakeluverkkoon, ja direktiivin (EU) 2018/2001 20 artiklan 2 kohdan nojalla;

c) otetaan tarvittaessa huomioon avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteet, tarve turvata vakaat rahoituspuitteet olemassa oleville investoinneille, uusiutuvan ja vähähiilisen kaasun yleistymisen edistyminen asianomaisessa jäsenvaltiossa sekä vaihtoehtoisten tukimekanismien olemassaolo uusiutuvan tai vähähiilisen kaasun käytön lisäämiseksi.

2. Vahvistaessaan tai hyväksyessään tariffeja tai menetelmiä, joita siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on käytettävä, sääntelyviranomaiset voivat ottaa huomioon kustannukset, joita kyseisille verkonhaltijoille on aiheutunut, ja investoinnit, joita ne ovat tehneet velvoitteidensa noudattamiseksi ja joita ei saada suoraan takaisin liitäntäkustannuksista ja -maksuista, siltä osin kuin kustannukset ovat verrattavissa tehokkaan ja rakenteeltaan vastaavan verkonhaltijan kustannuksiin.

59 artikla

Rajat ylittävän vetyinfrastruktuurin rahoittaminen

1. Jos jäsenvaltiot soveltavat 35 artiklan 1 kohdan mukaista kolmansien osapuolten säänneltyä pääsyä vedyn siirtoverkkoihin ja jos vety-yhdysputkihanke ei ole Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/869 ([49]) II luvussa ja liitteessä I olevassa 3 kohdassa tarkoitettu yhteistä etua koskeva hanke, vierekkäisten vedyn siirtoverkonhaltijoiden, joihin vaikutukset kohdistuvat, on vastattava hankkeen kustannuksista, ja ne voivat sisällyttää ne omiin

([49]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869, annettu 30 päivänä toukokuuta 2022, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EY) N:o 715/2009, (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 ja direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45).

tariffijärjestelmiinsä, jos sääntelyviranomainen on antanut tälle hyväksyntänsä. Jos vedyn siirtoverkonhaltijat havaitsevat huomattavan eron hyötyjen ja kustannusten välillä, ne voivat laatia hankesuunnitelman, johon sisältyy rajat ylittävää kustannusten jakamista koskeva pyyntö, ja toimittaa sen yhdessä asianomaisille sääntelyviranomaisille yhteistä hyväksyntää varten.

2. Jos vedyn siirtoverkonhaltijat toimittavat 1 kohdassa esitetyn hankesuunnitelman, kyseiseen hankesuunnitelmaan ja rajat ylittävää kustannusten jakamista koskevaan pyyntöön on liitettävä hankekohtainen kustannus-hyötyanalyysi, jossa otetaan huomioon hyödyt asianomaisten jäsenvaltioiden rajojen ulkopuolella, ja liiketoimintasuunnitelma, jossa arvioidaan hankkeen taloudellista elinkelpoisuutta ja johon on sisällyttävä rahoitusratkaisu ja jossa täsmennetään, hyväksyvätkö asianomaiset vedyn siirtoverkonhaltijat perustellun ehdotuksen kustannusten jakamisesta rajojen yli.

Asianomaisten sääntelyviranomaisten on vedyn siirtoverkonhaltijoita kuultuaan tehtävä yhteinen päätös hankkeesta kullekin vedyn siirtoverkonhaltijalle aiheutuvien investointikustannusten jakautumisesta.

3. Kaikkien asianomaisten vedyn siirtoverkonhaltijoiden on 1 päivästä tammikuuta 2033 alkaen neuvoteltava taloudellisen korvauksen järjestelmä rajat ylittävän vetyinfrastruktuurin rahoituksen varmistamiseksi siinä tapauksessa, että vedyn siirtoverkkoihin pääsystä jäsenvaltioiden välisissä yhteenliitäntäpisteissä ei peritä tariffeja asetuksen (EU) 2024/1789 7 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Kyseistä järjestelmää kehittäessään vedyn siirtoverkonhaltijoiden on järjestettävä laaja kuulemisprosessi, johon osallistuvat kaikki asianomaiset markkinaosapuolet.

4. Asianomaisten vedyn siirtoverkonhaltijoiden on sovittava taloudellisen korvauksen järjestelmästä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2035 ja toimitettava se asianomaisille sääntelyviranomaisille yhteisesti hyväksyttäväksi. Jos sopimukseen ei päästä tämän määräajan kuluessa, asianomaisten sääntelyviranomaisten on yhdessä päätettävä asiasta kahden vuoden kuluessa. Jos asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät pääse sopimukseen kahden vuoden kuluessa, ACER tekee päätöksen asetuksen (EU) 2019/942 6 artiklan 10 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

5. Taloudellisen korvauksen järjestelmä on pantava täytäntöön 78 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.

6. Kun siirrytään taloudelliseen korvausjärjestelmään, perustettu taloudellinen korvausmekanismi ei vaikuta olemassa oleviin kapasiteettisopimuksiin.

7. Tässä artiklassa säädetyn prosessin toteuttamiseksi tarvittavat tarkemmat tiedot, mukaan lukien vaaditut prosessit ja määräajat, sekä prosessi taloudellisen korvausjärjestelmän uudelleentarkastelua ja tarvittaessa muuttamista varten, jotta voidaan ottaa huomioon tariffien ja vetyverkkojen kehitys, vahvistetaan asetuksen (EU) 2024/1789 72 artiklan nojalla laaditussa verkkosäännössä.

IX LUKU

SIIRTOVERKONHALTIJOIDEN JA VEDYN SIIRTOVERKONHALTIJOIDEN ERIYTTÄMINEN

1 jakso

Omistuksen eriyttäminen

60 artikla

Siirtoverkkojen ja siirtoverkonhaltijoiden eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että

a) jokainen yritys, joka omistaa siirtoverkon, toimii siirtoverkonhaltijana;

b) samalla henkilöllä ei ole oikeutta:

i) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden; eikä

ii) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa siirtoverkonhaltijaan tai siirtoverkkoon nähden ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

c) samalla henkilöllä ei ole oikeutta nimittää siirtoverkonhaltijan tai siirtoverkon hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä tai käyttää suoraan tai välillisesti oikeuksia tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

d) sama henkilö ei voi olla yrityksen hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäsen sekä tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä että siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa.

2. Edellä 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuihin oikeuksiin kuuluvat erityisesti seuraavat:

a) oikeus käyttää äänivaltaa;

b) oikeus nimittää hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä; tai

c) enemmistöosuuden omistaminen.

3. Edellä olevaa 1 kohdan b alakohtaa sovellettaessa ilmaisuun ”tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys” on katsottava sisältyvän direktiivissä (EU) 2019/944 tarkoitettu ”tuotantoa tai toimittamista harjoittava yritys” ja ilmaisuihin ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko” myös mainitussa direktiivissä tarkoitetut ”siirtoverkonhaltija” ja ”siirtoverkko”.

4. Edellä 1 kohdan a alakohdassa asetettu velvollisuus katsotaan täytetyksi tilanteessa, jossa kaksi tai useampi siirtoverkkoja omistavaa yritystä ovat perustaneet yhteisyrityksen, joka toimii siirtoverkonhaltijana kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa kyseisten siirtoverkkojen osalta. Yhteisyritykseen ei saa osallistua muita yrityksiä, paitsi jos yritys on hyväksytty riippumattomaksi järjestelmävastaavaksi 61 artiklan nojalla tai riippumattomaksi siirtoverkonhaltijaksi 3 jakson soveltamista varten.

5. Jos tätä artiklaa sovellettaessa 1 kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettu henkilö on jäsenvaltio tai muu julkinen elin, kahta erillistä julkista elintä, jotka käyttävät määräysvaltaa yhtäältä siirtoverkonhaltijassa tai siirtoverkossa ja toisaalta tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä, ei pidetä samana henkilönä.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 40 artiklassa tarkoitettuja kaupallisesti arkaluonteisia tietoja, jotka ovat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen kuuluneen siirtoverkonhaltijan ja sen henkilöstön hallussa, tai tällaisen siirtoverkonhaltijan henkilöstöä, ei siirretä tuotantoa tai toimittamista harjoittaville yrityksille.

7. Jos siirtoverkko kuului 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa. Jos siirtoverkko kuului 23 päivänä toukokuuta 2019 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 1 kohtaa sellaisen siirtoverkon osan osalta, joka yhdistää jäsenvaltion kolmanteen maahan kyseisen jäsenvaltion rajan ja kyseisen jäsenvaltion verkossa sijaitsevan ensimmäisen liitäntäpisteen välillä.

Tällöin kyseisen jäsenvaltion on joko

a) nimettävä riippumaton järjestelmävastaava 61 artiklan mukaisesti; tai

b) noudatettava 3 jakson säännöksiä.

8. Jos siirtoverkko kuului 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen ja käytössä on järjestelyjä, jotka takaavat siirtoverkonhaltijalle tehokkaamman riippumattomuuden kuin 3 jakson säännökset, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta tämän artiklan 1 kohtaa.

Jos siirtoverkko kuului 23 päivänä toukokuuta 2019 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen ja jos on käytössä järjestelyjä, jotka takaavat siirtoverkonhaltijalle tehokkaamman riippumattomuuden kuin 3 jakson säännökset, kyseinen jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta tämän artiklan 1 kohtaa sellaisen siirtoverkon osan osalta, joka yhdistää jäsenvaltion kolmanteen maahan kyseisen jäsenvaltion rajan ja kyseisen jäsenvaltion verkossa sijaitsevan ensimmäisen liitäntäpisteen välillä.

9. Ennen kuin yritys hyväksytään ja nimetään siirtoverkonhaltijaksi tämän artiklan 8 kohdan mukaisesti, se on sertifioitava noudattaen tämän direktiivin 71 artiklan 4, 5 ja 6 kohdan ja asetuksen (EU) 2024/1789 14 artiklan mukaisia menettelyjä. Tämän jälkeen komissio varmistaa, että tehdyt järjestelyt takaavat siirtoverkonhaltijalle tehokkaamman riippumattomuuden kuin 3 jakson säännökset.

10. Vertikaalisesti integroituneita yrityksiä, jotka omistavat siirtoverkon, ei missään tapauksessa saa estää toteuttamasta toimia 1 kohdan noudattamiseksi.

11. Tuotantoa tai toimittamista harjoittavilla yrityksillä ei saa missään tapauksessa olla suoraa tai välillistä määräysvaltaa eivätkä ne saa käyttää oikeuksia eriytettyihin siirtoverkonhaltijoihin nähden jäsenvaltioissa, jotka soveltavat 1 kohtaa.

2 jakso

Riippumattomat järjestelmävastaavat

61 artikla

Riippumattomat järjestelmävastaavat

1. Jos siirtoverkko kuului 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 60 artiklan 1 kohtaa ja nimetä riippumattoman järjestelmävastaavan siirtoverkon omistajan ehdotuksesta.

Jos siirtoverkko kuului 23 päivänä toukokuuta 2019 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, kyseinen jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta 60 artiklan 1 kohtaa ja nimetä riippumattoman järjestelmävastaavan siirtoverkon omistajan ehdotuksesta sellaisen siirtoverkon osan osalta, joka yhdistää jäsenvaltion kolmanteen maahan kyseisen jäsenvaltion rajan ja kyseisen jäsenvaltion verkossa sijaitsevan ensimmäisen liitäntäpisteen välillä.

Riippumattoman järjestelmävastaavan nimeäminen edellyttää komission hyväksyntää.

2. Jäsenvaltio voi hyväksyä ja nimetä riippumattoman järjestelmävastaavan ainoastaan, jos

a) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut täyttävänsä 60 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdan vaatimukset;

b) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut, että sillä on käytössään tarvittavat taloudelliset, tekniset, fyysiset ja henkilöstövoimavarat 39 artiklan mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi;

c) ehdotettu järjestelmävastaava on sitoutunut noudattamaan sääntelyviranomaisen seuraamaa kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa;

d) siirtoverkon omistaja on osoittanut pystyvänsä täyttämään 5 kohdan mukaiset velvollisuutensa, mitä varten sen on toimitettava luonnokset kaikista sopimusjärjestelyistä ehdotetun järjestelmävastaavan ja kaikkien muiden asiaankuuluvien tahojen kanssa;

e) ehdotettu järjestelmävastaava on osoittanut pystyvänsä täyttämään asetuksen (EU) 2024/1789 mukaiset velvoitteensa, mukaan lukien siirtoverkonhaltijoiden välinen yhteistyö Euroopan ja alueellisella tasolla.

3. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä riippumattomiksi järjestelmävastaaviksi yritykset, joiden kansallinen sääntelyviranomainen on varmistanut täyttäneen 72 artiklan ja tämän artiklan 2 kohdan vaatimukset. Tällöin sovelletaan joko tämän direktiivin 71 artiklassa ja asetuksen (EU) 2024/1789 14 artiklassa taikka tämän direktiivin 72 artiklassa säädettyä sertifiointimenettelyä.

4. Kukin riippumaton järjestelmävastaava vastaa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta, johon sisältyy verkkoon pääsystä perittävien maksujen ja siirtorajoitusmaksujen periminen; lisäksi se vastaa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä sekä investointien suunnittelun avulla sen varmistamisesta, että verkko pystyy pitkällä aikavälillä täyttämään kohtuullisen kysynnän. Siirtoverkkoa kehittäessään riippumaton järjestelmävastaava on vastuussa uuden infrastruktuurin suunnittelusta, mukaan lukien lupamenettely, rakentamisesta ja käyttöönotosta. Tätä varten riippumattoman järjestelmävastaavan on toimittava siirtoverkonhaltijana tämän luvun mukaisesti. Siirtoverkon omistaja ei saa olla vastuussa kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntämisestä ja hallinnoimisesta eikä investointien suunnittelusta.

5. Jos riippumaton järjestelmävastaava on nimetty, siirtoverkon omistajan on:

a) tehtävä asiaankuuluvaa yhteistyötä riippumattoman järjestelmävastaavan kanssa ja annettava sille kaikkea asiaankuuluvaa tukea sen tehtävien suorittamisessa ja erityisesti annettava sille kaikki asiaankuuluvat tiedot;

b) rahoitettava riippumattoman järjestelmävastaavan päättämät ja sääntelyviranomaisen hyväksymät investoinnit tai annettava suostumuksensa sille, että ne rahoittaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, mukaan lukien riippumaton järjestelmävastaava; asiaankuuluville rahoitusjärjestelyille on saatava sääntelyviranomaisen hyväksyntä; ennen tällaisen hyväksynnän antamista sääntelyviranomaisen on kuultava siirtoverkon omistajaa sekä muita asiasta kiinnostuneita osapuolia;

c) huolehdittava verkko-omaisuuteen liittyvien vastuiden kattamisesta lukuun ottamatta sitä osaa vastuusta, joka liittyy riippumattoman järjestelmävastaavan tehtäviin;

d) annettava takuut, joilla helpotetaan verkon laajennusten rahoitusta, lukuun ottamatta investointeja, joiden osalta se on antanut b alakohdan mukaisesti suostumuksensa sille, että ne rahoittaa mikä tahansa asiasta kiinnostunut osapuoli, mukaan lukien riippumaton järjestelmävastaava.

6. Asianomaiselle kansalliselle kilpailuviranomaiselle on läheisessä yhteistyössä sääntelyviranomaisen kanssa annettava asianmukaiset toimivaltuudet, jotta se voi tehokkaasti seurata, että siirtoverkon omistaja noudattaa 5 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan.

62 artikla

Siirtoverkon omistajien, vedyn siirtoverkon omistajien, maakaasun varastointilaitteiston haltijoiden ja vetyvaraston haltijoiden eriyttäminen

1. Siirtoverkon ja vedyn siirtoverkon omistajien, jos riippumaton järjestelmävastaava tai riippumaton vedyn siirtoverkonhaltija on nimetty, sekä maakaasun varastointilaitteiston haltijoiden tai vetyvaraston haltijoiden, jotka kuuluvat vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on oltava riippumattomia muusta maakaasun ja vedyn siirtoon, jakeluun, kuljetukseen tai varastoihin liittymättömästä toiminnasta ainakin oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta.

Tätä artiklaa sovelletaan ainoastaan maakaasuvarastoihin, jotka ovat teknisesti tai taloudellisesti tarpeellisia tehokkaan verkkoon pääsyn tarjoamiseksi asiakkaille suuntautuvia toimituksia varten 33 artiklan mukaisesti.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun siirtoverkon tai vedyn siirtoverkon omistajan ja maakaasun varastointilaitteiston haltijan tai vetyvaraston haltijan riippumattomuuden varmistamiseksi sovelletaan seuraavia vähimmäisvaatimuksia:

a) siirtoverkon tai vedyn siirtoverkon omistajan ja maakaasun varastointilaitteiston haltijan tai vetyvaraston haltijan hallinnosta vastaavat henkilöt eivät saa osallistua sellaisen integroituneen maakaasualan yrityksen yritysrakenteisiin, joka vastaa suoraan tai välillisesti maakaasun ja vedyn tuotantoon tai toimituksiin liittyvästä päivittäisestä toiminnasta;

b) asianmukaiset toimenpiteet on toteutettava sen varmistamiseksi, että siirtoverkon tai vedyn siirtoverkon omistajan ja maakaasun varastointilaitteiston haltijan tai vetyvaraston haltijan hallinnosta vastaavien henkilöiden ammatilliset edut otetaan huomioon tavalla, joka varmistaa sen, että he voivat toimia riippumattomasti;

c) maakaasun varastointilaitteiston haltijalla tai vetyvaraston haltijalla on oltava varastojen käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavien voimavarojen osalta tehokas päätöksenteko-oikeus, joka on riippumaton integroituneesta maakaasualan yrityksestä; tämä ei saa estää asianmukaisten koordinointimekanismien olemassaoloa sen varmistamiseksi, että emoyhtiön taloudelliset ja hallinnolliset valvontaoikeudet suojataan tytäryhtiöstä saatavan pääoman tuoton osalta, jota säännellään epäsuorasti 78 artiklan 7 kohdan mukaisesti; erityisesti tämä antaa emoyhtiölle mahdollisuuden hyväksyä maakaasun varastointilaitteiston haltijan tai vetyvaraston haltijan vuosittaisen rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ja asettaa yleiset rajat tytäryhtiönsä velkaantumisasteelle; emoyhtiöllä ei ole oikeutta antaa ohjeita, jotka koskevat päivittäisiä toimintoja tai varastojen rakentamiseen tai niiden laadun parantamiseen liittyviä yksittäisiä päätöksiä, jotka eivät ylitä hyväksytyn rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ehtoja;

d) siirtoverkon tai vedyn siirtoverkon omistajan ja maakaasun varastointilaitteiston haltijan tai vetyvaraston haltijan on laadittava sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei syrjintää esiinny, sekä varmistettava ohjelman noudattamisen asianmukainen seuranta; sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on lisäksi esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi; ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön tai elimen on esitettävä toteutetuista toimenpiteistä sääntelyviranomaiselle vuosittain kertomus, joka on julkaistava.

3. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 90 artiklan mukaisesti tämän direktiivin täydentämiseksi vahvistamalla suuntaviivat, joilla pyritään varmistamaan, että siirtoverkon omistaja tai vedyn siirtoverkon omistaja ja maakaasun varastointilaitteiston haltija tai vetyvaraston haltija noudattavat täysimääräisesti ja tosiasiallisesti tämän artiklan 2 kohtaa.

3 jakso

Riippumattomat siirtoverkonhaltijat

63 artikla

Omaisuus, laitteet, henkilöstö ja identiteetti

1. Siirtoverkonhaltijoilla on oltava käytössään kaikki rahoitukselliset, tekniset, fyysiset ja henkilöstövoimavarat, joita ne tarvitsevat tämän direktiivin mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi ja maakaasun siirtotoiminnan harjoittamiseksi, erityisesti:

a) siirtoverkonhaltijan on omistettava maakaasun siirtotoimintaa varten tarvittavat omaisuuserät, mukaan lukien siirtoverkko;

b) maakaasun siirtotoimintaa, mukaan lukien kaikkien yritystehtävien suorittaminen, varten tarvittavan henkilöstön on oltava siirtoverkonhaltijan palveluksessa;

c) henkilöstön vuokraaminen ja palvelujen tarjoaminen vertikaalisesti integroituneen yrityksen muihin osiin ja muista osista on kielletty, mutta siirtoverkonhaltija voi tarjota palveluja vertikaalisesti integroituneelle yritykselle edellyttäen, että

i) näitä palveluja tarjottaessa ei syrjitä verkonkäyttäjiä, palvelut ovat kaikkien verkonkäyttäjien saatavilla samoin ehdoin ja ne eivät rajoita, vääristä eivätkä estä kilpailua tuotannon tai toimituksen alalla,

ii) sääntelyviranomainen on hyväksynyt näiden palvelujen tarjoamista koskevat ehdot;

d) vertikaalisesti integroituneen yrityksen on hyvissä ajoin siirtoverkon haltijan esittämän asianmukaisen pyynnön jälkeen asetettava siirtoverkonhaltijan käytettäväksi tulevia investointihankkeita tai nykyisen omaisuuden korvaamista varten tarvittavat asianmukaiset rahoitusvarat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 66 artiklan mukaisen valvontaelimen päätösten soveltamista.

2. Maakaasun siirtotoimintaan on 39 artiklassa lueteltujen lisäksi kuuluttava ainakin seuraavat tehtävät:

a) siirtoverkonhaltijan edustaminen ja yhteydenpito kolmansiin osapuoliin ja sääntelyviranomaisiin;

b) siirtoverkonhaltijan edustaminen Kaasu-ENTSOssa;

c) kolmansien osapuolten verkkoon pääsyn myöntäminen ja hallinnoiminen syrjimättömällä tavalla verkon käyttäjien tai käyttäjäryhmien välillä;

d) kaikkien siirtoverkkoon liittyvien maksujen kerääminen, mukaan lukien verkkoon pääsyä koskevat maksut ja tasehallintamaksut lisäpalveluista, kuten maakaasun käsittelystä, palvelujen ostaminen (tasehallinnan kustannukset, häviöenergia);

e) turvallisen, tehokkaan ja taloudellisen siirtoverkon käyttö, ylläpito ja kehittäminen;

f) investointien suunnittelu, jolla varmistetaan, että verkolla pystytään tyydyttämään kohtuullinen kysyntä ja varmistamaan toimitusvarmuus pitkällä aikavälillä;

g) asianomaisten yhteisyritysten perustaminen, myös yhden tai useamman siirtoverkonhaltijan kanssa, ja maakaasupörssien ja muiden asiaankuuluvien markkinaosapuolten perustaminen, jotta alueellisten markkinoiden perustamisen kehittämistä tai vapauttamisprosessin helpottamista koskeva tavoite voitaisiin saavuttaa;

h) kaikki yrityspalvelut, mukaan lukien oikeudelliset palvelut, kirjanpito ja tietotekniikkapalvelut.

3. Siirtoverkonhaltijoiden organisaatiolla on oltava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 ([50]) liitteessä II tarkoitettu oikeudellinen muoto.

4. Siirtoverkonhaltija ei saa yrityskuvassaan, viestinnässään, tuotenimessään eikä toimitiloissaan aiheuttaa epäselvyyttä siitä, että vertikaalisesti integroitunut yritys tai sen osa on erillinen yksikkö.

5. Siirtoverkonhaltijalla ei saa olla yhteisiä tietotekniikkajärjestelmiä tai -laitteita, fyysisiä tiloja ja pääsynvalvontajärjestelmiä vertikaalisesti integroituneen yrityksen minkään osan kanssa eikä se saa käyttää niiden kanssa samoja konsultteja tai ulkopuolisia hankkijoita tietotekniikkajärjestelmiä tai -laitteita taikka pääsynvalvontajärjestelmiä varten.

6. Siirtoverkonhaltijoiden tilintarkastajan on oltava muu kuin vertikaalisesti integroituneen yrityksen tai jonkin sen osan tilintarkastaja.

64 artikla

Siirtoverkonhaltijan riippumattomuus

1. Rajoittamatta 66 artiklan mukaisen valvontaelimen päätösten soveltamista siirtoverkonhaltijalla on oltava

a) vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä riippumattomat tehokkaat päätöksenteko-oikeudet siirtoverkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavan omaisuuden osalta, ja

b) toimivalta hankkia varoja pääomamarkkinoilla erityisesti ottamalla lainaa ja korottamalla pääomaa.

2. Siirtoverkonhaltijan on aina toimittava niin, että se voi varmistaa, että sillä on tarvittavat voimavarat voidakseen harjoittaa siirtoverkkotoimintaa asianmukaisesti ja tehokkaasti sekä kehittää ja ylläpitää tehokasta, varmaa ja taloudellista siirtoverkkoa.

3. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen tytäryhtiöt, jotka harjoittavat tuotanto- tai toimitustoimintoja, eivät saa omistaa suoraan eivätkä välillisesti siirtoverkonhaltijan osakkeita. Siirtoverkonhaltija ei saa omistaa suoraan eikä välillisesti sellaisten vertikaalisesti integroituneiden yritysten tytäryhtiöiden osakkeita, jotka harjoittavat tuotanto- tai toimitustoimintoja, eikä se saa vastaanottaa osinkoja eikä muunlaista rahallista hyötyä tällaisilta tytäryhtiöiltä.

4. Siirtoverkonhaltijan koko hallintorakenteen ja yhtiöjärjestyksen on oltava sellaiset, että siirtoverkonhaltijan tosiasiallinen riippumattomuus voidaan varmistaa tämän jakson mukaisesti. Vertikaalisesti integroitunut yritys ei saa määrittää suoraan eikä välillisesti siirtoverkonhaltijan kilpailukäyttäytymistä tämän päivittäisessä toiminnassa ja verkon hallinnoinnissa tai 55 artiklan nojalla laaditun kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman valmisteluun tarvittavissa toiminnoissa.

5. Suorittaessaan tämän direktiivin 39 artiklassa ja 63 artiklan 2 kohdassa lueteltuja tehtäviään ja noudattaessaan asetuksen (EU) 2024/1789 6 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, 10 artiklan 2, 3 ja 4 kohtaa, 13 artiklan 1 kohtaa, 17 artiklan 1 kohtaa ja 33 artiklan 6 kohtaa siirtoverkonhaltijat eivät saa harjoittaa syrjintää eri henkilöitä tai yhteisöjä kohtaan, eivätkä ne saa rajoittaa, vääristää tai estää kilpailua tuotannon tai toimituksen alalla.

([50]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1132, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2017, tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista (EUVL L 169, 30.6.2017, s. 46).

6. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisten mahdollisten kaupallisten ja rahoituksellisten suhteiden, mukaan lukien siirtoverkonhaltijan lainat vertikaalisesti integroituneelle yritykselle, on oltava markkinaehtoisia. Siirtoverkonhaltijan on säilytettävä yksityiskohtaiset tiedot tällaisista kaupallisista ja rahoituksellisista suhteista ja annettava ne pyydettäessä sääntelyviranomaisen käyttöön.

7. Siirtoverkonhaltijan on toimitettava sääntelyviranomaiselle hyväksyntää varten kaikki vertikaalisesti integroituneen yrityksen kanssa tehdyt kaupalliset ja rahoitukselliset sopimukset.

8. Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle 63 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetut rahoitusvarat, jotka ovat käytettävissä tuleviin investointihankkeisiin tai nykyisen omaisuuden korvaamiseen.

9. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen on pidättäydyttävä kaikista toimista, jotka vaikeuttavat tai haittaavat siirtoverkonhaltijan tämän jakson mukaisten velvoitteiden noudattamista, eikä se saa edellyttää, että siirtoverkonhaltija pyytää vertikaalisesti integroituneelta yritykseltä lupaa näiden velvoitteiden täyttämiseen.

10. Asianomaisen jäsenvaltion on hyväksyttävä ja nimettävä siirtoverkonhaltijaksi yritys, jonka sääntelyviranomainen on varmistanut täyttävän tämän jakson vaatimukset. Tällöin sovelletaan joko tämän direktiivin 71 artiklassa ja asetuksen (EU) 2024/1789 14 artiklassa tai tämän direktiivin 72 artiklassa säädettyä sertifiointimenettelyä.

11. Siirtoverkonhaltijan on julkistettava yksityiskohtaiset tiedot verkossaan siirretyn maakaasun laadusta komission asetuksen (EU) 2015/703 ([51]) 16 ja 17 artiklan mukaisesti.

65 artikla

Henkilöstön riippumattomuus ja siirtoverkonhaltijan hallinnointi

1. Siirtoverkonhaltijan valvontaelimen, joka on nimitetty 66 artiklan mukaisesti, on tehtävä päätökset siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavien henkilöiden tai sen hallintoelinten jäsenien nimittämisestä ja nimityksen uusimisesta sekä palvelussuhteen ehdoista, mukaan lukien palkkaus ja palvelussuhteen päättäminen.

2. Henkilöiden, jotka valvontaelin on nimennyt siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaaviksi johtohenkilöiksi tai sen hallintoelinten jäseniksi tai joiden nimitys uusitaan, henkilötiedot ja heidän palvelussuhteensa ehtoja, kestoa ja päättämistä koskevat edellytykset sekä tällaisen palvelussuhteen päättämistä koskevan päätösehdotuksen syyt on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä ja päätöksistä tulee sitovia ainoastaan, jos sääntelyviranomainen ei vastusta niitä kolmen viikon kuluessa ilmoittamisesta.

Sääntelyviranomainen voi vastustaa 1 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä,

a) jos syntyy epäilyjä sen suhteen, onko siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavaksi henkilöksi tai sen hallintoelinten jäseneksi nimetty henkilö ammatillisesti riippumaton, tai

b) kun kyseessä on palvelussuhteen ennenaikainen päättäminen, on epäilyjä ennenaikaisen päättämisen oikeutuksesta.

3. Siirtoverkonhaltijaa lukuun ottamatta tässä kohdassa tarkoitetulla siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavalla henkilöllä tai sen hallintoelinten jäsenillä ei saa olla ollut nimitystään edeltävien kolmen vuoden aikana suoraan eikä välillisesti minkäänlaista muuta ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhteita missään muussa vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa tai sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.

4. Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavilla henkilöillä tai sen hallintoelinten jäsenillä ja työntekijöillä ei saa olla suoraan eikä välillisesti minkäänlaista muuta ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhteita missään muussa vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa tai sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.

([51]) Komission asetus (EU) 2015/703, annettu 30 päivänä huhtikuuta 2015, yhteentoimivuuteen ja tiedonvaihtoon liittyviä sääntöjä koskevan verkkosäännön vahvistamisesta (EUVL L 113, 1.5.2015, s. 13).

5. Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavilla henkilöillä tai sen hallintoelinten jäsenillä ja työntekijöillä ei saa olla suoraan tai välillisesti minkäänlaista etua missään vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, eikä heillä ole oikeutta saada siltä suoraan tai välillisesti minkäänlaista taloudellista etua. Heidän palkkansa ei saa riippua vertikaalisesti integroituneen yrityksen, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, toiminnoista tai tuloksista.

6. Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaaville henkilöille tai sen hallintoelinten jäsenille on varmistettava tosiasiallinen oikeus hakea sääntelyviranomaiselta muutosta heidän palvelussuhteensa ennenaikaista päättämistä koskeviin päätöksiin.

7. Sen jälkeen, kun siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavien henkilöiden tai sen hallintoelinten jäsenten palvelussuhde siirtoverkonhaltijassa on päättynyt, heillä ei saa olla vähintään neljään vuoteen minkäänlaista ammatillista asemaa tai vastuuta, etua tai liikesuhdetta missään vertikaalisesti integroituneen yrityksen osassa, lukuun ottamatta siirtoverkonhaltijaa, eikä sen määräysvaltaa käyttävässä osakkeenomistajassa.

8. Edellä olevan 3 kohdan säännöksiä sovelletaan suurimpaan osaan siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavista henkilöistä tai sen hallintoelinten jäsenistä.

Siirtoverkonhaltijan hallinnoinnista vastaavilla henkilöillä tai sen hallintoelinten jäsenillä, joita 3 kohdan säännökset eivät koske, ei saa olla ollut ainakaan nimitystään edeltävien kuuden kuukauden aikana johtavaa asemaa tai muuta vastaavaa tehtävää vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä.

Tämän kohdan ensimmäistä alakohtaa sekä 4–7 kohtaa sovelletaan kaikkiin johtoon kuuluviin henkilöihin sekä niihin henkilöihin, jotka raportoivat näille suoraan verkon käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen liittyvistä asioista.

66 artikla

Valvontaelin

1. Siirtoverkonhaltijalla on oltava valvontaelin, joka vastaa sellaisten päätösten tekemisestä, joilla voi olla merkittävä vaikutus siirtoverkonhaltijan osakkeenomistajien varojen arvoon, ja erityisesti sellaisten päätösten tekemisestä, jotka koskevat vuotuisten ja pitkän aikavälin rahoitussuunnitelmien hyväksyntää, siirtoverkonhaltijan velkaantumisastetta ja osakkeenomistajille jaettujen osinkojen määrää. Valvontaelimen toimivaltaan eivät kuulu päätökset, jotka liittyvät siirtoverkonhaltijan päivittäiseen toimintaan ja verkon hallinnointiin tai 55 artiklan nojalla laaditun kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman valmisteluun tarvittaviin toimiin.

2. Valvontaelimeen on kuuluttava vertikaalisesti integroitunutta yritystä edustavia jäseniä, kolmannen osapuolen osakkeenomistajia edustavia jäseniä ja, jos asiaa koskevassa kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, siirtoverkonhaltijan työntekijöiden kaltaisia muita asianomaisia osapuolia edustavia jäseniä.

3. Edellä olevan 65 artiklan 2 kohdan ensimmäistä alakohtaa ja 65 artiklan 3–7 kohtaa on sovellettava vähintään puoleen valvontaelimen jäsenistä vähennettynä yhdellä.

Valvontaelimen kaikkiin jäseniin sovelletaan 65 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa.

67 artikla

Sääntöjen noudattamista koskeva ohjelma ja ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoverkonhaltijat laativat ja panevat täytäntöön sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman, jossa vahvistetaan toteutetut toimenpiteet, joilla varmistetaan, että syrjintää ei esiinny ja että tämän ohjelman noudattamista seurataan asianmukaisesti. Sääntöjen noudattamista koskevassa ohjelmassa on esitettävä työntekijöiden erityiset velvoitteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Se edellyttää sääntelyviranomaisen hyväksyntää. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on seurattava riippumattomasti ohjelman noudattamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sääntelyviranomaisen toimivaltaa.

2. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön nimittää valvontaelin, ja sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä nimitys. Sääntelyviranomainen voi kieltäytyä hyväksymästä ohjelman seurannasta vastaavaa toimihenkilöä ainoastaan riippumattomuuden tai ammatillisten valmiuksien puuttumisen johdosta. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö voi olla joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Ohjelman seurannasta vastaavaan toimihenkilöön sovelletaan 65 artiklan 2–8 kohtaa.

3. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö vastaa:

a) sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöönpanon seurannasta;

b) sellaisen vuosikertomuksen laadinnasta, jossa selvitetään, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöönpanemiseksi, ja sen toimittamisesta sääntelyviranomaiselle;

c) sääntöjen noudattamista koskevaan ohjelmaan ja sen täytäntöönpanoon liittyvästä raportoinnista valvontaelimelle sekä niitä koskevien suositusten antamisesta;

d) sääntöjen noudattamista koskevan ohjelman täytäntöönpanoon liittyvien merkittävien rikkomusten ilmoittamisesta sääntelyviranomaiselle;

e) vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan välisiä mahdollisia kaupallisia ja rahoituksellisia suhteita koskevan kertomuksen antamisesta sääntelyviranomaiselle.

4. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on toimitettava sääntelyviranomaiselle päätösehdotukset investointisuunnitelmasta tai verkkoon tehtävistä yksittäisistä investoinneista. Tämä on tehtävä viimeistään silloin, kun siirtoverkonhaltijan hallinto tai toimivaltainen hallintoelin toimittaa ne valvontaelimelle.

5. Jos vertikaalisesti integroitunut yritys on yleiskokouksessa tai nimittämiensä valvontaelimen jäsenten äänestyksessä estänyt jonkin päätöksen tekemisen, minkä johdosta sellaiset investoinnit estyvät tai viivästyvät, jotka kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaan olisi pitänyt tehdä seuraavien kolmen vuoden kuluessa, ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on ilmoitettava tästä sääntelyviranomaiselle, jonka on tämän jälkeen toimittava 55 artiklan mukaisesti.

6. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön toimeksiantoa tai palvelussuhdetta koskevat edellytykset, mukaan lukien toimeksiannon kesto. Kyseisillä edellytyksillä on varmistettava ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön riippumattomuus, myös antamalla tälle kaikki tämän tehtävien hoitamiseksi tarvittavat voimavarat. Toimeksiantonsa aikana ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä ei saa olla minkäänlaista muuta ammatillista asemaa, vastuuta tai etuja suoraan tai välillisesti vertikaalisesti integroituneen yrityksen minkään osan kanssa tai sen määräysvaltaisten osakkeenomistajien kanssa.

7. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on raportoitava sääntelyviranomaiselle säännöllisesti joko suullisesti tai kirjallisesti ja sillä on oltava oikeus antaa säännöllisesti raportteja joko suullisesti tai kirjallisesti siirtoverkonhaltijan valvontaelimelle.

8. Ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö voi osallistua kaikkiin siirtoverkonhaltijan hallinnon tai hallintoelinten kokouksiin sekä valvontaelimen kokouksiin ja yleiskokoukseen. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on osallistuttava kaikkiin kokouksiin, joissa käsitellään seuraavia asioita:

a) asetuksessa (EU) 2024/1789 määritellyt verkkoon pääsyä koskevat edellytykset ennen kaikkea tariffien, kolmannen osapuolen verkkoon pääsyyn liittyvien palvelujen, kapasiteetin jaon ja siirtorajoitusten hallinnan, avoimuuden, tasapainottamisen ja jälkimarkkinoiden osalta;

b) siirtoverkon käyttöä, ylläpitoa ja kehittämistä koskevat hankkeet, mukaan lukien investoinnit uusiin liikenneyhteyksiin, kapasiteetin lisäämiseen ja nykyisen kapasiteetin optimoimiseen;

c) siirtoverkon käyttämiseksi tarvittavat energian ostot ja myynnit.

9. Ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön on valvottava, että siirtoverkonhaltija noudattaa 40 artiklaa.

10. Ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä on oltava pääsy kaikkiin asiaa koskeviin tietoihin ja siirtoverkonhaltijan toimistoihin ja kaikkiin sääntöjen noudattamista koskevien tehtäviensä hoitamiseksi tarvittaviin tietoihin.

11. Sääntelyviranomainen antaman etukäteishyväksynnän jälkeen valvontaelin voi erottaa ohjelman seurannasta vastaavan toimihenkilön. Sen on erotettava ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö riippumattomuuden tai ammatillisten valmiuksien puuttumisen johdosta sääntelyviranomaisen pyynnöstä.

12. Ohjelman seurannasta vastaavalla toimihenkilöllä on oltava pääsy siirtoverkonhaltijan toimistotiloihin ilman ennakkoilmoitusta.

4 jakso

vetyverkkojen haltijoiden eriyttäminen

68 artikla

Vedyn siirtoverkonhaltijoiden eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 5 päivästä elokuuta 2026 alkaen vedyn siirtoverkonhaltijat eriytetään 60 artiklassa vahvistettujen maakaasun siirtoverkonhaltijoita koskevien sääntöjen mukaisesti.

2. Tätä artiklaa, tämän direktiivin 46 ja 60 artiklaa sekä direktiivin (EU) 2019/944 35 ja 43 artiklaa sovellettaessa ”tuotanto tai toimitus” kattaa vedyn tuotannon ja toimituksen ja ”siirto” kattaa vedyn siirron.

3. Jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta tämän artiklan 1 kohtaa vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen kuuluviin vedyn siirtoverkkoihin. Tällaisessa tapauksessa asianomaisen jäsenvaltion on nimettävä riippumaton vedyn siirtoverkonhaltija, joka on eriytetty 61 artiklassa vahvistettujen maakaasun riippumattomia järjestelmävastaavia koskevien sääntöjen mukaisesti. Edellä 60 artiklan 1 kohdan mukaisesti eriytetyt vedyn siirtoverkonhaltijat ja maakaasun siirtoverkonhaltijat saavat toimia riippumattomina vedyn siirtoverkonhaltijoina, jollei 69 artiklan mukaisista vaatimuksista muuta johdu.

4. Jos vedyn siirtoverkko kuuluu yhdelle tai useammalle sertifioidulle maakaasun siirtoverkonhaltijalle tai jos vedyn siirtoverkko kuuluu 4 päivänä elokuuta 2024 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, joka toimii vedyn tuotannon tai toimituksen alalla, jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta tämän artiklan 1 kohtaa ja nimetä jonkin tahon, joka on siirtoverkonhaltijan yksinomaisessa määräysvallassa tai kahden tai useamman siirtoverkonhaltijan yhteisessä määräysvallassa tai vedyn tuotannon tai toimituksen alalla toimivan vertikaalisesti integroituneen yrityksen yksinomaisessa määräysvallassa, integroiduksi vedyn siirtoverkonhaltijaksi, joka on eriytetty tämän luvun 3 jaksossa vahvistettujen maakaasun riippumattomia siirtoverkonhaltijoita koskevien sääntöjen mukaisesti.

Sen estämättä, mitä tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, jos jäsenvaltio on myöntänyt poikkeuksen 69 artiklan vaatimuksista kyseisen artiklan 2 kohdan nojalla ja vedyn siirtoverkko kuuluu yhdelle tai useammalle sertifioidulle maakaasun siirtoverkonhaltijalle, jotka on eriytetty tämän luvun 3 jaksossa esitettyjen maakaasun riippumattomia siirtoverkonhaltijoita koskevien sääntöjen mukaisesti, jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta tämän artiklan 1 kohtaa ja nimetä kyseisen tahon tai kahden tai useamman siirtoverkonhaltijan yhteisessä määräysvallassa olevan tahon integroiduksi vedyn siirtoverkonhaltijaksi, joka on eriytetty tämän luvun 3 jaksossa esitettyjen maakaasun riippumattomia siirtoverkonhaltijoita koskevien sääntöjen mukaisesti.

Jos yritykseen kuuluu 60 artiklan 1 kohdan mukaisesti eriytetty siirtoverkonhaltija ja integroitu vedyn siirtoverkonhaltija, kyseinen yritys voi harjoittaa vedyn tuotantoa tai toimittamista, mutta ei maakaasun tai sähkön tuotantoa tai toimittamista. Jos tällainen yritys harjoittaa vedyn tuotantoa tai toimittamista, maakaasun siirtoverkonhaltijan on noudatettava tämän luvun 3 jaksossa asetettuja vaatimuksia, ja yritys tai mitkään sen osat eivät saa varata tai käyttää kapasiteettioikeuksia vedyn syöttämiseksi yrityksen ylläpitämään maakaasun siirto- tai jakeluverkkoon.

5. Vedyn siirtoverkonhaltijoihin sovelletaan 72 artiklassa vahvistettuja siirtoverkonhaltijoihin sovellettavia sääntöjä.

69 artikla

Vedyn siirtoverkonhaltijoiden horisontaalinen eriyttäminen

1. Jos vedyn siirtoverkonhaltija on osa maakaasun tai sähkön siirtoa tai jakelua harjoittavaa yritystä, sen on oltava riippumaton ainakin oikeudellisen muotonsa osalta.

2. Jäsenvaltiot voivat myöntää julkisesti saatavilla olevan myönteisen kustannus-hyötyanalyysin perusteella poikkeuksia 1 kohdan vaatimuksista vedyn siirtoverkonhaltijoille edellyttäen, että sääntelyviranomainen antaa myönteisen arvion 4 kohdan mukaisesti.

3. Edellä olevan 2 kohdan nojalla myönnetyt poikkeukset on julkaistava ja annettava tiedoksi komissiolle, ja niihin on liitettävä 4 kohdassa tarkoitettu asianomainen arvio, samalla kun säilytetään kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuus.

4. Poikkeuksen myöntäneen jäsenvaltion sääntelyviranomaisen on 2 kohdan mukaisen poikkeuksen myöntämisen yhteydessä ja sen jälkeen vähintään seitsemän vuoden välein tai komission perustellusta pyynnöstä julkaistava arvio poikkeuksen vaikutuksista avoimuuteen, ristisubventioihin, verkkotariffeihin ja rajat ylittävään kauppaan. Tällaiseen arvioon on sisällyttävä vähintään aikataulu odotettavissa olevista omaisuuserien siirroista maakaasualalta vetyalalle.

Jos sääntelyviranomainen katsoo arvion perusteella, että poikkeuksen soveltamisen jatkamisella olisi kielteinen vaikutus avoimuuteen, ristisubventioihin, verkkotariffeihin ja rajat ylittävään kauppaan, tai kun omaisuuserien siirto maakaasualalta vetyalalle on päättynyt, jäsenvaltion on peruutettava poikkeus.

5. Poiketen siitä, mitä 2, 3 ja 4 kohdassa säädetään, Viro, Latvia ja Liettua voivat myöntää vedyn siirtoverkonhaltijoille poikkeuksia 1 kohdan vaatimuksista. Tällaisesta poikkeuksesta on ilmoitettava komissiolle, ja sen voimassaolon on päätyttävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2030. Tämän kohdan nojalla myönnetyn poikkeuksen voimassaolon päätyttyä Viro, Latvia ja Liettua voivat myöntää poikkeuksia 2, 3 ja 4 kohdan nojalla.

70 artikla

Vetyverkonhaltijoiden kirjanpidon eriyttäminen

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vetyverkonhaltijoiden kirjanpito hoidetaan 75 artiklan mukaisesti.

5 jakso

Siirtoverkonhaltijoiden ja vedyn siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

71 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ja vedyn siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen ja sertifiointi

1. Ennen kuin yritys hyväksytään ja nimetään siirtoverkonhaltijaksi tai vedyn siirtoverkonhaltijaksi, se on sertifioitava tämän artiklan 4, 5 ja 6 kohdan ja asetuksen (EU) 2024/1789 14 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja nimettävä siirtoverkonhaltijoiksi tai vedyn siirtoverkonhaltijoiksi yritykset, joiden sääntelyviranomainen on sertifiointimenettelyn mukaisesti varmistanut noudattaneen 60 tai 68 artiklan vaatimuksia. Siirtoverkonhaltijoiden ja vedyn siirtoverkonhaltijoiden nimeäminen on annettava tiedoksi komissiolle ja julkaistava *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

3. Sertifioitujen yritysten on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle kaikista suunnitelluista liiketoimista, jotka voivat edellyttää sen uudelleenarviointia, ovatko ne 60 tai 68 artiklan vaatimusten mukaisia.

4. Sääntelyviranomaisten on seurattava, että sertifioidut yritykset noudattavat jatkuvasti 60 tai 68 artiklan vaatimuksia. Niiden on aloitettava sertifiointimenettely tällaisen vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi:

a) kun sertifioitu yritys tekee 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen;

b) omasta aloitteestaan, jos niiden tiedossa on, että suunniteltu muutos sertifioitujen yritysten tai siirtoverkon omistajien suhteen käytetyissä oikeuksissa tai vaikutusvallassa saattaa johtaa 60 tai 68 artiklan rikkomiseen, tai jos niillä on syytä epäillä, että tällainen rikkominen on saattanut tapahtua; tai

c) komission perustellusta pyynnöstä.

5. Sääntelyviranomaisten on tehtävä päätös siirtoverkonhaltijan tai vedyn siirtoverkonhaltijan sertifioinnista 100 työpäivän kuluessa siirtoverkonhaltijan tai vedyn siirtoverkonhaltijan tekemän ilmoituksen päivämäärästä tai komission pyynnön päivämäärästä. Tämän määräajan päätyttyä sertifiointi katsotaan myönnetyksi. Sääntelyviranomaisen nimenomainen tai hiljainen päätös tulee voimaan vasta sen jälkeen kun 6 kohdassa vahvistettu menettely on saatettu loppuun.

6. Sääntelyviranomaisen on ilmoitettava sertifiointia koskevasta nimenomaisesta tai hiljaisesta päätöksestä viipymättä komissiolle ja toimitettava ilmoituksen mukana kaikki päätöksen kannalta merkitykselliset tiedot. Komissio päättää asiasta asetuksen (EU) 2024/1789 14 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

7. Sääntelyviranomaiset ja komissio voivat pyytää siirtoverkonhaltijoilta, vedyn siirtoverkonhaltijoilta ja tuotantoa tai toimittamista harjoittavilta yrityksiltä kaikkia tietoja, joilla on merkitystä niille tämän artiklan nojalla kuuluvien tehtävien suorittamisessa.

8. Sääntelyviranomaiset ja komissio pitävät kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina.

72 artikla

Sertifiointi kolmansien maiden osalta

1. Kun sertifiointia pyytää siirtoverkon omistaja, siirtoverkonhaltija, vedyn siirtoverkonhaltija tai vedyn siirtoverkon omistaja, joka on kolmannesta maasta olevan henkilön määräysvallassa, sääntelyviranomaisen on ilmoitettava asiasta komissiolle.

Sääntelyviranomaisen on myös ilmoitettava viipymättä komissiolle sellaisista tilanteista, jotka johtaisivat siihen, että kolmannesta maasta oleva henkilö hankkii määräysvallan siirtoverkkoon, siirtoverkonhaltijaan, vedyn siirtoverkkoon tai vedyn siirtoverkonhaltijaan.

2. Siirtoverkonhaltijan tai vedyn siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle sellaisista tilanteista, jotka johtaisivat siihen, että kolmannesta maasta oleva henkilö hankkii määräysvallan siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan taikka vedyn siirtoverkkoon tai vedyn siirtoverkonhaltijaan.

3. Sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä päätösluonnos siirtoverkonhaltijan tai vedyn siirtoverkonhaltijan sertifioinnista 100 työpäivän kuluessa siirtoverkonhaltijan tai vetyverkonhaltijan tekemän ilmoituksen päivämäärästä. Sen on evättävä sertifiointi, jos

a) ei ole osoitettu, että kyseinen yksikkö noudattaa 60 tai 68 artiklan vaatimuksia; ja

b) sääntelyviranomaiselle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle viranomaiselle ei ole osoitettu, että sertifioinnin myöntäminen ei vaaranna energian toimitusvarmuutta tai jäsenvaltioiden ja unionin keskeisiä turvallisuusetuja; sääntelyviranomaisen tai muun nimetyn toimivaltaisen viranomaisen on asiaa harkitessaan otettava huomioon

   i) ne unionin oikeudet ja velvoitteet asianomaisen kolmannen maan suhteen, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa unioni on sopimuspuolena ja jossa käsitellään toimitusvarmuuteen liittyviä seikkoja;

   ii) ne jäsenvaltion oikeudet ja velvoitteet asianomaisen kolmannen maan suhteen, jotka johtuvat kyseisen kolmannen maan kanssa tehdyistä sopimuksista, edellyttäen että ne ovat unionin oikeuden mukaisia;

   iii) omistus-, toimitus- tai muut kaupalliset suhteet, jotka voisivat vaikuttaa kielteisesti siirtoverkon omistajan, siirtoverkonhaltijan, vedyn siirtoverkon omistajan tai vedyn siirtoverkonhaltijan kannustimiin ja kykyyn toimittaa maakaasua tai vetyä jäsenvaltioon tai unioniin;

   iv) muut tapaukseen ja asianomaiseen kolmanteen maahan liittyvät erityiset tosiseikat ja olosuhteet.

4. Sääntelyviranomaisen on annettava päätösluonnos sekä kaikki päätöstä koskevat olennaiset tiedot viipymättä tiedoksi komissiolle.

5. Jäsenvaltioiden on annettava sääntelyviranomaiselle tai tämän artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetulle nimetylle toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuus pyytää komissiolta lausunto ennen kuin sääntelyviranomainen tekee sertifiointipäätöksen siitä,

a) noudattaako kyseinen yksikkö 60 tai 68 artiklan vaatimuksia; ja

b) vaarantaako sertifioinnin myöntäminen energian toimitusvarmuuden unionissa.

6. Komissio tutkii 5 kohdassa tarkoitetun pyynnön heti sen saatuaan. Se toimittaa lausuntonsa 50 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta sääntelyviranomaiselle tai nimetylle toimivaltaiselle viranomaiselle, jos pyynnön esittäjä on kyseinen viranomainen.

Komissio voi lausuntoa laatiessaan pyytää ACERin, asianomaisen jäsenvaltion ja asianosaisten näkemyksiä. Jos komissio tekee tällaisen pyynnön, 50 työpäivän määräaikaa jatketaan 50 työpäivällä.

Jos komissio ei ole toimittanut lausuntoaan ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitetussa määräajassa, katsotaan, ettei sillä ole sääntelyviranomaisen päätöksen johdosta huomautettavaa.

7. Arvioidessaan, vaarantaako kolmannesta maasta olevalla henkilöllä oleva määräysvalta energian toimitusvarmuuden taikka unionin tai jonkin jäsenvaltion keskeiset turvallisuusedut, komissio ottaa huomioon:

a) tapauskohtaiset seikat ja sen, mikä kolmas maa on kyseessä, mukaan lukien näyttö kyseisen kolmannen maan vaikutuksesta 3 kohdan b alakohdan iii alakohdassa kuvailtuun tilanteeseen; ja

b) unionilla asianomaisen kolmannen maan suhteen olevat oikeudet ja velvoitteet, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa unioni on sopimuspuolena ja jossa käsitellään toimitusvarmuuteen liittyviä seikkoja.

8. Sääntelyviranomaisen on tehtävä 50 työpäivän kuluessa 6 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä lopullinen päätöksensä sertifioinnista. Sääntelyviranomaisen on lopullista päätöstä tehdessään otettava komission lausunto mahdollisimman tarkasti huomioon. Jäsenvaltiolla on joka tapauksessa oikeus evätä sertifiointi, jos sertifioinnin myöntäminen vaarantaa energian toimitusvarmuuden jäsenvaltiossa tai toisen jäsenvaltion energian toimitusvarmuuden. Jos jäsenvaltio on nimennyt 3 kohdan b alakohdan mukaisesti muun toimivaltaisen viranomaisen, se voi pyytää sääntelyviranomaista tekemään lopullisen päätöksensä kyseisen toimivaltaisen viranomaisen arvioinnin mukaisesti. Sääntelyviranomaisen lopullinen päätös ja komission lausunto julkaistaan yhdessä. Jos lopullinen päätös eroaa komission lausunnosta, kyseisen jäsenvaltion on esitettävä kyseisen päätöksen perustelut ja julkaistava ne yhdessä kyseisen päätöksen kanssa.

9. Tämä artikla ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta harjoittaa kansallista oikeudellista valvontaa oikeutettujen yleisten turvallisuusetujen suojaamiseksi unionin lainsäädäntöä noudattaen.

10. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 90 artiklan mukaisesti tämän direktiivin täydentämiseksi säätämällä suuntaviivoista, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti tämän artiklan soveltamiseksi noudatettava menettely.

73 artikla

Maakaasuvarastojen, vetyvarastojen, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten ja vetyterminaalien haltijoiden nimeäminen

Jäsenvaltioiden on nimettävä tai edellytettävä, että maakaasuvarastoja, vetyvarastoja, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia ja vetyterminaaleja omistavat yritykset nimeävät yhden tai useamman tällaisten infrastruktuurien haltija ajaksi, jonka jäsenvaltiot määrittelevät tehokkuuteen ja taloudelliseen tasapainoon liittyvät näkökohdat huomioon ottaen.

6 jakso

Eriyttäminen ja kirjanpidon avoimuus

74 artikla

Oikeus tutustua kirjanpitoon

1. Jäsenvaltioilla tai niiden nimeämillä toimivaltaisilla viranomaisilla, myös sääntelyviranomaisilla ja 32 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuilla riitojenratkaisuviranomaisilla, on oltava tehtäviensä hoitamisen niin edellyttäessä oikeus tutustua maakaasu- ja vetyalan yritysten kirjanpitoon 75 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden ja nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten, sääntelyviranomaiset sekä riitojenratkaisuviranomaiset mukaan lukien, on pidettävä kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina. Jäsenvaltiot voivat edellyttää tällaisten tietojen paljastamista, jos se on tarpeen toimivaltaisten viranomaisten tehtävien hoitamisen kannalta.

75 artikla

Kirjanpidon eriyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että maakaasu- ja vetyalan yritysten kirjanpito hoidetaan 2–5 kohdan mukaisesti.

2. Maakaasu- ja vetyalan yritysten on niiden omistusrakenteesta tai oikeudellisesta muodosta riippumatta laadittava tilinpäätöksensä, annettava tilinsä tarkastettaviksi ja julkaistava tilinpäätöksensä direktiivin 2013/34/EU perusteella annetun osakeyhtiöiden tilinpäätöksiä koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Yritysten, joilla ei lain mukaan ole velvoitetta julkaista tilinpäätöstään, on pidettävä pääkonttorissaan yleisön saatavilla jäljennös tilinpäätöksestään.

3. Syrjinnän, ristisubvention ja kilpailun vääristymisen välttämiseksi yritysten on sisäisessä kirjanpidossaan pidettävä erillistä kirjanpitoa kustakin maakaasun siirtoon, jakeluun, nesteytetyn maakaasun käsittelyyn, vetyterminaaleihin, maakaasun ja vedyn varastointiin sekä vedyn siirtoon liittyvästä toiminnosta siten kuin niitä vaadittaisiin tekemään, jos erilliset yritykset harjoittaisivat kyseisiä toimintoja. Yritysten infrastruktuuriomaisuus on kohdennettava asiaankuuluville tileille ja sääntelyviranomaisen määrittämille pääomapohjille erikseen maakaasu-, sähkö- tai vetyomaisuuden osalta, ja kyseinen kohdentaminen on tehtävä läpinäkyväksi. Yritysten on myös laadittava tilinpäätös, joka voi olla konsolidoitu, kaasun siirtoon, jakeluun, nesteytetyn maakaasun käsittelyyn, vetyterminaaleihin, maakaasun tai vedyn varastointiin tai vedyn siirtoon liittymättömistä muista toiminnoista. Kirjanpidossa on eriteltävä siirtoverkon, jakeluverkon tai vetyverkon omistamisesta saatava tuotto. Yritysten on tarvittaessa laadittava konsolidoitu tilinpäätös muista kuin maakaasualaan ja vetyalaan kuuluvista toiminnoista. Sisäisessä kirjanpidossa on laadittava erillinen tase ja tuloslaskelma kustakin liiketoiminnasta. Erillinen kirjanpito on tarkastettava 2 kohdassa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, ja siitä on ilmoitettava asianomaiselle sääntelyviranomaiselle.

4. Tämä artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa tilintarkastuksessa on varmistettava erityisesti, että noudatetaan tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettua velvoitetta välttää syrjintää ja ristisubventiota. Maakaasuverkon käyttäjien ja vetyverkon käyttäjien välillä ei saa esiintyä ristisubventiota, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2024/1789 5 artiklan soveltamista.

5. Yritysten on eriteltävä sisäisessä kirjanpidossaan varojen ja velkojen sekä menojen ja tulojen jakautumista sekä poistoja koskevat säännöt, joita ne noudattavat 3 kohdassa tarkoitettua eriytettyä kirjanpitoa laatiessaan, tämän kuitenkaan rajoittamatta kansallisten kirjanpitosääntöjen soveltamista. Kyseisiä sisäisiä sääntöjä saa muuttaa ainoastaan poikkeustapauksissa. Tällaiset muutokset on ilmoitettava sääntelyviranomaiselle ja asianmukaisesti perusteltava.

6. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettava kaikki tärkeät liiketoimet, jotka on suoritettu omistussuhteessa olevien yritysten kanssa.

X LUKU

SÄÄNTELYVIRANOMAISET

76 artikla

Sääntelyviranomaisten nimeäminen ja riippumattomuus

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi sääntelyviranomainen kansallisella tasolla.

2. Tämän artiklan 1 kohta ei estä nimeämästä muita sääntelyviranomaisia jäsenvaltioiden aluetasolla, edellyttäen että unionin tasolla on edustus- ja yhteydenpitotarkoituksia varten yksi korkean tason edustaja ACERin sääntelyneuvostossa asetuksen (EU) 2019/942 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

3. Poiketen siitä, mitä tämän artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltio voi nimetä sääntelyviranomaisia pieniä verkkoja varten maantieteellisesti eristyksissä olevilla alueilla, joilla kulutus on vuonna 2008 alle kolme prosenttia sen jäsenvaltion kokonaiskulutuksesta, johon alue kuuluu. Kyseinen poikkeus ei estä nimittämästä yhtä korkean tason edustajaa unionin tasolla edustus- ja yhteydenpitotarkoituksia varten ACERin sääntelyneuvostoon asetuksen (EU) 2019/942 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

4. Jäsenvaltioiden on taattava sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja varmistettava, että se käyttää toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomainen tässä direktiivissä ja siihen liittyvissä säädöksissä sille asetettuja viranomaistehtäviä suorittaessaan

a) on oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton kaikista muista julkisista ja yksityisistä elimistä;

b) varmistaa, että sen henkilöstö ja johtohenkilöt

   i) toimivat markkinoiden eduista riippumatta;

   ii) eivät viranomaistehtäviä suorittaessaan pyydä eivätkä ota suoria ohjeita miltään hallitukselta tai muulta julkiselta tai yksityiseltä elimeltä. Kyseinen vaatimus ei rajoita tarvittaessa tiivistä yhteistyötä muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa eikä hallituksen julkaisemien sellaisten yleisten poliittisten suuntaviivojen noudattamista, jotka eivät liity 78 artiklan mukaiseen sääntelyyn.

5. Sääntelyviranomaisen riippumattomuuden suojelemiseksi jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että:

a) sääntelyviranomainen voi tehdä itsenäisiä päätöksiä poliittisista elimistä riippumatta;

b) sääntelyviranomaisella on kaikki tarvittavat henkilöstö- ja taloudelliset voimavarat, jotta se voi hoitaa tehtäviään ja käyttää toimivaltuuksiaan tuloksekkaasti ja tehokkaasti;

c) sääntelyviranomainen toteuttaa itsenäisesti sille osoitettua talousarviota erillisten vuotuisten talousarviomäärärahojen perusteella;

d) sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimmät johtohenkilöt nimitetään vähintään viiden mutta enintään seitsemän vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia kerran;

e) sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimmät johtohenkilöt nimitetään objektiivisin, avoimin ja julkistetuin perustein riippumattomalla ja puolueettomalla menettelyllä, jolla varmistetaan, että ehdokkailla on tarvittava pätevyys ja kokemus paikkaan sääntelyviranomaisessa;

f) eturistiriitoja varten on olemassa määräykset ja salassapitovelvollisuus jatkuu sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenten tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimpien johtohenkilöiden toimikauden jälkeen;

g) sääntelyviranomaisen johtokunnan jäsenet tai, jos johtokuntaa ei ole, sääntelyviranomaisen ylimmät johtohenkilöt voidaan erottaa ainoastaan avoimin ja jo olemassa olevin perustein.

Edellä olevan ensimmäisen alakohdan d alakohdan osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttöön otetaan johtokunnan tai ylimpien johtohenkilöiden asianmukainen kiertojärjestelmä. Johtokunnan jäsenet tai jos johtokuntaa ei ole, ylimmät johtohenkilöt voidaan vapauttaa tehtävistään kesken toimikautensa ainoastaan, jos he eivät enää täytä tässä artiklassa asetettuja vaatimuksia tai ovat syyllistyneet rikkomukseen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että riippumaton tilintarkastaja suorittaa sääntelyviranomaisen tilinpäätöksen jälkitarkastuksen.

6. Komissio esittää viimeistään 5 päivänä heinäkuuta 2026 ja sen jälkeen joka neljäs vuosi Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen siitä, miten kansalliset viranomaiset noudattavat tässä artiklassa säädettyä riippumattomuusperiaatetta. Komissio asettaa tällaiset kertomukset julkisesti saataville.

77 artikla

Sääntelyviranomaisen yleistavoitteet

Tässä direktiivissä määriteltyjä viranomaistehtäviä suorittaessaan sääntelyviranomaisen on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet seuraavien tavoitteiden edistämiseksi 78 artiklassa säädettyjen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa puitteissa tarvittaessa tiiviissä yhteydenpidossa muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten, mukaan lukien kilpailuviranomaiset, sekä naapurina olevien jäsenvaltioiden ja naapureina olevien kolmansien maiden asiaankuuluvien viranomaisten kanssa, ja tämän rajoittamatta näiden toimivaltaa:

a) kilpailulle avointen, joustavien, varmojen ja ympäristön kannalta kestävien maakaasun, uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun ja vedyn sisämarkkinoiden edistäminen unionin alueella läheisessä yhteistyössä muiden maiden sääntelyviranomaisten, komission ja ACERin kanssa sekä asianmukaisten edellytysten varmistaminen maakaasu- ja vetyverkkojen tehokasta ja luotettavaa käyttöä varten sekä energiajärjestelmän integroinnin edistäminen pitkän aikavälin tavoitteet huomioon ottaen, myötävaikuttaen siten unionin lainsäädännön johdonmukaiseen, tehokkaaseen ja tulokselliseen soveltamiseen unionin ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi;

b) kilpailulle avointen ja moitteettomasti toimivien alueellisten rajat ylittävien markkinoiden kehittäminen unionin alueella a alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi;

c) jäsenvaltioiden välisen maakaasu- ja vetykaupan rajoitusten poistaminen, muun muassa sellaisten rajoitusten poistaminen, jotka johtuvat eroista maakaasun ja vedyn laadussa tai maakaasuverkkoon sekoitetun vedyn määrissä tai vedyn laatueroista vetyjärjestelmässä, sellaisen tarkoituksenmukaisen rajat ylittävän siirtokapasiteetin kehittäminen, jolla voidaan vastata kysyntään ja parantaa kansallisten markkinoiden yhdentymistä, sekä unionin yhteenliitetyn maakaasuverkon tai unionin vetyjärjestelmän yhteentoimivuuden varmistaminen, mikä voi edistää maakaasuvirtoja kaikkialla unionissa;

d) kuluttajien tarpeisiin suuntautuneiden varmojen, luotettavien ja tehokkaiden sekä syrjimättömien verkkojen kehittämisen edistäminen mahdollisimman kustannustehokkaasti energiatehokkuus etusijalle -periaate huomioon ottaen sekä verkon riittävän siirtokyvyn ja – yleisten energia- ja ilmastopoliittisten tavoitteiden mukaisesti – energiatehokkuuden edistäminen sekä suuri- ja pienimuotoisen uusiutuviin lähteisiin perustuvan kaasuntuotannon ja hajautetun tuotannon integroiminen sekä siirto- että jakeluverkkoihin ja niiden toiminnan helpottaminen suhteessa muihin energiaverkkoihin, kuten sähkö- ja lämpöverkkoihin;

e) uuden tuotantokapasiteetin verkkoon liittämisen ja pääsyn helpottaminen, erityisesti sellaisten esteiden poistaminen, jotka voisivat haitata uusien markkinoilletulijoiden liittämistä ja pääsyä uusiutuvista lähteistä peräisin olevan kaasun ja vedyn markkinoille;

f) sen varmistaminen, että verkonhaltijoille ja verkonkäyttäjille tarjotaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia lisätä verkon suorituskykyä, erityisesti energiatehokkuutta, ja edistää markkinoiden yhdentymistä;

g) kansallisten markkinoiden tehokkaasta toiminnasta kuluttajille koituvan hyödyn varmistaminen sekä tehokkaan kilpailun ja kuluttajansuojan korkean tason varmistamisen edistäminen tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien kuluttajansuojaviranomaisten kanssa ja asiaankuuluvia kuluttaja-asioista vastaavia elimiä kuullen;

h) avustaminen maakaasualan julkisen palvelun korkean tason saavuttamisessa, heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojelun edistäminen ja toimittajan vaihtamisen edellyttämien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuuden edistäminen.

78 artikla

Sääntelyviranomaisen tehtävät ja toimivaltuudet

1. Sääntelyviranomaisen tehtävänä on:

a) vahvistaa tai hyväksyä avointen kriteerien perusteella siirto- tai jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät tai molemmat;

b) hyväksyä yhteiset skenaariot kymmenvuotisia verkon kehittämissuunnitelmia varten 55 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisesti, jos jäsenvaltio säätää tällaisesta hyväksynnästä;

c) vahvistaa tai hyväksyä avointen kriteerien mukaisesti vetyverkkoon pääsyä koskevat tariffit tai niitä koskevat menetelmät tai molemmat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 35 artiklan 4 kohdan mukaisten jäsenvaltioiden päätösten soveltamista;

d) vahvistaa tai hyväksyä seuraavat avointen kriteerien mukaisesti:

i) kohdennetun maksun ja varainsiirron suuruus ja kesto tai niitä koskevat menetelmät tai molemmat;

ii) siirrettyjen omaisuuserien arvo ja tuloksena mahdollisesti olevien voittojen ja tappioiden kohde; ja

iii) osuuksien jakaminen kohdennettuun maksuun;

e) varmistaa, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat ja tarvittaessa verkon omistajat sekä vetyverkonhaltijat, kaikki maakaasu- ja vetyalan yritykset ja muut markkinaosapuolet noudattavat tästä direktiivistä ja asetuksesta (EU) 2024/1789, asetuksen (EU) 2024/1789 70, 71 ja 72 artiklan mukaisesti hyväksytyistä verkkosäännöistä ja suuntaviivoista, asetuksesta (EU) 2017/1938 ja muusta asiaa koskevasta unionin lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan, myös rajat ylittävien kysymysten osalta, sekä ACERin päätöksiä;

f) varmistaa tiiviissä yhteistyössä muiden sääntelyviranomaisten kanssa, että Kaasu-ENTSO, asetuksen (EU) 2019/943 52–57 artiklan mukaisesti perustettu jakeluverkonhaltijoiden eurooppalainen elin, jäljempänä ”EU DSO -elin”, ja asetuksen (EU) 2024/1789 57 artiklan mukaisesti perustettu vetyverkonhaltijoiden eurooppalainen verkosto, jäljempänä ”ENNOH”, noudattavat tästä direktiivistä ja asetuksesta (EU) 2024/1789, asetuksen (EU) 2024/1789 70–74 artiklan mukaisesti hyväksytyistä verkkosäännöistä ja suuntaviivoista ja muusta asiaa koskevasta unionin oikeudesta johtuvia velvoitteitaan, myös rajat ylittävien kysymysten osalta, sekä ACERin päätöksiä, ja määrittää yhdessä tapaukset, joissa Kaasu-ENTSO, EU DSO -elin ja ENNOH eivät noudata velvoitteitaan; jos sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen neljän kuukauden kuluessa yhteydenpidon aloittamisesta määrittääkseen yhdessä velvoitteiden noudattamatta jättämisen, saattaa asia ACERin päätettäväksi asetuksen (EU) 2019/942 6 artiklan 10 kohdan mukaisesti;

g) seurata kaasun laadun ja siirtoverkonhaltijoiden ja tapauksen mukaan jakeluverkonhaltijoiden toteuttaman kaasun laadunhallinnan kehitystä, mukaan lukien kaasun laadunhallintaan liittyvien verkonhaltijoiden kustannusten kehityksen seuranta ja maakaasun varastointilaitteistojen haltijoiden ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten haltijoiden suorittama vedyn sekoittamiseen maakaasuverkkoon ja erottamiseen tältä osin liittyvän kehityksen seuranta, ja jos jossakin jäsenvaltiossa on jo valtuutettu toinen toimivaltainen viranomainen keräämään nämä tiedot, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on jaettava nämä tiedot sääntelyviranomaisen kanssa;

h) seurata vedyn laadun ja tarvittaessa 50 artiklassa tarkoitetun vetyverkonhaltijoiden toteuttaman kaasun laadunhallinnan kehitystä, mukaan lukien vedyn laadunhallintaan liittyvien kustannusten kehityksen seuranta;

i) ottaa huomioon vetyverkonhaltijoiden tämän direktiivin 55 ja 56 artiklan mukaisesti toimittamien vedyn siirtoinfrastruktuurin kehittämissuunnitelmien tarkastelu ja arviointi hyväksyessään asetuksen (EU) 2024/1789 5 artiklassa tarkoitettuja kohdennettuja maksuja;

j) tehdä rajat ylittävissä asioissa yhteistyötä kyseisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisen tai sääntelyviranomaisten ja ACERin kanssa, erityisesti osallistumalla ACERin sääntelyneuvoston työhön asetuksen (EU) 2019/942 21 artiklan mukaisesti. Kolmannesta maasta tulevan ja kolmanteen maahan menevän infrastruktuurin tapauksessa sen jäsenvaltion sääntelyviranomainen, jossa ensimmäinen jäsenvaltioiden verkossa sijaitseva yhteenliitäntäpiste sijaitsee, voi tehdä yhteistyötä kolmannen maan, myös energiayhteisön sopimuspuolten, asianomaisten viranomaisten kanssa kuultuaan muiden asianomaisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisia pyrkimyksenä varmistaa kyseisen infrastruktuurin osalta tämän direktiivin johdonmukainen soveltaminen jäsenvaltioiden alueella;

k) noudattaa kaikkia asiaan liittyviä oikeudellisesti sitovia ACERin ja komission päätöksiä ja panna ne täytäntöön;

l) antaa vuosittain toiminnastaan ja tehtäviensä suorittamisesta jäsenvaltioiden asiaankuuluville viranomaisille, ACERille ja komissiolle kertomus, jossa esitetään toteutetut toimenpiteet ja saavutetut tulokset kunkin tässä artiklassa luetellun tehtävän osalta;

m) varmistaa, ettei siirtoon, jakeluun, vedyn siirtoon, maakaasun ja vedyn varastointiin, nesteytetyn maakaasun käsittelyyn ja vetyterminaaleihin sekä maakaasun ja vedyn toimitukseen liittyvien toimintojen välillä esiinny ristisubventioita, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2024/1789 5 artiklan 2 kohdan soveltamista;

n) seurata siirtoverkonhaltijoiden ja vedyn siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmia, esittää vuosikertomuksessaan arvio siitä, kuinka siirtoverkonhaltijoiden ja vedyn siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat asetuksen (EU) 2024/1789 32 ja 60 artiklassa tarkoitettuja unionin laajuisia verkon kehittämissuunnitelmia, ja sisällyttää niihin suosituksia kyseisten investointisuunnitelmien muuttamisesta;

o) seurata verkon varmuutta ja luotettavuutta koskevien sääntöjen noudattamista ja arvioida niiden aiempaa toimivuutta sekä vahvistaa tai hyväksyä palvelun ja toimitusten laatua koskevia standardeja ja vaatimuksia tai osallistua tähän yhdessä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa;

p) seurata avoimuuden tasoa, tukkuhinnat mukaan lukien, ja varmistaa, että maakaasu- ja vetyalan yritykset noudattavat avoimuutta koskevia velvollisuuksia;

q) seurata, miten avoimia tukku- ja vähittäismyyntimarkkinat ovat, missä määrin niillä esiintyy kilpailua sekä miten tehokasta markkinoiden avaaminen ja kilpailu ovat olleet; tähän kuuluvat maakaasu- ja vetypörssit, kotitalousasiakkaiden maksamat hinnat, mukaan lukien ennakkomaksujärjestelmät, tarjousten avoimuus, hintapiikit ja niiden vaikutus tukku- ja kuluttajahintoihin, kotitalouksien maksamien hintojen ja tukkuhintojen välinen suhde, toimittajaa vaihtaneiden asiakkaiden määrä, verkosta kytkettyjen asiakkaiden määrä, ylläpitopalvelujen maksut ja näiden palvelujen toteuttaminen, kotitalousasiakkaiden tekemät valitukset, sekä mahdollisia kilpailun vääristymiä tai rajoituksia, mihin sisältyy kaikkien asiaa koskevien tietojen antaminen, sekä saattaa tarvittaessa tapaukset asiaankuuluvien kilpailuviranomaisten tietoon, erityisesti heikossa asemassa olevien asiakkaiden ja energiaköyhyydestä kärsivien asiakkaiden osalta;

r) seurata rajoittavien sopimuskäytäntöjen esiintymistä, mukaan lukien yksinoikeuslausekkeet, joilla voidaan estää muita suuria asiakkaita kuin kotitalousasiakkaita tekemästä samanaikaisesti sopimuksia useamman kuin yhden toimittajan kanssa tai rajoittaa niiden vapautta tehdä tällaisia sopimuksia, ja tarvittaessa ilmoittaa kansallisille kilpailuviranomaisille tällaisista käytännöistä;

s) noudattaa sopimusvapautta pitkän aikavälin sopimusten osalta edellyttäen, että ne ovat unionin lainsäädännön sekä unionin politiikkojen mukaisia ja edistävät hiilestä irtautumista koskevien tavoitteiden saavuttamista edellyttäen, että päästöjä aiheuttavan fossiilisen kaasun toimitusta koskevat pitkäaikaiset sopimukset jatkuvat enintään 31 päivään joulukuuta 2049;

t) seurata aikaa, jonka maakaasun siirto- ja jakeluverkonhaltijat tai vetyverkonhaltijat käyttävät liitäntöjen ja korjausten suorittamiseen, mukaan lukien biometaanin tuotantolaitosten tekemät verkkoon liittämistä koskevat pyynnöt;

u) seurata ja arvioida maakaasuvarastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuksien edellytyksiä kuten 33 tai 37 artiklassa säädetään, lukuun ottamatta tariffien tarkistamista siinä tapauksessa, että maakaasuvaraston käyttöä koskeva järjestelmä vahvistetaan 33 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

v) auttaa muiden asiasta vastaavien viranomaisten kanssa varmistamaan muun muassa liitteessä I säädettyjen kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus ja täytäntöönpano ja erityisesti arvioida, onko olemassa esteitä sille, että asiakkaat käyttävät oikeuksiaan, kuten oikeutta vaihtaa tai irtisanoa sopimus tai käyttää tuomioistuimen ulkopuolisia riitojenratkaisumenettelyjä;

w) julkaista vähintään vuosittain suosituksia 7 artiklan noudattamisesta toimitushinnoissa ja toimittaa suositukset tarvittaessa kilpailuviranomaisille;

x) varmistaa asiakkaiden syrjimätön mahdollisuus saada kulutustietoja, kuluttajatietojen helppotajuisen yhdenmukaistetun muodon tarjoaminen kansallisella tasolla valinnaista käyttöä varten sekä kaikkien asiakkaiden mahdollisuus saada pikaisesti tällaisia 23 ja 24 artiklassa tarkoitettuja tietoja;

y) seurata siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, vetyverkonhaltijoiden, toimittajien ja asiakkaiden ja muiden markkinaosapuolten asemaa ja vastuita koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa asetuksen (EU) 2024/1789 mukaisesti;

z) seurata niiden perusteiden asianmukaista soveltamista, joiden mukaisesti määritetään, kuuluuko maakaasuvarasto 33 artiklan 3 kohdan vai 4 kohdan soveltamisalaan;

a a) seurata 83 artiklassa tarkoitettujen suojatoimenpiteiden täytäntöönpanoa;

b b) edistää tärkeimpiä markkinamenettelyjä koskevien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuutta aluetasolla;

c c) panna täytäntöön asetuksen (EU) 2024/1789 70–74 artiklan mukaisesti hyväksytyt verkkosäännöt ja suuntaviivat kansallisilla toimenpiteillä tai tarvittaessa koordinoiduilla alueellisilla tai unionin laajuisilla toimenpiteillä;

d d) varmistaa avoin, läpinäkyvä, tehokas ja osallistava prosessi kansallisen kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman laatimiseksi 55 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukaisesti, vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelman laatimiseksi 56 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukaisesti ja tarvittaessa verkon käytöstäpoistosuunnitelman laatimiseksi 57 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukaisesti;

e e) hyväksyä ja muuttaa 55 artiklassa ja tapauksen mukaan 57 artiklassa tarkoitettuja verkon kehittämissuunnitelmia

f f) tarkastella vedyn jakeluverkon kehittämissuunnitelmaa ja tarvittaessa edellyttää sen muuttamista 56 artiklan 4 kohdan mukaisesti, jos jäsenvaltio on säätänyt tällaisesta tehtävästä kyseisen artiklan 6 kohdan nojalla;

g g) laatia 57 artiklan 6 kohdassa tarkoitetut ohjeet, joissa esitetään perusteet ja menetelmät maakaasun jakeluverkon osien käytöstäpoistoa koskevalle rakenteelliselle lähestymistavalle ottaen huomioon käytöstäpoiston kustannukset ja sellaisia omaisuuseriä koskeva erityistapaus, jotka saattavat edellyttää käytöstäpoistoa ennen niille alun perin ennustetun elinkaaren päättymistä, ja antaa ohjeita tariffien vahvistamisesta tällaisissa tapauksissa;

h h) seurata vertailusivustojen saatavuutta, mukaan lukien 14 artiklan kriteerit täyttävät vertailuvälineet;

i i) seurata itse tuotetun uusiutuvan maakaasun kulutukseen kohdistuvien perusteettomien esteiden ja rajoitusten poistamista;

j j) suorittaa muut sääntelyviranomaiselle tämän direktiivin ja asetuksen (EU) 2024/1789 nojalla asetetut tehtävät.

2. Kun jäsenvaltiot ovat niin säätäneet, muu viranomainen kuin sääntelyviranomainen voi hoitaa 1 kohdassa säädetyt seurantatehtävät. Tällöin tästä seurannasta saadut tiedot on saatettava sääntelyviranomaisen käyttöön niin pian kuin mahdollista.

Sääntelyviranomaisen on riippumattomuutensa säilyttäen ja parempaa sääntelyä koskevien periaatteiden mukaisesti 1 kohdassa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan tarvittaessa kuultava maakaasun siirtoverkonhaltijoita ja vetyverkonhaltijoita ja tehtävä tarvittaessa tiivistä yhteistyötä muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niiden omia erityisiä toimivaltuuksia.

Sääntelyviranomaisen tai ACERin tämän direktiivin mukaisesti antamat hyväksynnät eivät estä sääntelyviranomaista käyttämästä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa myöhemmin toimivaltuuksiaan tämän artiklan mukaisesti eivätkä rajoita muiden asiaankuuluvien viranomaisten tai komission määräämiä seuraamuksia.

3. Jos 61 tai 68 artiklan nojalla on nimetty riippumaton järjestelmävastaava tai riippumaton vedyn siirtoverkonhaltija, sääntelyviranomaisen on sille tämän artiklan 1 kohdan nojalla asetettujen tehtävien lisäksi

a) seurattava, että siirtoverkon omistaja, riippumaton järjestelmävastaava tai vedyn siirtoverkon omistaja ja riippumaton vedyn siirtoverkonhaltija noudattavat tästä direktiivistä johtuvia velvollisuuksiaan, ja määrättävä niiden velvollisuuksien rikkomisesta seuraamuksia 4 kohdan d alakohdan mukaisesti;

b) seurattava riippumattoman järjestelmävastaavan ja siirtoverkon omistajan tai vedyn siirtoverkon omistajan ja riippumattoman vedyn siirtoverkonhaltijan välisiä suhteita ja välistä tiedonvaihtoa sen varmistamiseksi, että riippumaton järjestelmävastaava tai riippumaton vedyn siirtoverkonhaltija noudattaa velvollisuuksiaan, ja erityisesti hyväksyttävä sopimukset ja toimittava riitojenratkaisuviranomaisena riippumattoman järjestelmävastaavan ja siirtoverkon omistajan tai vedyn siirtoverkon omistajan ja riippumattoman vedyn siirtoverkonhaltijan välillä kaikissa valituksissa, joita kumpi tahansa osapuoli tekee 11 kohdan mukaisesti;

c) hyväksyttävä ensimmäiseen kymmenvuotiseen verkon kehittämissuunnitelmaan sisältyvä investointisuunnitelma ja hyväksyttävä monivuotiset verkon kehittämissuunnitelmat, jotka riippumaton järjestelmävastaava tai riippumaton vedyn siirtoverkonhaltija esittää vuosittain, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 61 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetyn menettelyn soveltamista;

d) varmistettava, että riippumattoman järjestelmävastaavan tai riippumattoman vetyverkonhaltijan perimiin verkkoonpääsytariffeihin sisältyy verkon omistajalle tai omistajille maksettava riittävä korvaus verkko-omaisuuden käyttämisestä ja uusista investoinneista siihen, edellyttäen että ne on tehty taloudellisesti ja tehokkaasti;

e) omattava toimivaltuudet suorittaa tarkastuksia myös ennalta ilmoittamatta siirtoverkon omistajan ja riippumattoman järjestelmävastaavan tai vedyn siirtoverkon omistajan ja riippumattoman vedyn siirtoverkonhaltijan toimitiloissa.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaisille annetaan toimivaltuudet, joiden nojalla ne voivat suorittaa 1, 3 ja 6 kohdassa tarkoitetut tehtävät tehokkaasti ja joutuisasti. Tätä varten sääntelyviranomaisella on oltava vähintään toimivaltuudet

a) tehdä maakaasu- ja vetyalan yrityksiä sitovia päätöksiä;

b) tehdä maakaasu- ja vetymarkkinoiden toimintaa koskevia tutkimuksia ja päättää sekä määrätä tarvittavista ja oikeasuhteisista toimenpiteistä tosiasiallisen kilpailun edistämiseksi ja maakaasu- ja vetymarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä kansallisen kilpailuviranomaisen ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyviranomaisten tai komission kanssa kilpailulainsäädäntöön liittyvän tutkimuksen tekemisessä;

c) vaatia maakaasu- ja vetyalan yrityksiltä kaikkia sen tehtävien toteuttamisen kannalta merkityksellisiä tietoja, mukaan lukien perustelut kolmannen osapuolen pääsyn epäämiselle sekä kaikki tiedot verkon vahvistamisen edellyttämistä toimenpiteistä;

d) määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia maakaasu- ja vetyalan yrityksille, jotka eivät täytä velvollisuuksiaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä tai asiaan liittyvistä oikeudellisesti sitovista sääntelyviranomaisen tai ACERin tekemistä päätöksistä, tai ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi tällaisia seuraamuksia, mukaan lukien toimivalta määrätä tai ehdottaa määrättäväksi siirtoverkonhaltijalle tai vetyverkonhaltijalle enintään kymmentä prosenttia sen vuotuisesta liikevaihdosta tai vertikaalisesti integroituneelle yritykselle enintään kymmentä prosenttia sen vuotuisesta liikevaihdosta vastaavia seuraamuksia, jos nämä eivät täytä tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan;

e) tarkoituksenmukaiset oikeudet suorittaa tutkintaa ja ratkaista riitoja 11 ja 12 kohdan nojalla.

5. Siinä jäsenvaltiossa, jossa Sähkö-ENTSOn, ENNOHin tai EU DSO -elimen toimipaikka sijaitsee, sijaitsevalla sääntelyviranomaisella on oltava toimivalta määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia kyseisille elimille, jos ne eivät täytä velvoitteitaan, jotka johtuvat tästä direktiivistä, asetuksesta (EU) 2024/1789 tai asiaan liittyvistä oikeudellisesti sitovista sääntelyviranomaisen tai ACERin päätöksistä, tai ehdottaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle, että tämä määräisi tällaisia seuraamuksia.

6. Kun riippumaton siirtoverkonhaltija tai integroitu vedyn siirtoverkonhaltija on nimetty IX luvun 3 jakson mukaisesti, sääntelyviranomaiselle osoitetaan tämän artiklan 1 ja 4 kohdan mukaisesti annettujen tehtävien ja toimivaltuuksien lisäksi ainakin seuraavat tehtävät ja toimivaltuudet:

a) määrätä seuraamuksia 4 kohdan d alakohdan mukaisesti vertikaalisesti integroitunutta yritystä suosivista, muita syrjivistä käytännöistä;

b) seurata siirtoverkonhaltijan tai integroidun vedyn siirtoverkonhaltijan ja vertikaalisesti integroituneen yrityksen välistä viestintää sen varmistamiseksi, että siirtoverkonhaltija tai integroitu vedyn siirtoverkonhaltija täyttää velvoitteensa;

c) toimia vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan tai integroidun vedyn siirtoverkonhaltijan välisten riitojen ratkaisusta vastaavana viranomaisena 11 kohdan nojalla tehtyjen valitusten osalta;

d) seurata vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan tai integroidun vedyn siirtoverkonhaltijan välisiä kaupallisia ja rahoituksellisia suhteita mukaan lukien lainoja;

e) hyväksyä kaikki vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan tai integroidun vedyn siirtoverkonhaltijan väliset kaupalliset ja rahoitukselliset sopimukset edellyttäen, että niissä noudatetaan markkinaehtoja;

f) pyytää vertikaalisesti integroituneelta yritykseltä perustelut, kun ohjelman seurannasta vastaava toimihenkilö on tehnyt sille 67 artiklan 4 kohdan mukaisen ilmoituksen, mukaan lukien erityisesti todisteet siitä, että vertikaalisesti integroitunutta yritystä hyödyttävää syrjintää ei ole harjoitettu;

g) suorittaa tarkastuksia, myös ennalta ilmoittamatta, vertikaalisesti integroituneen yrityksen ja siirtoverkonhaltijan tai integroidun vedyn siirtoverkonhaltijan tiloissa;

h) osoittaa siirtoverkonhaltijan tai integroidun vedyn siirtoverkonhaltijan kaikki tehtävät tai joitakin tiettyjä tehtäviä 68 artiklan mukaisesti nimetylle riippumattomalle järjestelmävastaavalle tai riippumattomalle vedyn siirtoverkonhaltijalle, jos siirtoverkonhaltija tai integroitu vetyverkonhaltija rikkoo toistuvasti tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan, erityisesti silloin, kun tämä toistuvasti harjoittaa vertikaalisesti integroitunutta yritystä suosivia, muita syrjiviä käytäntöjä.

7. Sääntelyviranomaisilla on oltava velvollisuus vahvistaa tai hyväksyä riittävän ajoissa ennen niiden voimaantuloa ainakin menetelmät, joita käytetään seuraavien seikkojen laskennassa tai niitä koskevien ehtojen ja edellytysten vahvistamisessa:

a) liittäminen ja pääsy kansallisiin maakaasuverkkoihin, mukaan luettuina siirto- ja jakelutariffit, sekä ehdot, edellytykset ja tariffit, jotka koskevat oikeutta käyttää nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia, siten, että nämä tariffit ja menetelmät mahdollistavat tarvittavien investointien tekemisen verkkoihin ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksiin niin, että kyseisillä investoinneilla voidaan varmistaa verkkojen ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten toimivuus;

b) liittäminen ja pääsy kansallisiin vetyverkkoihin, mukaan lukien vedyn verkkotariffit soveltuvin osin sekä ehdot, edellytykset ja tariffit, jotka koskevat pääsyä vetyvarastoihin ja vetyterminaaleihin;

c) sellaisten tasehallintapalvelujen tarjonta, jotka suoritetaan taloudellisimmalla tavalla ja jotka tarjoavat verkon käyttäjille asianmukaisia kannustimia kaasun syötön ja oton tasapainottamiseksi; nämä tasehallintapalvelut on tarjottava oikeudenmukaisesti ja syrjimättömästi, ja niiden on perustuttava puolueettomiin kriteereihin;

d) kohdennettujen maksujen hyväksyminen ja seuranta asetuksen (EU) 2024/1789 5 artiklan mukaisesti;

e) pääsy rajat ylittäviin infrastruktuureihin, mukaan lukien kapasiteetin jakoa ja siirtorajoitusten hallintaa koskevat menettelyt.

8. Edellä 7 kohdassa tarkoitetut menetelmät tai ehdot ja edellytykset on julkistettava.

9. Sääntelyviranomaisten on tariffeja tai menetelmiä sekä 7 kohdassa tarkoitettuja tasehallintapalveluja määrittäessään tai hyväksyessään varmistettava, että siirto- ja jakeluverkonhaltijoille ja, rajoittamatta 35 artiklan 4 kohdan mukaisen jäsenvaltion päätöksen soveltamista, vetyverkonhaltijoille annetaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia parantaa tehokkuutta, edistää markkinoiden yhdentymistä ja toimitusvarmuutta sekä tukea asiaan liittyviä tutkimustoimia.

10. Sääntelyviranomaisten on seurattava kansallisten siirtoverkkojen ja vedyn siirtoverkkojen, mukaan lukien yhdysputket ja vety-yhdysputket, siirtorajoitusten hallintaa sekä siirtorajoitusten hallintaa koskevien sääntöjen soveltamista. Tätä varten siirtoverkonhaltijoiden, vedyn siirtoverkonhaltijoiden tai markkinoiden ylläpitäjien on toimitettava siirtorajoitusten hallintaa ja myös kapasiteetin jakoa koskevat sääntönsä sääntelyviranomaisille. Sääntelyviranomaiset voivat pyytää kyseisten sääntöjen muuttamista.

79 artikla

Päätökset ja valitukset

1. Sääntelyviranomaisilla on oltava oikeus edellyttää, että maakaasun siirtoverkon, maakaasun varastointilaitosten, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten ja jakeluverkon haltijat sekä vetyvarastojen ja vetyterminaalien haltijat ja vetyverkonhaltijat tarvittaessa muuttavat tässä artiklassa tarkoitettuja ehtoja ja edellytyksiä, myös tariffeja ja menetelmiä, sen varmistamiseksi, että ne ovat oikeasuhteisia ja että niitä sovelletaan syrjimättömällä tavalla. Kyseiseen tehtävään ei kuulu tariffien tarkistaminen, jos maakaasuvaraston käyttöä koskeva järjestelmä on vahvistettu 33 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Jos vetyverkkojen, vedyn käsittelylaitosten tai vetyvaraston käyttöä koskeva järjestelmä perustuu 35 artiklan 4 kohdan, 36 artiklan 1 kohdan tai 37 artiklan 2 kohdan mukaiseen neuvoteltuun kolmannen osapuolen pääsyyn, kyseiseen tehtävään ei sisälly tariffien tarkistaminen. Jos maakaasun siirto- ja jakelutariffien ja, tapauksen mukaan, vedyn verkkotariffien vahvistaminen viivästyy, sääntelyviranomaisilla on valtuudet määrittää tai hyväksyä alustavat siirto- ja jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät ja vedyn verkkotariffit tai niiden laskentamenetelmät ja päättää asiaankuuluvista korvaustoimenpiteistä, mikäli lopulliset tariffit tai menetelmät eroavat alustavista tariffeista tai menetelmistä.

2. Jos jokin osapuoli haluaa tehdä valituksen maakaasun siirtoverkon, maakaasun varastointilaitteiston, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen tai jakeluverkon haltijasta tai vetyverkon, -varaston tai -terminaalin haltijasta niiden velvoitteiden suhteen, joita kyseisellä haltijalla on tämän direktiivin mukaisesti, se voi osoittaa valituksensa sääntelyviranomaiselle, joka tekee riitojenratkaisuviranomaisena asiasta päätöksen kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Kyseistä määräaikaa voidaan pidentää kahdella kuukaudella, jos sääntelyviranomainen pyytää lisätietoja. Kyseistä pidennettyä määräaikaa voidaan pidentää lisää valituksen tekijän suostumuksella. Sääntelyviranomaisen päätös on sitova, paitsi jos ja siihen asti kun se kumotaan muutoksenhaussa.

3. Kuka tahansa haittaa kärsinyt osapuoli, jolla on oikeus tehdä valitus tämän artiklan mukaisesti tehdystä menetelmiä koskevasta päätöksestä tai, jos sääntelyviranomaisella on velvollisuus neuvotella, ehdotetuista tariffeista tai menetelmistä, voi kahden kuukauden kuluessa tai jäsenvaltioiden asettaman lyhyemmän ajanjakson kuluessa päätöksen tai päätösehdotuksen julkaisemisesta esittää valituksen vaatien päätöksen uudelleentarkastelua. Valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta.

4. Jäsenvaltioiden on luotava sellaiset asianmukaiset ja tehokkaat menetelmät sääntelyn, valvonnan ja avoimuuden turvaamiseksi, joilla vältetään määräävän aseman väärinkäyttö etenkin kuluttajien etujen vastaisella tavalla sekä kaikenlainen markkinoiden valtaukseen tähtäävä toiminta. Näissä menetelmissä on otettava huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen määräykset ja erityisesti sen 102 artikla.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastuussa olevia luonnollisia tai oikeushenkilöitä vastaan toteutetaan asianmukaiset toimenpiteet, muun muassa niiden kansallisen lainsäädännön mukaiset hallinnolliset toimet tai rikosoikeudelliset menettelyt, jos tässä direktiivissä säädettyjä luottamuksellisuussääntöjä ei ole noudatettu.

6. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut valitukset eivät rajoita unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisen muutoksenhakuoikeuden käyttöä.

7. Sääntelyviranomaisten tekemät päätökset on joka suhteessa perusteltava muutoksenhakumenettelyn mahdollistamiseksi tuomioistuimessa. Päätösten on oltava yleisön saatavilla siten, että kaupallisesti arkaluonteisten asioiden luottamuksellisuus ei vaarannu.

8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on olemassa sopivat järjestelmät, joiden mukaisesti osapuoli, jota sääntelyviranomaisen päätös koskee, voi hakea siihen muutosta elimeltä, joka on riippumaton asianomaisista osapuolista ja hallituksista.

80 artikla

Sääntelyviranomaisten alueellinen yhteistyö rajat ylittävissä kysymyksissä

1. Sääntelyviranomaisten on kuultava toisiaan ja tehtävä tiivistä yhteistyötä keskenään, erityisesti ACERin puitteissa, sekä annettava toisilleen ja ACERille kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat tästä direktiivistä johtuvien tehtäviensä hoitamiseksi. Vastaanottavan viranomaisen on vaihdettavien tietojen osalta varmistettava sama luottamuksellisuuden taso kuin tiedot lähettäneeltä viranomaiselta edellytetään.

2. Sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä vähintään alueellisella tasolla

a) edistääkseen sellaisten operatiivisten järjestelyjen luomista, joilla voidaan varmistaa verkon optimaalinen hallinta, edistää yhteisiä maakaasu- ja vetypörssejä ja rajat ylittävän kapasiteetin jakamista ja varmistaa riittävän yhteenliittämiskapasiteetin, myös uusien yhteyksien, vähimmäistaso alueella ja alueiden välillä, jotta tehokas kilpailu voi kehittyä ja toimitusvarmuus parantua, syrjimättä eri jäsenvaltioiden toimitusyrityksiä;

b) koordinoidakseen siirtoverkonhaltijoita, vetyverkonhaltijoita ja muita markkinaosapuolia koskevien verkkosääntöjen kehittämistä;

c) koordinoidakseen siirtorajoitusten hallintaa koskevien sääntöjen kehittämistä;

d) varmistaakseen, että siirtoverkonhaltijoiden ja vetyverkonhaltijoiden tehtäviä rajat ylittävällä tai alueellisella tasolla hoitavat oikeussubjektit noudattavat säännöksiä.

3. Sääntelyviranomaisilla on oltava oikeus yhteistyöjärjestelyihin toistensa kanssa sääntely-yhteistyön edistämiseksi.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut toimet on tarvittaessa suoritettava tiiviissä yhteydenpidossa muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa ja tämän rajoittamatta niiden toimivaltaa.

5. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 90 artiklan mukaisesti tämän direktiivin täydentämiseksi antamalla suuntaviivoja siitä, missä määrin sääntelyviranomaisten on tehtävä yhteistyötä toistensa ja ACERin kanssa.

6. Sääntelyviranomaiset tai tarvittaessa muut toimivaltaiset viranomaiset voivat kuulla kolmansien maiden, myös energiayhteisön sopimuspuolten, asianomaisia viranomaisia ja tehdä yhteistyötä niiden kanssa kolmansiin maihin menevän ja niistä tulevan maakaasu- ja vetyinfrastruktuurin toimintaan liittyen varmistaakseen kyseessä olevan infrastruktuurin osalta, että tätä direktiiviä sovelletaan johdonmukaisesti jäsenvaltion alueella ja aluemerellä.

81 artikla

Verkkosääntöjen ja suuntaviivojen noudattaminen

1. Mikä tahansa sääntelyviranomainen tai komissio voi pyytää ACERilta lausuntoa siitä, onko jokin sääntelyviranomaisen tekemä päätös tämän direktiivin tai asetuksen (EU) 2024/1789 mukaisesti hyväksyttyjen verkkosääntöjen ja suuntaviivojen mukainen.

2. ACER antaa lausuntonsa sitä pyytäneelle sääntelyviranomaiselle tai komissiolle sekä kyseisen päätöksen tehneelle sääntelyviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

3. Jos päätöksen tehnyt sääntelyviranomainen ei noudata ACERin lausuntoa neljän kuukauden kuluessa lausunnon vastaanottamisesta, ACER ilmoittaa asiasta komissiolle.

4. Mikä tahansa sääntelyviranomainen, joka katsoo, ettei jokin toisen sääntelyviranomaisen tekemä rajat ylittävän kaupan kannalta merkityksellinen päätös ole tämän direktiivin tai asetuksen (EU) 2024/1789 mukaisesti hyväksyttyjen verkkosääntöjen ja suuntaviivojen mukainen, voi ilmoittaa asiasta komissiolle kahden kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä.

5. Jos komissio kahden kuukauden kuluessa siitä, kun se on saanut ilmoituksen ACERilta 3 kohdan mukaisesti tai joltain sääntelyviranomaiselta 4 kohdan mukaisesti, tai omasta aloitteestaan kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä, katsoo, että sääntelyviranomaisen päätös herättää vakavia epäilyjä siitä, onko se tämän direktiivin tai asetuksen (EU) 2024/1789 mukaisesti hyväksyttyjen verkkosääntöjen ja suuntaviivojen mukainen, komissio voi päättää tutkia asiaa edelleen. Tällaisessa tapauksessa se pyytää sääntelyviranomaista ja menettelyn osapuolia esittämään huomautuksensa.

6. Jos komissio päättää tutkia asiaa 5 kohdan mukaisesti, se tekee enintään neljän kuukauden kuluessa tällaisen päätöksen tekemisestä lopullisen päätöksen siitä, että se

a) ei vastusta sääntelyviranomaisen päätöstä; tai

b) pyytää asianomaista sääntelyviranomaista peruuttamaan päätöksensä, koska verkkosääntöjä ja suuntaviivoja ei ole noudatettu.

7. Jos komissio ei ole tehnyt päätöstä asian edelleen tutkimisesta tai lopullista päätöstä 5 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa määräajoissa, sen katsotaan olleen vastustamatta sääntelyviranomaisen päätöstä.

8. Sääntelyviranomaisen on noudatettava päätöksensä peruuttamista koskevaa komission päätöstä kahden kuukauden kuluessa ja ilmoitettava tästä komissiolle.

9. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 90 artiklan mukaisesti tämän direktiivin täydentämiseksi vahvistamalla suuntaviivat, joissa kuvataan yksityiskohtaisesti tämän artiklan soveltamiseksi noudatettava menettely.

82 artikla

Tietojen säilyttäminen

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että kaasuntoimittajat pitävät kansallisten viranomaisten, mukaan lukien sääntelyviranomainen ja kansalliset kilpailuviranomaiset, ja komission saatavilla niiden tehtävien suorittamiseksi vähintään viiden vuoden ajan merkitykselliset tiedot kaikista maakaasun ja vedyn toimitussopimuksiin ja maakaasu- ja vetyjohdannaisiin liittyvistä liiketoimista tukkuasiakkaiden ja siirtoverkonhaltijoiden, maakaasun varastointilaitteistojen ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen haltijoiden sekä vetyverkkojen, -varastojen ja -terminaalien haltijoiden kanssa.

2. Tietoihin on sisällyttävät yksityiskohtaiset tiedot asiaankuuluvien liiketoimien ominaispiirteistä kuten kestosta ja toimitus- ja selvityssäännöistä, määristä, toteutuspäivistä ja -kellonajoista ja hinnoista sekä tiedot, joiden perusteella kyseinen tukkuasiakas voidaan yksilöidä, sekä määritellyt tiedot kaikista selvittämättä jääneistä maakaasun ja vedyn toimitussopimuksista ja maakaasu- ja vetyjohdannaisista.

3. Sääntelyviranomainen voi päättää asettaa osia näistä tiedoista markkinaosallistujien saataville edellyttäen, ettei yksittäisiä markkinaosapuolia tai yksittäisiä liiketoimia koskevia kaupallisesti arkaluonteisia tietoja julkaista. Tätä kohtaa ei sovelleta direktiivin 2014/65/EU soveltamisalaan kuuluvia rahoitusvälineitä koskeviin tietoihin.

4. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 90 artiklan mukaisesti tämän direktiivin täydentämiseksi vahvistamalla suuntaviivat, joissa määritellään tietojen säilyttämiseen sovellettavat menettelyt ja järjestelyt sekä säilytettävien tietojen muoto ja sisältö.

5. Niiden maakaasu- ja vetyjohdannaisiin liittyvien liiketoimien osalta, joita kaasuntoimittajat toteuttavat tukkuasiakkaiden ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden, maakaasun varastointilaitteistojen ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen haltijoiden sekä vetyverkon, -varastojen ja -terminaalien haltijoiden kanssa, tätä artiklaa sovelletaan vasta sen jälkeen kun komissio on antanut 4 kohdassa tarkoitetut suuntaviivat.

6. Tämän artiklan säännöksillä ei aseteta direktiivin 2014/65/EU soveltamisalaan kuuluville toimijoille lisävelvollisuuksia tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia kohtaan.

7. Jos tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten on saatava käyttöönsä tietoja, jotka ovat direktiivin 2014/65/EU soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden hallussa, mainitun direktiivin nojalla toimivaltaisten viranomaisten on annettava kyseisille viranomaisille niiden tarvitsemat tiedot.

XI LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

83 artikla

Suojatoimenpiteet

Jos energiamarkkinoilla ilmenee äkillinen kriisi ja jos ihmisten, laitteiden tai laitosten turvallisuus tai verkon toiminta vaarantuu, jäsenvaltio voi toteuttaa kansallisessa hätäsuunnitelmassa säädetyt toimenpiteet ja julistaa tapauksen mukaan jonkin asetuksen (EU) 2017/1938 11 artiklan mukaisen kriisitason.

84 artikla

Tasapuoliset toimintaedellytykset

1. Toimenpiteiden, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa tämän direktiivin nojalla tasapuolisten toimintaedellytysten takaamiseksi, on oltava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, erityisesti sen 36 artiklan, ja muun unionin lainsäädännön mukaisia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia, syrjimättömiä ja avoimia. Kyseiset toimenpiteet saa panna täytäntöön vasta sen jälkeen, kun niistä on ilmoitettu komissiolle ja komissio on hyväksynyt ne.

3. Komissio reagoi 2 kohdassa tarkoitettuun ilmoitukseen kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamispäivästä. Kyseinen määräaika alkaa täydellisten tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä. Jos komissio ei ole reagoinut tämän kahden kuukauden määräajan kuluessa, katsotaan, ettei komissio vastusta ilmoitettuja toimenpiteitä.

85 artikla

Kolmansiin maihin ulottuvien maakaasu- ja vetyputkien toimintaa koskevat tekniset sopimukset

Tällä direktiivillä ei vaikuteta siirtoverkonhaltijoiden, vetyverkonhaltijoiden tai muiden talouden toimijoiden vapauteen pitää voimassa tai tehdä teknisiä sopimuksia asioista, jotka koskevat jäsenvaltion ja kolmannen maan välisten putkien toimintaa edellyttäen, että kyseiset sopimukset ovat yhteensopivia unionin oikeuden ja asianomaisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten asiaankuuluvien päätösten kanssa. Tällaisista sopimuksista on ilmoitettava asianomaisten jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisille.

86 artikla

Maakaasuverkkoa koskevat poikkeukset

1. Ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole suoraan liittyneet minkään muun jäsenvaltion yhteenliitettyyn verkkoon, voivat poiketa 3, 8, 34 tai 60 artiklasta taikka 31 artiklan 1 kohdasta. Tällaisen mahdollisen poikkeuksen voimassaolo päättyy, kun ensimmäinen yhdysputki kyseiseen jäsenvaltioon on saatu valmiiksi. Tällaisesta mahdollisesta poikkeuksesta on ilmoitettava komissiolle.

2. Jäsenvaltiot voivat hakea komissiolta poikkeusta 3, 8, 60 tai 31 artiklan soveltamisesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa tarkoitettuihin syrjäisimpiin alueisiin tai muihin maantieteellisesti eristyneisiin alueisiin. Tällaisen mahdollisen poikkeuksen voimassaolo päättyy, kun on saatu valmiiksi yhteys kyseiseltä alueelta jäsenvaltioon, jolla on yhteenliitetty verkko.

3. Luxemburg voi poiketa 60 artiklasta. Tällaisesta mahdollisesta poikkeuksesta on ilmoitettava komissiolle.

4. Komissio ilmoittaa jäsenvaltioille 2 kohdan mukaisista poikkeuksia koskevista hakemuksista ennen päätöksen tekemistä ottaen huomioon kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuutta koskevat perustellut pyynnöt.

5. Komission 2 kohdan mukaisesti myöntämät poikkeukset ovat kestoltaan rajoitettuja ja niihin sovelletaan ehtoja, joilla pyritään lisäämään kilpailua sisämarkkinoilla ja sisämarkkinoiden yhdentymistä ja varmistamaan, että poikkeukset eivät haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan tai energiatehokkuus etusijalle -periaatteen soveltamista.

6. Direktiivin 2009/73/EY mukaisesti myönnettyjen poikkeusten, joiden voimassaololle ei ole asetettu päättymispäivää tai tiettyä soveltamisaikaa, voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2025. Jäsenvaltiot, jotka 4 päivänä elokuuta 2024 edelleen hyötyvät näistä poikkeuksista, voivat päättää hakea uutta poikkeusta tämän artiklan 1 tai 7 kohdan mukaisesti tai pyytää komissiota myöntämään uuden poikkeuksen tämän artiklan 2 kohdan nojalla.

7. Jäsenvaltiot, jotka vastaanottavat ensimmäisen pitkäaikaisen maakaasun toimitussopimuksensa ensimmäisen kaupallisen toimituksen 4 päivän elokuuta 2024 jälkeen, voivat poiketa 3 artiklan 1–4 kohdasta, 4 artiklan 1 kohdasta, 8 artiklasta, 31 artiklan 1 kohdasta, 32 artiklan 1 kohdasta, 34 artiklasta, 39 artiklan 1–5 kohdasta, 43 artiklasta, 44 artiklan 6 kohdasta sekä 46, 60, 61 ja 75 artiklasta. Tällaisesta mahdollisesta poikkeuksesta on ilmoitettava komissiolle. Poikkeuksen voimassaolo päättyy 10 vuoden kuluttua niiden ensimmäisen pitkäaikaisen maakaasun toimitussopimuksen ensimmäisen kaupallisen toimituksen vastaanottamisesta.

8. Jäsenvaltioiden 1, 3 ja 7 kohdan nojalla myöntämiä poikkeuksia koskevat ilmoitukset ja komission päätökset poikkeusten myöntämisestä 2, 5 ja 6 kohdan nojalla julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

87 artikla

Vetyverkot eristyneillä alueilla

1. Jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia 46, 68 tai 71 artiklan soveltamisesta vetyverkkoihin, jotka sijaitsevat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa tarkoitetuilla syrjäisimmillä alueilla ja seuraavilla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1059/2003 ([52]) perustetun tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistön (NUTS) NUTS 2 ja NUTS 3 -koodeilla varustetuilla eristyneillä alueilla:

i) Kypros (NUTS 2 CY00)

ii) Kainuu (NUTS 3 FI1D8)

iii) Lappi (NUTS 3 FI1D7)

iv) Malta (NUTS 2 MT00)

v) Pohjois-Pohjanmaa (NUTS 3 FI1D9)

vi) Övre Norrland (NUTS 2 SE33).

2. Edellä 1 kohdan mukaisesti myönnetty poikkeus on julkistettava ja ilmoitettava komissiolle.

3. Edellä 1 kohdan mukaisesti myönnettyjen poikkeusten voimassaolo päättyy 15 vuoden kuluttua niiden myöntämispäivästä ja joka tapauksessa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2044. Tällaisia poikkeuksia ei uusita. Jäsenvaltioiden on peruutettava 1 kohdan nojalla myönnetty poikkeus, jos tällaisesta poikkeuksesta hyötyvä vetyverkko ulotetaan eristyneen alueen ulkopuolelle tai liitetään alueiden ulkopuolella sijaitseviin vetyverkkoihin.

4. Poikkeuksen myöntäneen jäsenvaltion sääntelyviranomaisen on joka seitsemäs vuosi 1 kohdan mukaisen poikkeuksen myöntämispäivästä lukien tai komission perustellusta pyynnöstä julkaistava arvio kyseisen poikkeuksen vaikutuksista kilpailuun, infrastruktuurin kehittämiseen ja markkinoiden toimintaan. Jos sääntelyviranomainen toteaa tällaisen arvion jälkeen, että poikkeuksen soveltamisen jatkaminen saattaisi estää kilpailua tai vaikuttaa kielteisesti vetyinfrastruktuurin tehokkaaseen käyttöönottoon tai vetymarkkinoiden kehitykseen jäsenvaltiossa tai unionissa, jäsenvaltion on peruutettava poikkeus.

88 artikla

Kolmansiin maihin meneviä ja niistä tulevia maakaasun siirtoputkia koskevat poikkeukset

1. Sellaisten jäsenvaltion ja kolmannen maan välisten maakaasunsiirtoputkien osalta, jotka ovat valmistuneet ennen 23 päivää toukokuuta 2019, se jäsenvaltio, jossa tällaisen siirtoputken ensimmäinen jäsenvaltioiden verkossa sijaitseva liitäntäpiste sijaitsee, voi päättää poiketa 31, 60, 71 ja 72 artiklasta, 78 artiklan 7 ja 9 kohdasta sekä 79 artiklan 1 kohdasta alueellaan ja aluemerellään sijaitsevissa tällaisen maakaasunsiirtoputken osissa objektiivisista syistä, kuten tehdyn investoinnin takaisinmaksun mahdollistamiseksi tai toimitusvarmuuteen liittyvistä syistä, sillä edellytyksellä, että poikkeus ei haittaa kilpailua maakaasun sisämarkkinoilla tai niiden tehokasta toimintaa eikä toimitusvarmuutta unionissa.

Poikkeuksen on oltava kestoltaan rajattu enintään 20 vuoteen objektiivisin perustein, se voidaan uusia perustelluista syistä ja siihen voidaan soveltaa ehtoja, jotka edesauttavat ensimmäisessä alakohdassa mainittujen edellytysten täyttämistä.

Tällaisia poikkeuksia ei sovelleta jäsenvaltion ja sellaisen kolmannen maan välisiin siirtoputkiin, jonka edellytetään saattavan tämän direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään ja joka on pannut tämän direktiivin tosiasiallisesti täytäntöön unionin kanssa tehdyn sopimuksen nojalla.

2. Jos asianomainen siirtoputki sijaitsee useamman kuin yhden jäsenvaltion alueella, kyseistä siirtoputkea koskevan poikkeuksen myöntämisestä päättää se jäsenvaltio, jonka alueella ensimmäinen jäsenvaltioiden verkossa sijaitseva liitäntäpiste sijaitsee, kuultuaan kaikkia asianomaisia jäsenvaltioita.

([52]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1059/2003, annettu 26 päivänä toukokuuta 2003, yhteisestä tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistöstä (NUTS) (EUVL L 154, 21.6.2003, s. 1).

Asianomaisten jäsenvaltioiden pyynnöstä komissio voi päättää toimia tarkkailijana kuulemisessa sen jäsenvaltion, jonka alueella ensimmäinen liitäntäpiste sijaitsee, ja kolmannen maan välillä, kun kyse on tämän direktiivin johdonmukaisesta soveltamisesta sen jäsenvaltion alueella ja aluemerellä, jossa ensimmäinen liitäntäpiste sijaitsee, mukaan lukien poikkeuksien myöntäminen tällaisia siirtoputkia varten.

3. Edellä olevan 1 ja 2 kohdan mukaiset päätökset on tehtävä viimeistään 24 päivänä toukokuuta 2020. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava tällaisista päätöksistä komissiolle ja julkaistava ne.

4. Komissio toimittaa viimeistään 5 päivänä elokuuta 2026 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän artiklan nojalla myönnetyistä poikkeuksista. Kertomuksessa arvioidaan erityisesti tällaisten poikkeusten vaikutuksia maakaasun sisämarkkinoiden tehokkaaseen toimintaan sekä energian toimitusvarmuuteen ja unionin ja jäsenvaltioiden olennaisiin turvallisuusetuihin.

89 artikla

Valtuutusmenettely

1. Jäsenvaltion ja kolmannen maan väliset olemassa olevat sopimukset siirtoputken tai tuotantovaiheen putkiston toiminnasta voidaan pitää voimassa, kunnes myöhemmin tehtävä sopimus unionin ja saman kolmannen maan välillä tulee voimaan tai kunnes sovelletaan 2–15 kohdassa säädettyä menettelyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita unionin oikeuden mukaisia velvoitteita sekä toimivallan jakoa unionin ja jäsenvaltioiden välillä.

2. Jos jäsenvaltio aikoo aloittaa neuvottelut kolmannen maan kanssa muuttaakseen tai mukauttaakseen kolmannen maan kanssa tehtyä sopimusta siirtoputken toiminnasta tai vety-yhdysputken toiminnasta taikka pidentääkseen tällaisen sopimuksen voimassaoloa taikka uusiakseen tai tehdäkseen tällaisen sopimuksen tämän direktiivin tai asetuksen (EU) 2024/1789 soveltamisalaan kokonaan tai osittain kuuluvien asioiden osalta, sen on ilmoitettava aikomuksestaan kirjallisesti komissiolle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta toimivallan jakoa unionin ja jäsenvaltioiden välillä.

Tällaiseen ilmoitukseen on sisällytettävä asiaankuuluva asiakirja-aineisto, ja siinä on esitettävä neuvotteluissa käsiteltävät määräykset tai määräykset, jotka on tarkoitus neuvotella uudelleen, neuvottelujen tavoitteet ja muut mahdolliset merkitykselliset tiedot, ja se on toimitettava komissiolle vähintään viisi kuukautta ennen neuvottelujen suunniteltua alkamisajankohtaa.

3. Edellä olevan 2 kohdan mukaisen ilmoituksen antamisen jälkeen komissio antaa asianomaiselle jäsenvaltiolle luvan aloittaa viralliset neuvottelut kolmannen maan kanssa sen osan osalta, joka voi vaikuttaa unionin yhteisiin sääntöihin, jollei se katso, että tällaisten neuvottelujen aloittaminen

a) on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa muutoin kuin koskien unionin ja jäsenvaltioiden välisen toimivallan jakoon liittyviä yhteensopimattomuuksia;

b) on haitallista maakaasun tai vedyn sisämarkkinoiden toiminnalle, kilpailulle tai toimitusvarmuudelle jäsenvaltiossa tai unionissa ottaen huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 194 artiklan 1 kohdan mukaisen jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun periaatteen;

c) vaarantaa unionin ja kolmannen maan kansainvälisiä sopimuksia koskevien vireillä olevien neuvottelujen tavoitteet;

d) on syrjivää.

4. Kun komissio tekee 3 kohdan mukaista arviota, sen on otettava huomioon, koskeeko aiottu sopimus siirtoputkea tai tuotantovaiheen putkea, jolla edistetään maakaasutoimitusten ja -toimittajien monipuolistamista uusien maakaasulähteiden avulla.

5. Komissio antaa 90 päivän kuluessa 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta päätöksen, jolla jäsenvaltiolle annetaan lupa tai jolla kieltäydytään antamasta jäsenvaltiolle lupaa aloittaa neuvottelut kolmannen maan kanssa tehdyn sopimuksen muuttamiseksi, pidentämiseksi, mukauttamiseksi, uusimiseksi tai tekemiseksi. Jos päätöksen antamiseksi tarvitaan lisätietoja, 90 päivän määräajan laskeminen alkaa tällaisten lisätietojen vastaanottamispäivästä.

6. Siinä tapauksessa, että komissio antaa päätöksen, jolla kieltäydytään antamasta jäsenvaltiolle lupa aloittaa neuvottelut kolmannen maan kanssa tehdyn sopimuksen muuttamiseksi, pidentämiseksi, mukauttamiseksi, uusimiseksi tai tekemiseksi, se ilmoittaa asiasta asianomaiselle jäsenvaltiolle ja esittää perustelut.

7. Päätökset, joilla jäsenvaltiolle annetaan lupa tai jolla kieltäydytään antamasta jäsenvaltiolle lupaa aloittaa neuvottelut kolmannen maan kanssa tehdyn sopimuksen muuttamiseksi, pidentämiseksi, mukauttamiseksi, uusimiseksi tai tekemiseksi annetaan täytäntöönpanopäätöksillä 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

8. Komissio voi antaa ohjeita ja voi pyytää erityisten lausekkeiden sisällyttämistä ehdotettuun sopimukseen, jotta voidaan varmistaa yhteensopivuus unionin oikeuden kanssa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen (EU) 2017/684 ([53]) mukaisesti.

9. Komissiolle on ilmoitettava sopimuksen muuttamista tai mukauttamista taikka sopimuksen voimassaolon pidentämistä taikka sopimuksen uusimista tai tekemistä koskevien neuvottelujen edistymisestä ja tuloksista eri vaiheissa, ja se voi pyytää saada osallistua tällaisiin jäsenvaltion ja kolmannen maan välisiin neuvotteluihin päätöksen (EU) 2017/684 mukaisesti.

10. Komissio ilmoittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle 5 kohdan nojalla annetuista päätöksistä.

11. Ennen sopimuksen allekirjoittamista kolmannen maan kanssa asianomaisen jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle neuvottelutulos ja toimitettava sille neuvotellun sopimuksen teksti.

12. Edellä olevan 11 kohdan mukaisen ilmoituksen saatuaan komissio arvioi neuvotellun sopimuksen 3 kohdan nojalla. Jos komissio toteaa, että neuvottelujen tuloksena on sopimus, joka noudattaa 3 kohtaa, se antaa jäsenvaltiolle luvan sopimuksen allekirjoittamiseen ja tekemiseen.

13. Komissio antaa päätöksen, jolla jäsenvaltiolle annetaan lupa allekirjoittaa ja tehdä sopimus kolmannen maan kanssa tai jolla kieltäydytään antamasta jäsenvaltiolle lupaa allekirjoittaa ja tehdä sopimus kolmannen maan kanssa, 90 päivän kuluessa 11 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta. Jos päätöksen antamiseksi tarvitaan lisätietoja, 90 päivän määräajan laskeminen alkaa tällaisten lisätietojen vastaanottamispäivästä.

14. Jos komissio tekee 13 kohdan nojalla päätöksen, jolla jäsenvaltiolle annetaan lupa allekirjoittaa ja tehdä sopimus kolmannen maan kanssa, jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle sopimuksen tekemisestä ja voimaantulosta sekä kyseisen sopimuksen asemaa koskevista mahdollisista myöhemmistä muutoksista.

15. Siinä tapauksessa, että komissio antaa 13 kohdan nojalla päätöksen, jolla kieltäydytään antamasta jäsenvaltiolle lupaa allekirjoittaa ja tehdä sopimus kolmannen maan kanssa, se ilmoittaa asiasta asianomaiselle jäsenvaltiolle ja esittää perustelut.

90 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.

2. Siirretään komissiolle 4 päivästä elokuuta 2024 määräämättömäksi ajaksi 9, 62, 72, 80, 81 ja 82 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä.

3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 9, 62, 72, 80, 81 ja 82 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyteen.

4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

([53]) Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2017/684, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2017, energia-alalla tehtyjä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiä hallitustenvälisiä sopimuksia ja ei-sitovia välineitä koskevan tietojenvaihtomekanismin perustamisesta sekä päätöksen N:o 994/2012/EU kumoamisesta (EUVL L 99, 12.4.2017, s. 1).

5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

6. Edellä olevien 9, 62, 72, 80, 81 tai 82 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.

91 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.

3. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

92 artikla

Uudelleentarkastelu ja kertomukset

1. Komissio tarkastelee tätä direktiiviä uudelleen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2030 ja antaa tätä varten Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, johon voidaan tarvittaessa liittää asianmukaisia lainsäädäntöehdotuksia. Uudelleentarkastelussa tarkastellaan erityisesti 9 artiklan ja siihen liittyvien 2 artiklan määritelmien soveltamista sen arvioimiseksi, osoittavatko laitokset, joiden on määrä aloittaa toimintansa 1 päivästä tammikuuta 2031 alkaen, suurempia kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä, jotka saadaan aikaan käyttämällä vähähiilisiä polttoaineita ja vähähiilistä vetyä, jotta laitokset saisivat mainitun artiklan mukaisen sertifioinnin.

2. Komissio julkaisee viimeistään 5 päivänä elokuuta 2035 tiedonannon, jossa arvioidaan 46 artiklan täytäntöönpanoa vedyn jakeluverkonhaltijoiden osalta ja 68 ja 69 artiklan täytäntöönpanoa vedyn siirtoverkonhaltijoiden osalta.

3. ACER julkaisee viimeistään 5 päivänä elokuuta 2034 tämän artiklan 2 kohdan mukaista komission tiedonantoa varten kertomuksen 46, 68 ja 69 artiklan vaikutuksista vetymarkkinoiden toimintaan, kilpailuun, likviditeettiin, vetyinfrastruktuurin kehittämiseen ja avoimuuteen. ACERin kertomukseen on sisällyttävä asiaankuuluvien sidosryhmien kuuleminen.

93 artikla

Direktiivin (EU) 2023/1791 muuttaminen

Muutetaan direktiivi (EU) 2023/1791 seuraavasti:

1) kumotaan 17 ja 19 artikla;

2) korvataan 39 artiklan toinen kohta seuraavasti:

”Edellä olevia 13–16 artiklaa sekä 18 ja 20 artiklaa ja liitteitä II, IX, XII, XIII ja XIV sovelletaan 12 päivästä lokakuuta 2025 alkaen.”;

3) kumotaan liite VIII.

94 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava 2–6 artiklan, 8–31 artiklan, 33 artiklan, 35–38 artiklan, 39 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 3, 4, 7, 8 ja 9 kohdan, 40 artiklan 1 kohdan, 41, 42 ja 43 artiklan, 44 artiklan 1, 2, 7 ja 8 kohdan, 45 artiklan, 46 artiklan 2 ja 3 kohdan, 50–59 artiklan, 62 artiklan, 64 artiklan 11 kohdan, 68–75 artiklan, 76 artiklan 5 kohdan, 77, 78 ja 79 artiklan, 81 artiklan 1 ja 6 kohdan, 82 ja 83 artiklan ja liitteiden I ja II noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 5 päivänä elokuuta 2026. Niiden on viipymättä toimitettava kyseiset säännökset kirjallisina komissiolle.

Kyseisissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset ja maininta tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

95 artikla

Kumoaminen

Kumotaan 4 päivästä elokuuta 2024 direktiivi 2009/73/EY, sellaisena kuin se on muutettuna tämän direktiivin liitteessä III olevassa A osassa mainituilla säädöksillä, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa tämän direktiivin liitteessä III olevassa B osassa olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava siinä luetellut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja tuossa osassa mainittua soveltamispäivää.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä IV olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

96 artikla

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

93 artiklaa sovelletaan 5 päivästä elokuuta 2026.

97 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 13 päivänä kesäkuuta 2024.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puheenjohtaja	*Puheenjohtaja*
R. METSOLA	H. LAHBIB

LIITE I

Maakaasun ja vedyn laskutusta ja laskutustietoja koskevat vähimmäisvaatimukset

1. Maakaasu- ja vetylaskun ja laskutustietojen vähimmäistiedot

1.1 Loppukäyttäjille on laskuissa annettava selkeästi seuraavat avaintiedot siten, että ne erottuvat selvästi laskun muista osista:

a) maksettava hinta ja, mikäli mahdollista, hinta eriteltynä samoin kuin selkeä maininta siitä, että kaikki energialähteet voivat myös hyötyä kannustimista, joita ei rahoiteta hintaerittelyssä mainituilla veroluonteisilla maksuilla;

b) maksun eräpäivä.

1.2 Loppukäyttäjille on laskuissa ja laskutustiedoissa annettava selkeästi seuraavat avaintiedot siten, että ne erottuvat selvästi laskun ja laskutustietojen muista osista:

a) maakaasun ja vedyn kulutus laskutuskaudella;

b) toimittajan nimi ja yhteystiedot, mukaan lukien puhelinpalvelunumero ja sähköpostiosoite;

c) tariffin nimi;

d) tapauksen mukaan sopimuksen päättymispäivä;

e) toimittajan vaihtamiseen liittyviä mahdollisuuksia ja hyötyjä koskevat tiedot;

f) loppukäyttäjän vaihtokoodi tai loppukäyttäjän käyttöpaikkatunnus;

g) tiedot loppukäyttäjien oikeuksista tuomioistuinten ulkopuolisen riitojenratkaisun osalta, mukaan lukien 25 artiklan mukaisen riitojenratkaisuelimen yhteystiedot;

h) 24 artiklassa tarkoitettu keskitetty palvelupiste;

i) ainoastaan maakaasun osalta linkki 14 artiklassa tarkoitettuihin vertailuvälineisiin tai maininta siitä, missä niitä on saatavilla.

1.3 Jos laskut perustuvat tosiasialliseen kulutukseen tai operaattorin suorittamaan etäluentaan, laskuissa ja kausittaisissa tasauslaskuissa, niiden mukana tai niihin merkittyinä on asetettava loppukäyttäjien saataville seuraavat tiedot:

a) loppukäyttäjän kyseisen ajan ja loppukäyttäjän edeltävän vuoden saman ajanjakson maakaasun- ja vedynkulutuksen vertailu graafisessa muodossa;

b) sellaisten kuluttaja-asioista vastaavien elinten, energiatoimistojen tai vastaavien elinten yhteystiedot, mukaan lukien verkkosivustojen osoitteet, joilta voi saada tietoa saatavilla olevista energiaa käyttävien laitteiden energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä;

c) vertailu saman käyttäjäluokan keskimääräisen vakioidun tai vertailukohtana pidettävän loppukäyttäjän kanssa.

2. Laskutustiheys ja laskutustietojen antamistiheys:

a) laskutus on toteutettava tosiasiallisen kulutuksen perusteella vähintään kerran vuodessa;

b) jos loppukäyttäjällä ei ole mittaria, joka on operaattorin etäluettavissa, tai kun loppukäyttäjä on aktiivisin toimin valinnut etäluennan estämisen kansallisen lainsäädännön mukaisesti, loppukäyttäjän saataville on asetettava tosiasialliseen kulutukseen perustuvat täsmälliset laskutustiedot vähintään joka kuudes kuukausi tai joka kolmas kuukausi loppukäyttäjän pyynnöstä tai kun loppukäyttäjä on valinnut sähköisen laskutuksen;

c) jos loppukäyttäjällä ei ole mittaria, joka on operaattorin etäluettavissa, tai kun loppukäyttäjä on aktiivisin toimin valinnut etäluennan estämisen kansallisen lainsäädännön säännösten mukaisesti, a ja b alakohdan mukaiset velvoitteet voidaan täyttää järjestelmällä, jossa loppukäyttäjä lukee säännöllisesti mittarinsa itse ja ilmoittaa mittarilukemansa operaattorille; lasku tai laskutustiedot saavat perustua arvioituun kulutukseen tai kiinteään määrään ainoastaan silloin, kun loppukäyttäjä ei ole ilmoittanut mittarilukemaa tietyltä laskutuskaudelta. Arvioidun kulutuksen on perustuttava loppukäyttäjän edellisen vuoden kulutukseen tai vertailukelpoisen loppukäyttäjän kulutukseen;

d) jos loppukäyttäjällä on mittari, joka on operaattorin etäluettavissa, tosiasialliseen kulutukseen perustuvat täsmälliset laskutustiedot on annettava vähintään kerran kuukaudessa; tällaiset tiedot voidaan myös asettaa saataville internetin kautta ja ne on päivitettävä niin usein kuin käytettävät mittauslaitteet ja järjestelmät sen mahdollistavat.

3. Loppukäyttäjän hinnan erittely

Loppukäyttäjän hinta koostuu seuraavista kolmesta komponentista: energia- ja toimituskomponentti, verkkokomponentti (siirto, jakelu) sekä komponentti, joka käsittää verot, veronluonteiset maksut ja muut maksut.

Jos loppukäyttäjähinta eritellään laskuissa, on käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1952 ([1]) vahvistettuja tämän erittelyn kolmen komponentin yhteisiä määritelmiä kaikkialla unionissa.

4. Aiempaa kulutusta koskevien täydentävien tietojen saatavuus

Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että jos aiemmasta kulutuksesta on saatavilla täydentäviä tietoja, tällaiset tiedot asetetaan loppukäyttäjän pyynnöstä loppukäyttäjän nimeämän toimittajan tai palveluntarjoajan saataville.

Loppukäyttäjän, jolle on asennettu operaattorin etäluettavissa oleva mittari, on voitava saada helposti aiemmasta kulutuksestaan täydentäviä tietoja, jotka mahdollistavat itse tehtävät yksityiskohtaiset tarkistukset.

Aiempaa kulutusta koskevien täydentävien tietojen on sisällettävä

a) kumulatiiviset tiedot vähintään kolmen edeltävän vuoden ajalta tai kaasuntoimitussopimuksen alkamisesta lähtien, jos siitä on kulunut tätä lyhyempi aika. Tietojen on vastattava aikavälejä, joiden osalta usein annettavat laskutustiedot on tuotettu; ja

b) yksityiskohtaiset tiedot käyttöajan mukaan kultakin päivältä, viikolta, kuukaudelta ja vuodelta; näiden tietojen on oltava ilman aiheetonta viivästystä loppukäyttäjien saatavilla internetin tai mittariliittymän välityksellä ja katettava vähintään 24 edeltävän kuukauden mittainen ajanjakso tai ajanjakso kaasuntoimitussopimuksen alkamisesta lähtien, jos siitä on lyhyempi aika.

5. Energialähteiden ilmoittaminen

Toimittajien on eriteltävä laskuissa uusiutuvan ja erikseen vähähiilisen kaasun osuus loppukäyttäjän maakaasun ja vedyn toimitussopimuksen mukaisesti ostamasta kaasusta (tiedot ilmoitetaan tuotetasolla). Jos kyseessä on seos, toimittajan on annettava samat tiedot erikseen eri kaasuluokista, mukaan lukien uusiutuva kaasu tai vähähiilinen kaasu.

Laskuissa ja laskutustiedoissa, niiden mukana tai niihin merkittyinä on asetettava loppukäyttäjien saataville seuraavat tiedot:

a) uusiutuvan kaasun ja vähähiilisen kaasun osuus toimittajan kaasuvalikoimassa edellisen vuoden aikana ymmärrettävällä ja selkeästi verrattavalla tavalla (kansallisella tasolla eli jäsenvaltiossa, jossa kaasuntoimitussopimus on tehty, sekä toimittajan tasolla, jos toimittaja toimii useissa jäsenvaltioissa);

b) tietoja toimittajan edellisen vuoden aikana toimittamasta maakaasusta tai vedystä johtuvista ympäristövaikutuksista, ainakin hiilidioksidipäästöistä.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1952, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, maakaasun ja sähkön hintoja koskevista Euroopan tilastoista sekä direktiivin 2008/92/EY kumoamisesta (EUVL L 311, 17.11.2016, s. 1).

Kaasupörssistä hankitun tai unionin ulkopuolella sijaitsevasta yrityksestä tuodun maakaasun ja vedyn osalta voidaan toisen kohdan a alakohdan osalta käyttää kaasupörssin tai kyseisen yrityksen ilmoittamia edellisen vuoden yhteenlaskettuja lukuja.

Loppukäyttäjien ostaman uusiutuvan kaasun osuus on ilmoitettava käyttämällä direktiiviin (EU) 2018/2001 perustuvia alkuperätakuita. Jos asiakas kuluttaa vety- tai maakaasuverkosta peräisin olevaa maakaasua tai vetyä, mukaan lukien muuta kuin biologista alkuperää olevat kaasumaiset uusiutuvat polttoaineet ja biometaani, kuten toimittajan kaupallisessa tarjouksessa osoitetaan, jäsenvaltioiden on varmistettava, että peruutetut alkuperätakuut vastaavat asiaankuuluvia verkon ominaisuuksia.

Sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on toteutettava tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että toimittajien loppukäyttäjilleen tämän kohdan mukaisesti antamat tiedot ovat luotettavia ja että ne annetaan kansallisella tasolla selkeästi verrattavalla tavalla.

LIITE II

Maakaasun ja vedyn älykkäät mittausjärjestelmät

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden alueilla otetaan käyttöön älykkäitä mittausjärjestelmiä vasta sen jälkeen, kun on suoritettu markkinoille ja yksittäisille kuluttajille aiheutuvien pitkän aikavälin kustannusten ja hyötyjen taloudellinen arviointi tai sen arviointi, mikä älykäs mittaustapa on taloudellisesti järkevä ja kustannustehokas ja missä määräajassa jakelu voidaan toteuttaa.

2. Tällaisessa taloudellisessa arvioinnissa on otettava huomioon 55 artiklassa tarkoitetut verkon kehittämissuunnitelmat erityisesti sen 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetun verkkojen käytöstäpoiston osalta.

3. Tällaisessa arvioinnissa on otettava huomioon komission suosituksessa 2012/148/EU ([1]) määritellyt kustannus--hyötyanalyysin menetelmät ja älykkäiden mittausjärjestelmien vähimmäistoiminnot, siltä osin kuin niitä voidaan soveltaa maakaasuun ja vetyyn sekä parhaat käytettävissä olevat tekniikat kyberturvallisuuden ja tietosuojan mahdollisimman korkean tason turvaamiseksi.

   Tällaisessa arvioinnissa on myös otettava asianmukaisesti huomioon mahdolliset synergiat jo käyttöön otetun älykkään sähkömittausinfrastruktuurin kanssa tai mahdollisuudet kohdistaa käyttöönotto valikoivasti tapauksiin, joissa nettohyötyjä voidaan saada nopeasti, jotta kustannukset voidaan pitää kurissa.

4. Kyseisen arvioinnin nojalla jäsenvaltioiden on laadittava älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotolle kymmenen vuoden jaksolle ulottuva aikataulutavoite. Kun älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta esitetään myönteinen arviointi, vähintään 80 prosentilla loppukäyttäjistä on oltava käytössään älymittareita viimeistään seitsemän vuoden kuluttua myönteisestä arvioinnista.

([1]) Komission suositus 2012/148/EU, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2012, älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönoton valmistelusta (EUVL L 73, 13.3.2012, s. 9).

LIITE III

A osa

Kumottu direktiivi ja luettelo sen muutoksista (95 artiklassa tarkoitettu/tarkoitetut)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94)	
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999 (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1)	Ainoastaan 51 artikla
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/692 (EUVL L 117, 3.5.2019, s. 1)	
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869 (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45)	Ainoastaan 41 artiklan 1 kohdan v alakohta

B osa

Määräajat direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä ja soveltamispäivä (95 artiklassa tarkoitetut)

Direktiivi	Määräpäivä saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä	Soveltamispäivä
Direktiivi 2009/73/EY	3. maaliskuuta 2011	3. maaliskuuta 2011, lukuun ottamatta 11 artiklaa; 3. maaliskuuta 2013, 11 artiklan osalta
Direktiivi (EU) 2019/692	24. helmikuuta 2020	

LIITE IV

Vastaavuustaulukko

Direktiivi 2009/73/EY	Tämä direktiivi
—	1 artiklan 1 kohta
1 artiklan 1 kohta	1 artiklan 2 kohta
1 artiklan 2 kohta	—
—	1 artiklan 3 kohta
—	1 artiklan 4 kohta
—	1 artiklan 5 kohta
2 artiklan johdantokappale	2 artiklan johdantokappale
—	2 artiklan 1–14 alakohta
2 artiklan 1 alakohta	2 artiklan 15 alakohta
2 artiklan 2 alakohta	2 artiklan 16 alakohta
2 artiklan 3 alakohta	2 artiklan 17 alakohta
2 artiklan 4 alakohta	2 artiklan 18 alakohta
2 artiklan 5 alakohta	2 artiklan 19 alakohta
2 artiklan 6 alakohta	2 artiklan 20 alakohta
—	2 artiklan 21–27 alakohta
2 artiklan 7 alakohta	2 artiklan 28 alakohta
2 artiklan 8 alakohta	2 artiklan 29 alakohta
—	2 artiklan 30 alakohta
2 artiklan 9 alakohta	2 artiklan 31 alakohta
2 artiklan 10 alakohta	2 artiklan 32 alakohta
2 artiklan 11 alakohta	2 artiklan 33 alakohta
2 artiklan 12 alakohta	2 artiklan 34 alakohta
2 artiklan 13 alakohta	2 artiklan 35 alakohta
2 artiklan 14 alakohta	2 artiklan 36 alakohta
2 artiklan 15 alakohta	2 artiklan 37 alakohta
2 artiklan 16 alakohta	2 artiklan 38 alakohta
2 artiklan 17 alakohta	2 artiklan 39 alakohta
—	2 artiklan 40 alakohta
2 artiklan 18 alakohta	2 artiklan 41 alakohta
2 artiklan 19 alakohta	2 artiklan 42 alakohta
2 artiklan 20 alakohta	2 artiklan 43 alakohta
2 artiklan 21 alakohta	2 artiklan 44 alakohta
2 artiklan 22 alakohta	2 artiklan 45 alakohta
2 artiklan 23 alakohta	2 artiklan 46 alakohta
2 artiklan 24 alakohta	2 artiklan 47 alakohta

Direktiivi 2009/73/EY	Tämä direktiivi
2 artiklan 25 alakohta	2 artiklan 48 alakohta
2 artiklan 26 alakohta	2 artiklan 49 alakohta
2 artiklan 27 alakohta	2 artiklan 50 alakohta
2 artiklan 29 alakohta	2 artiklan 51 alakohta
—	2 artiklan 52 alakohta
2 artiklan 34 alakohta	2 artiklan 53 alakohta
2 artiklan 35 alakohta	2 artiklan 54 alakohta
2 artiklan 36 alakohta	2 artiklan 55 alakohta
—	2 artiklan 56–77 alakohta
37 artikla	3 artiklan 1 kohta
—	3 artiklan 2–7 kohta
3 artiklan 2 kohta	4 artikla
—	5 artikla
3 artiklan 1 ja 2 kohta	6 artiklan 1 ja 2 kohta
—	6 artiklan 3 ja 4 kohta
5 artiklan 11 kohta	6 artiklan 5 kohta
—	6 artiklan 6 kohta
7 artiklan 1 ja 2 kohta	7 artiklan 1 ja 2 kohta
7 artiklan 3 kohta	—
7 artiklan 4 kohta	7 artiklan 3 kohta
4 artiklan 1 ja 2 kohta	8 artiklan 1 ja 2 kohta
—	8 artiklan 3–11 kohta
4 artiklan 3 ja 4 kohta	8 artiklan 12 ja 13 kohta
—	8 artiklan 14 ja 15 kohta
—	9 artikla
8 artikla	10 artikla
3 artiklan 3 ja 12 kohta ja liitteessä I olevan 1 kohdan a, b, c, d, e, f, g ja j kohta	11 artikla
—	12 artikla
—	13 artikla
—	14 artikla
—	15 artikla
Liitteessä I olevan 1 kohdan i alakohta	16 ja 19 artikla
Liitteessä I oleva 2 kohta	17 artikla
—	18 artikla
—	20 artikla
—	21 artikla
Liitteessä I olevan 1 kohdan h alakohta	22 artikla

Direktiivi 2009/73/EY	Tämä direktiivi
—	23 artikla
3 artiklan 9 kohta	24 artikla
3 artiklan 9 kohta ja liitteessä I olevan 1 kohdan f alakohta	25 artikla
3 artiklan 3 kohta	26 artikla
—	27 artikla
—	28 artikla
—	29 artikla
—	30 artikla
32 artikla	31 artikla
34 artikla	32 artikla
33 artikla	33 artikla
38 artikla	34 artikla
—	35 artikla
—	36 artikla
—	37 artikla
35 artikla	38 artiklan 1 ja 2 kohta
—	38 artiklan 3–6 kohta
13 artiklan 1 ja 2 kohta	39 artiklan 1 ja 2 kohta
—	39 artiklan 3 ja 4 kohta
13 artiklan 3 ja 4 kohta	39 artiklan 5 ja 6 kohta
—	39 artiklan 7, 8 ja 9 kohta
13 artiklan 5 kohta	39 artiklan 10 kohta
16 artikla	40 artikla
—	41 artikla
23 artikla	42 artikla
24 artikla	43 artikla
25 artiklan 1 kohta	44 artiklan 1 kohta
—	44 artiklan 2 kohta
25 artiklan 2–5 kohta	44 artiklan 3–6 kohta
—	44 artiklan 7 ja 8 kohta
—	45 artikla
26 artikla	46 artikla
27 artikla	47 artikla
28 artiklan 1–4 kohta	48 artiklan 1–4 kohta
—	48 artiklan 5 kohta
29 artikla	49 artiklan 1 kohta
—	49 artiklan 2 ja 3 kohta
—	50 artikla

Direktiivi 2009/73/EY	Tämä direktiivi
—	51 artikla
—	52 artikla
—	53 artikla
—	54 artikla
22 artiklan 1 kohta	55 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
—	55 artiklan 1 kohdan 2–5 alakohta
22 artiklan 2 kohta	55 artiklan 2 kohta
—	55 artiklan 3 kohta
22 artiklan 4–8 kohta	55 artiklan 4–8 kohta
—	56 artikla
—	57 artikla
—	58 artikla
—	59 artikla
9 artikla	60 artikla
14 artikla	61 artikla
15 artikla	62 artikla
17 artikla	63 artikla
18 artiklan 1–10 kohta	64 artiklan 1–10 kohta
—	64 artiklan 11 kohta
19 artikla	65 artikla
20 artikla	66 artikla
21 artikla	67 artikla
—	68 artikla
—	69 artikla
—	70 artikla
10 artikla	71 artikla
11 artikla	72 artikla
12 artikla	73 artikla
30 artikla	74 artikla
31 artikla	75 artikla
39 artikla	76 artiklan 1–5 kohta
—	76 artiklan 6 kohta
40 artikla	77 artikla
41 artiklan 1–4 kohta	78 artiklan 1–4 kohta
—	78 artiklan 5 kohta
41 artiklan 5–9 kohta	78 artiklan 6–10 kohta
41 artiklan 10–17 kohta	79 artiklan 1–8 kohta
42 artikla	80 artikla

Direktiivi 2009/73/EY	Tämä direktiivi
43 artikla	81 artikla
44 artikla	82 artikla
46 artiklan 1 kohta	83 artikla
46 artiklan 2 ja 3 kohta	—
47 artikla	84 artikla
48 a artikla	85 artikla
—	86 artikla
—	87 artikla
49 a artikla	88 artiklan 1, 2 ja 3 kohta
—	88 artiklan 4 kohta
49 b artikla	89 artikla
—	90 artikla
—	91 artikla
—	92 artikla
—	93 artikla
54 artikla	94 artikla
53 artikla	95 artikla
55 artikla	96 artikla
56 artikla	97 artikla
—	Liite I
—	Liite II
—	Liite III
Liite II	Liite IV